

ב"ה סאטמאר תע"א, שנה שלישית, חולדת א' חודש תשרי תרפ"ו.

מגד ירחים

יוצא לאור פעם אחת בחודש

מגדים חלשים גם ישינים, ביאורים ופירושים, ברעת קדושים
לכל חפציהם דרושים, על פרשיות התורה, יפוצו אורה וגם על
מדרשי חכמזל והאהובים, כזויות מחוטבים, דרושים לכל חפציהם
בומניהם, פנינים יקרים מפי סופרים וספרים, בעזרת יוצר הרים.

מאת

יוסף חיים הכהן ווייס

מחירו לשנה מאה וארבעים לעי, לאמעריקא ב' דולרים,

למשעכ"א 30 כתרם ובערך זה בשאר ארצות.

מחיר מודעות כפי גודל השטח.

מחברים השולחים ספריהם יתפרסמו בהירחון

MEGED JERUCHIM

REVISTA LUNARA TALMUDICĂ-ŞTIINŢIFICĂ.

REDACTEUR:

JOSIF WEISS

ABONAMENTUL ANUAL LEI 140.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA SĂTMAR Piaţa Latinitatei 14

Cenz. Rabbi Ig. Klein Sătmár.

TIPOGRAFIA JACOB VIEDER, SEINI (Romania.)

פאטאגראף צענטראל

קאנינצי גאסטע וואו 22. 1 שטאק

פאטאגראפיען אין קונסטפאלער אויספיהרונג אויסער דעם בילדער פיר רייזעפאסטע אונד פיר געסטע געזעצליכע לעגטימאציען צו ביליגסטען פרייזע אין דרינגענדען פאללע אויך אין איינע פאר שטונדען ערלעדיגט אויף וואונט געהע אויך צו פאמיליען אויפנאהמען אינס הויז וויא אויך אויפס לאנד.

ביסטע דיא וועהרטען גלויבענסגענאסטען אים אונטער-שטימטונג מיינעם אונטערגעהטונג. צייכנע האכאכטונגספאר

יהודא פריעדמאן

Fotograf „CENTRAL“ Fényképész Satu-Mare
Str. Stefan cel Mare (Kazinczy utca) 22.

Die Weltbekante אחרונים לילכים והדסים Exportfirma HERMAN RATH TRIEST welcher schon mehr als 40 Jahr von die Griechische und Palestinaer אחרונים Produzenten in Triest ein Commissionslager besitzt und an die von alle Weltteilen zum einkauf nach Triest ankommende Engroshandler verkauf Eröffnet in BUCAREST im Monat אבול - sowie im vorigem Jahre einen Engrolager von אחרונים לילכים גרינצע רודיגהוראט אונד גרינצע געזעהלטע און אויך געבונדענע טראקענע וויסות.

Anfragen bis 1914 sind zu richten an seinen Sohn

JOSEF RATH

Südfrüchten et Colonialwaren Engrosgeschäft,
SIGHETUL MARINARI

באיא-מארע באיא-מארע

האטעל אונד שטריקע גרטה. כשר רעסטאראנט נאט שלאפען נאט עסטען קאנקאסע שפייזע צו מעסטענע פרייזע פעראנשטאלט-טע האכצייטען אויך יעדע זאגסטענע געלעגנהייטס מאהלצייטען.

מנחם שלמה שטערן.

Stern orth. koser Restaurant și Hotel
BAIA-MARE, Str. Regele Ferdinand 11.

מדיט להב' המושלם המרמ וכו' מדיה אשר אנשל יואל דאווידאון גיי מבעטלען לארשיו עם בת הרבני המפורסם בחי"ש מדיה יצחק אייזיק בלויא גיי מטשעה-היל-טילוואניע (ס. טשעה), המערכת. גי"א יאז ומול טוב להב' הוחן המופלג ח"ש כה ישראל ליי בערקא לארשיו עם בת הרבני מדיה אברהם צבי רייך מאטמאר. מנחם גראס מנערעשט.

ערך בידי יוסף חיים הכהן ווייס סאטמאר, שנה שלישית חוברת א'.

ראש השנה.

דרוש מסירת נפש.

תני רשב"י יום תרועה יהיה לכם
ועשיתם במקום שהקריבנות קרבין.
(ילקוט).

יסוד העבודה היא נקירת הנפש, אם יש נקירת הנפש יש עבודה
וצלחן נקירת הנפש אין עבודה, דבר זה נולדו צוללכות הארצות
ונפני נה עלה זה צלחן וכתלה צכצכ לא על שכרו? כך העירו חכמי
התלמוד על הכתוב כי אליו הוא נושא את נפשו, וק"ו לעבודה הכוחית,
עבודת האלהים ושעירת וולותיה, נפני נה יולא זה ליקקל על שגל את
צנו, נפני נה יולא זה ליסרג על ששנר את השצת כך אונדו חז"ל
ע"פ לתת כקנות ה' צונדן, וצדק אנו יכולים לומר כי אלנולא הכשרון
והקגולה של נקירת נפש, שהעם הישראלי הוכן צי צונד, לא היי כשאר
נעם ישראל שריד ופליט חיו ולופה נקתרות העלה צראותו כי נחון
לעם ישראל ונדרגת נקירת נפש העיר לעורר נדה זו צאצות האוניה
אברהם ויחזק שניהם יחדיו היו לריכס להתחיל בעבודה נקירת נפש
צשציל לשונם נופת ודוגנול לזרעם אחריהם, והנקירת נפש הוא צשהי
דרכים, נקירת נפשו צעלנו ונקירת נפש צנו האהוב לה אשר
נפשו קשורה נפשו וסניהם דצרים נקצבים ונפליאים ונעידים
על גצורת הרוח ואונן הנפשי צנוקוס שנוגע לאהצת העליון ותקיעת
שופר צקדן של חיל וחכיר לנו עקידת יחזק זכרון זה נעורר אותנו
ועושה על צינו רושם ענוק וקיים יותר ונרשנו של הטפות דצרים
עד שהאלהים אונד כשופר הרם קולך ויי כתלה צוני? הוי אונד קטן
צגדול, הוא נה שחיר רשצ"י, יום תרועה לעורר אותנו ונרוננו
לנדרגת הקרצה קרצנות להצין הי עבודה הי חניה צדצר שפתים, חלל
צלריך להציל קרצנות ננוק והקרצנות יחי ננוה שיותר חצי עלינו ויקר
צעירנו.

ברעיון זה יצוה לנו גם ואלנורם כתוצ אחד אונד יום תרועה יהיה
לכם וכתוצ אחד אונד זכרון תרועה כלן כשחל צשצת ובאן
כשחל צחול, "צחול" כשהארם עונד צונלצ חולוכי ושוכח צחוצתו לאלהים
עד לבדי נק"י לריך להקוע צשציל לעוררו. . . חלל "צשצת" הרי הוא
ננולל צונלצ נדרגת נקירת נפש, כי נה הוא שנירה השצת עליוה אם
לא נקירת נפש? לנח עקק פחלום עבודתו נודע זנח עקקו ולא פכה
לצו

לצו לריות והפקיר כל שכר? האם לא נמצא שיהא יודע ונוצין כי
צנוגע לשוירת הוללות לריך ונקירת נפס!

ואנחנו צונונו זה כונה לנו חולותים, השוורים עבסו רוצ הנוון אחינו
את הטבת בראוי צנוק? הנווקרים את נפסם נמצא קיום
התורה צמחיד ללונה לצניהם כסם שהפקירו אצותיהם רכושם וכל
היקר להם צמדי ללונד להם תורה? הנה נחצון וכלונד להטיצ דרכינו!
תקנו צמדק שופר צמדק הזה תהחדקו ונעסיכם צמדק הזה תפמרו
ונעסיכם (ונדרס רצה). לא חלון ישראל וכל ונקוונות ונשצותנו יש
לנו ונוקדות וחצרות של לרקס חקד ות"ת חנוס רוצם של הנווקדות
האלה נכרבים תקורי השתלונות, ונוסף לזה נורגש לורן והכרח לייקד
ונוקדות וחצרות חדשים נמצא הנוונ קרן התורה, השופר הוא קול
התעוררות לחדש ונעשים ונוקדות חדשים ולשפר את האלה שבצר ישנם...
מתתי יחוקאל גוטמאן רב בוזושי.

הרב חורשן מוהר"ם שווארץ גר"י

הרא צגרון אל תחשוך כמותר הרם קולך כו' (ישעיה כ"ח) הנונסג
הולונד את צני אל חו ישראל עם קדושו להדריכו צורך ישראל
תעודתו הפולה אשר לא בראי זה ראי זה והנוס צי דצרים הפכים זה
נגד זה ראשונה החוצה רוצלת עליו להזייר ולהוכיח את קהל שוונעיו
על כל עון וכל תפלות הקולת היקיר והלצור, צנונס שיש נשמה צדורה
לקיים דצרי תורתנו חנוס עליו החוצה גם להיפך להולין קוצ על
עונו צני ישראל עם קדוש ולעורר הצבה זכות ורמונים עליהם לפני
אז הרחוק והוא צכלל נולות צלדק תשמוט עניתך והיא נהגת צכל
עת וצכל שעה וציחור ציוני הרמונים והקליחות צעת אשר ספרי חיים
וקפרי נחיס פחונים. [ושגור צמי העולם הנוקופר צסם הרצ הקדוש
ונצדיקסוצ הודע לנולין קוצ על ישראל צכל עת וצכל שעה פ"ח
הקיק צמד החלון וראה כי יהודי שכנו צעל עגלה עוונד צחלנו
וננוסף צטלית ותפילין ונתחלל וצחוך התפלה נשח את אופני העגלה
צצפת לונען קאופני ונרכצתו יתגלגלו היטצ צעגלה וצזון קריצ צדדך
אשר היה לפסיו, אז פתח הרצ הקדוש את פיו צנלילס טוצה ואונר
רצניע ראה כונה קדושים עונך צית ישראל כי חיש ישראל חפילו
צצפת נשחו את העגלה גם כן ונתחלל חליך], ונוצן לכל צר דעת כי
לח מכל ליעץ שום חיש שצעת שוונד לפני הקציה לצקס תחנונים
לצפות ונלחכה כנצזה כולת וגם הלדיק הזה חס הי' עונד קנוך
לחיש הזה הי' ונוכחו על פסיו חצל לונען לקיים נולות צלדק תשמוט
קניתך לונד עליו זכות וזה דוונת לקניגור הטוען צמד גכז או גם
צמד רולח ונחפס לו זכיות ונעיר אחי השופטים לראיותיו ונקפרי
הנשפטים למסרו וננוסף, ואעפ"כ גם הקניגור יודה כי חקור לעשות
כוננקה האיש ההוא, וגם הוא זהיר אותו כי לא יעשה עוד כדצד
הזה חצל אחרי שנעשה הדצד הרע הזה ואין להשיצה עוד, הוא נחויצ
לחפס

לחפץ לו כל ויני זכות, הנה כי כן חוצה הנהיג תעודתו צפליה
כאמור, והנה השופר לו צ' פעולות שונות (א') השופר (נעורר) את
הגם לתשובה קולו קול ענות, עורו ימים (נסיחתם והקילו נדונים
ונתדונתכם, כי כן טעמו של השופר להחריד ולעורר כוונת היתקצ
שופר צעיר ועם לא יחדו זה טעם הקונצ"ס, צ) להזכיר זכויותיו
של ישראל ולהאמין יוסר צדקם בנאחזיל תקצו למלי צשופר של חיל
כדי מאזכור לבם עקדת ילחך צן אברהם ונעלה חיל כאלו עקדת
ציונכם לפני, ושאח"כ צמטא דרוטנו "קרא צגרון אל החשוך" עוררם
לתשובה אמור להם עורו ימים כו' חונם דע כי הגם שהחזו עליך
ליקדם וולד ח' אל תהי קטיגור רק תמליך טוב צעדה, וולד אחר
"בשופר הרם קולך" כלומר לקולך יהי פעולה כפולה כונו להשופר,
וולד אחד להחריד ולעורר את העם לתשובה, וולד אחר להזכיר זכות
וצרית אצות ולהמליך יוסר צעדם והצן. א"ה לדעתו דעין זה טעם
ציוני צוקרא קודש [ס' שופטים] וממנו הכתובים כי גם צמטא ח'
לשרתי "ולצדך צמנו" ועל מיהם יהיה כל "ריצ וכל נגט" שפתי הן
יסגורו דעת עליו להורות לצם ח' דרכי ח' ופי מים צרותו ראשונה
לצד צמטא ח' להאמין צרכות ונוקור הצרכות ע"י שיומלין זכותם,
חונם גם על מיהם כל ריצ וכל נגט להוטייר צרות חיו פחים על
עוצרי רלוטו ולעוררם לצדק דרך רשע לטוב להם כל העמים.

הנאמף.

דרוש.

הגאון רבי שלום אדלר סערעדנע.

מכורה הצי "לכס" אנשים חכמים ונכונים, צ) ולקחתם "לכס" ציוס
הראשון (שפי עץ ג) זכרון תרועה יהי "לכס" ד) יום תרועה
וקרא קודש יהי "לכס" ה) אל דוני "לכס" ויל"פ עפ"י הנוצאר ציונצ"ס
וש"ע צגול שופר ותקע צו ילא והרענצ"ס כתב הטעם דאין גול צקול
וצראצ"ד כי הטעם דיום תרועה יהיה לכס (וינו) (ועי"ק צכ"י הציא
שני הנועמים צסס הירושלמי) והראשונים הקשו דוני"ש יגלול צדרשיין
לכס ולא ון הגול ובאין דרשיין לכס וינו להמיר גול וצדלו דבאין
כתב לכס קיווך לולקחתם יעי"ש ויש לתרץ עוד דגצי שופר כתב שני
פעמים "לכס" ואין ויעוט אחר ויעוט אלא לרבות. וזאת תורת הנוקרה
הצי לכס אנשים חכמים אשר להם לצוין לתרץ הקושי וניהו הקושי?
ולקחתם לכס דרשיין ולא ון הגול וזכרון תרועה יהי לכס דרשיין
וינו וניה נשחיה "לכס" דלולב "ולכס" דשופר? ויהי כונני אל דני
"לכס" כי אין לדנות זה לזה ולניה יען דכתב עוד וקרא קודש יום
תרועה יהי "לכס" ואין ויעוט אחר ויעוט אלא לרבות והצן היטב.

דרוש לתשובה.

ר"א רני בתיצ ולך ח' חקד כו' צתחלה אתה תמלם לחיט כונעטאו
ולצקוף ולך ח' חקד (גנורא ר"ה י"ז) ואנרתי לפרט את האויר
למטי

לפני הדורשין צטחקדים וזה פִּשְׁנו חכונים צלשון הונסנה (שצח פ"ק)
 "לח ילח החייט צונחטו קנווך לחשיכה כו' ולא יקרא לאור הנר צאנות
 חונרו החזן רואה היכן תיטוקת קורין צכל הוא לא יקרא" ולי וזה יקרו
 דצרי "ונשיצ נפש" אשר טוין צרנו" צלשון חכונים נורמח כי נודע שהנודות
 הונה נקראים צגדים כאשר לאור החכם ווכל צכל עת יהיו צגדיך לצנים
 והאדם אשר ישר הולך ופועל לרק צוחר צעוצ ונוחש צרע לצוסו לצוש
 הנסונה שלו שלם ונותקן לא כן אם האדם שוכח את עצודתו על ארץ
 והולך רק על גחון כי דצק לארץ צענו ונצלי להשקיף על השונים ועל
 עוצר על נולות התורה לחיט כזה לצוסו קרוע וחוצה רוצלת עליו לעשות
 תסוצה ועל ידי התסוצה חופר את הצגדים אשר נקדעו צסצת חטאיו
 ולחונם ונגדך התסוצה שלח ינותן עד עת כלות כמו כאשר יגיעו הימים
 אשר חין בהם חפץ וכדחז"ל אשרי "היט" ירא ה' כאשר עונד עוד צדוני
 יניו והנוליו צונקרא קודם "ונפני שיצה תקים" הכוונה שחקים ונחדדנות
 הזנון קרס סנצקרה השיצה והזקנה צך "וישכם הצרהם צצקר ויחצוש את
 חונורו" אלעגיה השכים לעצודת צורלו צשחרית סנותיו וכצס את חונורו
 וזה אשר רנוז התכל "שלח ילח החייט צונחטו קנווך לחשיכה" ר"ל האיט
 אשר נלכד צרשת החטאים וקדע את צגדיו וע"כ עליו לעשות ונעשה
 חייט לתפור ולתקן את צגדיו ע"י תסוצה לא ינותן עד קנווך לחשכה
 ערצית יניו רק עד אשר לא תחשך השנוט ולזו יהי זריו ונסכר כי אם
 ידחה התסוצה ניוס אל יום שנוח יסבה וילח נעוה" צכל תסוצה והצן.
 וחונרו שוצ "ולח יקרא לאור הנר" הכוונה עפ"י דחז"ל (צפ"ג דקוטה)
 על נקרא קודם כי "נר" נולות ותורה "לאור" הונסילו הונולות נר שונחיר
 לפי שעה והתורה "לאור" שהיא נוליר לעולם כנוח"כ צהתהלכך תנחה
 אורח כו' שהתורה נוליר גם לעוה"צ חונם רק אם לווד תורה לשונה
 זאת התורה נולירה חשכת ליל הקצר ונוציא את הענולים עונה לעוה"צ
 לא כן גורל האיט העוסק צתורה לשם פני" לדדית להשיג כצוד
 ולתנחה צרצנות תורה כזו אינה נולירה רק לפי שעה וזה שאונרו "ולח
 יקרא" ר"ל לא ילווד תורה "לאור הנר" כלווד שלח לשונה צעצור כצוד
 גשם חו איזה פני" כדצר שחינה נוליר רק לפי שעה צעוה" והצן.
 חונם כן כצר האריכו לוועניחם הראשונים ונולכס צראשם הרנוצ"ס ז"ל
 כי להנותחילים לדרוך על ופתן היכל התורה והעצודה קטיני ערך אשר
 עוד לצס חקום ונלחג"ש ונתיקות האור תורה להם הרשות נתינה להדריכס
 צצציל התורה גם ע"יו לקצל פירק ולחט לאט כאשר יפתחו עיני שכלם
 וירלו צאור פני ונלך חיים אז יזכו לצל אל גרם הונעלה לכלכל ונעצדם
 ולהקדיש פעולתם קודם צלתי לה' לצדו וח"כ צאנות חונרו החזן רואה
 ר"ל החוזה יוכל לראות (ע"י חוקי יו"ט שפ"י רואה ונלשון רואה אני
 את דצרי חרנון) צעין יפה וישר חין התיטוקת קורין לאור הנר כי
 לקטיני ערך התירו ללווד גם שלח לשונה צכל הוא (החזן) השלם
 צחכונה לא יקרא לאור הנר והצן. וזה ציחרתי ונקרא "קודם ישראל לה'
 ראשית תצולתו" (ירמ"י צ') הכוונה כי וזה ש'שראל ונקדס ונחכך את
 עלונו

עלנו צחורה וצעזודה (הכרית שחיה) הכל צלתי קיגיס רק קודש לה' לצדו וצעזודה לא יתערב זה אונס "ראשית תצולתו" להנעתה לטעם הרקיות נתינת לעבוד עבוד נגד תצולות שנים הזנתי וז"כ נאמרו צבואה דרושנו בתחלה כי אחת תשלם לאיש כעצמו ר"ל צעת התחלות הצעודה טרם הגיע עוד האדם אל קולם השלימות להשיג חן ערך היגיון או הרעה לו לעבוד ונאכרת הקודש גם צעזוד תקות מרס אכן ולצדק כאשר כצר זא אל הקודש פנימה אז ידע כי וכן ה' החקד כל המכר רק וולד החקד כי שבר ונאות הנאות צעזודה והצן. וה' הטוב ישהר לבנו ויחיר צחורתו עינינו, ולשנה טובה יתחננו שנת רחמים ורלון שנת גאולה וישועה אמן.

יום הכפורים.

חומר לדרוש—ליל כל נדרי.

ר' עקיבא הוי ל"י חנורא, ושרגא, ותרנגולא אחי לקטיס העירה אזיל צת צדצרא אחי אריה אכלה לחנורא אחא זיקא וכזה לשרגא אחי סונרא ואכלה לתרנגולתא חנור כל נה דעציר רחונה לטע עבד— חננה צישראל צליל כל נדרי חנור המקוק חור זרוע ללדיק ולישרי לצ שונה וצפסר חור זרוע כי שונחונן צוקרא קודש הזה שם הקודש של רע"ק כי ר' עקיבא עבד השם ית' צכל לצצו וצכל כמסו וצכל נאחור כי נוקר כמסו על קדושת השם, וציוס הזה אשר כולנו נלוצשים לצבים ועונותים לפופים לפני הנקוס כולם כאחד עונותים צונעור הזה של רע"ק "צכל לצצו" חיה עצודה שכלב זו תפלה "וצכל כעסור" זה עיני כמס של התענית "וצכל נאחור" כי כולם זרע קודש צרובי ה' חנור לדקה היום לחי' ולנחונקי הקהלה די צכל אחר ואחר כוננה וצ"כ נאה ויאה חנור הקרא חור זרוע ללדיק אשר שט חננו" שט הקדוש של רע"ק לעורר אותנו להוסיף חונן "ולזרוע" לדקה לעלות על קולט השלימות העולה צית אל חנו רע"ק והנה על שלשה דברים עונותנו טעמות של אדם ציוס הדין א) אחר שהאדם חנור יקדו ונעפר ובחנור ציד היל"ר, ב) הלא עשה חיה נאות צונסך השנה כנאמרו"ל חפי' רקנים שצך נולאים נאות כריעון, ג) גם על הכפרות תרנגול ותרנגולתא שונה צכל תפלות ישראל לקצב על ראשם הרבה קוונות "ראשם" ורובם כי זה התרנגול ילך לעיתה ואח' אלך ואכנס לחיים. והנה האדם שפועד היום צחית ר' עקיבא הוא נוליד ונציא השלשה דברים לזכות את כמסו ציוס הדין הוי ליה "חנורא" זא צעזודה שהוא חנור יקדו ונעפר ועליו לחטא, ב) "הוי שרגא צידו" כינוי לנאות שפעה כי נר נאות, ג) תרנגולא אלו הכפרות וחטב צמפשי כי אם שלם אלה יעשה לו אז וקא ציוס הדין ויחקד לנאות צב כל הכנוצ לחיים צפסר, חננה הין נקחר על השלשה השפלות כי נה שטען "שהחנור" נעכב ואין צבחו לכנוצ את ילדו זה שפעה בחנות

כי אחי אריה ר"ת אלול ר"ה יהכ"ט חכ"י להנורי כלומר הלא עינינו
הרואות כי בהגיעו ימים הנ"ל יאנורו הנושלים צילרם צאו חשבון צאו
ונחשוב חשבונם של עולם שכל עצירה כנגד הפקדה ויוצא ככולם
ר"ט לעשות רלון קונס וא"ך האנור שהחונור ונעכז הלא בעה ציונים
הקדושים נכחת לדעת כי ים לאל ידך להכניע החונור וצילונך לגרם
א"ת האויז הפניני ולחונור השנור וע"כ אחי אריה "ואכיל את החונור"
ר"ל צעל הטענה כי החונור ה"י בעוכרך, וטענה השנייה לצטות על
הסניגור זה נר ונלם שפשיט גם צזה תנוכת על ונשענת קנה רלון כי
זיקא זה הילר ונחשבות ורואות רעות ונחשבות זרות אשר התערצו
צקיום הנולות שפשיט הנות כצו לשרגא הנות יעצירו את הנולות ולא
ישאירו ונחש כלום, ויתד השלישי אשר אחת קונך וצוטח עליו כעל
חונות צרול הנות הכפרות גם זה חין צה קנייכה כי צאנות כנות
והשוקקים והנחצור וכללם כתב שזה נודרכי האנורי והגם שהגלויים
קיינו את הנוחה, אונם עכ"פ חין צה כדי קנייכה אחר שלכונה
פוקקים חונות ה"ל ונודע ונ"ש הנופורשים צפ"י הגדה ואחא שונדא
ואכלה לגדיל "שונדא" אלו אזה"ע וע"כ אנור כי גם על התרכגולתא
חין לקונך כי אחא "שונדא" אלו אזה"ע אשר ונחגם לעשות כן עם
תרכגול וע"כ אכלו לתרכגולא כלומר ונצטל התנויכה אשר אחת צוטח
על הכפרות, וחין לנו להשען רק על התשובה ולצקס ונאצינו שצטונים
שכל נה דעציד רחונא היום ציוס הדין לעצ עציד ויכתוב אוחנו צקסא
חיים טובים צרכה ושלום חונן.

מח"י ורב הדרשן ואב הכהן גר"י.

ורב המגיד כו' מר"ה יוסף שווארץ נ"י גראסוורדין

פסוק כי ציוס הזה יכפר עליכם לטוב אתכם וכל חטאתיכם לפני ה'
תטהרו יל"פ עפ"י צצילור הנוקדא קודם כי אדם חין לדין צאחן אשר
יעשה "טוב" ולא יחטא הכוונה כי גם צעת אשר עושה הטוב וקיים
הנולות ונחוצ הטוב צריג, יפן כי עושה הנולות ונקצת חיוה פניה
לסניג בצור הנדרונה או חיוה רעיון ונחשבה זרה אשר ה"י לכגד עיניו
צעקותו את הטוב ונעים זמירות יקראל קרא צהיל קור ונרע ועשה
טוב ר"ל השנור צעקותך הטוב ונפני הרעה ונחשבה לא טהורה, ושונעתי
לפרס צזה ונחח"ל הנודע צענה שכתב דוד לנרחן ראה עלונו ערוס
אנור חיו לי שאני עונד ערוס צלא ונלות כיון שזכר צצדית ויילה
נתישצה דעתו הכוונה באשר נכנס לרחון עלונו ונשנן עונותיו כנחונור
החונה רחלו הזכו כו' ופסחם צנועסיו ונלל גם דהנולות שלו צדק כי
ה"י צעקותם פניה זרה וע"כ אנור חיו שאני עונד ערוס צלא ונלות
כי ונלות כאלה חין להם שום ערך עד שזכר צוילה וצויות הזאת
לא ה"י שום ונחשבה זרה להתניוק הנינוול ע"כ נתישצ דעתו ולהכלית
זה צאו צ' שפירים ציוהכ"פ אחד לשם ואחד לצוזל, שם רוח על שני
ויכי חטאים ראשונה על גופי העצירות והשנית על עשיית הנולות
ונעור

ונעורב עם פניה זרה וע"ז לעק הבקן "לח" חצ"ה ת"י עלונו" גם זה שצטו לה" המה הנאות גם צזה חטאו ופשונו וע"כ בקרא יום הכיפורים יום צלשון רצום הנורה שנכסר על עצירות וגם על הנאות שלא שמו כהוגן וחבט ונבל אדם רחוק לזה נקבלת צלוננו כי את כל יציא חלקים צונספ"י על כל "מגלס" "יוטו" ועד רע ר"ל ה" יציא צונספ"י על המוסר אשר ה" להאדם צעזעו המוצ וזה פ"י הפקוק צנושא ונאמרנו כי צום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם ונבל "חטאיתכם" הנה העצירות צעלין חונט לא רק על העצירות לצד לרד אתה לבשרה רק "לפני ה'" גם צצת עונות לפני ובפני המוצ גם צזה ה" נעורב חיוס קיו ונחשבה לא טהורה ע"כ גם נחם עליך לטהר וס' יסוד לצנו לעצרתו חיון.

בסדר הוידוי ועל חטא שחטאנו לפניך צנושא ונתן וע"ה שחטאנו לפניך צנוחבל ונשחתה נעים לחיד ונלילת הדרשן הנאון נח"ה יצחק שווייגער מטאפילטשיין ז"ל צהקדם למרש וקרא קודם צפ"י ח"י קרה וילאני אצרהם אל עצדו זקן ציתו הנקל צכל אשר לי ול"צ לחיוס לורך תודיע לנו תוס"ק שח"י נושל צכל אשר לו? חונט תוס"ק תודיע לנו את דרך הקודש אשר לאלה"ה, וא"ך רחוקים אכחנו צציו נהדרכו צקודש, הכס נהדרכנו כאשר יצא אחד נאחטנו אל עיר ככריה והוא רעב וינלא חנות רשום על הלוח שלפנינו נולת כ"סר יצקס כי יסונו לפנינו לאכול ואינו ינלא נחחלה אל הסוק לחקור אחרי צעל אבקמ"א את הוא צלונת חיוס כשר שמוסר לאכול חללו או שיחקור אחרי הסו"צ והעצמים שצציה, או כי דרוס לו לקנות תפילין ונחות או לילית האס יחקור וי כתצ את המרשיות את הוא "רל ה" והאס טוו את הלילית לשון? כ"א קווק על החוקה שכל ישראל צחוקת כשרים הם, חבל ניה יהיה את צצת אכלו את הצצר יצא חליו צעל אבקמ"א ויצקס נוננו קילוח לו כנה עצרות כקף על חיוס וניס ואינו נוכיר אותו או יאצד חללו חוקת כשרוס ויכחם וילאני שאין לו וע"ז תקפר לנו החו"ק על אלה"ה שצשה היס"ך נאשר אכחנו צציו עוטים שצכל עקק ויוון חיה קווק על עצדו ויהיה נוקל צכל אשר לו חבל לא כן צדצני מלוס חף כי ידע נאדקת חליצור שחיה דולת ונשקת נחורות רצו לאחריים עכ"ז לא קנך עליו כ"א ישיט ידו נחת ירכו וישצו לו שצונות חונטים והנללתי צזה כי דור המפוכות חנה" צצונגו לעכ"י מוניני אשר החוצה רוצלת לדרוש שצצו חקירות חנה מוחים חונן לכל אדם נקס"כ צוילי דעלונא חין צוטחים צלונות האדם וזה שאלו נחודים ע"ה שחטאנו לפניך צנושא ונתן כי שם לא היינו קונטים על כל ישראל צחוקת כשרים הם ולעונת זה וע"ה שחטאנו צנוחבל ונשחתה כ"א חיוס צחילה וקציה היינו מוחים חונן לכל אדם נצלי דרישה וחקירה כלל להיס"ך נענדנו של אלה"ה וס"י הוא כנצונאר והקן.

הגאון כו' ר' זאב ציטראן, שליט"א דאראנא.

ולקחתם לכם ציום הראשון כו' צמ"ק סוכה ל"ח איתא בשם ר"ח
 ונענע כלוב אור דין גירא צעינא דשטנא ול"צ נודע דוקא
 נולות כלוב גירא צעינא דשטנא ולא שאר נולות ? צחקים לפרש הנודע
 ולקחתם לכם ציום הראשון וכי ראשון הוא, אלא ראשון לחשבון עונות,
 וקשה למה לא הקצ"ה לחשוב עונות צפוכות ולא צ"ה ויהי"פ ? וגם
 יפלא נודע הגאון חתימה צהשענה רצה ? אונס נצין הדברים דרך
 לחות ונוסרי, כי ציוני הדין צריה ויוכ"פ נוציא השטן חזילות עצירות
 של ישראל לפני הקצ"ה ולאוור ראה ענוך ישראל חטאו פשעו, אצל
 הקצ"ה גדולה לזכות את ישראל ונציצ לו חטאי ופשעי עוני ישראל
 אינם גדולים כ"כ, ונקלח לכל עדת צנ"י כי לכל העם צגגה כי רק
 אתה הקצות את לצם אחורית, כי זאת אליהם לפחותם כי עצירה
 פלוגית איננה עצירה גדולה כ"כ, ואדרבה נוכחה עצירות עשית להם נולות
 ולצעת את השחורות צמרח לצנות, ונעלם השונים לעומת וכגד זה טוען
 השטן למה הם נותמחים ונונימים לרונות * ע רק נונני צעשית הרע ?
 וכי הם נוכיחין לרונות א"ע עד נותרה גם צמ"כני נשא נוח, בחון נא
 אותם שיאוור להם אדם על דבר השוק עשרה פרוטות שיתנו צעדו
 בפלים או יותר השינועו צקולו ויקנו נוננו ? וזה האות כי רלו לחונות
 א"ע רק נוננו, צעבור כי היה ניחא להם וגם הם חפלו צונעשים ההם,
 ונציצ לו הקצ"ה נכתוב ונחתם אותם עתה לחיים טובים על תכלי
 ואם כדצריך טלא יאצו להתאמה גם צונקח ונווכר צסום פנים אז ארעה
 ואם יתלנו גם צונקח ונווכר יהיה זה לך לאות כי גם אוילים נודרך
 פשעם ונועבותיהם יתלנו והאשם תלוי צך, ע"כ נתן הקצ"ה לנו נולות
 ארבעה ניינים לאחרי יוהכ"פ להחיות לשטן שישראל קונים אתרוג השוק
 רק איזה פרוטות ונותנים צעדו כונה נטצעות כסף, וצזה נוראה להשטן
 שגם צעניכי נוקח ונונימים להונות א"ע כי נותנים צעד תפוח אתרוג
 השוק איזה פרוטות כסף הרצה, וחוא אונאה שאין לנועלה היינו וע"כ
 יוס הניאשון של סוכות ראשון לחשבון עונות, יען כי לקחו ישראל
 אתרוגיהם צדונים יקרים והניחו להונות א"ע לכן עתה הוא הזמן שיש
 להשיצ להשטן על טענותיו ולהראות לו כי ישראל עם קדוש ורק השטן
 העים צשקרינו וע"כ נונותין הקצ"ה צחשבון העונות עד יוס ראשון של
 סוכות, אצל יען כי כאן ננלא כאן היה הרצה נהנוון העם שאינם נון הנהדרין
 וקונים אתרוג צעת שהוא ציותר זול וכונה וזה נונותיים עד ערצ
 סוכות אחר להרים לנוען יציגו צזול נואור וא"כ איך ילדקו הנה צדין
 אחר כי לא ניכר ההתאמות כ"כ אללם ע"כ צרוב רחוני וחמדיו נונותין
 הקצ"ה עם הגאון חתימה עד הוסי"ר עת שנונימים את הארבעה ניינים
 ולא נראה צגלוי שגם נוי שקנה צזול היותר אפשרי ג"כ נתאמה כי טילס
 צעד אתרוג יותר נונה קסות היום לעשות נורקחת, ואם היי נוי

שיקנה ונמנו את הד' וימים ה' נותנס צול יוחר וננוה שקבלם גם
 הוא וע"כ כל ישראל ראוים לזכות צדיק, וזהו ולקחתם "לכם" בשבילכם
 להלחמכם ולטובתכם תקחו פרי עץ הדור וע"כ כשה' י"א ונענע צלוצ
 אוור דין גירא צעילא דשטרא כי ע"י הוירים שצולוצ ישראל ונלחים
 אותו והבן, וא"י שונעתי צזה דרך לחות למרש הגוי קצת שוחט ונשום
 נואי ונחייב ונשום לוצע וכי החוקי אשוחט דעלונא קאי עמ"י הגוי
 קוכה לע"ל ישחוט הקבים את הילי"ר ועל זה נקשה הש"ק שוחט ונשום
 נואי ונחייב בלוור וזה פסע ונה חטא הילי"ר"ע אשר עבור זאת ישחוט
 אותו הלא זה תעודתו להדיח ולתקית את האדם וזה הוא שבי"א אשוחט
 דעלונא קאי" השען והילי"ר"ע שוחט את העולם ונשום נואי ונחייב ?
 ויהי כונניצ ונשום לוצע יען שלוצע את העצירות צורלה וצדונות וולות
 וזהה לאדם פשוט אין לו להשען הכרח ללוצע את העצירות כי גם
 צלה זה ישנע לו אכן לאיש אשר עוור על רם העעלה ונצעת הרוחני
 את איש כזה לא יוכל להדיתו וחר ונהדרך הטוב רק אם יקנא את
 עיניו וילצע את החטאים צורלה לצנה זבה וכ"פ. קדשי קדשים" הנה
 הצני עליה שחיתתו "צלמון" השען שוחט אותן צלמון בהקחר כי ונתחמם
 ח"ע צדונות האנות, ויל"פ צזה נוסח הוידוי וע"ה שחטאנו צילר הרע
 הכוונה כי לאיש כזה אשר הילי"ר"ע הולך אותו שולל והתכסה ח"ע
 צונעטה הילי"ט לו יש ונעץ התללות על חטאו אונס וני שחטא וידע
 כי הוא הילי"ר"ע לזה אין שום התללות וע"כ אנו נודים ונחזרים כי
 חטאנו צילי"ר"ע לזרות ידיעתנו כי הילי"ר קובן צנו.

ישמעתי ומה קדוש עליין אדוור ההגה"ל ונה"ה יורא גריכפצלד זל"ל
 רב דק"ק סעניסאלזי י"א הוא ה"י אוור למרש הסקוק
 באום זמירות ישראל שורה נפשי כי חקיד איז צהקדט הגוירי חס
 פגע צך וננוול זה ה"י שרולה לכחותך אונחת דברים למנוותן לעצירה
 צחור ונלוה לזה יה"י עלתך נכונה ונשבהו לציהויר וקס צקל תנולא
 אופן ודרך להכות על קדקדו כי תראה לו הרנוצ"ס והנציץ אשר ונמיהם
 אנו חיים ויראה צעינו כי לא יכיר ולא יפקד שם הנולה הזאת אדרבא
 חצרי לו כשנולה גודל העצירה וכונה וננוה וננוהר דצ"ז ולז ע"כ
 יורה על האנות וירק ונרק, אונס זה גיחא לאיש אשר כל תהלוכותיו
 הנה עמ"י דין הש"ע, לא כן איש מרוש וחקיד העושה לפנים נשוח"ד
 לזה לא קגי ל"י הד הקנחא כי ונעה צפיו לאוור לו הלא כונה חבילות
 ונלות ישנם תח"י אשר אין שום רנו ונחם בהפוסקים לזאת גם נחה
 אל תנח ידך ולזה צלנות לריכין קייעתח דשנוי ונטיחותא יעירחא
 ונפורס יולא צפוקי שורה נפשי כי חקיד איז והבן, יהמאקף.

דרוש.

הגאון רבי יהונתן אייבשימן זצ"ל.

מדרש ולקחתם לכם ציום הראשון לבפר על נעשה ואלשון חטא
 אדויר ויל"פ צדקך דרוש דבש"ק קוכה לנוד דרשין ונלקחתם
 לכם

לכס ולא הגזול והקשו צתוקי תפ"ל נשום ונהצ"ע ונותלים דלריך קרא על גזל עכו"ם לנז"ד גזל עכו"ם ונותר ואפי"ה אינו יולא דעכ"פ לא וקרי לכס כנו"ט הנו"א צקי תר"ל צסט קפי הירחים וצט"ס צינו פ"ז איתא כי תצא צברס רעך חד אונר רעך ולא נשגל הקדש וח"א רעך ולא של עכו"ם ונוצאר קט דחלי צפלוגתא אי גזל עכו"ם ונותר אז ל"ז קרא דנותר ליתן לכליו דהא אפילו גזלו ונותר ונוכ"ס דנותר ליתן לכליו וע"כ אחי קרא על ולא של הקדש אצל לנז"ד גזל עכו"ם אקור לריך קרא רעך ולא נשגל עכו"ם ונוצאר צוודרס דלה"ר ים לו תירן על אכילתו ונעץ הדעת יפן שהיה פועל צברס דנותר לאכול חולט אס נאונר רעך ולא נשגל הקדש הן נסתד ונחונתו תירן זה וא"כ חטא אלה"ר ונעשתה יצן הנדרס ולקחתס לכס להוליא את הגזול וקשה תפ"ל נשום ונזום הצצ"ע ול"ל דחתי על גזל עכו"ם דנותר ואפי"ה שלו לא הוי ואחר דגזל עכו"ם ונותר ע"כ רעך אחי על לא של הקדש וא"כ חטא אלה"ר צעץ הדעת ושפיר לריך לכפר על נעשה ראשון ודוק היטב. והרצ הגאון ר' דוד שליטל ראב"ק מונקאטש צהקדס ל"ש צ קושי' התוס' הכ"ל לונה לן לכס להוליא את הגזול תפ"ל נשום ונהצ"ע ותרלו הנופורי עפונ"ס הפרנו"ג צלו"ח ק"י תרנו"ט דגזול חלי טיעור היינו פחות נשום פדומה אף דאקור ונה"ת ונינו אינו חייב להחזיר אצל לכס לא וקרי כיון טבא לידו ע"י גזל אצל ונהצ"ע לא הוי כיון דקנה קודם עשיית הוליוס ונעש ונחילה והנה צקי ידי נשה כי טאדה"ר ה"י לו טענה צעץ הדעת יפן טלא אכל רק חלי טיעור וה"י קיצר דח"ס ונותר ונה"ת וע"כ אונר אכלתי ואוכל ונעשתה יוצנו דצרי הנדרס ולקחתס לכס להוליא אז הגזל וקשה תפ"ל נשום ונהצ"ע ול"ל טח"ס אקור ונה"ת אף דאקור ונה"ת ונינו ל"ס ונהצ"ע וכנ"ל וכיון דח"ס אקור ונה"ת א"כ חטא אלה"ר ושפיר לריך לכפר על נעשה ראשון דהיינו חטא אלה"ר ודוק היטב. אמר המאסף ים פה נקוט ללין לפונ"ס כונה ונהקדונוגיס דקודם נ"ת ה"י להס דין צ"כ לחונורא ונדע דעת הרנוצ"ס צה"י וולכיס דלא נהנו טיעורין לצ"כ וחייצ צכ"ס א"כ "דינוסח" טצדיס דהלל לאדה"ר גס ח"ס ה"י אקור ונה"ת ונולתא דתנווה צחאי עכ"כ נודכיר דכירי כי רחיתי צח"ק יו"ד ק"י ע"י הציא קושי' הסג"ל נודע כי הרנוצ"ס דצ"כ נזוה על אצנוה"ח ועל צטנוה"ח לנזלי נע"נו כלטוה על אצנוה"ח הלל לצ"כ אקור צכ"ס גס ונפלת צטנוה"ח לדעת הרנוצ"ס הכ"ל ורחיתי ונתרלים דאנויכא דצטל הצפר לגצי גידין ועלנוות וזה פלא דהלל צצ"כ לא ונה"י ציקול צרוצ דאחרי רציס להקות רק לישראל נאונר וכנוצאר צפרנו"ג ק"י ק"ה וצכ"נו ודוק.

המאסף.

קידושין ע"ג דרס ר' זירא צנחחא גר ונותר צוונדרת רגונו כ"ע צאתרוגייהו וכצר ענזו צזה רציס וכן שלונים נודע רגונו דוקא צאתרוגייהו ? וכל"ס צדרך דרוש דחיתא צוודרס אונר ולקחתס לכס ציוס הראשון לכפר על נעשה ראשון כלונור על חטא אלה"ר וצוודרס מלפיוס

חלפיות ונצואר דאדא"ר לא חבל ונען הדעת רק ח"ס ונעמח אי כינא
 דח"ס נותר ונח"ס ובר"ל ח"כ לא חזא כלל והנפורשים כתבו דמלוגות
 דר"י ור"ל נח"ס חזיא בקפ"ק דאורייתא לקולא או לחומרא דאט גאנצ
 ספד"ל לחומרא לא אלטריך קרא צבל חלב על חלב בוי ואייתר כל
 חלב על ח"ס ונש"ל אי קפדלא לקולא יונילא לריך קרא דכל חלב על
 חלב בוי ואין לנו קרא לאקור ח"ס והנה הא דגר נותר ציננות
 הוא יען דחומש קהל בתיב חד לכהנים וחד לישראלים וחד ליגדרי
 ונותר צמחוקי וחד ליגדרי שתיקי ציננות קהל גרים לא נקרי קהל
 והנה ונדנותר שמוקי צישראל נוכח דספד"ל ונח"ס לקולא ואחר כי
 דרש ר"ז דגר נותר ציננות נוכח דקד"ל לקולא ונח"ל דח"ס נותר
 ונח"ס ח"כ לא חזא אדא"ר ואינו לריך האחרונא לכפרה וע"כ דגנו
 צאתרוגיהו דלשיתתך האחרונא אך לנותר והנן.

הרב דוד משה לערערמאן נ"י סקאוועין.

גמרא (ע"ז ה') לעתיד יאנרו אוה"ע רצ"ט חנה לנו מראש ונעשה
 אוניר להם בוי ונלוח קלה ים לי וקובה שנה בוי בוי והקב"ה
 נקדיר עליהם חנה בוי ונעשו צמחוקי ויולא וילע צמחוקי (נח"ל
 צרכות כ') אנו ונח"ס להקב"ה בחנת צמחוקי אשר לא יא שאל פנים
 ואתה מושא פנים לישראל דכתיב יא ה' פני בוי בוי והם נקדקין
 עד כזית עד כזית הכונה ישראל עם הנצח עם הפלואה זה חלפי
 שנים ונודק, קבל לרוננו עליה למעלה ראש עד שבעה חשבו כל השנים
 כי ישראל יפול מלכות כעל עולו הקשה שגנו עליו שונאו ויחבו
 את ילדת פסוננו חנה ראו כן חננה כי מתאוס יחליף בח יחליף
 חיים חדשים יקום לימים טובים ואחרי ימים כיני השנים על הארץ
 אולם נר האונין את לב ישראל צמחוקי? נר כח חן חיים צמחוקי
 היצוה האלו? איזה כח נאגז ונעלם טעון צמחוקי? כח של עם ישראל
 הוא חוס"ק הולנדות לו לחיות חיים של התחמקות לכנס את חלואו
 כנח"ל כך דרכו של חנה בוי ורונן זה טעון כנח"ל (צרכות י"ז)
 כס הוא כורע צמחוקי וכס הוא זרק זרק צמחוקי צמחוקי
 שישאל כורע חנת נול התלואה אינו נהרעם ואנונה רק כורע צמחוקי
 לא יחלק צמחוקי ולא יקבל את נעל חנה בוי זרק זרק צמחוקי
 חלחה ירח עליהם ויקור נעש את נעל חנה בוי נעל שגנו ונח"ס את
 קונתו הכפופה לשגור צמחוקי זקופה גם אז אינו נהרעם חנה ונח"ס
 שצח"ס רק זרק צמחוקי ונח"ל בוי דברים כח חנה חנה "באש
 וצמחוקי" ונודק "באש ילד שגנו לקיים חוס"ק צבל חלב חוס"ק ונח"ס
 גם "באש" עליה לקדש שגנו "צמחוקי" שגנו חוס"ק ונח"ס חוס"ק
 לא יכלו לכבות את חנה צמחוקי ונח"ל "באש" ילד כי ישראל חוס"ק
 לה ולחורתו יחוס חנה חן להפקיר עליו גופו ורכושו כמקרה ונח"ס
 חנה ונח"ס על צמחוקי חנה בוי כן גם ונח"ס ונח"ס על ונח"ס
 וקיום ישראל צין הענים כן ונח"ס חנה וקיונו הוא אחד ונח"ס
 חננאל

העולם יולא ונגדר וחוק הצבע כי לו קצב עם אחר רדיפות כמותו
 כבר נאצר זכרו ונבנות החיים וזה שאלו וזה"ש אשה נוסח פנים לישראל
 וזה כשחנה עם ישראל וכל העניים אשר לנזירות כל הלכות הוא צן אל-
 נוח (אונשצערצליך) האין זה נשיאת פנים לישראל? והשיב להם הקצ"ה
 איך לא אשא פנים לישראל אחר כי להם תכונה וניחודה אשר בה
 ילטיין וכל העניים כי הנה נדרקדקין עד כזית ועד כצילה ירלה צה
 אף שהם רעבים ונפשם בהם תתעטף אצ"כ לא יתרעמו ונוצרכים על
 הרעה כונו על הטובה להיפך יתר העניים אשר נאמר בהם ויהי כי
 ירעצ יתקלף וקלל וילכו בו' הנה ברעו ונפלו ואנחנו קננו ונחשודד
 וכל חליפות הזנוים הן לשבע הן לחסד נודה לשמו כי אנחנו נשנו
 בחלקנו גם אם לא נפל ונרעה שנון צגורלנו, ונצא צה אל ונאחז"ל
 צנושא דרושנו אוח"ע צעת יראו סכר טוב אשר יקבלו ישראל עצור
 קיום הנולד יאנורו תנה לנו "נוראש" ונעשה הכולנה אם תתן לנו התורה
 "נוראש" וגצע החללחה אז נקיים אותה כי אין לנו כח לקבול עצור
 קיום התורה כונו עם הישראלי אונם בעצור תנייד על פקגי הללחה אז
 נקיים אותה בו' ואנור להם נולדה קלה י"ש לי וסוכה שנה עשו אותה
 ניד כל אחד עושה "סוכתו" לתועלת עלונו עונלקצ"ס צראש גגו לנען
 תהי' סוכתו לו לעונג ולא לקיים נולד צוראו והקצ"ה ונקדיר עליהם
 "חנה" כינוי לשונם הללחה אשר תאיר להם צתוקמה ואז יסכחו את ה'
 וכל אחד יולא ונצבע נורצ טובה ויושצ צשונים ילחק להם ויאנור להם
 יראו כי לא תוכלו להתחרות עם עם הישראלי הם יענורו תאיר צאמונתם
 וכל הרוחות שצבולם לא יזוהו אותם הם יענורו צכסיון העוכי וצכסיון
 העושר צנוקם קדשו וע"כ הוא חי וקיים בהיום הזה.

הרב ישראל נאלדמאן נ"י מגיד משרים בנראסווארדיין מח"ס בנסת ישראל.

נצבים וילך

הגאון בו' מר"ה חיים אברהם ארנשטיין זצ"ל בארטפעלד (עם הוספות העורך):

פסוק מן י"ס צבם איש לו אשה בו' והי' צשנועו את דצרי האלה בו'
 לנען ספות הדור את הנולדה י"ס אנשים עצרים עור"ס הנווכים
 צגוריים אשר דרכם ככל לנו לעצור על נולד ה' ופלו פיהם הנוגול
 כי רחונת רק לצא צבי די להם צזה צונה שיחוננו דלים ונחמים
 לדקה כי רק צזה חסן ה' ועמרא לפיהם כ"פ צעל כ"ס לא ישא פנים
 ולא יקח "סוחד" לכבות עצירה וזה אשר לויגר "עושה ונשפט יחוס
 ואלוונה" כלומר הוא תוונק היתוס ואלוונה "סוחד" כזה לא יקח ה'
 ונשנעתי ונלילה כלה צסס הגלות"ק ונזיקוצ צפהו זהב במקום הנחת מה
 פסול ירלה צזה כי תוונר אשר ה"י לו להתפלל נותן לדקה לדקה כזה
 מקול וכודע כי דור ולשון שצע כוונת"כ ונורה גם היא יורה ונשאל"כ
 מן י"ס צבם בו' והתצרך צלצצו כלומר שלום יהי' לי ורע לא תאונה
 חלי לנען ספות הדור את הנולדה יען כי אני ננציע את הנולדים ואת
 חגיגים

הרעצים אשר נפסס זהם תתעטף ויחשוב כי צוה קר עונו וחטאתו כי תכופר לא יאנה ה' סלוח לו וקיום הפרשה הנקמרות כו' והנגלות כו' לעשות את "כל" דברי התורה הזאת והצן.

האוינו.

הגאון בעל ח"ס וצ"ל.

פסוק האזינו השנוים כו' יערוף כוונת לקח תזל כעל אונתי כשעירים עלי דשא כו' אדון הנציצים ונלמד אותנו איך להגיד תוכחת ונוקד, כי כאשר יוכיח ברבים ולא יפרט חטא היחיד, צידו לקנאה צדצרו, ולדבר קשות ככל אשר צלצבו לא בן כאשר יוכיח אדם פרטי ליחיד עליו להזהר צנוקרו לדבר רכות שלא לבזיז אותו ואך אז ישנוע תוכחתו, ודצרו יכו שורש על תלמי לצבו וז"ל האזינו "השנוים" שהם רצים "ואדצרה", קשות ותשנוע "הארץ" שהיא יחידה "אנורי" פי לשון רכה ועתה נפרש דצרו ופעם יערף כמטר לקחי צדצרים חולצים להצות אש ופעם חזל כעל אמרתי צדצרים רבים, והנה ידוע כי שם דשא היא קצון עשצים יחד וכל ונין צפני עלנו נקרא עשב וזהו כאשר לוכיח לרצים אז יהיו דצרי "כשעירים" עלי דשא" צרות קוערה ונקמחור אזל כאשר לוכיח ליחיד אז יהיו דצרי ברבים עלי עשב שלא יבזיז ונתוכחתי והצן. והגאון בעל ב"ק שלח את ציבורו צנוקרא קודם הכ"ל כי נרעיה ידבר אל שני קוגי אנשים אל אנשי הנועלה ויכנס צס "שנוים" ויאמר אליהם אתם אנשי הנועלה האזינו אלי ותשינו לצדכם, ואדברה אתכם אדבר קשות כי ת"ח שגגות נעשה להם כזדונות ואל ההנון ויכנס צס ארץ ויאמר אליהם "ותשנוע הארץ" הם אנשי ההנון "אנורי" פי לבס אדבר רכות ויפרש דצרו כי אל אנשי הנועלה "יערוף כוונת לקח" ונלשון וערפו את העגלה ואל ההנון חזל כעל אונתי כי להם הזדונות נעשה להם כשגגות.

הגאון כו' רא"ז סופר וצ"ל (עם תוספת גופך מהמאסף).

פסוק אקחירה פני ונהם כו' כו' שני עוצרי עצירה הם יק שנוצר רק צקציל התלוא שמינו יכול לכבוש את ילדו ויס שנוצר עצירה צקציל ונינות שמזרקה צו וכופר ונוכחיש צתוה"ק וצקבר ועונס והספרס ציניהם צשני דצרים כי העוצר צקציל תלוא לעת זקמתו כאשר תחלב בן התלוא ותפור האציונה ישוב לה' אזל וני שנוצר עצירה צקציל תמקורקית היא גם לעת זקמתו לא יקוב לה' כי כל אשר ישרש צחטאו יוסף פסע [כ"ט] על איקורין צטלים צששים בלונר כל העצירות צטלים כאשר יגיע האדם לשנות תשנים, איננס ונין צונינו חפי" צאלף לא צטל "הנוין" הוא הכיפר גם אם חלף שנים יחיה ואלא "נוין" את "אנינו" וחזר וניעור והצן] עוד הפרש ציניהם כי העוצר צקציל התלוא וידע הוא את דרכו הנקמחה רולה הוא עב"פ כי צנין יסין

יפיו יראי ה' ונשא"כ אשר תורת ה' ונאוסה צעיניו חפץ שגם צניו ילכו דרך קודרה ונשא"כ וירא ה' וינאץ ונכעס צניו וצנותיו היא ע"ש העתיד כי וינאץ ה' כי יתגלה קלונו ע"י צניו וצנותיו כי גם את צניו ואת צנותיו חכום ונעוריהם שלא ילכו בדרך ה' כי עקרט ונכרס ה' ויקעס צברוני זרים ויאמר ה' אליהם עוד "אקטירה פני ויהם" עד "כי ארצה ונה אחריהם" הם ישיצו עכ"פ לאחריתם לעת זקנותם חבל צלנות דור תהפוכות הנה סנהפכים דברי חלקים חיים "צניס" ע"י הצניס יראה כי "לא חונן צם" שגם צהצנות חקרה להם האנונה וע"כ ילדו צניס ונחמיתם כאלה והצן.

הברכה.

סמיכות התורה.

לכל האמות כו' לעיני כל ישראל צראתית צרא חלקים את השונים ואת הארץ את זו דרך הרצ הדרכן ונהר"ק ונ"צ צהקדם ונקרא קודם צמהשמו וישכון ישראל בשח בדור עיו יעקב אל ארץ רגו ותירוש אף שמו יערפו של והיה לצאר עפ"י ונאחז"ל אל תקרא הליכות אלל הליכות צני כפלים לתוסיה עליהם לנוללות כל חוצת צני"א אשר תעודתם עלי ארץ הנקראים (צירוגרליכע-פליכטען) ועוד זאת להם פלריכים להכין א"ע גם לעוה"צ ע"י תורה ונולות ונע"ט שרק יקראל עם קרוצו ונלוה לעשותם ולא עשה כן לכל גוי, כי הם אין להם רק לטעוד את הארץ ולשונרה, ע"כ אחז"ל גוי שסצת חייצ וניהה כי להם רק הארץ ונולות כיתנה לא תחו צראס לשצת ילרם, ע"כ פריכים הם צכל כחם ונאודס להשתדל לטוצת הארץ להגדילה ולהאדירה ולחדש חדשות צכל ינים תמיד חדשים לצקרים להועלת יסוצ העולם וליהנות ונהס צני אדם, חבל ישראל חף שגם להם יאחה לעשות חיל לחקן עולם צנולאכות סומות וצנועטי ידי יולר צכ"ז אחרי "שהליכות" עולם להם וניב עליהם לחחז צשתתם, ורק יסבנו צטח אחרי עשותם כנולות עליהם ונשא"כ חף שאלו"ע יוכלו לשכון צטח אם עיניהם רק אל הארץ ונולות יסיהו וכל ונעיינס צה וצנה צצהוקה להוליא ונונה פרי חיים, חבל ישראל לצדו יולא ונ הכלל כולו והוא צדד ואין ענו עם אחר שרק אז יסכון צטח צאין וכלים ונחריד, הם יעשה כהפקידו ונשני הפנים והו רק אם "עין" יעקב אל ארץ דגן ותירוש צעין אחת יסור על הארץ ישתדל צתיקונה לונען הוסקף תת כח לו חבל רק צעין אחת אל "הארץ" יציו וצעין האחת הטוצה יסקקף על השונים ונעל לונען שאף שניו ירעסו על חיים הוא השפעה רוחנית ונצצה ונרונים ונרובצ שונים אשר ראשו מנולל טל לונען יגיע על ידה לחיי עוה"צ וצזה נצח לדרוש קנווכין ולנעון קוף התורה לתחלתה כי ונרע"ה ע"י שנתן לנו תורה"ק ליעוד אותנו דעת פלריכים חנו להתחזק צנועו שני הדרכים צעין אל ורהם אל השונים וננעל וצעין האחרת אל זה נציו אל הארץ ונולות

כי כן צרה הי' קיום האדם הישראלי חזיו לה' וחזיו לבס חסיד אבר
עשה (נקה לעיני כל ישראל) פועל ישראל עינים להם וידאו
צוננים שתי סמיות דרך גבר צענא דין ויתלכו "צאננות" חסידים
צאנן הסננים הלכו וצאנן הסננים הצאה (ותהי' הלע"ד טל לעיני צונקוס
"חס" כונו ונשציע לכל הי' חלון) והסננים שלדך לב' עינים כי צאננות צרה
כו' חס הסננים וחס האנן ישראל הנקראים ראשית צאננות וצאנן
חלקם צאננים וצאנן צאננות וצאננות וצאנן.

ידיש דייטשע ערקלערונגען.

פסוק צור ילדתך חסי ונשכח אל מחוללך דען פעלו דער דין גענארען
האטטט דא פערגעסטען אונד האטט פערגעסטען דען גאטט דער דין
ערציגט האט. איין בעריהמער מגיד ערקלערט דיעזען פסוק מיט פאלגענדעם
משל איינער וואר שולדיג איינע גרעסערע סונגע אונד קאהם צו זייגעם
פריינדע מיט דער ביטע. ער מעג איהם איינען ראטה געבען וויא ער זיך
פאן דען גלייביגערן לאסטמאכען קאנטע. דא ער קיינע מיטטעל האט דיא
שולדען צו העצאזלען. דיעזער גאב איהם דען ראטה דא מאכטט דין וויא
פערדיקט (משוגע) ווען דיא בעלי חובות קאממען ווערדען. זא זאלסט
דא טאנצען שפרינגען דאמיס זיא דענקען אונד גלייבען זאללען דאסס דא
פאם זינע געקאממען ביזט. זא ווערדען זיא דיר בעזירען אונד גיכט
פארדערן. ער מאכטע עס זא אונד עס געלאנג אויך איהם זיא פארדערטען
גיכט מעהר פאן איהם. נאך איינער צייט ליעה עד זיך געליד פאן זייגעם
פריינדע. דער איהם דען גענאנטען ראטה ערטיילטע. אלס דיעזער דיא
בעצאזלונג פארדערטע מאכטע ער זיך וויעזער פערדיקט טאנצען אונד
שפרינגטע דא שריע אויך איהם דער פריינד אונד שפראך דא אונדאנקארער!
וויא קאנטט דא זא בעזע האנדלען? איך האבע דיער דיעזען ראט געגעבען
אונד גון ווענדעסט דא דיעזעס מיטטעל אויך געגען מיך אן! דיא אנווענד
דונג דעס משליס איזט השם יתברך האט דעם מענשען דיא פערגעסטנהייט
פערליעהען. צו זיינעם פארטיילע. דען אהנע זיא אייגענשאפט דער פערגעסט
סענהייט ווירד דער מענש גור אינמער טרויריג זיין דען ער ווירדע שטעטס
זיינע שיקקזאלשלאגע דענקען יעצט געהט דער מענש אונד העניצט דיעזע
אייגענשאפט דער פערגעסטענהייט געגען וויש יתברך ער פערגיסטט זיינען
גאטט אונד פפליכטען דיא איהם השם אויפערלעגט האט. צור ילדתך חסי
גאטט האט דין בעשאפטען מיט דעם אייגענשאפט דאסס פערגיסטט וויא
קאנטט דא זא אונדאנקבאר זיין וחשכא אל מחוללך דאסס זיא אן גאטט
פערגיסטט והנן.

ארגו מכתבים.

אוהב הדיעות געקומ צא אלי ורמיזי. נקלקל צאצרו וסינצ חרה
לו על כי לני הניד שופך צו וקלון על הרמזים
"וראש חסידים" וסאנך צאננות חסידים דאסס, חסיד וקלון
לל

לא אחת וכבר חנך החכם השנון לא יאבוק נגהו לקול חרפת עטלף והירח לגדופת התכשנות ועודל ידענא כי פ"א דרס רצ גאון אחד דרוס הקפד בהקנות נלצה והחריך בענין תחתינו וכאשר גנר הדרסן את הקפדו נגס אליו אחד ונתשונעיס ואלער לו אדוני הרצ חף כי לא תחנוד לדרשות נור אך הדבר אשר דצר צענין תחתינו לא ישר צעיני כי לא תלויין ולנוה ידבר אדוני בלזני דצרים אשר לני נוהס ולהללח ויהי כוונתו נוה לי אם אין כבודו ונלויין בתחתינו הרשות נתונה לו לצלתי קום אז בתחתינו ולישן סנת עולם ואכחנו הוואונינים לנו הרשות לדבר ככל חות כפסנו דצבר אשר הוא תקותנו הנלחיים ודל"צ. לרבים נפלת אי ונקום כשנוט בעת נודור "דצרים צעתס" ויצא בחוצרת הצע"ל. שעמון צעיר לודו וחלל טבל. לחמושו עכזי גפן בגפן טבל הוא וטבל להוי יפרח אשרו כחצללת פורחת ויפיע כשנוט זורחת. הרב הגאון ר' ולמן ליב גרינאוולד אב"ד בעיר קאלאמבוס קרלתי צענוסה רצה העתון ונחתו סונוסה צלבי על הרנות קרן המורה. מחבר יפה כיון צפ"י דהאי ונלחת דענוא דצר לונר אלקא דמאיר עגו (ע"י נגד ירחים חרפ"ו חו"י צ"י) ואני סונוסתי עוד ונוחצר אי נאן דהוי נותן טעם לשבח ע"ד הפסוק חטאך בלדקה פרוק ויכלל נעונס כי כל הנוקלס אינו לוקה אצל לר"י דק"ל לוקה וננקלס אכתי לא חת"י ל"י הלדקה ע"כ ונצקסיס פיהל"י גם חלצ"י ונכון ברכת "מזל טוב" וזמה ונלכבה אל כבוד הרב הגאון וכו' מו"ה ישוע לעבאוויטש שליט"א ראבדק"ק רעטיאג לגשוואת בתו ונחוללה ת' עם החתן האבדק החו"ב וכו' מו"ה מאיר טאמועל ב"י נכד וה"ג אב"ד טאמוש אויוואר יהא רעווא שיהא זוגם יעלה יפה כ"ר.

כתיבה וחתימה טובה ומועדים לשמחה להוראינו ולחותמנו שליט"א העורך.

יום	אבני זכרון מחודש תשרי.	שנת
א	רצינו חנוון צעל ונחנה חוקק.	ד"א חשעג
"	הרה"ק ר' נחום ונטשארנאציל צונאקרוצ.	הר"ב
ג	הגאון ישראל ליטשיטץ צעל תפארת ישראל.	הר"א חקמ"א
ד	הגאון ר' אברהם דאנליג צע"ס חיי אדם ווילנא.	חקמ"א חרס"ג
ט	הגאון ר' אליעזר זוקנאן קופר פאקס.	חקמ"א חקמ"א
"	הגאון החסיד רצינו אליהו ווילנא.	חקמ"א חקמ"א
יג	הגאון ר' נפוליי הערלנא הלוי אצ"ד צראלסערטא.	חקמ"א חקמ"א
"	הגאון ר' עקיבא חגור נוסוונא.	חקמ"א חקמ"א
יד	הגאון ר' ננחם ונענדל פאנעט דעט.	חקמ"א חקמ"א
טו	הגאון ר' ישראל קאנאד ונקאזניטץ.	חקמ"א חקמ"א
יז	הרה"ק ר' נורדכי נוכצורנא ונ"כ ציטניטא.	חקמ"א חקמ"א
כא	הגאון ר' יעקב יוסף הכהן צעל החולדות נוסולנא.	חקמ"א חקמ"א
כה	הגאון ר' ננחם קופר צעל ח"ס נפ"צ.	חקמ"א חקמ"א

מגד ירחים

קובץ ראשון משנת תרפ"ו מחירו מכורז מאה וחמשים לעי גליון
בדרך שנים עשר לעי. להשיגו אצל המערכת וגם אצל הסוכן

Librăria ANTON ROSENZWEIG, CLUJ.

Plața Mih. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 37—38.

קראסע רומענישע ספרים גראסהאנדלונג אונד טלית
פאבריקסניעדערלאנגע.

אדמה. בישר רעסטאראנט.

טהיילע האפל. מיט דען געעהרטיגן פובליקום דאס איז אין
טימישארע (מעטעשוואר) יאזעפֿשטאדט בעם גאססע איינע כשר
רעסטאראנט איינגעריכטעט ווא סענליך שטאקאפמעט זאיינע צו
קרינען אינעם מעסיגע פרייע. ארטהאנדאקס כשר אין שטעינגסטעט
זינע דעם ווארטעט.

Salomon Stern, TIMISOARA-Iosefstadt, Bcmgasse 21.

Lichtenstein & Comp. BECLEAN, Romania.

טלית פאבריק & פערלאנג בודהאנדלונג.

אפפערערט זיידע עציים כמי מירקיש. עוממרא מירקיש. פון
גענוי אלס העללעראישע קאלאמע. אויך אללער גאממונג ספר
רומל איינזיכטונג גמ יורה דעה עצמ. אונד בילליגסטען פרייע.
נאך וואונש זינקען וויר רשימה.

אללער בייגסטע זיידע אינעם אווערן גארטלען צו בילליגסטע פרייען.

Hoffman Samuel, SĂTMAR Kölescy ut 47.

ספרים שנתקבלו בהמערכת.

לישם ישבו ואחלמה. מ ידובר נפלאות בסדר אריגת העולמות. מחבר הגאון
המקובל מו"ה שלמה וספר. בכורי אברהם.

כולל ביאורים נפלאים בהרבה סוגיות הש"ס ובדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים
מאת הרב הגאון הגדול מו"ה אברהם עליא שאר ירושלם (מאה שערים).
אוצר הכבוד על ס' זרעים ומועד אשר און וחקר וניקן הא יתב קיישא
הרב האלקי מינא ורנא רבנו סודרוס הלוי אבר הגאון הנקיבל
האלקי רבינו מאיר הלוי אשר העיר עני הגולה בחגוריו הגולה והוספה
מחיר 80 לעי מכורז 100 לעי 20 מחיר 1 זלם.

M. L. Hirsch, SĂTMAR Str. Guza voda (Romania.).

הונדמאכונג.

וויר זעטצען עס צור אללגעמיינען קענטניסס, דאס
וויר איינען גראססען לאגער האבען פאן אלטע אונד נייע
כשרע וויינע אויך של פסח עצהו"ט סארטיערט אין אללען
גאטונגען זאויא מאגארא, ערמעללעקי, ריולינגע, מישקא-
טעל טשעמענע, פין מונאפאליערט אין יעדע פאסטער
גראסע צום אללער ביללעסטען טאנעם פרייז אין אנגרוי
אונד דעטאיל אויך אנערירען וויר אונזער גראססען
שפיריטוס לאגער וויא אויך שלונאוויטץ אין יעדע
למחדרין אין יעדע קווארטל וויר זינד בעש
קונדע מיט דער גרעסטער פינקטליכקייט
אונד אויס צופאלגען איינע בעסטעל
דעסטען איבערצייג צו שאפפען, דיא קארעקטהייט אונד
פינקטליכקייט וויא אונזער בעסטער רעקלאם.

Gebrüder Feiger Wein- und Spiritushandlung
SIMLEUL-SILVANIET.

המסחר של היצאת (עקספורט) אתרונים לולבים והדמים
המפורסם בעולם: צבי הירש ראטה טריעסט מסחר שזה יותר
מארבעים שנה יש לו אוצר גדול של אתרונים מדינת יוזאריא ישראל
המספק ללקוחותיו הבאים טריעסטא מכל חלקי התבל - יפתח בחדש
אלול הבעלים בבוראדעישט באשתקד את מסחרו בסימונות.
אתרונים מובחרים ולולבים והדמים ירוקים משובחים.
עד אז לפנות בשאלות אל בנו יוסף ראטה

Josef Rath Südfrüchten et Colonialwaaren Engros-Geschäft.
SIGHETUL-MARMAȚIEI.

האטעל אונד ביזר רעסטאראנט זאנא ZONA

בייא דער באהאטטאציען, שוואקקאפטע שפייזע, פארצייליכע
קיכע שעהנע גריימיגע צימער, מאסטיגע פרייזע, פערזאנשאטלעך
האכצייטען אויך יעדע זאגסטיגע געלענעוהייטס מאהלצייט צו וועל-
כען צוועק אויך זעהר געאיינעטע לאקאליטעט, בעזיטצע.
פאקעטע ווערדען אהנע יעדע בעצאהלונג אויסגעוואהרט.

Aron Katz, Sighetul-Marmatiçi (M. Sziget).

מגד ירחים

יוצא לאור פעם אחת בחודש

מגדים חדשים גם ישנים, ביאורים ופירושים, בודעם קדושים
לכל הפציהם דרושים, על פרשיות התורה, יפוצו אורה יום על
מדרשו, חכמות האבות, כוונות מחוסבים, דרושים לכל ופציהם
בומניהם, פנינים יקרים מפ' סופרים וספרים, בעזרת יוצר תורה.

מאת

יוסף חיים הכהן ווייס

מחירו לשנה מאה וארבעים לעי, לאמעריקא ב' דולרים.

למשעביא 30 כתרים ובערך זה בשאר ארצות.

מחיר מודעות כפי גודל השטח.

מחברים השולחים ספריהם יתפרסמו בהירחון.

MEGED JERUCHIM

REVISTA LUNARĂ TALMUDICĂ-ȘTIINȚIFICĂ.

REDACTEUR:

JOSIF WEISS

ABONAMENTUL ANUAL LEI 140.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA Sătmăr Piața Latinității 14

Cenz. Rabbi Ig. Klein Sătmăr.

TIPOGRAFIA JACOB VIEDER SEINI. (Romania).

פאטאגראף צענטראל

קאוינצי גאסע נומר 22, 1 שטאק

פאטאגראפיען אין קונסטפאלער אויספיהרונג, אויסער דעם בילדער פיר רייזעמאכער אונד פיר געזעלעכע לעניטימאציען צו בילדונגסען פרייזע אין דרינגענדען פאללע אויך אין איינע פאר שטונדען ערלעדיגט, אויף וואונט-נעהע אויך אויך צו פאמיליען אויפנאמען אינס הייז וויא אויך אויפם לאנד.

בייפמע דא ווערטען גלייכעגסטענאסטען אום אונטער-פרייזע אונטערנעמונגס. צייכע האבאטונגספאל פירעלמאן.

Fotograf „CENTRAL“ Fényképész Satu-Mare,
Str. Stefan cel Mare (Kazinczy útja) 22.

זאמער אונד כשר רעסטאראנט זאמא

בייז ויר גאנצעלעכע עמאקקאפפע פרייזע פארזעלעכע קיכע עסענע ווייניגע צימער פאסטענע פרייזע פארזעלעכע האבאטונגס אויך יעדע זאמטונג געלענעהייטס מאהלצייטע צו וועל-בען צווישן אויך זעה געזעלעכע פארזעלעכע פארזעלעכע פאקעס ווערען אונד יעדע געזעלעכע אויפגעווארט.

Aron Katz, Sighelel-Marmarosi, (M. Sziget).

בארא-מאריע בארא-מאריע

דאסעל אונד עמרעג ארט. כשר רעסטאראנט נומ שלאפען גאנצעלעכע עמאקקאפפע פרייזע צו מעסטונג פרייזע פארזעלעכע קיכע האבאטונגס אויך יעדע זאמטונג געלענעהייטס מאהלצייטע צו וועל-בען צווישן אויך זעה געזעלעכע פארזעלעכע פארזעלעכע פאקעס ווערען אונד יעדע געזעלעכע אויפגעווארט.

Stern orth. koser Restaurant și Hotel,

BALA-MARE, Str. Regèle Ferdinand 11.

Lichtenstein et Comp, BECLEAN, Romania

כלית פאבריק & פערזאנל בוכהאנדלונג.

אפפערערט איהרע ערציגט כמו טירקיש עקסטרא טירקיש פיינ גאנצעלעכע עמאקקאפפע פרייזע צו מעסטונג פרייזע פארזעלעכע קיכע האבאטונגס אויך יעדע זאמטונג געלענעהייטס מאהלצייטע צו וועל-בען צווישן אויך זעה געזעלעכע פארזעלעכע פארזעלעכע פאקעס ווערען אונד יעדע געזעלעכע אויפגעווארט.

אללער פיינעסע וירע אונד צווישן גארמלען צו ביללעכע פרייזען.

Hoffman Samuel, SATMAR, Kolcsey ut 47.

מגד ירחים

ערוך בידי יוסף חיים הכהן זו"ל מאמאר, שנה שלישית חוברות ב'.

בראשית

ויקרא אלקים לאור יום אלו מעשיהן של צדיקים
ולחשך קרא לילה אלו מעשיהן של רשעים (ביר פ"ג.)

מלפנים זאת בישראל, צהיות היהדות על תלה צנויה, וגם עוד צדור
הקדוש אל דרכו, אז אם ננאל איש איש ילדו הקיאהו לעצור
על אחד נוחי הדת, הנה צחשך עשה ונעשה, צונקתרים אכל אכילת
אסורות, צחדרי חדרים נקגר להעלות עשן ציום השבת, אפילו צברכים
הגדולות שרצו צהם פורקי עול לא ירהיב צנפשו עוז למרן גדר
לעיני רואים כי צום גם נכלם, וגם ירא את חנות היראים והחדרים
מן יתהו לשונלה, ולכן עשה ויה שפעה צונקוס אין רואה, אונם
האיש הישר אשר יראת ה' ונעזו הוא הלב קונוניות, על תורתו
ואנונותו היו סדרו ותפארתו לא צום ולא נכלם לשאת את תיק העלית
ותפילין ונתחת לזרוע, את לולצו ואתרוגו צידו כי קרא זה אלי ואנוהו
תמלאה לפכו צולית, אצל צדור זה דור שו"א דור "הספוכות" תחמוגים
לנועלה ועליונים לנועם הנוחלל את השבת יעשה זאת צשונוצי ויולל
ציד רנות לעיני כל ולא יתבוסש, אונם האיש הירא וחדד צלכרו
לצהכ"י כדרך טליתו צנידים בשולים יעטף שית לה עלי עתוים לצל
יכירו צו חיו כי טלית הוא נושא צידו ולצל יתפס, ויולל האדם לא
חמן צזה שהלדיק והישר יעשה צונחשך ונעשו "תרחם לכם יראי שני
שונם לדקה" תזרחם נא עשולומיכם הטוצות כשונם צלהרים, הוא
י צום ויכלם צונעשי רשעו וכוונצ צונחתרת ינולל. וזאת כוונת הנודרש
"ויקרא אלקים לאור יום" אלו ונעשיהן של לדיקים שיהיו ונעשיהם לציני
כל ולא תהיה להם עבודת ה' לחרפה כי אם להוד ולתפארה ולא
יצאו ולא יכלנו "ולחשך קרא לילה" — אלו ונעשיהן של רשעים
ציצו ויכלנו צונעשיהם ואז לא תהיה התורה עיר פרוכה חלילה.
ה' יזכנו לראות ונעשי הלדיקים כאור יום הולך ואור והצן.

דבר הודשן בזהר"ל נר"ו

המן מן החורה צנין שנאמר **המן העץ אשר**
צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת (חולין קל"ט)

בעת הזאת יש לנו רצנים דרשנים ונעשימים רצים אצל עמ"י הרוב
אך רוח ישא את דצריהם, ואיש איש הולך לדרכו ונוקד לא
יקח ראובן אור כי נוקד הרצ וחליו קולעים אל שונעו ושונעו אונר
כי אך אל עול ראובן נכוונים דצרי התוכחה אצל נוי ונחזירם ליועצ
נוי פוקח את עיניהם לראות כי עכוונים הם עכוונים צלא תורת וצלא
נלות הלל הוא "הנן" כשהוא עונד עליהם וגוזר להסנויד ולחצד אז
יקיו

יִקְיִלוּ וְנִשְׁתַּחֲוּ וְאִזְּ תִּמְקַחְנָה עֵינֵיהֶם לִרְאוֹת אֶת וּנְלָצֵם וְיִיחַ נִצִּיחִים
 נִהְבְּצֻהוּ וְלֹא קִצְלוּ וְהֵם כְּנוֹאֲחֵזֵל (וְנִגִּילָה י"ד) גְּדוּלָּה הִסְתַּר עֲצֵמָה יוֹתֵר
 וְיִיחַ נִצִּיחִים וְזֵי נִצִּיחוֹת שֶׁנִּהְבְּצֻהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁנְתִּנְצֻהוּ לֵהֶם הַנִּצִּיחִים
 וְהַעֲבִירוּ לְנוֹקֵד אֲזַנֵּם אֵל אֲשֶׁר תַּעֲוֶה וְעַן הַדֶּרֶךְ וַיַּעֲזֻז אֶת הַתּוֹרָה וְהַנּוֹלוֹה
 לֹא שֹׁנְעוּ לֵהֶם וְלֹא הִטִּיבוּ אֶת דְּרֹכָם וְהָיוּ בְּסִפְרֵי הַזְכִּירִים וַיֵּד לְשׁוֹב
 אֶל אֲלֻקִּים וַיִּלְוֶנוּ וַיִּקְרְאוּ אֵל ה' וַיִּטִּיבוּ אֶת דְּרֹכָם וְזֹאת שִׁתְּרוֹנוֹ לְנוֹ
 הַתּוֹרָה וְיִי הַגִּיד לָךְ כִּי עָרוֹם אָתָּה וְיִי הַצִּיָּק צִיָּנָה שֶׁתִּשְׁתַּחֲבֵּל עַל עֲלֻנֶּךָ
 וְהַתּוֹרָה צִמָּה כִּי עָרוֹם אָתָּה וְעַן הַנּוֹלוֹה "הָעֵץ" הָעֵץ" הוּא שֶׁהַזְכִּירֶךָ
 לְרַעַת אֶת קוֹכָךְ, וְהֵם עַל וְנִשְׁתַּחֲוּ הָרַעַת אֲשֶׁר חֲשַׁב עַל הַיְּהוּדִים
 הַטִּיב לוֹ ה' גִּנּוּלוֹ צִרְאָתָן וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֵת צִנּוֹ עַל הָעֵץ וְעַל תַּכְלִית
 פְּעוּלָתוֹ שֶׁהָרַט לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְקִיְּנוּ וְנָה שֶׁקִּצְלוּ רָאוּי הוּא לֵלֵךְ
 כְּצוֹר וְנִשְׁחַר שִׁיזְכֵּר שְׁנוֹ, וְיִשְׂרָאֵל יָדַע כִּי אֵם לֹא יִשְׁנֹעַ לְדַרְזֵי וְנִוְכִיחִיו,
 יַעֲנִיד עֲלֵיהֶם אֲצִיהֶם וְלָךְ קָשָׁה בְּהוֹנֵן וַיִּחְזִירֵם צִעַל בְּרַחֵם לְנוֹנֵט.
 הָיוּ וְעַן הַתּוֹרָה וְנִיכָן? וְנִיכָן לְכוּ שִׁשְׁנוֹ יִזְכֵּר צִתּוֹרָה וְעַל וְנָה זֶה? צִעֲזוֹר
 וְיִי הַגִּיד לָךְ כִּי עָרוֹם אָתָּה וְיִי הַעֲבִיר אֶת אֲזֻנֶּךָ לְחַדֵּל וְנִאֲכִילָה אֲסוּרוֹת,
 וְיִי הַעֲבִיר אֲזֻנֶּךָ וְנִתְּרִינוֹתֶךָ שֶׁנִּתְּרִינוֹת צֶה וְנִתְּצֵר עַל וְנִלוֹת ה' וְנִתְּהִי
 עָרוֹם וְנִכֵּל וְנִלוֹה? "הָעֵץ" הָעֵץ" הָיוּ הַלּוֹרֵר הוּא שֶׁהַגִּיד לָךְ כִּי עָרוֹם
 אָתָּה כִּי לֹבֵל הוּא כִּי אִזְ עוֹד הַנִּצִּיחִים לַתְּשׁוּבָה וְעַן הַדֶּרֶךְ הַיִּשְׁרָה וְלֹא
 הִייתָ שָׁב עַד ה' אֲלֻקִּיךָ וְהִנֵּן.

הַרְבֵּי ר' מֹשֶׁה פֶּעֶרֶל גִּרְיוֹ וּוְאֶרְשָׁא.

הַגָּאוֹן כו' רַבִּי מֵאִיר א"ש זצ"ל

דְּרֹשָׁה.

מִדְּרָשׁ צִמָּה שֶׁפָּגַע אֶדָם צָקִין אֲנוֹר לוֹ וְנָה נַעֲשֶׂה צִדִּיק אֲנוֹר לוֹ
 עֲשִׂיתִי תְּשׁוּבָה וְנִתְּפַקְרִי וַיֵּד פִּתַּח וְאֲנוֹר וְנִתְּפַקְרִי שִׁיר לְיוֹם
 הַשַּׁבָּת וְעַ"י הַגָּאוֹן הַכֵּ"ל דִּהַקְדוּמוֹתֵים עָלוּ וְנִתְּפַקְרוּ אֵם ה' לַחֲצוֹת
 קוֹדֵם וְעַתָּה תוֹרָה דִּין יִשְׂרָאֵל אִזְ דִּין צִ"כ וְרָלוּ לַהֲצִיחַ רָאִיה שְׁהִי לֵהֶם
 דִּין יִשְׂרָאֵל דִּלְכֵ"ב אִיךְ שִׁנּוּרֵי אֶת הַשַּׁבָּת הַלֵּל צִ"כ שֶׁשַּׁבָּת חִיִּיץ וְיִתַּח
 וְהֵם כּוֹדֵעַ דִּתְּשׁוּבָה וְנִעִיל רַק לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא לְצִ"כ. וְנִעֲמָה יוֹבֵן הַפְּלִיאָה
 הַכֵּ"ל כִּי אֲדִהִיר גִּ"כ הִי וְנִתְּפַקְרִי צִזֵּה אִזְ דִּין יִשְׂרָאֵל אִזְ דִּין צִ"כ
 יֵן לוֹ וְאֵם דִּין צִ"כ לוֹ אֲסוּר לְשִׁנּוּרֵי אֶת הַשַּׁבָּת אֲנוֹנֵם אֲחֵר שֶׁהִטִּיב
 לוֹ עֲשִׂיתִי תְּשׁוּבָה וְנִתְּפַקְרִי וְנִזֵּה נִרְאֶה צִעֲלִיל דִּיט לֵהֶם דִּין יִשְׂרָאֵל
 עִ"ב פִּתַּח וְאֲנוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת כִּי עָתָה אֲכַל לְקַצֵּל אֶת הַשַּׁבָּת
 וְהִנֵּן. אֲמַר הַמַּאסִּף אֲכַכִּי שִׁנּוּעִי צִנּוֹי חוֹרְפִי לִיטֵצַּה הַקּוֹשִׁיָה הַכֵּ"ל אִיךְ
 שִׁנּוּרֵי הַחֲצוֹת אֶת הַשַּׁבָּת אִזְ דִּין צִ"כ לֵהֶם דִּי"ל דִּעֲרָצוֹ וְנִתְּפַקְרִי צִשְׁאֵל
 צִשְׁרֵי וְצוֹרֵרוֹ צִשַּׁבָּת וְנִתְּפַקְרִי וְנִתּוֹךְ שֶׁאֵר חֲתִיבוֹת צִאֲמוֹן דִּאֵם דִּין צִ"כ לֵהֶם
 וְאֲסוּר וְנִתְּפַקְרִי לֵהֶם הִרִי חִלְלוֹ אֶת הַשַּׁבָּת עִ"י צִיִּרוֹר פִּקּוּלָה וְנִתּוֹךְ
 הַאֲכֻל וְנִתְּפַקְרִי אֵם יִשְׂרָאֵל הִי הִרִי הַנִּתְּפַקְרִי גִ"כ אֲכֻל וְנִתּוֹת וְהִי
 רַק כְּצוֹרֵר אֲכֻל וְנִתּוֹךְ הַאֲכֻל עִ"כ שִׁנּוּעִי צִטֵּט הַגָּאוֹן וְנִתְּפַקְרִי צִנֵּטָה

ז"ל. ואני העני לא חזין דצריזי אחר דהאצות לא חבלו הונפרכקת
 נוספק דלנוח דין צ"כ להם הגם דצאנות ה"י ישראל וי"ו כיון שלא
 חבלו הרי להם פקולת ואנו חין לדון צזה אי נותר או חקור נודיכא
 רק כיון שלא חבלוהו הרי אללם פקולת. אמנם אני אונרתי לייסד קוש"י
 הנופודשים עפונ"ם הנוג"ח צק"י הונ"ח דעכו"ם לעכו"ם ים שליחות
 איכ עשו ונלחכה ע"י שליח נכרי ונונ"ם עשו שפיר דאי דין ישראל
 להם איכ לא ונהני השליחות נולד חין שליחות לעכו"ם ולא עשו ונלחכה
 ואי דין צ"כ להם שפיר עשו ונלחכה נולד שליחות דגוי לגוי ים
 שליחות והצן. המאסף.

הרב הגאון מו"ה יצחק שווייגער טאפאלטשאן.

מדרש וישם ה' לקין אות, אות וי"ו נוקר לו וי"ל"פ דמודע דאות וי"ו
 עושה צ' פעולות ונהפך ונעצר. לעמיד גם ונעמיד לעצר והנה
 אם יקום האדם לכגד עיניו ונאין צאת ולחן אחת הולך יום וייתחו
 אשר לקצרות יוצל אז צנקל יכצום את תאוותו כ"פ נודרש "שצתי וראיתי
 הצל תחת השונש זו אדרת של ונהי"ו כי אם היה האדם רואה שצבל
 יום קרצ קלו לא היה חוטא לעקוק צהצלי העולם כ"א היה נוכין עליו
 צוולות ונע"ט לעוה"צ הצל אחרי שאינם רואים את נולאך הנוות
 וחושבים קרצם צתינו לעולם ולא יראו נות פ"כ יהצלו צהצל עוה"ז,
 וזהו ראיתי הצל תחת השונש הוא צשציל "אדרתו" של ונהי"ו שהוא
 נוכסה צאדרת ואין רואים אותו ע"כ הצל יהצלו וצזה יל"פ הקרא
 יחינו "ויונ"ם דאם אני זוכר תוויד "השני יונ"ם בלוונר "יום הלידה"
 נולין צאת נעטפה קרוחה "יום הנייתה" אז אחיה לדיק הנקרא חי
 וכסאני צא לצונן השלישי ליתן דין וחשבון דהוא יום השלישי [כנואונר
 עקציא צן ונהללאל הקחכל צג] דצרים צונק' אצות] חקור שיקיונו
 ונחיה לפניה, וזהו הנוח אות וי"ו נוקר לו להורות נתן לו ש"ס עיניו
 על העצר ונאין צאת ועל העמיד לאן אחת הולך ואז צטה יסוב
 נודרכו הרע וטוב לו והצן. ושונעתי צסם הגאון צעל לחוגי תודה
 צן תפלאה הוא היה חונר למרש נודרש ה"ל אות וי"ו נוקר לו ר"ת
 וישנן יסורין ויצעץ ירלה כי הקציה לינד עליו זכות יען שהיה לו
 כל טוב ע"כ רם לצצו וחטא וע"ז יקטן חטאו והצן.

מדרש האשה אשר נחת עמדי כו' חבלתי ואוכל עור, וי"ל"פ עפונ"ם
 למרש (גמ' צ"צ ט"ז) ציקש חיוצ להסוך קערה על פיה, צונשל
 חודע (צק' צן וולך וכזיר) וולך צעל חתם שם ונשרתו לפניה לאכול
 ונדהה ידו והטעם הקערה וכשפך מעט חרק וצברה חיות הוולך עליה,
 ויקח הונשרת את הקערה ויהפכה על פיה צודון וילו הוולך להרגו ויאמר
 הוולך פתי מה עשית? הלא עוזה השגגה ונחזון ואלף כי שגגתך היחה
 קלה מאד ויאמר הונשרת ידעתי אדוני כי גם על חטא שגגה וקלה לא
 תחמוול וחששתי על חילול כבודך כי העם יראו וייעוץ עוכי וקושי גזירתך
 ותיית למחלה לכן ישר העוותי לחונן ילדך לדיק הקשה וייפצ חשבונתו

בעיני הנוסף ושכך חרונה ואיזו היה לדיק וכדמותו הרעות הצחות עליו
 חשק על כבודו ית"ש ע"כ דיבר שלא כדח לנען יחשבו העולם שהוא
 חוטא ויאמרו לדיק ה' וישר ונשפטו וע"כ נקטו חז"ל הלשון איזו ראה
 "להפוך הקערה על פיה" דוגמא לנשל הכל וכן ה"י צאדי"ר אשר הכלתי
 ואוכל חירוף וגידוף לנען כבוד ה' שלא יאמרו כנה קשה דינו של הקב"ה
 שגור ניתח עליו על ונלה קלה שצדק פעם אחת ע"כ אשר הכלתי ואוכל
 עוד לנען כבודו ית"ש והנן.

הרב הגאון מנחם מענדיל מעענבוים גר"ו טארנא.

אמר המאסף חכמי טועמי באוונרים לי צמס הגאון החריף ר' יוסף ענגל
 ראצ"ר קראקא לפרס הוורדס הכל עפיו"ש צק' כחיות יוקף
 ויחוס ציעלה העץ הדגח צק' והאיסור רק ונסוס דאין ונצטלין איסור לכחחלה
 חונס ונצור ציר"ד קי' ל"ט צצור וציטלו צוור"ד איסור רק לנצטל עליו
 ולשאר כל אדם ונחר וצ"ל "האשה" אשר נחתי עור"י היא נחתי לי וון
 העץ כלומר ונקלם צחוק הסיתר ואוכל באופן זה גם שכיח והנן ע"כ טועמי
 חף כי אין ונציין על הדרוש וי"ו יס פה וקוס ללון. אם חונס כחיס
 דצרו צזה וסוד הלכה ונרוחם צצ"ע שס קי' ל"ט ס"ה דאינו איסור רק
 להנצטל חבל לא לאחרים חונס כ"ז הוא רק לדין דאין ונצטלין איסור
 לכחחלה הוא רק דרצנן אזי יס חילוק צין ונצטל ללדי" קנסן חבל לא
 לאחרים ונח"כ לטי' הראצ"ר אשר עליו צנה יסודו כי רק לפי דצרו
 יתפרס הוורדס הכל כנוצן דנדאורייתא אין ונצטלין אזי אין לחלק צין
 ונצטל עליו לאחרים ואם איסור להנצטל עליו ונטעם דאי עמיד לא ונהי
 לית דין לריק צמס ופסיטא דאיסור לכל העולם דנדאורייתא אין לחלק
 והנן. קלרתי להיות הדבר פשוט וגלוי.

דרוש.

טנודרין צמסע סהרה הקצ"ה לאדי"ר דור ודורשיו כיון סהגיע לרע"ק
 טנח צחורמו ונחעלצ צויתמו ע"כ, ויהי' חכמים אשר היו
 "טוהיס" וזה אל זה שואלים ודוע נחעלצ רק צויתמו של רע"ק הלא
 היו עטרה סרוגי ונלכות? ויל"פ צדק דרוש עפיו"ש הגאון רבי יחנמן
 [הצחתי אל הקודש פנינה צחוצרת חסרי] דחטא של אדי"ר חליא אי
 גזל עכו"ם איסור או ונחר דאיחא צצ"ס (צ"ו פ"ז) כי חצא צכרס רעך
 ואכלת עכזים כנפצן ואל כל"ך לא חסן חד אשר רעך ולא של עכו"ם
 דנשל עכו"ם ונחר ליתן לכליו וח"א רעך ולא ונשל הקדש דצטל הקדש
 איסור אפילו לאכול ונצור שס דלנו"ד גזל עכו"ם ונחר ל"ל קרא על
 עכו"ם דחא אפי' לגזל ונחר וע"כ דקרא אחי ולא ונשל הקדש חבל לנוד
 גזל עכו"ם איסור לריק קרא רעך ולא של עכו"ם ואיחא צוורדס דאדי"ר
 יס לו חירוף על אכילתו ונען הדעת לפי סהיה כנו פועל צכרס דוחר
 לאכול חונס אם כאמר רעך ולא ונשל הקדש ח"כ חטא אדי"ר דשל הקדש
 היה ח"כ יהי' חליא אי גזל עכו"ם איסור או לא והנה צצ"ס (צ"ק קי"ג)
 ונצור

וצואר דרע"ק ס"ל גזל עבדים אקור ועתה וצואר הגזל כשרהם
 ארסי' את רע"ק שמה צחורו דס"ל גזל עבדים אקור ור"ב לא חסא
 באכילתו וזמן הרעח ושמה יל כי חק צלי פשע יר"ב "במחצית צחורו"
 כלומר צחורו עליו כי לא ולא צחורו חסא חסא צחורו כגזל עליו
 מיתח דרסי' לשיטת רע"ק וזן הרין חסא וסגן.

הרב יצחק אייזיק מארגנשטערן גרין קאלשין.

אמר המלך, אתי שמעתי עוד בזה ונדרול אי עפיו"ש דרע"ק צע"י סק
 יוחא לצאר הסדל שבין ראש"ע וצין ר"ע שהוקף וזחור אקריבם
 ישראל לפני וי אחס וטשרין וכו' כי ראש"ע דרש שטעצירות שצ"א לחצירו
 ועכב ג"כ הכפרה שצ"א למקום כי אין כפרה צוקלת וצא ר"א ואור אקריבם
 ישראל וכו' שחצירו שצנשים צחוריו המורצים וטשר וזחורו ונעצירות שצחורו
 כגדן ית' ור"ע יע"ש, והנה ארסי' צחורו שגם ויתח לכל הדורות וזמן
 שחטא בזה גם צין ארסי' לחצירו ולראש"ע ל"ע המסובה כלל כאומר חסא
 כיון שצא ר"ע ודרש אקריבם ישראל וכו' דעכ"פ החטא שצ"א למקום כחמל
 צחורו ע"כ שפיר שמה צחורו וצערק הרצד ופני וזה צעצירות שצ"א
 לחצירו אינו ונכפר עד שיראה ח"ח ס"י כותן טעם לשמה עפיו"ש צקה"ק
 צני יעצבר לפי הפסוק לבו כא ונוכחה וכו' חס יתח אקריבם כשנים
 כשגל ילצירו עפ"י הרין דקיי"ל עשיר ועני צאין לרין חוררים לעשיר
 הלצירו לעני כמותך או לבוש חסה כמותו והנה אכחור צאין לרין עס
 הס"ח ואנו לבושים חוררים דהעוונות וכוכים צסם חוררים וסס"ח לצחורו
 כחלג חור וכיון שצ"א לומר להקציה שיהא לבוש כמותו ח"כ שורה הרין
 כותן טילציש הקציה חורו צלצשו כחלג חור וס"א וסילת העובות וזה
 ואור ס"י חס ית' חוררים כשנים צחורו כשגל ילצירו כאומר ופדע
 דצחורו שצ"א למקום אז הס"ח כגדן צע"ד ועכ"ל הלצירו כמותך שפיר
 ית"כ ונכפר וס"א כצחורו דהס"ח הוא הרין ול"ט לומר
 להרין הלצירו כמותך ע"כ אין יתכ"פ ונכפר עד שיראה את חצירו וסגן.
פסוק ויאמר קין אל הצל אחיו וס"י צחורו צדקס כו' ולצ כי לא
 פורש מה אור קין אל הצל וערס"י ואורו לפי שצקדס ואורו
 כפלא (ירושלמי פ"א ונקסדרין) א"ל אנטנינוס רבי צלי עלי א"ל רחמנא
 לשובינך מקריתא א"ל לית הדא צלותא יתירא כסותא והא צינתא אולא.
 א"ל רחמנא ישובינך מן הדא שרבא דנפא בעלמא א"ל הוא צלותא דכתיב
 ואין גסתר מחמתו ופ"י עפיו"ש צנוד"ש צוקרל קודש "ה' לי צחורו ואני
 ארסי' צחורא" כי מי שחנא לארסי' צחורו וצגלוי ולא ישים על לב לחסות
 ולכסות שחורו יוכל הארסי' להשער וזחורו ולהלחם כגדן צכל ואורו כח
 כפי אשר יש לאל ידו, חסא וי שחורו ונחיק לארסי' חסבה, ולצא לפיכך
 לא גלי שצקדו ישים ארצו וצחורו חלקות ידבר וצחורו כחוסה וס"א
 אורי לו וזה ח"א להשער אחרי שחוסה שידרוס טוחורו האכסם חס"ח
 וכגד אורי כזה לא יוכל הארסי' צחורו לצחור כגדן וזקן ס"י יקונוסו
 זק"א ס"י לי צחורו" רק הוא צחורו יוכל לתוככי צחורו לרין סגן
 חוסה

אחתם הכראים בארצו ועוזרי וצאנאם נכחה נעוניה בקרצם חבל אחי צעלמי
 ארצה צעלמי וזש"א אנטוכים לרבי נגר הקור הם אוחן צכ"א אשר יבדו
 צפה וולא שהם קרים ולוכים לנגדי ואין האהבה צוערת כאש על מוצח
 לצם כ"א כצחה לכלח נגר חלה ח"ל לתפילה שהשם ילילו מהם ומסומים
 כי אחר שאני יודע שלאויצים היו לי אחי ממרחק מהם מלהתארח עוהם
 ואין ציכולתם להזיק לי "כי יתירא חר כקוח"א שאני ממעטף ומחלצם
 צכסות הסתבדרות והסתחקות מהם "והא ליכמא חזלא" חבל וון אוחן צכ"א
 הכראים חנוים ומתראים בארצים בארצם צלצח אש האהבה שחתומם נגר
 אורה והנה ארצה אשר יחדיו נחמיק קוד מן האכבים בחלת לא אולכ
 להושיע צכפשי כי אין נסתר ממעמו אחרי בהם נראים ח"ע הם ומעומי
 ראיני אור הריעות ציכיו ואין אחי נסתר מהם כל נחשצותי ועסחנותי
 כולם לפניהם פחות והוא הפכו צרית אחים אשר רק צספתותיהם יכדוכי
 ולצם דחק מומי וכן ה" צקין חס ה" נראה צמוצי שהוא טוכא להצל
 חז לא ה" צא לידי כך שיהרגוהו "כי הלח הצל ה" אז ממחק מומי
 מומם ויאור קין אל הצל "אחי" מומי ה" מומי לו הלח "אחי" אחת וזה
 גרם לו ויקס קין אל הצל אחיו ויהרגוהו והנן.

הרב הגאון כ"י מו"ה פנחס ביליצער זצ"ל

פסוק ומתקחה עיני עניהם וידעו כי ערומים הם יל"פ עפמ"ש המפורשים
 דע"כ צר"ה ה' את האדם צשני עינים למען שבעין אחת יראה גדולת
 הצורה ובעין השני יראה שפלות עלונו כ"פ קווא צלחת מעיכיו כלומר
 שא"י רואה שפלות עלונו ורומז בו וזה שכתב צלעם טחום העין קווא
 צלחת מעיכיו היה כי היה רוחו גבוה ולא ראה שפלות עלונו רק יודע
 דעת עליון רק אחר שאכל ונעץ הדעת כמודע לו גם שפלות עלונו וזש"א
 ומתקחה עיני "עניהם" ר"ל רק אחר אכלו ונעץ הדעת נפתחו עיני
 וידעו כי ערומים הם כלומר ראה שפלות עלונו והנן.

הרב הגאון כ"י מהר"ק ראדוויץ זצ"ל

בישעה שאמר הקצ"ה לאדם"ר וקון ודדרר חלומי לך זלכו עיכיו דמעות
 אשר אחי וממור כאלל באבוס אחר כיון שא"ל הקצ"ה צועת אסף
 תאכל לחם כחקירה דעתו ויל"פ עפמ"ש צפרק טירה "שדות אומרים ה"
 צמכונה יקר ארץ" כי אמרו צועקה סוף קידושין "נימי לא ראיני לבי קין
 כ"י והם מוספרנקים שלא צלער והאדם רק הוא ממפרנס צלער וציגייע כפו
 יאכל לחם והוא למען יתעורר האדם ויכיר יתורנו על שאר צע"ח שהם
 נופשי שאין להם תכלית אחר זולת הצוה"ע"כ מווליא להם הש"י"ת די קיסוקם
 צלי עוול וגייעה חבל האדם לא על הלחם לצרו ימים צעוטיז כ"א צכדי
 לנולח שלמות נפשו להשביע צלחחות נפשו צעוטיז ע"כ לחיות עוה"ו
 איכנו עיקר תכליתו אינו מסיג מוונותיו כ"א אחרי הטורה והיגייעה וזה
 יל"פ נקרא קודם גיע בפיך כי תאכל וזה שאלה האדם איך נשיג ממקור
 רק אחרי היגייעה והטורה הוא למען תתעורר וחצין כי אסריך וטוב לך
 טעיקר

נת

יחליל

מדרש דרש רע"ק נעטס דור הענזל בניזוי ולא הסגיתו עליו כד דרש
 נעטס איז ניד הסגיתו צו (נוצא צם) עיר דוד) הכוונה כן דרך
 רשעים קלי דעת אם חוננים להם דעו כי ה' שופט לרק עולריך רוחי
 ובצ'ה דילים ורלי' נעטס דור הענזל שהכעיסו לפני דור אחר דור עד
 שכתוללו קלחם ויצא בגסם שוטף הרעה וילבדו עתוך הקהל אז יענו
 ילונדו נקרה הוא נחללת הצריחה היה נוכחם טיבא זמן שהמים התחממים
 יעלו ונעלה ונעלה ולא צא זאת שהעננה וכן כל חטון הצא על האדם
 נקרה הוא אך לית דין ולית דיין אולם אם ידברו ען הרע אשר ינאל
 לפעמים גם אזו הליך ורע לו אז עושים כאפרכסת אזניהם ופערו פיהם
 לצלי חוק ראו היה השופט לרק אשר נוצא רעה על איז איש חס וישר
 יבא חלקים וקר נכע נודע לדיק ורע לו כן היה צאון רע"ק וכן חוננים
 הרשעים עד היום פרוע העם הזה על ה' יזעק לבס ולא חנון צם והנן.

מחי הרב מהר"ג גר"ו

לך לך

הגאון כו' מו"ה משולם רבש"ט זצ"ל קישקערעש

מביכות הפרשיות ויונת תרח צחקן וילונר ה' אל חצום לך לך
 נאלרך ופרש"י שתרח חי עוד ק' שנים ולונה הקדים הכחוצ
 וינתחו של תרח ליניחתו של חצרהם שלא ילונדו לא קיים חצרהם כבוד
 חצרו שהחיו זקן והולך לו לפיכך קראו הכחוצ ונת שהרשעים בחייהם
 נקראים נוחים ויל"פ בהקדם נ"ט גלון חונגידים (נודנאל צפ') כי תשא
 צפקוק וילונר ונשה אל אהרן ונה עשה לך העם הזה כי הצלת עליו
 העלם גדולה וילונר אהרן כו' אחס ידעת את העם כי צרע הוא כו'
 ויציאת "צרב" ל"צ ושלח את צילורו וילונר הגם שנולות תוכחה גדולה
 ולנוכחית יצא ונציחה קוצה לעולם חונם התוכחה אינה נוסא פירות
 רק אם האיש הזה שאנו רואים להכות צעצע פינו הוא רק חולה נפש
 צונקלת בגון אם יש לו לב קוצ או טיט לו רגלים קוצים וכדוונה שלא
 נלקה עוד צכל גופו אז יפעלו אללו דברים היולאים ונן חונכית אחר
 כי לא בצו אללו נוכל זיקי היהדות כנודע הנשכל ונן הנפוח שיכול
 להגדיל הנדורה נגחלת קטנה אבל אם אין שם כלון של אם יכול
 לנעת כל היום כן הוא צתוכחה (ורונחי דרך לחות צבר חנוכה הוא נר
 החינוך "אם בצה" אין זקוק לה כלונר אם בצה כל זיקי אם הדת אין
 זקוק לה לתקנו כי דבר שפטים צאיש כזה אך לנחקור כי לא יכו
 הדברים שורם צלצצו ולא יעשו פרי תציחה) והנה היטב חרה לונרע"ה
 בשירר ונהר קיני ורלה את העגל והנחולות וילונר לשהרן ונה עשה לך
 העם הזה נודע לא הוכחת אותם אולי היו דצריך נוסאים פירות
 והסיצ לו אהרן צחכונה אל יחר אף חדוני אחס ידעת את העם "כי
 צרע

צדק הוא" לא שהרע צדוקים ויש וקוונות צדק טובים לא כן
הוא אלא שהם צדק הרע, הרע ונכסה אותם נכסף רגל ועד ראש
ואחר שנועזים צדוקים רע כל כך אין וקום לתוכחה והגן והנה
אשמה כל ונוגותו היתה לגייר גרים ולהכניס רבים תחת כנפי השכינה,
ואדם אשר נועזתו ללמוד ולהוכיח את הרבים, דברי תובחתו ונראש
להטיף ולהציע על אשפי צדקו ועל קרוביו כי הם קודמים צדוקים
החזק הרחמי הזה, ואם אינו עושה כן וצדקו אין לחס של תורה ולא
שנאה של נזירה אז אין צדקו להוכיח את הרבים כי הלא יאמרו לו
טוב קורה ונאשפי צדק ונשפחתך ועליהם תרחם תחלה צדקך ותוכחתך
ואחר כי אשמה רלה לקרא צדק ה' זה לזה ישאלו ונדע לא הוכיח
תחלה את תרח אביו? ונדע הרחיק מדוד להוכיח את הרבים? ע"כ
הכתוב רלה להנליץ עליו ואומר כל זמן שהשפך אשמה שיש וקום שיפעול
אלל אביו ולהחזירו למוטע לא ה' הולך ונאחז אלל אחר שראה וינח
תרח"ה שפי' כרעע ונת' צלתי כילון קדושה ודברי תובחתו אלל לא ה' ה'
ונועלים כלום אז ויאמר ה' אל אצרתם לך לך ונאמרך והגן.

פסוק ואעשך לגוי גדול פרש"י לפי שהדרך ונועטת שלשה דברים כו'
ונועט את השם כו', ול"צ אך נחנעט השם צדק? את זו
דרש הגאון ונ"ה יוסף שאיל נאטענאחן מלבוב וצ"ל כאשר נכס
לנורחק לנורחן זאללצורג ורצו הצאים לצקרו ואז פתח פיו צדוקים
והיתה לצדק דברי רש"י הכ"ל צדקם דברי גאון יעקב ידובנא ונקרא
קודם צדוקים שאמרה הנוכח שצא לשלונה הנוכך ולא האונותי לדברים
עד אשר צלתי ותראנה עיני והנה לא הגיד לי החלי ופי' מדוע
דהחכם ונרחק ונשוב ונפולר יותר ונצני עירו אשר שם ונשכנו והקצה
לזה יען כי צני עירו אשר שם יושב תדיר רואים ושוועים פעמים גם
קבלות ונאחז כי גם החכם יקביל לפעמים אחר כי לשכל האנושי יש
לו גבול לא כן הרחוקים אינם שוועים רק חכמותו וע"כ ישנונו רחוקים
ויחטו לו כתר ההלל יותר ונצני קהלתו ואשפי עירו, אונם זה יתכן רק
צוני שחכמותו ונוגל אלל צלונה דהשם ית"ש נתן לו חכמה צלתי
ונוגלל צני עירו והסוכנים אליו הנה ראו גם הנה כי צכל יום
ויים חכמותו רצה לא כן הרחוקים לא שוועו חכמותו רק ונחנול שלשום
יעי"ש צדוק ע"כ גורה עליו את ההלל צעת צואה להיכלו כבוד
זה חכונה דרך ונועט את השם" אור כי הרחוקים ששוועו את שונו
הטוב ועבשו צדוקו אליהם ונתקרב אללם לא טובה השוועה ע"כ
הצדקו השם לאצרתם כי יגדל שונו גם צדק כי ה' יתן חכמה לו עד
להמליח ודמח"ח.

ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה.

רואים אנו תרצה צני אדם אשר חלק להם ה' עושר וגדולה, וישיו
יכולים להיות לצרכם לאחיהם הנדכאים והנועזים, ומהי להפך

כי לא רק שאינם נוחים ידם לעזור ולתנווך את שפלי הנולד חלל שהם נורצים לעיות נפשות ולדכא תחת רגלם עניי ארץ צעזעות ורעות רוחם. ובה קול יולדת נשונים ונבדלת: איז לבס אצירי לבז ואכזרים, אחס הייתם יכולים להיות צרכה לעולם וצרוע לבסם התייתם לקבלה זהו קאנור ד' לאציהם, כי אחס גם אחרי אשר אצרכך. ואגדלם שונך צהללחה וצגסירות תהיה צרכה לאחך ולעולם כלו.

ועפ"ז יצאנו לנו נייס על ויך לונקעיו צחזירתו פדע הקפותיו. כי איז דרס צבל נוקס ציחא על אודות הלדקה, החקד והחנולת ואל צתחלה היה עדיין עני ודל, אונרו לו צני דורו: אוננס כל העניים הם צעלי לדקה, נראה נא אס צין עסירים וחורי ארץ יהיה חלקך אס גם אז תפנה לבך להסעבין על נולצם של העניים והאנווללים ותדאוג לגורלם. ונפאר אצרהם חייב להוכיח להם זה. וצחזירתו כסזכה לעוסר פדע הקפותיו ושיכלס חוצו נאחז והראה לדעת כי גם צעסרו לא גצה לצו ולא הקיח דעתו ונלהשכיל אל דל ולעשות טוב עם כל אדם. ובוה הוא הרעיון והדעה אשר זיכך כל כך את נפשו של אצרהם והרעיון ליד ונעלה ונוקרת רונה כזו? תשובת זה נונל צנודרסם ז"ל: שלסה נקראו גדולים. אצרהם, דוד ונודכי. הגבור, אס טונן ידו צללחת איננו נקרא גבור, גם החפס אס אינו ענול לחקור ולדרוש צחכונה אינו נקרא חכם. וניי הוא הנקרא גדול? זה טעושה ונעסים גדולים ופעולות חסודות ואלה השלסה עסן דצר צשציל הרנות רוחו של כל העם, הם הוליוו "ונקצעות" להיות לצכרון תוניד לעיני האדם הרעיון והאידיל הנחון ציותר לדעתם.

מטבע של אצרהם אצינו צחור וצחולה ונכאן זקן וזקנה ונכאן, כלומר: חיי האדם כלל עוצר וכחלום יעוף. עכסיו הוא עונד ציני צחחותו, נולא כח עלווים, ודי אונים לעשות כקף וזהו ורכוש גדול. ועד נהרט יזקן והיה לגצר חלם ודל אונים. כלרך לעזרת זולתו. רעיון זה ילנוד לאדם שלל להסגלות צעסרו ולא להעלים עיניו ונאחיו העני והחלץ. **מטבע** של דוד נוקל ותרנויל ונכאן ונודל דוד ונכאן. הוא ראה צרות קדשו כי עם ישראל עוד יקח נוקל הכדודים צידו להיות גולה פעם אחר פעם נאחך וננחתו, ואז יוכל להתיאס ולחצד כל תקוה. ע"כ הורה צונקצט שלו כי גלוג חוזר צעולם, היום נוקל ותרנויל ציד העם וננחר יזכו לנודל דוד וצכין עיר ליון.

ומטבע של ונודכי שק ואמר: ונכאן. ועטרת זהו ונכאן, הוא ראה והרגיש כי צכל דור ודור יענודו עלינו לכלותנו, וכונעט כל דור ודור יולע להם שק ואמר צשציל הגזרות והלרות של לורריהם הקונים עליהם צכל עת, ולזה הורה להם גם הוא ע"פ דרכו להסדחק ון הילוס, העושה את היסועה לאי אפסרית, צהרלותו על החזיון הרגיל צהסיקטוריה הישראלית, זה ה"נהספון הו"א, הסהסכות הרעה לטובה והלרה ליסועה, נוסק ואמר לעטרת זהב...

מסורה הרימותי יד, (ב) הרימותי קולי ואקרא, (ג) הרימותי צחור מעם.
 ים לפרט עתונש ציער צוואחז"ל האי לורבא מרבנן דכני ליה צני
 מחא ונשום דמוכיח לסו צוילי דשמיא כי עיניו הרואות הרבה לווידיס אס
 כי צרכס ה' צעוסר והון וייו צנחית הלדקס הנה וקוילין יוסר ויהסוון
 כאשר שומעתי ונקרא קודש צחלים, לו עמי שומע לי ישראל בדרכי יחלבו
 כי מלות השכליות נקראים דרכי ה' כאשר דרשו חז"ל על הפסוק והלכת
 בדרכיו מה הוא רחום אף אמה רחום ונשות הוואנגדים לשכל אנושית
 נקראו צסס מלות שומעיות כי ונלעדי שומע וכוונן החורס יח"ט לא ה' ה'
 אדם מקיים אותם ע"כ אמר לו "עמי" הם השומעים "שומע" לי צמלות
 שומעיות "וישראל" "דרכי" יהלכו הנה אנשי ונלח ילכו דרכי ה' לקיים
 והלכת בדרכיו, וצפרט מ' שחצורו לזכות אס הרבים ולהכות רשע צצצט
 פיו עליו להסור ציטר שאל צמלות שצין אדם לחצירו כ"פ "אשרי שומרי
 מצפט עושה לדקס צכל עת" הכוונה השוועלים הם ונכסיג' ישראל הכקראים
 לופים (כמאסי"כ לופס נחסיך) עליהם החוצה לעסוק גם צלדקס כי אליכ
 לא ישמע העם לקול- תוכחהם וצ"ח אשרי לאותם שס"י "שומרי ונשפט"
 הנה המדריכים אס העם להם נאה ויאה "לעשות לדקס צכל עת" ואך אז
 יכו דצרי תורחם שורט על חלמי לצות השומעים וזה כוונת וואחז"ל האי
 לורבא מרבנן דכני ליה צני מחא ונשום דמוכיח צוילי "דשמיא" כלומר דק
 צדצרים שצין אדם למקום אצל צדצרים שצין אדם לחצירו שס יד ליו פיו
 כי ירא להוכיח על זה פן יאמרו לו טול קורס מצין עיכך כי הלא גם
 ידיך על"ורו"ת מלחמוך עני ודל ואתה "קדוש" ישראל וואותם "הקדושים"
 אשר אין מניחין ידם מאצנטם ולוועט ואלע"ה זכה להכניס גרים חסד ככפי
 הסכינה יען שטעט אש"ל צבאר שצט ר"ת אבי לה שתי ה ליכה
 ואחר כי ה' פזרן וציתו היתה פתוח לרומה לכל צוצר וצצ ע"כ דצרי
 מוסקרו עשו פרי כאשר הוילילו צוואחז"ל "פסיעותיו של אברהם ג' וילין
 ה"י הכוונה מה שזכה אלע"ה לעלות ונעלות צקודש צפסיעות גדולות אשר
 אשר לדיקים ילכו צס (ויחורגם וואדורך האטעט אברהם זאלכע גראשקע
 פארשריטעט מאכען קענענען) היא ה' ע"י ג' וילין" שלשה תצות הכ"ל
 "אכילה" "שתייה" "ליכה" והצן.

וזאת תורה המקורה צנושא' דרושנו הרימותי ידי ונחשית עליך השוב
 להרים ירך להיות נקי כפים ולחמיוך דלים ואח"כ הרימותי קולי
 ואקרא דצרי ווסר ותוכחה ואז דצריך לא יציצו רקס ותמקיים צך הרימותי
 צחור מעם ותוכה אס הרבים והצן.

המאסף.

וירא

הגאון ב' מו"ה אהרן פריעד זצ"ל.

מסוק יקח כל מעט מים ורחלו רגליכם פרש"י כצבור שהם ערביים השומחים
 לאצק רגליהם, יל"פ צדרך מליהם אלע"ה חסג כי הנה אנשים כאלו
 החולים

התולים הללחתם ברוב חרליהם, השתדלותם ותנועת גופם, הכופרים השגחה יח"ט ואומרים כי כחם ועולם ידם עושה להם חיל (ועי' צפ' טל אורות) ואחר כי ונגות חלש"ה ואדיר כל מפלו היה לעקור כל עצודות זרות שצבולם, ולקטוע אנוכח היחיד והשגחתו יה"ט צבולם בלצות האכסס, הוא חס רולה לחוכים להם ברחיה כללית כי לולא השגחות השם יח"ט, שוא תסועת אדם וכל השתדלות לא יועילו והציא להם רחיה והטבע, דאם לא ירד הוטר וסירות את הארץ, אז כל גיעות האדם להלנויה הארנום לא יועילו ותס"א יקח כל וועט וי"ט יכלה צזה אם לקח ויעדר הנניס והגסס היורד ון השנוים גם אם לא יחקר רק "וועט" ון השיעור הראוי להשקות את הארנום וייר תראו כי הארץ לא חסן את יצולה וזה עד עוכים כי לא צהשתדלות האדם תלוי הללחתו רק הכל צהשגחות הצורח וע"כ "ורחלו רגליכם" חקירו וועליכם אנוכח הכוזבת ע"ז שאתם עוזדים לאצק שצרגליכם כי כנו סירר הגסס ון השנוים לווען יכירו כל צחי עולם כי הוסיצ צשנוים הוא הוועגיה על כל יושבי ארץ כן צכל העכנייס וצכל וועסה ידינו הוא הכותן לנו כח לעשות חיל והצן.

מדרש ותאמר טרה לחוק עשה לי חלקים ח"ר צרכיה צשעה שחפקרה טרה אנוי הרצה עקרות כפקרו עושה, הרצה חרשים כחפקחו, הרצה קוויס כחפחו, הרצה שוטים כחפחו ור' לוי אמר הוסיפו על הוואורות, יל"פ בדרך ווליה דהכח האיש השלם צדעת ווכיר ויודע את ה' צכל הצריחה כי יראה השנוס ציוס והירח צלילה, הארז אשר צלצנו והאזוז אשר צקיר ון צירא את כל אלה אם לא יר ה', איש כזה הוא אינו לריך לסיידור הטבע להרעיש ארץ וועלוחה, כי עיניו פתוחים לראות כצור ה' צכל הצריחה, אך השוטים אשר לצם לפון ווסכל הם לריכים לכסיס ולנפלאות וצלערי אלה לא יציו את כצור ה' וגדלו וכן צדורו של אצרהס דור עקש ופתולחול אשר אמרו עולם כוועהגו כוהג ולא יר ה' עושה כל אלה, אך ווכיון שחשקה סיידור הטבע כי צח חשעים חלד אז הורו כולם ש"ט חלקים שופטים צארץ וזה שאמרו: "הרצה חרשים כחפקחו, הרצה קוויס כחפחו, הרצה שוטים כחפחו" כי גם אלה טהיה חרשים ולא שוועו קול ה' וגם השוויס אשר לא ראו פועל ה' הורו עמה וכפקחו עיניהם לראות כי יש צבוס וועל בצוהיס ור' לוי אמר הוסיפו על הוואורות כי ווכס זה למדו יוחר להכיר את הצורח וועה שלמדו עד הכה ווואורות הרקיע ושהשנוס ציוס ווהירח צלילה שכל אלה אמרו עולם כוועהגו כוהג אך ווכס זה למדו כולם כי הקצ"ה וועגיה ון החלכות לעשות רלון יראיו והצן.

הרב שלום יצחק לעביטאן נ"י רב באוסלו (גורוועגן).

הגאון רבי אליהו מווילנא זצ"ל.

מדרש רצה ציוס השלישי וישא אצרהס כו' זשאח"כ יחייכו ווינוויס ציוס השלישי יקיוונו וכחיה לפכיו ויל"פ דכודע שכר וולוח צחאי עללוח ליכא יען המלות עכין רוחני ואין העולם וועלוחו כדאי לשלם שכר וולוח אחת

אחת כוונתו"ל יפה שעה אחת של קורת רוח צעוה"צ וכל חיי העוה"ז וע"כ הנהיג עלמה אין לה חשלוונין צעוה"ז, אונם ההידור והזריזות שאנו עושים להנהיג וזה אנו אובלים צעוה"ז, והנה החוה"ק סיפירה לנו כל ההכנות והזריזות שעשה האצ"ה לקיים ונותן העקידה השכים בצק חזק צעוה"ז אחת חנוורו וצקע עלי העולה להורות לנו כי וכל הזריזות אשר היה לו בהנהיג וזה אנו אובלים צעוה"ז אבל גוף העולה הוא ענין עקידה יחמק שהיה ציוס השלישי זכות זה שנויר לנו לעוה"צ וזש"א "יחיינו ויחיותם" כל וזה שאנו אובלים צמינו הוא וזה שעשה האצ"ה צמינו הימים לפני העקידה אבל ציוס השלישי כלומר וזה שעשה העולה יצונו ציוס השלישי הסבה בעצור זה נסיג צעת אשר יקיינו וכחיה לפנינו ציוס שכולו מיד והבן.

דברים בעתם – לנשואין.

הרי את מקודשת לי כו' כדת משה וישראל.

הכוונה דצעת ציוס חסונתו הוא שנתת לנו כי יקח איש אשה חדשה אונם צרבות הזמן כלן אש האהבה וכבדה נעט נעט, וכ"פ צפי צהעלותך על מקרא קודש ויעש כן אהרן פלש"י להגיד שצחו של אהרן שלא שינה וציארו הופורטים כי דרך כל בני אדם הוא צונשך הזמן כחוקר חליו העולה ואינו עושה העולה צחשך ושונחם בציוס הראשון אבל אהרן קדש ה' כשהי' נודליק כל הארבעים שנה את הנומרת הים וקיים את העולה של הדלקות הכרות צטונח וחדיו כנו צפעס הראשון צעת אשר היה נוחך את הנומרת החדשה וזה שאנו להגיד שצחו של אהרן שלא שינה כל השנים כיום ראשון, וכש"פ פ"י על מקרא קודש היום הזה ה"א ונלך שצכל יום יח"י החורה עליך חדשה כאלו היום נחנה וצכוונה זה חנוור החחן להכלה הרי את מקודשת לי ולא תדאג כי צרוצ ימים מחקר האהבה רק כדת נעט וישראל" שהקציה מקדש ענו ישראל ע"י חופס וקידושין ונלוה עלינו שהיה צכל יום כחדשים כאלו היום קצלו כן חה"י את צעיכיהם.

לברית מילה.

מדרש אלה תולדות נח ילמדנו רצינו על שלשה דברים נסים ונחות צעת לדחן על שאין זהירות צדה, צחלה וצחלקת הכר. להצין הונשך דרוש הזה לנקרא קודש של אלה תולדות נח, וסיחם לצח עפונ"ש דש"י לפרש אלה תולדות נח כי עיקר תולדותיהם של לדיקים ונעטיהם העוצים, וצקפן של לדיקים כחצו הכונה שכל עיקר חפלתן של לדיקים עצור צנים העושים ונעטיס טוצים כי אס אין הצנים הולכים צדרכי ה', אז לא הסיג האדם החכלית האנתי צצכו כ"פ "ויהי לפניה ילדים ולחנה אין ילדים" כלומר הצנים הקוררים אשר ה' לפניה לחנה לא היו כחצנים לצנים, וכודע כי לזכות לצנים טוצים חלוי צהאשה אס היא אשת חיל אשה כשרה ולנועה שונרת חיובה אשר רועה עליה חוה"ק וקיינות ונחות חכ"ה כי חלה שם רוע"י זהירות ציוהלות אפירות אשר קטולתם לצנים לדיקים כחצוחר צש"ס יונח פרק יוהכ"פ צאשה עיצרה שלחשה לה קיוהכ"פ וילא ויונה לדיק

לדיק וזהירות צהדלקות כרות אהז"ל בשעת פ"צ שזוכה לנשים ח"ח וכן זהירות
צברה כבודו, ונעשה חס עלה אלה יעשה לה אז סוודך לז צעל כי חולדותיו
יהי נעשים טובים וכאמור, ונעשה יחצאח לנכון וואחז"ל צנושא הדרוש,
אלה חולדות נח א"ש לדיק אשר להורות נתן כי עיקר חולדותיהם על
לדיקים נעשהים הטובים כלומר שהנשים יעשו נעשים טובים ואונם איך
יזכה לזה על זה ונציא הנדרש ילודנו רבינו כי ע"י ג' דברים הק"ל א"ש
תזהר צהם אז גיל יביל חצי לדיק והצן.

להספד:

מדרש ונטע של אברהם בחור ובתולה ונכחן וזקן וזקנה ונכחן הכונה
עפ"י לפרש. ונקרא קודש עלו זה צנצנ כו' כי רוצ צנ"ל רק
לעת זקנתם יזכרו כי סופם לעפר אזל ציוני צמחות צעודם צחוקם וצחם
חוקצים כי לעולם יחיו אזל כזר אחז"ל אקרי אים ירא ה' כשהוא "אים"
עודנו באבו צדוני יוניו וזש"ל ויהושע צן כון כער לא ימוש. ונחך. האהל
ר"ל ע"ד קפידקו זאת החורה אדם כי ימות באהל החוה"ק לומדת אוחנו
דעת שכל עוה"ז נדונה רק לאהל ארעי שהיום כאן ולמחר כוטה אהלו צמקום
אחר, כן הנה יוני חייבו, אין אלו יושבים צדירת קצב רק באהל נעה על
יונים אחרים והעידה חוה"ק שהושע צעודנו כער ציוני צמחותו כזר זכר
אחריתו ולא נש ודעה זאת שהעוה"ז רק באהל ארעי, וכדע דיוני הצמחות נקראים
יוני עליה סעולה צועלה הר הילירה ויוני הזקנה נקראים "ירידה" וון ההר
זה קריתו עלו זה "צנצנ" כשאדם עוד צמחי יוניכם ועליהם את ההר צעת
שהוא עדיין יוני עלייתכם ולא ערבה עוד שנשכם אז כזר ודאיהם את
הארץ תזכרו כי אל עפר תשובו, ושנעתי וילילה צמחאז"ל חייב אדם לעשות
צגדיו ע"ש עם חטבה כלומר לעשות צגדיו הנה הנודות לצוט הנשונה עליו
לעשות ולחנק אוחם צעוה"ז הנקרא ע"ש טרם יחשך השמש שנה יסבה וילא
לעוה"ז צלל תשובה, וזאת קיפר לנו הנודש ונטע. של אברהם אף שהי
בחור הי' ירא וחור לדבר הי' כזקן והי' ווכין לידה לדרך רחוקה עוד
צמחית יוני חיי וסנן.

י"ד'ש דיימישע ערקלערונגען.

פסוק עז שובך אל אדמה כי ממנו לקחת בעמערקען אונזערע חיל קומץ
עפר גזילה בידך ד"ה גאטט שפראך צו אדם הראשון גיב צוריק דיא
ערדע, דיא איין רויב (גזילה) אין דיינען האנדען. איזט דער גראסער דובנער
מגיד ערקלערט דיעזען מדרש מיט פאלגענדען גלייכניסס איינסט בענעטיגטע
איין רייכער מאנן איינע אממע פיר זיין קינד, דא עראייגנעטע עס זיך עס
קאהם צו איהם איינע בעטטלערין אום אלמאזען, ער ערפוהר דאסס זיא
איינע זייערין איזט, אונד אלס אממע פיר זיין קינד זעהר געאייגנעט ווארע,
ער שפראך זיא אן אונד פראגטע זיא, אב זיא ווארע נישט געניגט בייא
איהם אלס אממע צו בלייבען? זיא בעיאהטע דיעזע פראגע מיט דער
בעמערקונג ווען ער איהר בעצאהלען ווירד, דא שפראך ער צו דער אממע,

שויע דוא מוסט בעטטלען געהען ביז דוא דיר זיין טראקענעט בראד ערווירבסט.
 היער ווירסט דוא דיא בעסטען לעקקער ביסטען עכטען אין גלויבע דאס איזט
 איינע הינרייכענדע בעצאהלונג איין שענעס האנאראר פיר זיך. דאהער גיב
 מיר איין פפאנד (משכון) אונד דוא בלייבסט היער. דיא אממע גאב איהם
 איינעס איהערער בעטטען קליידער אונד בליעב דארט. דא עראייגנעטע עס
 זיך דאסס דאס קינד ערקראנקטע. דער ארצט בעהויפטעטע דאסס דיא מילך
 דער אממע דורך דיא גוטע קאסטט צו פעטט איזט. דער מאגען דעס קינדעס
 קאנן דורכאויס ניכט דיעזע פעטטע מילך פערדויען. דיא אממע מוסט קערגליכע
 קאסטט בעקאממען. וועניג עסטען. דאמיט דיא מילך גיכט זא פעטט זיין
 זאלל. דיעזעס געמיעל דער אממע גיכט. דא שפראך זיא צו איהרעס הערר
 גיב מיר מיין פפאנד. צוריק מיט דער מאטיווירונג איהר לאהן איזט דאך
 נור דיא קאסטט דא זיא נאך דער פערארדנונג דעס ארצטעס הונגערן מוסט זא
 וויל זיא גיכט ווייטער דיענען. דיא אנווענדונג דעס משלים איזט אללע
 וועזען זינד דעם מענשען אונטערגעארדנעט. דעם מענשען פפליכט איזט אללע
 וועזען פאם דומם (ערדע) ביז צום חי (לעבעדיג) אין איינע העהערע
 שטופע (מדריגה) צו ברינגען. אללעס געליסטעט אין מענשענהעדע צו געלאנגען
 אום זיינע פאלקאממענהייט צו ערלאנגען. דיא ערדע וואר פאר דער זינדע
 פעטט אונד גאב רייכען ערטראג. זיא וואר בעשטימט צור גאהרונג דעס
 מענשען איין קאטטבארעס פפאנד גאב זיא אונד צוואר עפוי מן המזבח ערדע
 פאם מובח צור ערשאפפונג דעם מענשען. נון אבער האטט זיך דער מענש
 אן איהרע פעטטע מילך פערדארבען. דאהער ווארדע דיא ערדע פערפלוכט
 אונד גאב שאן מאגערן ערטראג. אינדעם אבער איהר צוועק גיכט עררייכט
 ווארדע. אונד דער מענשען דורך זיינע זינדען איהר נור שאדען בראכטע
 פערלאנגטע דיא ערדע מיט רעכט איהר פפאנד צוריק. זא זעהען וויר עס
 יא פיעלמאלס דאס דיא מענשען זיך אן דען זעגען גאטטעס. זיך פערדערבען
 וישמן ישרון ויבעט דורך רייכטום אן השי"ת פערגעסטען. וויר זאללען אבער
 שטעטס פאר אויגען האבען דאס אין מלוין לאדם לא כסף ולא זהב גאלד
 אונד זילבער בעגלייטען אונט גיכט אינס גראב נור תורה אונד מעשים טובים
 דאהער דאסס געלד נור אלס מיטטעל צור אויסאייבונג פאן ערלען טאטען
 פערווענדען זאללען דאן ווירד אן אונס אין ערפיללונג געהען צדיק לפני
 יהלויך אמן.

ארגו מכתבים.

השוואר חפן לרעה טעם הונגה לעשות קטורה ציום שבעה שנה
 ילדה? הוקור לנכה זה ויש"ס (צ"ק פ"ז קידושין ל"א) איזר
 יוסף הסתחל דשינעכא דגדול הילול ונעם וניי שליח וליס ונעם יחד אין
 הלכה כר"י עידיכא יונא טחא לרגל ורע דכי ופקידנא חיה לי אגרא טי
 יעי"ס ח"כ כשנעשה הן צר "ילדה" יש לעשות קטורה כמו ר' יוסף וני
 ומהש"ק פ"י ככ"ה וסוף טעם בעיקר לאדון יח"ש וני ציס של שלום צ"ק
 פ"ז ונלחמי צוהר חדש פ' בראשית דצום שכבש ר' אלעזר לשנת י"ד
 תרצ"ז

רשב"י זמין לנארי ונחיתח לניכל בקעודחא דעגיד להו ועין עוד צוה"ק
 פ' נשפטים. מאיר לו לי בלערו וזה ספלא בעינו כי החאחר וקפכו
 חויבים ללוהצים וקשרו קשר בוגדים להוריד כבודו? בעיני לא יפלא ונאונה
 ויפה אור החכם וכל אין חדש חסם השונש והלא מואז ונודין עשו ג"כ
 שלום ביניהם להוליא הנווונה, ושונעתי לחות באת איש אחד הולך רגלי
 זה לכפר וירדוק אותו כלב כוזב בקול ויחפלא האיש בלבו הלא לא
 עשיתי לו ונאונה וזה עוול עלא צי כי דלק אחרי? וישא עינו וירא והנה
 עוד אחד רץ אחד הראשון וישפוט האיש בדרך כי צמח הכלב חסן לעמוד
 ליעינו והיעז חרה לו על הראשון אשר ידך נחרי חסם וסוב זה עוד
 שלישי על השני כאלו כעס עליו על אשר עוול על יעניו של האיש ולבסוף
 התקבלו כלבים ימים כוזבים בקולות ונחבר לו כי כולם באחד עוודים
 לבגדו ושאל אותם הלא פתגם הננוכי אומר כי אין שלום בעדת כלבים
 ואיך פ"א עשיתם שלום והשיבו אונת אין שלום צמוכנו צמנוגע צין אחד
 לחנינו אונס להדע לזולתנו אנו ונכנינום להראשין, כן העם הזה כן הבוי
 הזה וה' יהיה ענוה, שונאיו ילצשו בושם ועליו יליץ לזר הכבוד והמעלה
 צוהרה אונן. לרבים נחיר קובץ שלם של נוגד ירחים חרפ"ו נוכרך חפשי
 2 דולר נשחלם בראש, ונחמים חדשים: נחיר הנוגד ירחים מזה ולרצעים
 לעי הלא הוא יקום על הנועטפה בזה היעז ודבר שפתים אך לעומר
 להקיצ להסואלים על נחירו.

עורך בזמנו בא לעורר את המאחרים לשלח כסף חתימתם כי
 יחושו למלאות חובתם ואלו אשר לא שלחו גם בעז העבר כסף משנה
 יקחו בידם, יפה שעה אחת קודם.
 העורך.

יום	אבני זכרון מחודש מרחשון.	שנת
ג'	הלה"ק רבי ישראל מרוזין.	תר"י
"	הקדוש ר' אליעזר מרזיקעב.	תרל"ג
ד'	הגאון המסיד ר' יודא מורדן.	תרנ"ד
ו'	הלה"ק ר' יודא לבי מראזלע.	תר"ט
י"ג	הרב הנקובל ר' ציוך קאסוונר.	תקמ"ג
כ"ג	הגה"ל ר' יוסף הלוי קאסאני.	תרע"ב

הונדמאכונג.

וויר זעכצען עס צור אללגעמיינען קענסניס, דאס
וויר איינען גראסען לאנער האבען פאן אלטע אונד נייע
הערע וויינע אויך טל פסח טאהוים סארטיערט אין זיליין
נאטונען זאויא מאנארא, ערמעללעקי, ריזלונע, מיטקא
מעל בשעמענע, פון מאנאפאליערט אין יעדע מיטקע
גראסע צום אללער בילליגסטען טאנעט פרייז אין קעניס
אונד דעמאיל, אויך אפערווען וויר אונזער גראסען
זיפרייטונג לאנער ווא אויך שילדערטן זיל ביהוים
לכהדרין אין יעדע קווארטל וויר יעדע ביהוים
קונדע מיט דער גרעסטער פאקל ביקים גרעסטען
אונד אויס צופאלען, אונד ביהוים פאקל ביהוים
דעמאסן אפערעיינע גרעסטען, ווא קענסניס
פונקטליכקייט ווא אונזער גרעסטען רעקארט.

Gebrüder Feiger Wein und Spiritushandlung,
SIMLEUL-SILVANEI.

קאנקורע.

אונזערע רעכטונג גרעסטע וואס אין טיב טיבונג דער טיב
דרייז גרעסטעסן רעכטונג קענסניס בעזיטצט, פיקסעט גרעסטע
דרייז מאנענד לעי, וואהנונג אונד גרעסטע רעכטונג.
CHILIOARA (Szilagy-Kirva), Post Diósod, Jud. Salaj.

ספרים שנתקבלו בהמערבה.

ילקוט הדרוש כרך ראשון על שמות עז פ' יחמי בעשתי וראשון על
פ' בראשית כרך מעשה ביינו מלקט ירחליטו משומרי
דשומרי, חזקים גם ישיג, מאת הרבנים הזאונים מ' אליעזר ליפא
ווייסט לום גריאדק ושיחיו הרב ילום יצחק לעזישטון ווא באשלא.
דגה אר"י דרוש הלכה ואגדה מהגאון משה ארי' ליבוש הלוי אש הורוץ
אנדק"ק סטאניסלאב, מהירו 25 לעי, לוחינו אצל המערכת.

ש"ע א"ח עם פ"י כ"ף נחת מלא על כל גדוליו מלא כ"ף נחת והוא
כפורחת פרחי שושנים חדשים גם ישנים מרבירי ראשונים ואחרונים
הלכה פסוקה נחוץ לכל רב וצורב. וספר קול יעקב על סתם קובץ
כעמיר גורנה כל הדינים מאחרונים מקום שבעלי תשובות עומדים מעולת
צדיק "לחיים" הרב הגאון צנא מלא ספרא קשית מו"ה יעקב חיים סופר
נר"ו בעתק ירושלים (בית ישראל), מחירם ששה דולר חששי.

ספר כנסת ישראל על מסכת אבות לקוטים מכמה מאות ספרים
יכיל בקרבן דרושים ו"ם, עשקים ופירושים
ומסלים נאים, ומוסרים מועילים, נדפס עם הדרש שמואל ופירשי ז"ל
והוא כמעט ספר מיוחד על כל משנה ומשנה, נחוץ מאד לרבנים, ירשנים
ומסידים, ולא נדפס רק במספר מצומצם, וכל הקודם זכתה ותורצה לקנות
הספר יפנה ישר אל המחבר הרב ר' ישראל גאלרמאן ב"ר בגראסווארדיין.
Rabbin I. Goldman ORADEA-MARE Str. Saguna 19 Romania.

איש בשורה אנכי הינו כי בעזרי הו"ל מספרי מוחציל הגאון הגדול
מברעזאן שו"ת מהרש"ם חלק ה' ומחירו דולר אחד, כן נמצא אחי
למכירה גילוי דעת על ה' טרעות מחירו דולר וחצי, תכלית מרדכי
עזריה דולר וחצי.

הכתבה :

M. J. Feldman Rabin, DRAGOMIREȘTI (Maramureș Romania)

זכרון צדיקים כמה מאות "יאהרצייטען" מצדיקים גאונים עולם, מאת הר"ב
מו"ה פנחס זעליג הכהן שווארץ מו"ץ באאהידא,
מחירו חמשה ועשרים לעי' להשיגו אצל המערכת.

ארכה, כשר דעסמאראנא.
טהיילע האפל, מיט דען געעהרטען פובליקום דאסס איך אין
טימישאר (סעמעשוואר) יאזעפסטאדט בעס נאסעע איינע כשר
דעסמאראנא איינגעריכטעט ווא טענליך שמאקהאפטע שפייזע צו
קריגען איינע מעסיגע פרייזע, ארטהאדאקס כשר אין שארעננסעס
יינגע דעס ווארטעס.

Salamon Stern, TIMIȘOARA-Josefstadt, Bemgasse 12.

מגד ירחים

יוצא לאור פעם אחת בחודש

מכריז חדשים נגד יסודם, ביאורים ופירושים בדעת קדושים
לכל חפציהם דרושים, על פרשיות ותורה, יפוצו אורה וגם על
מדרשי חכמול האהובים, כוויות מחובביהם, דרושים לכל חפציהם
בזמניהם, פנינים יקרים מפי סופרים ומפרשים, בעזרת יוצר הרינו.

מאת

יוסף חיים הכהן ווייס

מחירו לשנה מאה וארבעים לעי, לאמעריקא ב' דולרים,

למשעכ"א 30 כתרם ובערך זה בשאר ארצות.

מחיר מודעות כפי גודל השטח.

מחברים השולחים ספריהם יתפרסמו בהירחון.

MEGED JERUCHIM

REVISTĂ LUNARĂ TALMUDICĂ-ȘTIINȚIFICĂ

REDACTEUR:

JOSIF WEISS

ABONAMENTUL ANUAL LEI 40

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA Sătmăr Piața Latinitatei 14

Cenz Rabbi Ig Klein Sătmăr

פאטאגראפ צענטראל

קאזינצי גאסע נומר 22, 1 שטאק

פאטאגראפיען אין קונסטפאללער אויטאמאטאן אויסער דעם בילדער
פיר רייזעפאסטע אונד פיר נייעסטע געזעצליכע לעניטימאציען
צו ביליגסטען פרייזע אין דרינגענדען פאללע אויך אין איינע פאר
שטונדען ערל עדיגט, אויך וואונש געהע איך אויך צו פאמיליע
אויפגאבעס אינס וויז ווא אויך אויפס לאנד.

בישטע דיא ווערסטען גלייבענסטענאסטען אום אונטער-
זאכטונג מינעס אונטערנעמונגס. צייכע האכאכטונגסאל
יהודא פריעדמאן.

Fotograf „CENTRAL“ Fényképész Satu-Mare.

Str. Stefan cel Mare (Kazinczy utca) 22.

האפטל אונד כשר וועסטאדאנס זאנא ZONA

וויז דער גאנצער אידן שטאקטאסטע שטייזע פארציגליכע
קלייטע קעזען ברייטע געמערטע גאסען פרייזע פערזאנלעכע
האכטייטע אויך יעדע זאכטונג געלעגנהייט מאהלייט צו וועל-
כען צוועק אויך ווער געלייגעטע לאקאליטעט געזונטע.
האפטע ווערדען אדע יעדע געזאגט אויפגעווארט.

Aron Katz: Sighetul-Marmăției. (M.-Sziget).

מאהלייט וויז קטנים שים פוסקים ספרי מוסר וקירה וכו' חדשים
ירמיה וזמשים סדורים מליתום כמו שירקש וסירקש ממש כל מיני
גדרות ופליק ומונות כשרים מונחים סטופרים דפיק יציה בתים
רצועות חבירות מנבעות וכל חשמישי קדושה במחירים גמוכים
אפער להשיג בבית מסחר הספרים. שלמה וייס מ' סיגעט.

Lichtenstein et Comp, BECLEAN, Romania

טלית פאבריק & פערלאגס בוכהאנדלונג.

אפפערערט איהרע ערציה כמו שירקיש עקסטרא שירקיש פייך
געני אלס העללעראישע קאלאמעי אויך אללער גאטטונג ספר
רומל איינשטיגע נמי יורה דעה עצמ. צום ביליגסטען פרייז
נאך וואונש שיקען וויר רשימה.

היי ישרה.

הגאון ב' מהרש"ם הכהן זצ"ל.

מדרש רבה ואברהם זקן ב' לפי שאלה לנוען אחר יום את צני
ואת צניו אחריו ושמונו דרך ה' לכך ואברהם זקן בא צניו
ויל"ם דהנה צני' פ' נח וצואר כל נקוד' שאלה הים ונחלתו ופד
קומה ונקמה נקרא דלחד "הים" אברהם ולחד "יד" בן יצחק שנת הבר
אברהם את צורלו ונה אבי נקיים "הים" שיה ונחוקן לסדרך העולם
בתשובה וצ"ל גלון הנוגדים (נדונגל) ושלח את ציאונו ויונה, נודע
כי אין תוכחה הנוכח ונללחת רק אם יוכיח את רצונו הדונוס לו צבל
ענינו כאשר ירנונו ואלה"ם קדושים הוכח הוכיח את "עניתך" ר"ל רעך
הדונוס לך וע"כ אחז"ל (יונה ל"ה) הלל נחייצ עניי' ר"ל בן חרקות
נחייצ עניי' כי כשיצא העסק להוכיח העסקן הדל יענה ויאמר לו
נה תנשילני לך ולכונתך, כי אחרתך ארוסת תנוד, כבון יחיה גם
אם לא תבין דהין נללחתך לא בן אביו אם אונע כפי נייגמתי כל
היום לא אשיג גם לחם לפי הטף, וכוונ בן אם נוכיח העני את העני
יענה ענות ויאמר לו נה ונשך כל היום? הלא אתה עני ואין עליך
ונללחת צעניי' דניס צניה וצדה ולא יעידוך עקקך כ"כ נעצות
שניס כונו עקקי הרבים והנשגבים ונתי אעשה אבני לצית ה', הדי
נראה בעליל כי אין התוכחה ונללחת רק בן הדונוס לדונוס, ורעיון זה
נפוצה יולא צנודת קהלת צאערו אלו אחר אונר הכל הצל ב' רק
לשניה נאה לונר הצל הצליס ב' אלו אחר אונר עתה ידעתי כי גדול
ה' ב' אלא יתרו בלא הניח ב' בלא צדה לה נאה לונר עתה
ידעתי כי גדול ה' וכל אללים, ונה נעמי צוה דברי חכם בקהלת,
טוב לשונע גברת חכם ואלים שונע שיר בקליס, והסרגש (נצואר)
שהיה לו לונר נלשונע שיר בקליס, ולדרבנו הכוונה שיש יתרון לגברת
חכם אם אלו שונעים אותה עפי איה שהיה לפניו שונע שיר בקליס,
כי נה בלא הלך דבריו אולת ונעולס הלא הוא איו ידע אלא התכונה
ואפסר בלש הים שונע שיר בקליס לא היה נעזר אותה אצל אם
איוני שונע שיר בקליס נחפוך לעלון החכמה או תוכחתו ונעצתו
לא יעצו רקם, ונה שאלה טוב לשונע גברת חכם עפי איה שהיה
שונע ונלפנים שיר בקליס ונה תעודת אברהם היה להכניס נעשות
חמת כפי השגחה אלו ה' צוד את ה' (נעצרו) צוה לא היה
נלליה צועצתי כ"כ כי אף ה' יכול הוכיח על פניהם על תועבותיהם
ועל מלציהם כי לא חלקים היה כי הלא נה פניו יצא ילון נודע
לך כל אלה? האם צחת צנת צנו? לדעת ונחוס? אונע אחר
שנת הוא רק לאחר ונה שנה הבר הצורא ונה לדעת כי כל מללילי
הנה נהצל יחד ע"כ היה ידיו רצ לו להוכיח אותם ונלפניו לקול

דצרו וע"כ הונספס הי"ל כי גם היינו הראשונים יעלו בחשצון יוני
לדקתו כי רק על ידי זה היה נוחקן לחקן עולם צולכות שדי והנה
צוה"ק כי צא צינים שכל יוני חיי"י שלונים והקשה לו להמדרש
הלל רק בן וי"ח שנה הכיר את צורלו ויהי כוונתו לפי שנהאור לנוען
אשר ילוח את צניו כו' והוא עפונ"ש (צצ"ר פ' לך לך) ואת הנפס
אשר עשו צחרן דכל הנומנד חצירו תורה כאלו ילדו הרי כל וני שחר
צתקוצה ע"י אלע"ה נקרא צנו וזש"ל לנוען אשר ילוח את צניו כו'
וזת הועיל וזה שלא חביר את צורלו צילדותו וע"כ צא צינים שלונים
ותמיונים והצן.

חרב הגאון כו' מר"ה פייש פ"מ פ"ב וצ"ל.

פסוק ותלד אשת אדוני צן לאדוני אחרי זקנתה ויתן לו את כל אשר לו
נודע כי צכל קניינים הזוננים שרק אם יהיה לאדם יולא חללי
אז ים ערך לחזנו ורכשו ובונ"ש אלע"ה ונה תחן ואנכי הולך ערירי
אחרי קלין לו זרע אחרי אשר ירש נכסיו כל הון לא שיה לו ואלוה
צידעו כי לטת קן ויפקד וקונו זרים יחלו חילו ע"כ רק אחרי שכולד
צנו יהידו אשר יצא אחרי לנוללות וקונו. אז נעשה לכל רכשו ערך
וכיווי נולא שטרס לידת ילחק כל ונה שצירך אותו הש"ת צהון ועושר
לא היה נחשצ ורק ע"י לידת ילחק צנו השיג ההון ערך יקר וזש"ל וזה
דרך את הצרהם צכל גימטריא צן. כלוונר ע"י שה"י לו צן היתה לו
צרכת ה' לצרבה צנולא ונצן הונצטל נולא שילחק היה הנותן האנוני
שנתן לאצרהם את כל רכשו אשר היה לו נולא ונקדם רק שלא ה"י
נחשצ צנייו לכלוס אצל אחרי שכולד ילחק ויתן לו כלוונר ילחק נתן
לאצרהם את כל אשר היה לו לאצרהם ונלפנים כי רק ע"י ה"י להרכוש
ערך רצ והצן. וגאון הדרשנים צעל אפיפי יהודא פירש וקרא קודש
הנ"ל כי לבאורה נולת. אחרי זקנתה נראה כנויתר ואונר עפ"י חגוני
(ע"ז כ"ד) וני שצא על ערוה דין הוא שלא תתעצר אלל עולם כנוכהגו
נוהג והנה ללני הדור אונרו ונאצינולך נתעצרה שרה וצוה יסכרו פ'
הללים כי וני יחיון צשוה נחמה שיעשה הקצ"ה נס לנועלה נודרכי
הטבע לדצר עצירה לזה אונר ותלד אשת אדוני צן לאדוני. ולא ונאצינולך
נתעצרה והעד כי ילדה אותו אחרי זקנתה חוץ לדרך הטבע ורק צדרך
נס ולא עציד הקצ"ה ניסא לשקרא והצן.

תולדות.

הגאון כו' מהר"י וצ"ל.

פסוק וזכרה כיום את צבורתך לי תיבת "כיום" אך לנוותר ויליפ
דחנה קי"ל אין אדם ונקמה דצר שלא צא לעולם אונס נודע
הדין דנושם כדי חיי המירו אף אם אונר ונה שתעלה נולודת' היום
אף דהוי דקלצליע וינו נוועיל הנכירה וזש"ל וזכרה "כיום" שאתה רעצ
וצולנס

וצולנוק אחזק והוי נקום כדי חייך ח"כ הנבירה קיינית והצן אשר המאסף אני אנרתו צזה לפנויש הרצ"ש צהשיצה ק"י שביח (הנחל צקלוה"ח ק"י ר"ט קק"ח) דקודס והן תורה גם דשלצליש נקום וסביא רחיה וניעקצ שקזה את הצבורה והא חן אדם נקום דשלצליש יע"ש וחס"ח נוכרה כיום כלונד כפי החוק הנהוג היום קודם נ"ח דאם נקום דשלצליש והצן העורך.

פסוק הקול קול יעקב והידים ידי עשו וצנור צונן שקולו של יעקב נשנוב צהשכ"כ וצנהנוד חן הידים ידי עשו ולא דענהוב ונצורר ההיפך ויל"פ דרך לחות עפנויש ואת צלגש בן צנור הרגו צחרצ ופירש"י לפי שהחליף חוננתו וצא צבה הפה ופיה גם ישראל תפסו חוננתו כח הידים שהוא חוננות עשו והשיל הקול קול יעקב אם עשו יתפוס כח הקול הש"ך ליעקב ולהרע ש"י לישראל או יתפוס יעקב כח הידים של עשו וכנ"ש כל כלי יולר עליך לא ילח וכל לשון תקום אחד לנשטע הרשיעי ר"ל אם צבה לשונם יצאו להלחם צך חרשיעי אותם ויבטלו יען זאת"ו נדה הקול נהלת נצדי ה' ש"ך ליעקב באופן אחר יל"פ כי לדאבוננו נראה כי צעת טאוה"ע וירח"ס פנים שוחקת וחכות אורח יפרח לשונתה ואור ההללה תחל צאהלי יעקב אז נה' יקור לצם ובאשר ראיו צאותם נדימות אשר הנניקו לצנ"י ונושלים ערילים הגצילו זכויותיהם והבצידו כול גליות עליהם שם עשו צנ"י ליליס ופרחים להורה וצנדייות החופק והדרור שם אמת תורה חן רועים ואין עדרים רק כהני הצעל יסחיתו כל חלקה טובה אך חיוני הקול קול יעקב צשעה שהידים ידי עשו להציק לישראל וה' ירחם על עונו.

הרב צבי הירש פערבער נר"ו לונדון.

ויצא.

פסוק ויקן יעקב נשנתו ויחנר אכן ים ה' צנקום הזה ואכפי לא ידעתי יל"פ כי שנו חכמים צלשון הנשנה (אבות) וכל ננשך יחו לשם שונים יראה צזה כל ח"ס וישראל צעשותו אחת ננולות ה' עליו להחלוצ לפנות נולצו כל פניה עלויות אשר תוכל היות צנולות זו ולעשותה רק לשם ה' יען כי ה' אור לעשותה ולולי לווי ה' לא נולאו לצו לעשות ככה ולק צאופן זה יקרא האדם עובד ה' ואם יעשה נולות ה' עפ"י נתיחו העלונות הנשכח ונאחצת עלונו (נבאליקט) אז לא צשם עובד ה' יקרא כי אם עובד את עלונו ולא צילח חפן ה' וח"כ אפוא יותר קשה על אדם לעשות נולות אשר ים צה הנאות הגוף ועליו להסיר נולצו כל רשיון אהצת עלויות ולעשותה נק לשם ה' נולעשות נולות שאין להגוף חלק והנאה צה כי צנולות עזו אחר נקטע שכונו לקצול את עצורת נעשה הנולות אז עושה הוא הנולות צקסרת

נעשה להלל כי אין לו נח שחפריענו ונעשה אונתה רק לשם ה' לא
 בן אדם צונוה אשר גם להגוף חלק זה נח ואלו קשה על האדם
 להסליך אחרי גיוו את חלקי הגוף אשר הוא נוטל חלק צראש צעת
 נעשה הנולוה ועל האדם להרצות צכל ויני החצולות לגרם ונלצו כל
 הנחש גופנית וחונורית ולתת ונקום להנחש רוחנית אשר צקודש יקדה
 וזהו פדשו וקרא קודש "חכמים הנה להרע ולהטיצ לא ידעו דרך
 לחות ונקרי עפ"י שדרשו חז"ל כפס כי השצב להרע שלא אוכל ולהטיצ
 שמוכל ונחלוקן הנציח על עם ישראל ואונור חכמים הנה כלומר יראי
 ה' הנה [כי ראשית חכמה יראת ה'] אצל רק להרע שלא אוכל צונוה
 כזו אשר אין זה הנחות הגוף ונלוה כזאת עושים לש"ש אוננס להטיצ
 לא ידעו לא השיגו עוד את הנודריגה לקיים ונלוה אשר זה הנחות
 הגוף לעשותה לשם שמים [ופתגם העם עק אינע ונעשר קונקט לו עסקען
 לש"ש חלק לו פאקטען לש"ש] וצני עליה ונעטיס הנה אשר ונקיינו
 צכל דרכיך דעשו שגם פעולת הרשות הנה ונקדישין לשם יולרם
 והנה רק הכנה לעצודה ה' וע"כ הנה ונקצלין שבר גם עצור זה
 כי הכל הולך אחר כוונת הלצ, ואם אוכל לנען ירכש כח לעצור את
 ה' או יסן לנען יחזק גופו ויכול לענווד על ונשנורתו ונשנורת הקודש
 גם הכנה זה לנלוה תחשצ וקברה צלדה ב"פ "לדיקים אוכלים צנעה"
 ומחלין לעוה"צ" יראה צזה שגם עצור אכילתן ירשו עוה"צ אחר
 שצחכילתן יס ונערת קודש "ויחזו את חלקים ויחבלו וינעו" גם
 צחכילתם ה' לבגר עיניהם, ונעיס זניירות ישראל אונר אם אמן שנת
 לעיני עד אונלח ונקום לה' לא איסן רק אם צסינה זו יס איזה
 כוונה עצור כצוד ה' ותורתו, כללו של דבר הלדיק האונתי אין עושה
 דבר "רשות" כי הרשות לנלוה תחשצ יען שהיא הכנה להנלוה וגם
 צחכילתו ונפדנס את נשונתו הרוחנית כוונה"כ לדיק אוכל לשוצע "נפשו"
 והנוליו צלשון הנשנה כל שעה שמוחר לאכול מאכיל לבהמה ר"ל האדם
 אשר לא עלה עוד על גרם הנועלות לדעת ולנעשות ווכל אכילתו
 ונלוה רק חושצ כי יס שעה "שנעוחר" לאכול האכילה רק רשות זה
 אינו ויחן את נשונתו צחכילתו רק "נאכיל לצהונה" כלומר לחלק
 הצחכיות אשר צקריצו ואחז"ל "לדיק ועוצ לו" אם גם צעת אכילתו
 עצור את ה' זה לדיק גונור כי כצר השיג שליוות האונתי לא כן
 "לדיק ורע לו" אם רק לדיק צעת אשר נענה ונוקגף את גופו זה
 לדיק שאינו גונור והנה ציעקצ אשעייה צראשית עצודתו ה' חושצ ג"כ
 ה' אין ציד אדם לעצוד את ה' רק כאשר יבזר את עלמו ווכל חונדת
 התצל כדי וישכצ צוקוס ההוא כי עד עתה לא ה' יסן רק ה'
 נעור כל הלילה וה' עוסק צתורה והרחה לו הקציה צנורחות הקלם
 והנה קלם ונלצ ארלה כי הקלם השליוות אשר זה יכול האדם לעלות
 צוקילה העולה צית אל גם אם ונלצ האדם "ארלה" אוחז צארליות רק
 וראשו

"וראשו" התבליט יחי' ונגיע השענונה ועבודה כזה היה למלא צמיחו כי לא ידע ומה ומהנוול שלקום ועיכ כאשר הקיץ נשכחו היום קרא ואמר אכן יש ה' צנוקוס הזה" ר"ל גם צנוענד ונלצ כזה במקץ צעירי העוה"י יכולים להשיג שלימות האומי ואכזי לא ידעתי לא פללתי כזה והצן.

מלוקט עם הוספות רבות מהמאמץ.

וישלת.

הרב הגאון כ"י מהר"ם פולק (עם הוספת העורך)

מדרש אם יצא עשו אל הונחה האחת והסכו אלו אחיו צנוענד והיה הונחה הנכסר לפליטה אלו אחיו שצנולה (נוצא צנוענד עה"ת) יל"פ צהקדס ו"פ (צנונד ירח"ס שזה הסכית חוצרת ענת) צ"פ וישנ למקס ונאחז"ל כל אנקוס שאלנד וישנ אינו אלא לער הכוונה כי הענים חסדים הניד נחשבות לס"ק את ישראל ואולם עוד תנדל חיתס אם חוא"ס כי היסודי נחשבה כאלוה רצון וחושב א"י "כחונצ" הארץ וצפונצי הוא הוצג את זכיונו צטונו כי אינו חסל נחל שקצו וצ"כ עלינו לדעת הניד כי בגרים אכחו על אדנות נכר ולי אס העקוס אשר עליו נאמר פה "אשכ" כי אריתם וכליו לשלח ציורם לארץ אבותינו אשר זה יקצ ישראל וישרת בחבולת בכל צדיות חזיו אשר חזו לו פתירות טוונת חס וליחת חז"ל "כל עקוס" (כלנד צמל עקונות גלותם) שאלנד ישראל "ישנ" פה אשכ כי גם אכז חסון יאזרח הארץ, ומה הוללות לשנחת הענים "ואינו אלא לרש" כי לודי ישראל צנוענס את לשונו לשון נדברת גדולות לא ינחו ולא יקנו עד שישינו קן לשלח ישראל ולרש ויגון יקחו עקונס ח"כ אם ידא נחז אל נחנס אחת וסכו אלו אחיו שצד ר"ס החושנים כי כער זיחה עליהם קנט החרות ואור הסלחת כזה עליהם (כי דיום נחזיז על זריחת הסנק צחוקפה לעת הנצרים) ואלו אשר דן הענים יצא נחו וסכו אונס והיה הונחה הנכסר לפליטה אלו אחיו שצצנולס הודעים שהנה עוד צגלות ואינס הונצים זכיותיהם צמיס רק נחבאו אל הכלים ברח"ס וכרשים וצפנים ונצחון צאנשים כאלו לא יקבאו האוה"ע ולא ינוח שצנ הרשע ונקל נושל עליהם והצן.

ילקוט כי כ"כ ראינו פניך כראות פני אלקים ונה פני אלקים דין אף פניך דין ונה פני אלקים לא יראה פני ריקס אף אחס לא יראה פניך ריקס הכוונה רצות לרדכי יאמר נא ישראל נלא תינה ימאל לגוי וניפ"ס עליהם האיונות שצנ הצדלל אחרו לבי ונבדחיש ולי יכר נחז ימאל נוד וסנה אם צינ קדס חזי ישראל יידמים נחז חסן הקס לזן ונכן הקבלות פדק נוסוק בנציו נלא חיוצ ארלות חסל

והדעת לא הפילה עוד זוהר קצב אשה להאיר נחשבי ארץ ויושביה
 אז לא היה הרדיפות לפלא כ"כ כי השור דיק אין זו ויכ"א חס האדם
 ריק ונוני החכונה והתצונה חס וניס אין זו נחשים ועקרבים ים זו
 נחשים לפעונים יסופו כל עקב כנו"ס ויאצק איש ענו"ה הוא שרו של
 עשו רק כ"ז טחשכת הלילה ואופל הסכלות עלי הצל רק אז יאצק
 ילחם אתו כי הנוחלות והסכאה שצין יעקב לעשו לא רק "עד על זה
 הסת"ר" כי צעלות אור הצקר אור הדעת והתצונה ונמקחו עיני
 הענוים אז שלום ושלום יהי לנו נוסגאלינו ונקדם כי צעיניהם יראו
 שלא קוצ עשו ונחונק אחיהם יעקב הכסם צושה ויסתדלו לרפאות את
 השלמים אשר הכו אותנו על לא דצר כנו"ס שמש צדקה ומרפא בכנפיה
 את תזרח השונק לזקה על האוונות שגם הם יקדו את הלדק כי אור
 הדעת תזרח עליהם אז רפא ירפאו את הלולעה ואת הנדחה והנה
 רואים אנהנו שגם צמחותינו אלה אשר תתפאר כי נגה עליהם אור
 התצונה והדור דור דעת עם "לו" צינות הוא וצ"ז קנו"ס עלינו
 לברותנו חס, אין זה כ"א אלצע אלקיס ורק הוא יססה צנו את הדובים
 הקורמים והוא ית"ס הציא עלינו את הלרה הזאת להקיץ אותנו ונהרדנות
 הזמן ולהטיץ דרכנו כי ע"פ דרך הטצע לא יאונן כי יסופר שאנשים
 חכמי לצ כציעינו אלה יפריעו חוק ונוקר אדם ויחטאו נגד שכל האנושי
 לרדוף אותנו על לא חונק צכפנו כ"א רלון ה' ונוכל לומר לשונאלינו
 ע"כ ראיתי פניך המרון אף שלך הצוער עלינו צחינה שפוכה הוא
 כ"כ ארת פני אל קיס שהוא ננושך נמרון אף ה' ורק שצט אף ה'
 מרת ציד הש"ת צך יקר אותנו לונגן נקח ונוקר לעזוז דרך רשע
 ונה פני אל קיס דין כי הש"ת לא עזיד דינא צלא דינא וכל
 דרכיו נקטפן אף פניך דין עלינו להלדיק את הדין כי עונותינו
 ענו צנו והונה היו צעוכרינו ע"כ חס מרת צנו אף ה' לא דצל ריק
 הוא ומרון אף הזה לריך לעשות רוסס ואות לעוצה צנו שחפשה
 דרכינו ונאוצה אל ה' ונה פני אל קיס לא יראו פני ריקס
 שחפשים של זעם לא יקוצ ריקס, צלי תועלת ותכלית קוצ אף פניך
 לא יראו ריקס הזעם של הסונאים ג"כ לא יקוצ ריקס רק יעורר
 אותנו לשון אל ה' כי הוא טרף וירפאנו והצן.

הנאון כו' בעל ח"ס זצ"ל.

מודר"ש וימן את פני העיר תחונין קצע להם ול"צ ויל"פ אחר דק"ל
 דצ"כ ששצת חייצ וניתה וונעתה העשירים אשר אינם עושים
 ונלחם א"כ טונתים צשצת ונאליהם א"כ הונה חייצים וניתה וע"כ תיקן
 להם "תחונין" שיעיילו צכל יוס יותר ונתחוס שצת וקוצ לא יסצתו
 צשצת ולא יתחייצו וניתה לנ"ד תחונין דאורייתא ורש"י פ"י צפ"י נקן
 על ונקרא קודם והרעצ ה"י על "פני" כל הארץ אלו העשירים ורש"י
 וימן

ויחן את "פני" הציר כלומר שפשה חכמה "לפני" הציר הנה העשירים
 בזה שקצו להם החומין והצן.

וישב

הגאון כו' רבי שלמה קלוגער זצ"ל בראדרי.

פסוק היא נולדת והיא שלחה אל חנה לאמר לאיש אשר חלה לו אשה
 הנה ויליף דהנה ק"ל ישראל וישראל קונה נשכון אצל נכר
 וישראל אינו קונה נשכון והנה אם היה יסודם דין אותה צדק צדק לא
 היה נוגע לה שריפה דבה כהן צשריפה דוקא צדק ישראל רק יסודה
 קצר דקודם ויית ילאו וכלל צ"כ ואונס איב היתה תונו קונה הנשכון
 כדיני ישראל והוי שלה וכיון שרשמה תונו שיהיה דבה צשריפה כדיני
 ישראל ע"כ רונה לו לאיש אשר חלה "לו" ר"ל שגם נחה החפלים אלו
 שלו נקום דיש לי דין צ"כ ואין לי נשפט מות והצן.

לחלובה - דרוש.

הגאון כו' ר' אהרן פריעד זצ"ל בוסערמין.

שבת כ"ד דרש ר' תנחום כר חלובה שהניחה לנעלה ונעשרים אותה
 פקולה דרש ר' תנחום והצור ריק אין צו וי"ס כו' אצל נחשים
 ועקרצים יש צו וכבר דרשו קמנכים לשלצ צו ואנורי ר' תנחום אחת
 אל אחת ופ"י הגאון ה"ל עפ"י שפיעדו הנפשות על רחובן שחוננו
 להם השליכו אל הצור לנען הליל אותו ויודם ואיזה הללה זאת אחת
 שיש צצור נחשים ועקרצים א"כ צעה ימיהו אותו והרעובין כ' שהיה
 הצור ענוק ולא ידעו שיש צו נחשים אונס יקשה ע"ז דסרי ער"פ
 וידי קפק לא ילא דדילונא יש צו נחשים וא"ך כחצה תורה לנען הליל
 אותו ויש לונור דאחי יוקף החירו לעלון להשליכו לצור נשום קפק
 קפיקא קפק אם צו נחשים ואח"ל יש צו דלנא יוקף הוא חצר ויודע
 ללחוש ולא יזיקו אותו אחר שיעקב נקב לו כל החכמות (ע"י יצנות
 ק"ל צנפל- לצור רחצ אין ונעידין עליו שנות שונא חצר הוא) ואחר
 דאיכא ק"ס והוי כרוב זה נועיל גם צדיני נפשות כונבולר (צנפסדרין
 ק"ע) אכן יש לשדור ציה נגרא כיון דלהרצה פוקקים לא נחמי ק"ס
 צנוקס דאיכא לצרורי איב הכי איכא לצרורי אם יש צצור נחשים ע"י
 שיעול עשית ובר דולק צחוכה ולהורידה צתוך הצור ויראו אם צצור
 נחשים וא"ך אנרה תורה לנען הליל ויודם אך י"ל דהצור ה"י ענוק
 ונעשרים אנה איב א"ל לצרר גם ע"י בר דלא שלטה ציה עיבא ונעשרים
 א"ש הפניכות דכלא דינא דנ"ח שהניחה לנעלה ונעשרים אנה פקולה
 יען דלא שלטה צו עין לא היה יכול לדרוש ולנוער דצצור היו נחשים
 ועקרצים דאז ליכא ק"ס יען דאיכא לצרורי אצל אחד שדרש דלנעלה
 (ונעשרים)

ונעמי' יאמר לא שלט עין שפיר יש לדרוש נחמ'ים היו צו ודו"ק כי
 צ' הנחמ'ים קמרי'ם זה בזה בקשר עליון לאוריי'תא. אמר המאמ'ם
 נחמ'ן לענין צלותו ענין חננ'תי חלילה מה דצ'ר צ'ע'תו וזה עוז
 בקו'ת' דחוכה לפרק קו'ת' החו'ס' (שצ'ת כ"ח) שהקבו ונ"ל לרצ'ה
 דק"ל לר"ה ויותר להסתננס לאורה דלנו' ח'ן ונדליק'ן בהן צצ'ת
 נשום דהנחה זקוק לה ואין יכול להדליק צצ'ת עי"ש ובצל'ת' יש
 לתקן דלכאורה קמה נודע ח'ן ונדליק'ן צחול נשום דלנו' פשע ול'ה
 יתקן לה הא חיב' ק"ס דלנו' לא יכזה ונח"ל יכזה דלנו' יתקן לה
 חננ'ס יש לדמות דזה לא נקרי ק"ס דהוי ק"ס נשם אחד דשני הקס' קות
 ס'ס א'ס ידלוק הס'סור וזה לא נקרי ק"ס כנצול'ר צפוקק'ס ח'י ק"י
 חננ'ס נצול'ר ס'ס צנ"ך דא'ס ספק אחד נחמ'ר יותר נחמ'ירו לא
 נקרי' נשם אחד וצ"ד הקס'ק הדמ'קן דלנו' לא יכזה כלל ואז גס
 צצ'ת נותר להדליק נש"ל'כ להספק השני דלנו' יתקן ח'נו נותר צצ'ת
 וקצ' יקמ' נודע חקור להדליק צחול הא חיב' ק"ס חננ'ס זה צורכ'ה
 דהלא צצ'ת צל"ה חקור להדליק נשום שנו' יטה ונ"כ ח'ן ספק אחד
 נחמ'ר יותר נחמ'ירו ונש"ת' דעת לכזון נקל כי קרה ונח' קו'ת' החו'ס'
 ונחמ'ל' דר"ה ק"ל נותר להסתננס לאורה דנח"כ ליכ' חש' שנו' יק'ה
 ונ"כ ספק אחד נחמ'ר יותר נחמ'ירו ונודע חקור להדליק צחול הא
 חננ'ס ק"ס דוק כי חר"ף הוא צק"ד. (ועי' צנוגד ירמ'ס תרמ"ו חודש
 סקלו וי'ס עוד ת"י כפ'ל' על קו'ת' החו'ס' קמנו נשם).

המאמ'.

מז"ר ש' אבן היה לפני מנויה וצ'ה ג' נעלות שהכ'ן עומד עליו ונדליק'
 את הנדיות, והיתה לצ'ר רנו'י הלכות חנוכה ונצול'ר צנחמ'ל'
 קי"צ חו'ס' לזרז את חציו על הדלקת חנ'ר שכל'נור וקדחת לשצ'ת עונג
 זה הדלקת חנ'ר וצ'ל'נו הנפוס'ים צדד'ך נוס'ר דנ'ר ה' נשנות אדם
 חו'ס' רנו'ת' על ח'ס הישרא'לי לזכות את חציו ענו' ולעוררו לצחור
 צחור ולנח'ס' צח'ר וזה כוונת נחמ'ר'ס שח"צ לזרז את חציו על
 הדלקת חנ'ר ר"ל סל'ל יכזה נ'ר ה' הוא נשנותו לא חכמה ננו'ת'
 ח'ס החורה ושל'ת'ת היד'ת'ה ואז יכזה לקרו' עונג ליום סכולו שצ'ת
 ויתענג ס'ס צדק'ן נפשו' חננ'ס א'ס כי נול'ה וגס חו'ת' להודי'ן רצ'ס
 לצבור'תו ית'ס ולחכ'ס' צל'ס דת חו'ת'ק וי'נו הלכ'ה רווחת צ'שראל צנ'ר
 "חכמה" הוא נ'ר "נחמ'ך" כמות' אין זקוק לה א'ס כצ'ר כזה ליו'ן היחדות
 לגו'ר' ח'ן זקוק על חציו למקנו רק להידור נול'ה חננ'ר'ן זק"ל עד
 קר'ס' סל'ת'ת עולה נחמ'ר'ס וא'ס יש חש'ק שהרוא'ת חננ'ר' לזכרו הוא
 דלדליק לנע'ן היצו'ת סצורו ח'ן יול' יד"ת ונ'ה גס א'ס הוא "דורש דני'ס"
 ונחמ'ר'ת "סח"ז ית'ן "נחמ'ת" לור יקוע'תו אז צט'ח לא יכו סור'ס דצ'ר
 לקרו' על חלו'י לצות הסנעני'ס ונ"כ הלכ'ה מקוק'ה אסור לרצות מעו'ת

נגד נר חנוכה ומדליקין כנגד ימים היוצאין כנגד עיניו יחי' מעיד הניח
 ויניח חיו אשר ילאו הזמן שבר "והנשם" שלך וחלף וצבל יום ויום
 יקרב אל בית מועד לבב חי וטלוי להבין למעט לידם בדרך רחוקה
 ולא יסיה ונאותן האנשים המעלין בקודש ולא טורידים (ובני שבעים של
 ציה קשורים יחדיו בשלשבת צגחלת) ומדליקין מנר לנר כי קבלת קופרית
 מרבה חכמה חנכה יסיה צרותה שלא לערב חכמות חכמים עם לימוד
 הסורה י"י זרע כלאים לוקה ע"כ "בקרובא אקור" להדליק נר הסורה
 והחיות כי זה אש זה ואקור נסוס בימי מצוה ואכחושי מצוה כי
 הדיקין לנדרו כי מנר של חכמות זרות עושים קרירות וסנה כי כן
 יסיה נצר לזכות את אחיו מינו וסוף סבתן אשר עליו להדריך את העם
 אם ילעיין וסדר יהיה בלבושו חלו נדרתו צבל החינוך לנשלה ואלו
 שלם חלה יעשה לו תורה וצבורה וג"ח יחדיו יתלכדו ויתאחדו חלו
 לו יסיה חלה דורס ונחם נקיים ודבריו לא יבוצו ריקם ובנחלג הסורה
 "כי שפתי סתן ישננו דעת" לנשנו וחלום תורה יבקשו מפיו כ"פ
 הקורא את שמע ולא השמיע לאונו לא יצא וי שקורא לחלמים סיקבלו
 עליהם צול ונלכות שונים חנכה לא חכמים לחזו לקיים ונלל שמתו
 לא ילא והתנא חור "הכונים הסורה דדריכס" חתם צעלונתם חזו
 חזורים לקיים דברי חוכמתם כי צרוב "דצריס" לצד לא יחדל פשע זה
 כוונת הנדרש צנושא דרשנו אכן ס"י לפני הסורה וצו ג' ונעלות
 שהבין עונד עליו כלומר להבין אשר תפודתו ללימוד תועים ציה עליו
 להיות נוכח צג' ונעלות תורה צבורה י"ח עליהם סבתן טווד ולו
 מדליק את הסורה נשמות ישראל שיזדירו כנשח סרקוס ומדליק יד השתלשלת
 "ללחצ" יוללת ולו זכות הרבים תלוי צו והצק.

מלוקט מגדולי הדרשנים עם הוספות מהעורך.

שבת כ"צ כ"ח שהחיה לנשלה (וכ' חנה פקולה כ"ו וסגנו חין
 חין צו ויס, חבל נחשים ופקרבים יס צו ויכל הקיטבות יעס
 ונשנוע דין חדש דצבור ק"י תרע"א כ"י חוקא בשונתיו צחק חבל צבת
 חפילו לנשלה (וכ' חנה בקרה שלטא צה טיחא והציא חלום ונקור
 דאט הדפנות וניעות לקבן חפילו לנשלה (וכ' כשרם והסור כ"י דחין
 סדון דויה לראיה דהסס ציין שמשלוב טינו צג וסין שנוחלות
 וניעות לג על ידס יטלוב טינו צג חבל סכא סלדין שיעלוב טינו
 צבורת כין סחא לנשלה (וכ' דלא שלטא ציה טיחא ייה כמינו צג חסיה
 ידיין לנשלה וטנו צעזילו לא שלטא ציה טיחא טיחא חסיה וסנה יס
 חלום וסכרתם למצות חסיה יסיה ויחלוקן שיער להחליק חת יוסף לטור
 ויס טיחא ציה להלכות יחלוי סהים צבור חסיה ויחלוקן ויכל שלל
 חלל חותם סה"י סבור וניוק כ"י יסיה ולא שלטא צי טיחא חלף ויחלוקן
 סבור וניעות עד לנשלה ויס חין זה ויחלוי לראיה סתמה מעקרקר

הצור הרי דדפנות אין ונועילים לראות ע"י דבר שלא שלטא עינא ולזה
 אחר שאמר כ"ח שהניחה לנועלה וכו' פקולה קונך וואונד השני דוהצור
 ריק אין צו נים ולהורות נתן צזה דצכל ענין פקול לנועלה וכו' גם
 צצית וכוונ"ש הטור ודוק. ובדרוש יל"פ צהקדס לדעת לונה נענש יוסף
 צזה להיות נושכלך לצור שיש צו נחשים והנראה לפי שד"צר לה"ר על
 אחיו (וצעירובין ע"ו) אונריין לע"ל ונתקבלות כל החיות וצאות אלל
 הנחש ואינורות לו ארי זורק ואוכל זאב טורף ואוכל ואתה ונה הנאה
 יש לך אונד להן ונה יהרון לצעל הלשון הרי דהנחש יש צו ונתכונת
 הונדצר להר"ע ולכן צעלי להר"ע נענשים ע"י נחש וע"כ נענש גם יוסף
 צזה כי לא היה לו להציא דצתם רעה אל אחיהם, אדרצה היה לו
 להוכיחם עד שיישרו אורחותיהם, כי זה חוצה האדם הישר שלא יהיה
 לדיק. צפ"ע רק ישתדל לזכות את אחיו ענוו וצזה ח"ש הסוניכות כ"ח
 שהניחה לנועלה וכו' פקולה כי לריך להניחה לנוטה צכדי לפרקונו
 נקא להשריץ אונות הנקים וידיעת עולם יהולת אלקינו ית"ש צתוך
 הנוון עם רצ ויפה קונך לזה דרוש של יוסף שהושכלך לצור שיש צו
 נחשים ועקרבים שנונו לונדו כי צונקוס ש"דצר להר"ע על עושי עול
 טוב יותר וראוי שישתדל ליישר לצם ודעתה צונקלת הלדק.

הרב מתת'י יחזקאל גוטמן הושי.

ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה
 מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה
 בו להדליק אלא יום אחד נעשה בו
 נס והדליקו ממנו שמנה ימים לשנה
 הבאה קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל
 והודאה. (שבת כ"א ע"ב).

תפקיד העקרי של הישראל' ונה היא, העיון, הלמוד או הנועשה?
 שאלה זו כבר צאה לידי פלפול צתלמוד, וצאו לידי נוסקנא:
 ש"התלמוד גדול שנוציא לידי נועשה". התלמוד היא רק אונלעי להנועשה,
 צעולם העשה הנועשה העצמי, הנולחשים כשצאו לצקר את הצרהם לא
 סנו ונהננה, ונתלצו לפי שעה צונלצו גשוני, — שיטת הנוקוצלים —
 (ראם נורה מרק כ"צ וואונד ג'). נוסה נוחקן הישראל' קורא!
 "לנוען תשונרון לעשות", ישראל החרדי לריך להתענל ציגעה-כצדה
 לקיים נולות ד' צנועשה, להיות קיקרטי צנועלליו, לו — העיון צלי
 נועשה צצחינת כסונה צלא גוף היא, שנוקוונה היא צעולם האלילות,
 ולזה צעולם העשה, היא אונד: להגיע אל נוחצנה טהורה אציקטיצי.
 אי"שער אלל נותוך נולות נועשיית (הקדונה לספר העקרים) צספרות
 עונדות צקלה השני כסענים הפלוקופים. צאופוזיליא גמורה לחקי
 הישראל', הם צחרו לונקרה הכי חסונה — אלליהם — להיות שקוע
 צנוחצנות

בנושאות הגיונות בהנחיות, להרחיק ומונעה לגור, הפילוקוק אינו
 נבקש ידיעות חלקות לתועלת גדולות, התועלת חלו אינה כי אם
 ידיעת הדברים על אמתם. בין שיהי לדיק או אפיקורוס, לא יחש
 רק שיהי פילוקוק, (ראה בזרי עמוד רביעי י"ג) והמודה והם צאנז
 יאמר כנו שאומר קאקראט אל העם: "חבונתכם זאת האלקית אינה
 נכחיתם אך אינו אומר שאינה יודעת, אונס אי חכם בחבונת אמונית".
 זאת היתה נחיתת הימים — ויקדי הפילוקופיא — להשגית חק
 ישראל קצא, ולהשפיע להם ומהרהם שדו בחקירותיהם —
 לרונוס הודע, ולכפוף הונעשה, להפריע נולת ויילה שהיא ונעמי,
 כשאלת הנין שניצח צחלונד ... ורבים ותישראלים שהחילו
 לחקות אחרי נעמי-היונים צכדי סינולאו חן צעיריהם, ורקבון — של
 נחשצות ענוות — התחיל ליעדי תכלא צכלא, ו"טנולאו כל השונים",
 קורטוב טון טהור שהיה נחזיק את לשד חיות הישראלי ונללו —
 וטנולאו אוחו צשטתם החדשה, והיהדות היתה ענוות על גשר רנוע,
 צככה נוראה שלא תפול צצולת ויסי-הזדונים.

מצב הנוחריד הזה נתהפך, והנלוט נתגלגל להחשנונכאים. ואחר שכלו
 את נלחונם החונרי, ההחילו להצליג צלחון הרוחני גם כן,
 תרו וחפשו היס עוד טון טהור, אם לא ענוס עוד לגורני זיק
 הטהור, זיק חיות הישראלי ונלצו, ולא ונללו לאחר החפוש אלא "פך
 אחד טון טהור" לא ונללו ונשנן הטהור, אלא פך-קטן ואף ונינוט הזה
 לא היה אלא אלא "כהן-הגדול" חד-דורו, "נוכח בחותינו של כהן גדול".
 וצא-נכפירליא הגדולה שתקם צפנינוייתם ההחילו להשפיע ונשנן הטהור,
 ונשנן העתיק שלא שלטה צו ידי-היונים. ונולת ויילה נחזרה לקדוונתה
 לזכרון הנלחון הגדול הזה — נלחון הרוחני — קצבו לדורות לחג
 צהלקת נרות ח' ינים, לזכרון נולת ויילה שהיא לח' ינים שהושצה,
 וצא לחג צאכילה וצשתיה כצפורים. אלא להודות ולהלל, כאן לא גזרו
 להרוג ולאצד — גופים — עקר הגזירה היתה על הנשמה לטנוא אותה,
 להשקיא אותה כוס-רעל — הונונוא את הנפש, ולזכרון גאולתם לריכה
 להודות ולהלל.

קריבה. י"ח מרחשון תרפ"ו.

הק' מיכל יצחק ווידער

חתן הרב מק"ק מעסינץ.

זאת הנוכה.

שגור צפי העולם כי יום אחרון של חנוכה בקרא זאת חבובת
 [וכבר כתבנו צה טעם לשבח צנוג ירחים תרפ"ו קחנו ונשם
 ותשגב נחת] וסונעמי צאונירים לי צשם הגאולה"ק רצי יקותיאל יודא ט"ב
 ז"ע טעם לשבח צהקדם לפרש ויקרא קודש "בית יעקב לבו ונלכה
 צאור ה" יצואר עש"י ונחז"ל צנדרש אל יאמר אדם אינו ונקיים נולת
 זקנים

זקנים רק כל וזה שגוררין עליהם תקיימו שעל דבריהם חני נוסכים
הדע בשעה שדרך יעקב כתיב וישם את אפרים לפני ונכסה וקיים
הקצ"ה גזרתו שהקריב אפרים לפני ונכסה תחלה בנשיאים וזה
שמונה תורה צ"י שופטים לא תקור וון הדבר אשר יורוך ורליה לזה
"יונין ושנאל" של יעקב ששכל את ידיו והניח את ימיו על ראש
אפרים והוא הלעיר והקצ"ה הקבים על ידו ונשיא בית יעקב כלומר
נכח ציתו של יעקב הם זרע יוסף אפרים ונכסה שהקדים אפרים
לנכסה והש"ת עלה בהסכמות אחר על כן לכו ונלכה צאור ה' זה אור
בר חוכה לקיים ונלות חכונ"ל וע"כ ציוס ח' של חנוכה שאלו קורין
ציוס השוניני נשיא לבני ונכסה (אחר שקורין היום השציעי נשיא לבני
אפרים) וזה תלל ד"י"כ"א שחוצה רוצלת עלינו לקיים דברי חכונים
שחקנו ונלות חנוכה ע"כ לו נלה ולו יאה לקרוא ליום זה "זאת חנוכה"
כי ניום הזה נוצע לקיים ונלות חנוכה, וזה טעם כעיקר לאדון ית"ש והבן.

אגרת בקרת.

בהירחון נגד ירחים (חודש חסון) הביא לפרש הכתוב האשה אשר נתת
עונתי היא נתנה לי וכן הען שביטלה האיקור צהיחד דשרי
לאחרים וסוד דחה הנחלק דע"כ אין נוצטלין ח"ל וח"כ אקור גס
לאחרים יע"כ ונחנות ב' הרשע"ל מולין ל"ח דחינו אקור לאחרים רק
והרצון גס להראש"ד הוצא צמד"ה ונחנות נ"ש שצטל צק"י ז"ל דכחן
צ"ס הוא וזה כו"ט יש חן וע"כ נולד רוצ וחד צהרי צטל וע"כ נראה
ל' דחדש"ר חבל נלד ציטול צרוב וכדעת הפירוש י"ד ק"י ק"ח דשיין
ציטול צרוב לצכ"ח (וע"י נוצ"י נה"ת אה"ע ק"י נ"ח) ונחלות
נחל דמנח חדש"ר צמורתו של רש"ק (סנהדרין ל"ח) ולרע"ק ע"כ יש
רוצ לצ"כ דדריש קס (דף כ"ח) דע"כ יעוצ איש את אציו זו אשת אב
ודלגול לאו אציו הוא וע"כ דק"ל דחולין צה"ר צצ"כ וע"י ח"ק י"ד
ק"י ט' ונח"ח ק"י ע"ח וצתשו נהר"ח ק"י קל"ה וחכונ"ל.

הרב יעקב גארדאן גר"ו בארגעמוטה (אנגליה)

אחרי המוסף הכה נקסדה"ן חכ"ל אין רח"י דשיין רוצ צצ"כ דהתם טאמי
דחיכא חזקה וכנ"ש החוקי ונח"ח"ל מולין י"ח [ונכנסה לא
צכ"ח] וע"כ חזי לאלטרופי חזקה עם רוצ והוי ניעוטא דניעוטא וכיחא
צח"ג גס סגני קידושין י"ז דגוי יורש את אציו דבר תורה ונראה
צבליל דגס צצ"כ חולין צה"ר ולהכ"ל כיחא, וגס קרה נהר התנוה
הלה גס צישראל איך יורש הא חן הולכין צנוון אחרי"ה חנכס למנ"ש
ח"ט דחזוקי הוצו צר"פ הוכיח הטעם דאין הולכין צנוון אחרי"ה
נכוס דקנון ניעוט לחזקתו ניוון וניעוטא דניעוטא לא חולין קנון
בר ונע"ש נ"א חקונים צטל דרוצ נלרין ח"ט ונח"ח"ל הן, וצלאח"כ אלו
נוכחים

נוכחים להם כי הלא רע"ק ה"ל לניצוטה כצ"ק נוכח ז' וא"ך ח"י על אשת אב אצ"כ בה"ל ודו"ק טעם. ומלחא דהוה נדכ"ר דכ"ר אקר ונלחתי בתק"ו ציה אפרים צריחה שהחזקה צחולב"ט דחוקר לנוכח לעכו"ס דהחולב"ט אקור"ס נשום אצוה"ח וצ"טול צחוב לא ט"ך צצ"כ עכ"ד ונפלחתי עליו דאם צצ"ל אין סולב"ן אח"ר נכ"ס דלא חז"ל"ן צח"ר חזקה א"כ לא יזיק ונ"ס שהחזקה צחולב"ט צוונן ואחר כי סירחון הזה נקדש רק לדרוש ואגדה ולא לפלפולים ונלחתי כפי קול"ה

המאסף.

לגשוואין.

פסוק אחותנו את ה"י לאלפי רצצה (ח"י ארה) סינטיג צפל יפולח ישראל כי קודם החופה הולך הרצ עם חמוצי העיר לבבנות פני הכלה (כדעת ה"י צאה"ע) ואוננים הפסוק אחותנו את ה"י לאלפי רצצה ולי"צ יודע צח"ו "צצרכה לנן אהרנ" ? גם הקשו על צרכה לנן לחיותו שהיא נפלאה ציינינו הלא נרשעים י"ל רע"ב ולא צרכה ? אך צאיות צרכתו ג"כ ה"י "אחותנו" יען קאת אחותנו וצ"ו הולכים אחר אחי האם "את ה"י לאלפי רצצה" והל הצג"ס יח"י כ"ו א"י ונמותו יצ"ו ונפ"ה המושא אשה לר"ך לצדוק צאחיה ונ"ן כי רוב העולם אין צודקן צאחי הכלה ע"כ הולך הרצ עם חמוצי הווי לבבנות פני הכלה ואוננים לה "אחותנו את" מלונר קהכלה תחנצ האחות והצג"ס יח"י כוונתם את ה"י לאלפי רצצה וכמותם יצ"ו ונ"ה הוראה צ"שאל ונ"ן.

ב) פסוק ותאמר רצקה קל"ה כ"י נפ"י צמות את א"ס לוקח יעקב נצמות את כאלה נצמות הארץ לנה לי ח"יס וכפילתו הלוקח נצמות את נצמות הארץ ל"צ וסגלון ונפ"ס פולק קלת את ציאו"ו עפ"י יחז"ל אין הצרכה ונ"י אלא צצ"ל אשה ע"י שוקרצת הנייחם שותח"ה ונאכל לאורחים ונמולת חקד"ס, אונס ציינינו החולות כי הרצה צצוים "הולאה" יו"ה צצ"ל האשה כי לוותה ה"ז על צגד"ה והכשיט"ן אונס אחר קגם הצרכה צצ"ה עצורה י"ל הפקדה צצכרה לנן ז"ס יח"ן רק צאשם טונה הנהפכה אורחים אצל צאשם שהיא לית עין וא"ך על יו"פ הצגד"ס מותנת עיניה צגדי רקנעם כחקי צמות הארץ אז צעלה לק"ה צפפ"ס ונודע כי צמות חת נשפחת עמרון ח"י ל"י עין וכנלח"ל על הקרא צה"ל להון ר"ב עין זה עפ"ן ונש"ל א"ס לוקח יעקב אשה "נצמות חת" האלה ל"י עין ואילו לא ח"י עפ"ס חוננות לנולצו"י סוד הירשתי אצל ד"א עק"ה כי הנה "נצמות הארץ" חפ"ס להסד"ר צלצו"ס כשאל צמות הארץ וא"כ לנה לי ח"יס ושנתי למו"ה "נולצו"י צמוד" א"ס האשה מותנת עיניה צנלצו"י צצ"ו אז "ה"י נאפחה" אז השלום צית לצנח יוצ"ה וז"י ילך את שני צצ"ו.

מדרש רבה (חיי טרה) כד דנוך ר"ל אחי ליה י"ג נהרי דאפרקנוון
 חנוך חילין דאצוהו ואני חנוכה לריק יגעתי לשוא ולהציל כליתי
 בחי אכן נוספתי את חלקי וכל הצא אל הוך הנוחור הזה יתונה וכי
 נוספקא ליה לר"ל צונתן שברן של וולות? והיתה לצאר עפ"י הנוצור
 צא"ח ק"י רל"ל דאפילו דצרים של רשות וכל דרכי הגוף הם עושה
 אותם האדם עצור. השם יתצרך אז גם צזה עוצד את צורלו והאיש
 העוסק צונש ונותן וכוונתו להחזיק לוודי תורה אז גם הנושא ונותן
 לנולה תחשצ וע"ז חנוך צכל דרכך דעשו ויל"פ צזה ונחור רצצ"ח
 זיונח חדח חזלין צונדצרה וחזין הכי חוזי דשנטיין גדפייהו ונשוונייהו
 ואנינח להו אית לי ונניכי חולקא לעלונח דאחא חדח דלית לי אטונח
 וחדח דלית לי גדפא כי אחאי לקוניה דר"ל חנוך לי עתידין ישראל
 שנונו עשו פיונה עלי כקל צרודפס חנוך אחרי תענוגות הזון ונונעונוי
 חלד ולוצרים הון רצ וגאל"ל להם האם נוחנים חלק ונעצודתט גם
 לצרים רוחניים, לדאוג גם צעד הנפש לעלונח דאחאי, שיטכונונו לצור
 הון לצרכי גציה ג"כ "חדח דליל לי אטונח" היינו ד"ת (כצקוכה י"ט)
 ונה ירך צקחד חף ד"ת צקהר כלונור שנוקק צונש ונותן ונוצריח
 גופו שיהי כמו צריח וחזק ללונוד תורה "וחדח דלית ליה
 גדפא" כלונור שרדפתי אחר ההון שיהי יכול להגן צכנפי חקותו
 על לוודי תורה להחזיקם כי אחאי לקוניה דר"ל ח"ל עתידין ישראל
 ליתן עליהם את הדין הכוונה דאשכח הכי קאקי חיורי אנשים אשר עתידין
 ליתן עליהם את הדין שצאם ישאלום על עסק התורה וישיצו שלא ילכו
 לעקוק צתורה ונפני ערדות העסקים הלא ישאלום שגם צשעת נוסח
 ונותן ולרכי הגוף אפשר לעצוד את ה' ולקיים צכל דרכך דעשו.
 וזוהי כונת ר"ל שהוא היה חשוב צצי קיקר ועסק הרצה צלרכי לצור
 ונחצטל ונן התורה. אפשר גם צעת עוסקו צלרכי הצור היה לש"ש
 חכל לח האנוין שיהיה כ"ז חשוב לפני הקצ"ה כעוסק צתורה ועצודה
 וע"כ כאשר ראה שנותנין לו י"ג נהרי אפרקנוון צלי שום נכיון צעד
 צטול תורתו ועצודתו "תונה" וחנוך חילין דאצוהו ואני חנוכה לריק
 יגעתי לצור ולשוא ולהציל כליתי בחי שאין עליהם שום קצלת
 שבר, אכן נוספתי את חלקי שכוונתי הייתה לש"ש וע"כ תחשצ לי
 לעצודת השם ונונש והבן.

יידיש דייטשע ערקלערונגען.

פסוק ואמר אל אדוני אלי לא תלך האשה אחרי היצר שטעהם "אלי"
 אהנע ו' ערקלערט רש"י אליעזר האטטע איינע טאכטער, אונד וואללטע
 דאס יצחק דיעזעלבע הייראטען זאלל, עס שיינט אבער אויטפאללענד צו זיין
 ווארום דיעס ניכט שאן פריהער ביא דער אונטערערעדונג דעס אליעזר מיט
 אברהם

אברהם אנגעדייטעט איזט? דער דובנער מגיד ערקלערט דיעס מיט אייגענע גלייכניססע. איין קויפמאן פפלעגטע שטעטס צו בארגען וואארע ביז איינעם ענגראסיסט אונד צאהלטע איממער דיא פריהער געקויפטע וואארע אונד בארגטע זיך נייע וואארע. איינמאהל וואלטע ער פיעלע וואארע קויפען מיט דער אבזיכט ניכט צו בעצאהלען, דער באטע וועלכעס ער דען אויפטראג גאב דיא וואארע צו ברינגען שפראך צו איהם איך גלייבע דער ענגראסיסט ווירד דיר ניכט בארגען זאפיעלע וואארע, דער קויפמאן שריע אויף איהן אונד שפראך געהע נור וואהין איך דיך שיקע, דער באטע גיענג אונד פערלאנגטע דיא וואארע, זאגטע אבער איך האבע צו מיינעם העררען געשפראכען פילייכט ווירד מאן דיר ניכט בארגען אבער דער הערר האטט מיך דאך געשיקט דעם גראססוויפמאן וואר דיעס אויפפאלענד וואצו האטטע דער באטע דיעזע פראגע אן זיינען העררן געריכטעט אונד דאכטע היער מוסט עטוואס. פארגעהען אונד בארגטע ניכט, זא וואר עס מיט אליעזר ער ערצעהלטע דעם לבן דאסט ער פאר זיינעם העררן אברהם געזאגט האטטע „אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי“ פיללייכט ווירד דאסט מעדכען ניכט אייגווייליגען מיר צו נאכצופאלגען, וואצו האט ער איינגען דיעס געזאגט, וועלכע זאגט דאך איהנען פערדאכטיג זיין מוסט, דעןן ווארום זאלל דען דאס מעדכען ניכט מיטגעהען וואללען, דא מוסט דאך עטוואס זיין וואס דען מעדכען ניכט ענטשפרעכען ווירד, דא אליעזר דאך דיעזע זיינע אייטערויג דיא ער זיינען העררן אברהם געזאגט האט דען לבן מיטטיילטע, דאמיט לבן ניכט איינפערשטאנדען זיין זאלל צוט שידוך אונד ער (אליעזר) זיינע טאכטער דעם יצחק צום ווייבע געבען זאלל דאהער דיעזע אנדייטונג ערסט ביזא דער וויזערהאללונג דער ווארטע אולי לא תאבה ווא ער דען לבן ערצעהלטע ערוויצען איזט.

ארגו מכתבים.

מזלא שבא לכבוד הרב הגאון חכם הכולל מו"ה יעקב שאכטער נר"ו לרגלי עלותו על כסא אב"ד בעיר בלפעסט (אכנליה) להלו ורוננו עדת בלפעסט כי גאון יעקב מזה צן מזה צקצק וצטח התצרכו לרגלו בכל טוב, וערחבם תפריח כחצלת לטס ולתעשרת. לרביה אכסי דומה קטר הלכה פטוקה על יד חלק ראשון מהלכ פתח לבז ליפשיטן ויני טיש צידו להמליחם לי אל ימנע טוב וצטח כזא לעווק השום חייט אכז טייטשני צזה לחות חלק צטס הגאון בעל לב אחי כי פ"א חגב אה חז הקיכות בעיר פלוני ויהי צעח ההקפה עם הארבעה ויניס לא נחתו הצוד יתחיה ופרנקי הקהלה צורים וע"ה הלכו דאשוכה ואמריהם הס"ח ויציט חיה לו על ציון הסודס וצכלות הסודשנות פתח פיו צחכום ואמר אכן מרדכי לי מדוע נחתו העולם צכלות הסקפות לענות צקול רס הוקחא קודמא גליען דעם כל עניי אכן כי ה' חלקים אין עוד" כי צגוי פקחיה כח נציחא עשומען העמוסיני דרש כל אחין קצחורה כיון שהגיע לאת ס"א תירא פירש

פירט עד פריט רע"ק "חם" לנצות ח"ם ואחר כי פה חים נוכדים חם
 החים ח"ם ים נוקס צר"ש לטעות ולדיוט "חם ה' ח"ו על שתי רשויות"
 ע"כ חוברים בקול לנען דעם ב' ח"ן עוד נלכדו מאיר עפ"י נקטחו
 שלחתי לו הירחון זה חלי טפה ואס' לא נלח חן צעיקו יען כי וחטכו
 נדלות בחינות, או ח"ן כסף לחדון זה, ה' לו לשלח החונות חזרה, ולא
 לגרוס לנו הוללות, ואין חרופה לנכחה, רק אם ישלח כל החונות חזרה,
 עם דני הוללות הס"ר. וצעות"ר חסודה זו לנצות חללה.

יום	אבני זכרון להודיש בסלו.	שנת
ה'	הס"ג ר' שמואל אליעזר חידושים הלוי נכרס"ח	שצ"ב
ו'	" נכחס ח"ס ארכיוואר	תר"ל
ז"ב	" ר' נפתלי הכהן ר' נחל.	תר"ו
ט"ו	" ר' שמואל צוקס קופר נפ"ב.	תרס"י
י"ח	הס"ק ר' ציון ונחמיה ככר צעט"ט.	"
י"ט	הנחוס"ק ר' דוב צעט"ט הנהיד ונחמיה.	תקל"ג
כ'	הס"ק ר' ציון ונחמיה.	תרנ"ג
כ"ד	הנחון ר' נחם פלכעט חרעס	תרס"ג
כ"ח	הנחון ר' יעקב טעכעטצורס פוטנחאק.	תרנ"ו

הוי כל ראש קרחה, זבל לב קרוע ומורחח ואנחה. כי בא השמש
 כזהרים, ונחשך מאור עינים, דמוע חדמע עיניו, כי נלקח ארון אלקים מאתנו,
 נגזרת המאור כבה, ועלטה הוי, כי נגדע קרן ישראל. וזמר המצנפת והורם העטרה,
 אב ישראל וקדושו רכבו ופרשו. עלה בסערה השמימה, ה"ה כבוד קדושת מרן
 הוואן הקדוש שר התורה בוצינא דנהורא אספקלריא המאירה המאיר לארץ ולדירים

מון ישכר דוב רוקח וצללויה

אבד"ק ב על ז

אינו כי לקח אותו אלקים ביום שבי"ק לעת מנחת ערב בעידן רעוא דרעיו
 כ"ב מוחשון בעת הלקח מאתנו משה רבינו ודוד מלכינו בן ע"ג שנה נצחו
 אראלים את המצוקים, ובטבה ארון הקדש. חורה חורה חגרי שק והתפלישי
 בעפרים, אבל יחיד עשי לך ומספר חמרורים. ה' יערה רוח נחמה, צרי ומרטא
 עלי מחץ לבבינו, ובנחמות ציון ינחמנו, לחיות בנועם ירושלים קרית מועדינו,
 ויהי קדשנו ותפארתנו, בנויה ברמה, בעיר ה' שמה, ויקוים בנו מקרא שכתוב
 ושלמו ימי אבליך אני ה' בעתה אחישנה אמן.

הונדמאכונג

וויר ועטצען עס צוויי אללעמיינען קעגנמייסט, דאס
 וויר איינען גראסמען לאגער האבען פאן אלעס אונד גייע
 כשרע וויינע אויך של פטח עצהוויז סאטמערס וויין אלליין
 נאכמאנען זא וויא מאנארא, ערמעללעק, ריזלינגע, מוזקאר
 טעל, טעמענע, פין מאנפאליערס אין יעדע פאמאנער
 גראסע צום אללער ביללינסמען מאנעס פרייז אין ענגלי
 אונד דעמאל. אויך אפערירען וויר אונזער גראסמען
 שפייזמוס לאגער וויא אויך שלגהוויטן של פטח אפי
 לכהוויז אין יעדען קוואנטום, וויר זינד בעזירערעכטלעך
 קונדע מיט דער גרעסמען פינקמליכקייט צו בעזירענען
 אונד וויא אפאלגען, איינע בעזירעלעכע גרינגע גרינגע
 דעממען איבערצייג צו עטלעכע, דאס קערקעוויז איינע
 פינקמליכקייט וויא אונזער בעכמער רינקעלע.

Gehobler Feiger Wein und Spiritushandlung
 SCHILLO-SILVANIET

קאממער

אונזערע קעממען געמיינדע זוכט זיין צו א כנסת דאס
 דרייז הרמה דאקסען רהוב קבלות בעיטאנא פיקסע בעיטאנא
 דרייז מויענד לעה וואונג אונד געבענדיקאטען.
 CHILJOARA (Szilagy-Kirva) Post Diósod Jud. Salaj

מעומק. לבבי אביע ברכת. מויל טו ב" לכוני ידדי היה וחי הכושל
 וחיך וזנון גהלכה ירא ד' מרה יוסף מיטעלעכען. ג"י. מק"ק רחמי לויט
 יצא לארשיו עם בתו של הרבני הנגיד הממלא המפורסם בחייו וחי' גדי
 מרה יצחק אייזיק ווייס ג"י מפעטראווען יצ"א.

יוסף פריער.

גבאי וחברו קנין ספרים
 ביטבה הרמה מארגא מורעעו יצ"א
 (מארוש וואשארהעלי).

ספרים שנתקבלו בהמערכת.

בית ישיב על חמשה חמשי חורה ודרושים למועדים ולקושי
מספר יערות דבש אשר השאיר אחריו ברכה הרב הגאון הקדוש
מריה ישיב בער קאנן ציל הודק ערדאטענשארץ יע"א. הועתק והוסדר
חברא ליתא חרמט ע"י חברי הרב הגאון ונר' גרשון מענדיל קאנן שליט"א
מלא מקומו אביו המחבר בקין פיראטענשארץ והגליל יע"א מחירו מאה
לפי לחשבו אצל המערכת.

החלף יציר' דרוט ולכה ונאדה מחגגון האמתי מריה ארץ לינוש הלוי
איש הדרומון אבדוקיסטאטילוב יע"א מחירו 52 לעי. להשיגו אצל המערכת.

יגרות כהני יע"א חלק ה' מהגאון הגדול מברעזאן מחירו דולר אחד.
ק' במא' למכירה גלילי דעת' על ה' טרימות מחירו דולר וחצי. חבלת
מדינת כהני דולר וחצי.

M. J. Feldmann. Rabin. DRAGOMIREȘTI, Romania.

הנחמד השלם ספר שמישי לזרי הוראה שוחטים ומקרים כולל חלק
הפנים חלק האחרונים עם הרבה ציורים כו' מהרב הגאון ר' שמואל
מאלין ראביד ביאליסטאק רחוב יוראוויעצקא 32 (פליניה).

אגרות מוסר ספר קטן הכמות רב ואיכות חברי הרב הקדוש מריה
שלמה אלעזר ציל ממדינות פוטרסגאל תוכחת מוסר דבריים נחמדים. גרסום
כמה מחזיק יסן גוסן מחירו 25 לעי.

Wilhelm Stern. SATMĂR, str. Neagra Voda 13. (Romania).

אפערירערע האטארימא קרסטקלאטיוע עפעל פער מעקערצענטן אב באיא-
ארייז (פעלסא-באניע). L. 750 מיט פערפאקונג II. L. 800 קלאטיגע
אברטע 650 מיט פערפאקונג L. 700 לעפעפערונג געשייט גלייך נאך געלד
איינעמיינדע.

Friedmann Mór BAIA SPRUE (Felsőbánya)

קאנקורד.

בייא דער סאטמארער איז ארטה' יידישען קולטור-געמיינדע איז דער
פאסטען איינעם שוחט ובודק'ס האפארט צו בעזעצען. בעווערבער דיא אנערקאנטע
מחמדים ת"ח מפורסמים ויר'ש מרבים זיין דירפערן. וואללען איהרע אפערירטע
געסט אנאנצע איהרעס לעגענט' אלטערס אונד פאמיליענאשטאנדעס מיט
בייא געסלאטענע קבלות אונד צייגנים אנשריפטען. בעטרעפט איהרער ביז
העריגען טאטיגקייט. ביז אס 20 טען נאוועמבער ל' יאורעס צום פארשטאנד
אביגער געמיינדע איינרייכען.

סאטמארע ד' ורא תרס"ז לפ"ק.

Móritz Reiter
געמיינדע פראזעס

Armin Dávidovits
געמיינדע נאטאר.

ב"ה סאטמאר תע"א שנה שלישית חוברת ד' חודש סבת תרפ"ו

מגד ירחים

יוצא לאור פעם אחת בהודיו

מגדים חדשים גם ישנים ביצורים ופירושים רדעת קיושיות
לכל הפאיהם דרושים על פרשיות התורה יפוצו אורה וגם על
מדרשי חכמזל האהובים כוונות מהמטרים דקדושים לכל חפציהם
בזמניהם פנינים יקרים מפי סופרים וספרים בעזרת יוצר הרים

ערוך ע"

יוסף חיים הכהן ווייס

מחירו לשנה מאה וארבעים לעי לאמערקא ב' דולרים
למשעביא 30 כתרם ובערך זה בשאר ארצות.

מחיר מודעות כפי גודל שטח

מחברים השולחים ספריהם יתפרסמו בהירחון.

MEGED JERUCHIM

REVISTA LUNARĂ TALMUDICĂ ȘTIINȚIFICĂ

REDACTEUR:

JOSIF WEISS

ABONAMENTUL ANUAL LEI 140

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA Sătmăr Piața Latinității 14.

Conz. Rabbi Ig. Klein Sătmăr.

TIPOGRAFIA JACOB VIEDER SEINI. (Romania).

פאטאגראפיען אין קונסטאטאלער אויספיהרונג, אויסער דעם בילדער פון רייזעפאסטע אונד פון גייסטע געזעצליכע לעגטימאציען צו ביליגסטען פרייזע, אין דרינגענדען פאללע אויך אין איינע פאר שטונדען ערלעדיגט. אויך וואונד געהע אויך צו פאמיליע אויסנאמען אינעם הויז וויא אויך אויסם לאנד.

ביטטע דיא וועהרמען גלויבענסגעמאסטן אים אונטער שטיצונג מיינעס אונטערגעהמונגס. צייכנע האכאכטונגספאל יהודא פריעדמאן.

Fotograf „CENTRAL“ Fényképész Satu-Mare.
Str. Stefan cel Mare (Kazinczy utca) - 22.

האטעל אונד כשר רעסטאראנט זאנא ZONA

בייא דער באהנשטאציע, שמאקקהאפטע שפייזע, פארצינליכע קיכע, שעהנע דריימינע צימער, מאסטינע פרייזע, פטראנשטאלמען האכצייטען אויך יעדע זאנסטינע געלעגנהייטס מאהלצייט צו וועל כען צוועק אויך זעהר געאייגנעטע לאקאליטעט, בעזיטצע. פאקעטע ווערדען אהנע יעדע בעצאהלונג אויסגעוואהרט.
Aron Katz, Sighetul-Marmatiei. (M.-Sziget).

מתייחדות ווירד קטנים, שים, פוסקים, ספרי מוסר, חקירה וכו' חדשים וישנים, חומשים, סדורים, מליתים, כמו טירקש וטירקש טמש כל מיני עטות, תפלין, וכוונות כסדרים מוהלים, מאגורים, דפיק יציר, בונות, ורצועות, חגורות, מגבעות וכל תשמישי קדושה במחירים נמוכים. אפשר להשיג בבית מסחר הספרים. שלמה ווייס מ' סינעט.

Lichtenstein et Comp, BECLEAN, Romania.

טלית פאבריק & פערלאנס בוכהאנדלונג.

אפפערערס איהרע ערצייג כמו טירקיש, עקסטרא טירקיש, פון גענוי אלס העללעראישע קאלומניה, אויך אללער גאטונג ספר, רוסל, איינשיכטיגע גמ' יורה דעת עצם, צום ביליגסטען פרייז נאך וואונד שיקען וויר, רשימה.

מבין

הגאון מו' ר' עמרם בלוהם זצ"ל אויפאלא.

הרואה תגלות בחלות ישכים ויאמר ויגלו ויחלק
שמותיו קדום שיקדמו פסוק אחר כי את גולתו
וסר המי כח. (ברכות ג' ע"ה)
יל"פ בדרך נלילה עפ"י גלן הנגידים ר' יעקב (נדובא) בציור
הנדרש פ' צחקתי על הפסוק חשתי דרכי איני דוד חשתי צרכות
וקללות הצרכות וכן אי' עד ח"ו וסקללות הן וכן י' עד ה' ולא עוד אלא
שכן הפוכות והנה לא גילו לנו חז"ל מה היא המצוה הנגזרת צוה שכן
הפוכות, אצל נראה שהפוכות הוא הוראה על אימותן שאינם קללה דע"ה
רק והפוכים ונצרכה לקללה בע"ה"כ דבר רב חוליא המדה — ונחש
חאקוף — צוה וצוה תוליד, ולא יחיה לך — שכולם הם צרכות צוה
אצל הם והפוכות לקללה ולסודות כהן שלא גמר חש"ת חז"ל וקללות
הללו להיותן צהחלט אצל רנונו לנו צהם ששוד הסדרו אלינו והוא נלמה
שנטיצ דרכו ולא חשוד הקללה לצרכה כמו שהיה, ונאח ונשן וילא
עשר גדול היה לו כן יחיד והלצונו ונחלות, ונאדי סוד וסוד, לעינים
עשה לו צד יקר ונאח ויחי נשי ויקונו וחסד כונני חיצו ונאח פסוק
לחזוק הצד כהנה, ולע"ה ראה האצ צצו קטור ונאח צצו חזק
ואינו קונונו ונלכחך ונע צציה ונא עשה לקח את הצד ונאח את
שלמים לחזק והלצונו כך לנען היותו לצד צציה חזו"ט, ונאח חזק
אחר את האצ וילאנו לו אוביחך ואצרכה לצינך האין יקר ונאח
להלצ"ה את צד יחיד צצגד חזו"ט, ולמה זה אשוד הלצותו צד
פסוק כחצד העינים, כי הוא דע"ה ששוד צצו פסוק צלמה ונאח לו
האצ ח' נפסך כי הוא צצונו הצד של נשי אחר הלך צו נאח ורן הוא
הפוך כצח לנען יקר ונאח ואשוד להפכו עם הנשי לחזק, המנחל שאל
אין חזונו של הקצ"ה חזונו ונלנו צהחלט רק נלנו לנענו לו לחזק
הנענוות אז אינו קולל ונאח הצרכות לגנדי רק ונאח את הצרכה
לקללה ונאח שצונו אליו ונאח להפכה חז' ונאח הנדרש, ולא עוד
אלא שכן הפוכות" כלומר שכן הן הצרכות שהפכת עלינו רק שכן
הפוכות יען שהענינו נגדך ונאח ונאח להפכותו ונאח להפכה
חזו ונלמה חז"ל צוה דרשנו, הרואה תגלות בחלות" כלומר קטור
צוה"ה שהוא בחלות עובר תגלות גלחו ונאח ונלנו פסוק ונאח
עשרו וקוללותו יחסי וילאנו ונאח"ה זה שגלחונו לא לרצונו הוא חז'
כי אם "ויחלק שולותיו" שהחלימו שולתו הפסוק לחזק ונאח לפסוק
לדנוין חז"ל קדום שיקדמו פסוק אחר שיהיו חז"ה כי אם ונאח
וקר כפי גלחונו לפסוק ונאח חז' גלחונו לא הן כי אם ילנו כי נאח
לנענו ויחי דע"ה ונאח לפסוק ונאח.

הגאון נר' פנחס ביליצער זצ"ל סערענשטש (עם הוספות העורך.)

פסוק ויאמר פרעה אל עבדיו המנולא כזה איש אשר רוח חלקים צוה ויליץ צהקדם דברי רש"י כ"י על וקרא קודם וישראל אהב את יוסף וכל בניו כי צן זקנים הוא לו וכי רש"י שהי' זיו אוקינן דוונה לו ועוד פ"י צר חכים הוא ליה ולשלצ צי פירושים אלו עמ"י הגוי פ"ו דמדלים ח"ל צת קיקר לריצ"ח חבונה ונפוארה צכלי וכווער אונר לה לה לא לנדה ונציה אצ"ך צונה ונחמין יין אונרה ליה צנאצ"י דמנאצ"י (כלי חרסן) אונר לה אהון אחיתו צנאצ"י דכספא ודהצא אולת ודמות ונורא צונא דכספא ודהצא וקרי אונר לה אף אורייתא כן אונרה ליה והאריכא שפירי וגוירי ח"ל אי הוי קני הוי גוירי עמי וע"כ ביוסף קה"י יפ"ת וגויר וקציר זה צי תנויהות ולפיכך אהב אותו וכל בניו וזהו צן זקנים זיו אוקינן הים דוונה לו ונשפירא דיעקב ועכ"ז ה"י צ"י חכ"ט ליה זה חידוש היולא וון הכלל "שפירא וגויר" ע"כ ה"י ראוי ליתרית סבבד, וצוה ים לקשר גם צי פרושים של רש"י "יקבה" שהכל קובץ. צ"ת"ה וקבחה צרוה"ק כלומר זה היא שצחה הגם שהיתה יפ"ת צכ"ז קבחה צרוה"ק וחס"א פרעה המנולא "כזה" איש יפ"ת ביוסף וצכ"ז הוא איש אשר רוח חלקים צו וליש כזה ילא ונגדר העצב וע"כ עליו לגוור את החלל.

אמנם עלינו החוצה רוצלת למרש דברי חכונ"ל ח"ל אשר כל הצא אל חוכה "יתונה" הכי לא ידעה הצת, ונלך דאין החכונה קטורה צופי תלורה והלא החכונה נשכחה צלצ וצונוח? וגם תשונת ריצי"ת אי הוי קנין הוי גוירא עמי ל"צ [וע"י ונהרש"א צחד"א] ורחי"ת צוה צילור כהנר עמנו"ש הר"ן צדרוש ה' טעם לשצח ונדוע ה"ה ורע"ה אדון הנצי"א"ס כבד פה וכבד לשון וכי הוא לווען לא יחשצ שונה שנושכו אחריי הישראל וקצלו התורה יען שרכש לצס ע"י לחות לקונו וע"כ תמו אחריי לזאת הוקר ונונו צהשנחה גוורה הדיבור הלח ועכ"ז אונר נעסה ונשונע זה העד על אונחת נוח"ק יפ"ת זה היתה חונת הצת ונלך צשאלתה חכונה ונפוארה צכלי וכווער ר"ל שנתן הקצ"ה התוח"ק ע"י ורע"ה שהיה כבד פה ולשון ולונה לא צחר לו הקצ"ה לתכלית כשגז כזה איש דוצר לחות? והשיצ ריצי"ת הנושל ונחיין יען קה"י צכלי כסף וזהו כהנן היין וכ"כ אש ה"י הקצ"ה נתן את התורה ע"י איש לא הלשון אז צרצות הזון יאונר ח"ו קע"כ נהרו ונפוננו אל ונקא יען כי ה"י כמו צמיו לפאר את העקר אצל אחר שהיה כבד פה ועכ"ז נתקצלו דצדיו יען כי אונת יהגה חכו ונשפטי התורה יחיים נמי אל, ושצ שאלה אופו והאריכא שפירא וגוירי כוונתה הלא ולינו הריצה גדולי ישראל אשר להם לחות לשון ונחק שפתיים ויה"י הנוקצ אי הוי קנין הוי גוירא עמי הכוונה כי עינינו הרואות ווי שאין לו ליוח לשון ואין צמיו להלצים דצדיו צנועט הולילה באשר יחפון לצדדי לזין צקחל רצ שהסר"ח לו ליגע עלנו עד תיאקוף צמכניו הריצה חכונה

לכונה ודעת תורה ולשונות זה צעל דצקן אשר לו קבם על שפתו
 ח"ל להכין לו הרצה דצרי תורה, כי גם נודע קטן יוכל להרחיב
 הדיבור וצדק הסיו לה אי הוי קטן הוי גמירא עפי כי אז הי'
 ויברחים להרצות דעת תורה כי הנושט לא יקפיק להם להשונים
 צוהרם קולם אשר כי עד נהרה ירלו דצריהם והצן.

ושמועתי צמח הגאון רבי יודא אסאד ז"ל זצ"ל דרך לחות נוקרי
 גמירא (שבת ק"צ) זקני תת כל זקן שמתקין דעתו נחוקסת
 שאלוה ציטקיס חכמה חכ"ל ביה כל זקן שמתקין דעתו נחוקסת
 שאלוה נוקרי שפה לנאונים וצמח זקנים יקח ושלח את ציבורו כי
 צדורות הראשונים כאשר רלו איזה עדה לקבל ראש ונהיה אשר יק'
 לפניהם להורותם הדרך ילכו צה, היו נחמים עיניהם צמח גדול העוקק
 צחקי חורב, ודורש טוב לעמו אין טוב אלא תורה לא כן דור האור
 הזה זה דור דור שו"א צוהרים צהצבים וראשי חדשים אשר פנו עורף
 לתורה, דצרי הרב כשיר עגבים יפה קול ונוטיב נגן וכל רוח תורה
 אין צקרינו רק לנודו לשונם דצרי לחות ולוונרים שפתיו אחת, כי
 כעס ככהן שפט אחת, ונעמה הרב האונתי אשר תורה ה' קמילתו
 ובה יתנה חסכה כאורה ח"ב צרבות הזוננים כאשר יזקין הוא הולך
 וגדול צמחה וחכמה אצל הרעצבים הנאורים שבהם רק צפה והי' כאשר
 יגיעו לזקנה וצטלו העומות כי נפלו שיניהם גם חכמותם אצדה וצמח
 זקני עיה הרצבים הרפורנים אם יקינו טפשות נחוקסת צהן שאלוה
 מטיר שמה לנאונים שמתקידן עלי הדיבור כי שיניהם נחלים ואלו
 טעם זקנים יקח והצן.

ויגש.

הרב הגאון ר' חיים סופר. **וצ"ל פעמט (עם לקט העורך)**

פסוק ויאמר אנכי בו, אל תירא נודע נלרייה כי לגוי גדול אשינק
 שם בו ויוסף ישיה ידו על עיניך העושר והאוסר הזוני רבים
 חללים הפילו כי וישקן ישרון ויצטט והנלילו חז"ל, עוף אחת צעולם
 כיון שזרחה עליו השמש הללחה נחתפך לכנה גוונין ויש עושר שומר
 לנצוליו, לרעהו הכונה אם חושב האדם שבהו ועולם ידו עשה לו
 החיל והוא הצעל ואדקן של הענוה, אז האושר והעושר לו לרעהו, ולוונם
 כל הקוונק גאולה לתפילה, כלומר הנאונין כי ניה' ונלוי גאולתו צעבור
 שחתפלה, זה עני קרא ותי שוונג, איש כזה, אינו ניוק כל היום, נחומם
 הללחה כי יתל עליו, וישיב כאשר צלו אחי יוסף ורלו לקשר, לאציהם
 נגדולת יוסף כי עלה על פקגת האושר קן ואלוי ידלוג יוסף כי עלים
 זו ירדה צדוהיית ע"כ אוננו לו, עוד יוסף, הי ובי הוא נושל דלחן
 ונלריים, ח"ל הוא שוושל על נלריים ולא נלריים ותוצבותיה נוקלשט עליו
 ולא רלה להאונין להם אצל, נידברו אליו את כל דצרי יוסף אשר דצרי
 אליהם ונה היו דצרי יוסף, הוא יי' אוננו, שוונג, חלוקים, ללדקו.

זאת היתה לדעת כי השם הי' צעורה והוא הרים את קרנו צקן צן
 שנו, ואחר כי יוסף ידע שהלכתו ונחתו ית' אז ידע יעקב צעו כי
 לא נעמדו רגליו ודרך החיים כי רק עוקר שומר "לצעליו" לרעתו וזו
 וזאת רוח יעקב אציהם ויעקב ירא לרדת ונליתם אולי יתעצבו הצנים
 גוים וילמדו לעשות כחומצות ונליתם ואמר לו הקציה "אל תירא ונדרה
 ונליתם" כי לגוי גדול תשיק שם אל תדלוג וצור צניך כי צהללחתם
 צונליתם כי יתה לגוי גדול ואלה תהי' קצת כי ישכמו את הי' זה אין
 לך לירא כי יוסף יסית ידו כי יוסף יעמוד לנשל להם הי' גם צגדולתו
 עמד צלדקו זהבן.

הגאון רבי הלל ל"ש זצ"ל קאלאמעא.

מסוק ויאמרו לו כו' כי אם חט הכסף ונוקם הצהנות כו' לא נשאר
 לפני אדוני צלתי אם גוימינו כו' את זה דרש הגאון רבי
 כאשר צא אליו איש אחד ושמו "יוסף" והי' נגדל חזרים והוכיחו על
 פניו ואמר דרך לחות נוקרי לכאורה צעני ימלא ונלח "אדוני" צנוקרא
 קודם הניל אשר נראה כשפת יתר אונם נודע כי צונליתם הי' חזרים
 לרוב [כונסור שלי] וצנוקראות שלפניו אינו נזכר שהציאו לפני יוסף
 חזרים שלהם צעד הלחם והדבר ימלא נודע שחק הקרא ונח אך הדבר
 נכון כי יוסף לא ראה לעשות קחורה צחורים וע"כ לא הציאו אליו
 חזרים וצ"ל לא כאשר לפני "אדוני" דייקא לפני "אדוני" שאין אתה
 הפך לקחור עם חזרים ע"כ לא נשאר לנו צלתי גוימינו וקיים הגאון
 את ונלמדו ואמר זה יתכן אם "יוסף" אינו נגדל חזרים אכן אם "יוסף"
 נגדל חזרים שוב ניותר זה "אדוני" והבן.

ויחי.

הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל.

פליאה כל חולך על גחון חנון ונת יעקב נודע כי יש ששים
 רצוא אומיות לחורה ונליתם צם "ישראל" צרית (יש ששים רצוא
 אומיות לחורה) ונודע דע"כ ו' דגחון ונליתם הגדולות כי שם חלי
 החורה נולד דע' ו' דגחון יש שלשים רצוא אומיות וליחא צנדרס
 ויעקב לא נת עד תראה ויולא חללי שלשים רצוא אכשים דכתיב
 צקוק ויגס וירצו ונלד וצננות כתיב ויעלנו "נולד ונלד" וצנדרס ונלד
 ונלד קרצו שלשים רצוא ואלו חתם כתיב "נולד" רק פ"ח נורה על
 חלי הלומר שלשים רצוא וזה כונת הפליאה כאשר ראה יעקב ו'
 דגחון הנורה על שלשים רצוא אז נת והבן.

והרב ווהר"ל שלח את ציאו צפליהם הניל דרך לחות נוקרי כי אכשים
 חתרים אחרי קרירות לצם ונליתם החלד אכול ונליתם ונת חלקם
 אכשים באלו יקראו החיים "מי חכרם" כי כל ענולס רק למיתם.
 חליתם הגדולים צנולט חכר חתם החכמה והנודע וזה יתגו חניד
 נקראים

שלחנו שלחן המלך וליהנות מנעדרים ויהנה לחושי הגשמיים כי ישתמשו
בהשגת מלימותם וכל היומר נאות כי חוש הטעם יאנוס צמלימות צחך
חובל יעצט לו חוש השנוע יאנוס צקול קריס ושרות וכן כולם וצ"ו
העצ צרילי להנולך הלא צן שנונים שנה כו' כלומר היונים ידעו
להיות כל עקרי עקרי צינים ההם רק צענינים הנרליט לחלקיה
צדנרים האוניתיים הנופל צהם לשון קוצ ורע וא"כ הארע
צין קוצ כו' אם יקעום עבדך כו' ר"ל האם יהיה לי ידיעה אוניתית
צעניני קוצ ורע אחר כי אם התחזק צקולתן הנולך את חושי הגשמיים
צחוש הטעם וכן חוש השנוע ואם השנוע צקול כו' הלא התחזקות אלה
החושי הגשמיים יחלישו חושי הרוחניים וכן ישמכר כי ראה כי ונומת
עלין יום שכולו ונומת הוא הקוצ צהחלט "והארץ" התחזקה אין כופל
זה רק נעימות ועריצות "ואת הארץ כי נעמה" והצבון ישמכר כי
כאשר יחזיק צנומת השתנוקות צחושי הנעימות והנוגע צעקרי הגשמי
הם ידחו אותו וקוצ הנומתה העליונה ע"כ ויט שכונו לקבול והצן

הגאון ר' משה ליב ליטש ר"ב ז"ל ראביד פרעסבורג.

פסוק זבולון לחוף יונים ישכון כו' וירכמו עד לידון יל"פ דהנה יעקב
וונרע"ה הקדינו זבולון לישמכר יען שזבולון החזיק את יממני על
המורה לו ונשפט הקדינוהו חנוס זבולון נשאלת עמה לא קבל ימרת
הכבוד הזה והקדים תניד את ישמכר ונשום כבוד התורה ויש למרת
זה ונחז"ל (צפסקים ה') ההוא דהוא חנוס חכ"ך ינוא חקיקני ציילתת
צדקו ואשכחיה דנחז"ל קלתי דכתיב זבולון לחוף יונים ישכון הכונה
זה ע"י המורה דהתורה נמשל לונים והת"ח וכוונת צמס יורדי הים
החלונד צלחית והא"ס הזה הים ונאותן האנשים הנכבדים לונדי התורה
והוגיה וע"כ חנוס חכ"ך ינוא האנשים השומים צים החלונד גס אם
חקיקני כלומר ציל"ס שחזיתם כונו הקנה צכל זה חסודים הם צעני
לציילתת וע"כ צדקו אחרי ונלאו שהוא צא ונגזע היחוס של זבולון
נחז"ל ונכבד חוגי התורה שחלונד זבולון לחוף יונים ישכון הוא הים
נחז"ל חנוס עלמו חנוס חל ח"ח העושים ונלחבתם ונלחבת הקודש על
ונים וצים חסאח"כ זבולון לחוף יונים דצק חנוס חל ח"ח להיות להם
לחזיננר ולחזיננר ויני ינו דורט עצור זה כבוד להיות ראשון לנל
דצ"ו וליסג צראש רק וירכמו עד לידון ר"ל עונד ון חלד כי מעולמו
רק את ה' והצן וכוונת אברהם סג"ל ליעס ר"צ וק"ק ציילת חנוס צעני
זה למרת ונחז"ל חל ימקור ארס ונחז"ל חל ונחז"ל דצ"ו הלכה שנוחך
כך זכרתי וס"י כי וליפו מליננר התורה נשאלת ונשאל ונלוח כי צמל
נלות חנוס כול הארס להעניד שליח תחתיו ונשאל צתורה אם יחזיק
הים על המורה חו יצא על שכרו כאשר דרשו על וקרא קודם ען חיים
לנחזיקים זה ללונדית לא כלומר כו' ואם נשאל היחכן לעשות ונחז"ל
צמח"ק? חנוס זה הוא לקוצת הת"ח חיה צידו להקדים עתו לתורה
כי חל לא יגיע מבר להנחזיק צידו חו לא יעלה זכרון הת"ח למכו

הגאון רא"ז סופר פאקש זצ"ל

דריש.

הַיְיָ

דבריו על שיהיה יחד בן גי' חלונותיו נחצורר הסבחה על דבריו
והנה יעקב קנה את הנכורה ונמנו נספד מדשים מקום כסף כסף
כדי מקוצר דית נעוה קהות והומיין נודלישראל צחור לנכרי נני
צחור ואיך אין כסף קונה נכר ואם הלכה בלתי יוקף שדיכס ניישראל
זה נחמי קנה יעקב את הנכורה צחור כסף אך אם הלכה כיוסף
לוי יתצורר עמו ויעוון שהנכורה שייך לו כי יעקב לא קנה אותה
ונכר אחרו לוי יוקף לו יסמנו יוקף כי עוד נחזיק צעיטתו שדין
גי' לנולדו ונחה די' הוא נלך צלנו והלכה כעומו אי"כ שתיס
יעוה יצחו לנו הסב זה יוקף שיוסף צלנו ישיצ לנו כהרע אשר
נולדוהו כי טרי לרעוהו מדין צ"כ לנו אי"כ שלא כדין נוכרנו אחרו
ועוד רכש אחרת ישיצ זה כמו שיעוון שהנכורה שייך לו שלא קנה
יעקב את הנכורה כי צ"כ אין כסף קונה וסבן.

הרב אליעזר ליפא ווייסבלום ור"ו גויארק

מח"ס דברי אליעזר, טרום להגות ועוד.

אמר העלףף את כי אין נשׁיבין על הדרושׁ וישׁו לחכמת הקודשׁ אונרתי
למקום חיות העדרות קלות חנה נה סמלעול צמין מכירת הצבורה
יורש במוחל למעלה נודע דעת רבינו חיים צחוק ציון דחרווייהו צענות
קורות ודעו החוקי והנחמׁים ורמנן צניחסת דנכרי או בכף או
ונקמה קונה אונסׁ גם צלח זה הרי נודע דעת חזׁל ציון ניו סבי
סיני דלץ לו נה למשך נודה דליק דענות קורות כדענח נונחׁי
דנחו לצלן נפל וחזׁל נמנח לרׁי דחוני נשיכה קונה צנכרי חיכל
דלץ לו נח למשך נעות קורות וינ למלפל צח עוד נמנחׁם הקלהׁח
קי נשיח דענו חדר הצבורה צחמו לנה זה לי צבורה דקוח נודין
קילוק ישיׁם ואונרתי צעין זה ליסב לקון הצרייחח (קונה
ניו) חין חרשׁ ינח צירי דלשון צלוצו של חצירו חליכ נחמו לו
צנחח ונדקדקן נודע לא נקט חין חרשׁ ינח צלוצו שליו ״שליו״
וחערני נמנחׁם צנחחׁם חפריס דחוז לקלח קודם חחג עצור חרי
נחיס ללחח ידי השופקיס דקין דרצבן (כלומר קין נשיכה) לא חחמי
לחנן דלחרייחח וצירי חיל לקוח חלח צנשיכה וצמוד צירח
(נחית חישׁ קי לוח) כחצ דלשון ״חצירו״ סיך רק על יסרלח ונעחה
לשופקיס דליסרלח צכףף ולככרי צנשיכה נחית לקון חכונים נחחל
חין חרשׁ ינח כו צלוצו של ״חצירו״ דייקח צלוצו של יסרלח חיו
ינח רק צנחחׁם ביון דליכח נעות נשיכה קונה (וכנׁם החוקי צעיו)
חנחׁם צל ככרי יכול לקוח צנשיכה גם שלח צנחחׁם דוק צח כי
נלחיו כמין קוכר.

שמות.

[illegible]

הערת שוליים

והנאמר הזה עשורם לבאר עקרא קודם וצני ישראל פרו וישאלו ויגשו ויגעלו צמח נאמר, הנה אם אחר יצרך לרעהו קיוליד ונחמו לדניין טנה אחר טנה תאמרים וזה יהיה כן עשר שנים, הלא צמחיו זלמו לקבלה חתם לו כי לא יהיה לו ציה לפרנסם ולגדלם ולכן אמרו חז"ל (בשבת) "במידה אין ישראל שפולא גלוקקאות וכלי נולת וצחידים אשם כחלד בכל יום", הנה הקדמו צרכת הארץ לצרכת הצנים כי רק אז אם הוליא הארץ גלוקקאות וכלי נולת אז ריבוי הצנים לצרכת חתם כי יהיה לו צנים לפרנסם ולגדלם וזהו "וצני ישראל פרו וישאלו" כשאלים טנה צברק אחד וגם "ורצו" כי הרבה ממניט הולידו בשאלים ולא עקרה זה פגע אחד ואמנם אם כן ירצה הלא לקבלה חתם כי צנים יפרנקו איתם לכן אמר ויגעלו, צמח נאמר כי היו צמחים צמחיו (וכנ"ס חז"ל פ' הוראה בכל האורך זה הענין) וקדים ריבוי הצנים להעשרה ללמוד כי היה אולם טלא כנחמה העולם אשר צרכות לאום הצנים יתנועע כקמו וזמנו וירל, ואולם כל אשר הולידו יותר היה גם העשרות וחרצה וזה שהתפלא מרצה ואמר אל עמו הנה עם צני ישראל אינו ככל הצנים כי הנה "רצ צעם ועלום צרכות" כל זה קוטרות וחתם ציור לא כנחמה העולם ואין זה רק אלצע חלקים כי ין האלקים הוא הללחתם והבן (צ) דבר אחר רצ צחכונה ועלום צגבורה (שם בפסיקתא) ויהיה לבאר כי מדעת אחר אשר עם זו אינם הטל צני התולדה אשר צארן, כי הנה העולם האכסים החונים צקמנות לומדי חכמה והשכלה יונה חלוט טח ורפה חוטים ומאן קלירי ונחמד רצן ואולם עם צני ישראל אם כי הנה רצ צחכונה עם הקשר לומדי חכמה ויוסיס בכל זאת הנה צלום צגבורה וזהו רק "ונחמו" ין חלקים לכן הנה נחכונה לו והבן.

הרב אברהם אהרן יודעלאוויץ גרין

רב זוטלל וראש לאגודת הרבנים והחרדים בניארין.

הרב הגאון ר' אלעזר באשחז וצ"ל גאלאנמא.

בסורה ורליחם ג"מ ורליחם על הצנים (צ) ורליחם אם הארץ ונה הוא (ג) ורליחם אותו ויל"פ כי צמל העקרים הוסיח ענין השאלה הנפס ין האדם צמחיו, כי אם לא יהיה עיקר חיי האדם אחרי נחמה חזי האדם הוא עוככע וספל יותר וכל הצרכים, כי שור לו כמב לו עז כי יולד ניר צעת לידתו יצקס נחמו ויהיה כן עשרים, נפול"כ אדם כי יולד נחצוקס צדמו כחולצה, ואם יגדל צמחו עליו יכאצ, ונענול נפשו יצצו לחם, ואם גם אחריתו רינה תאכלמו ונה יחרון לו בכל עוולו? וצנה יפה כח הוודבר אם אין לו שאלית ונחם רליח נלחת כי נוחר אדם ין הצחונה "אין" כלומר אחרי חקירתו ין העוסי לו נחמלים חיי הגלח, ולזו יקלור צרכה אלוונות ורצ האדקס אשר ורצ צעוסי ופ"א רוד הוועיה, אמתהלך לפני ה' צחללות חחיים הוא

הוא השארת חסדו, ואנחנו טענו בן הוא "והאנחנו כי אדבר" שזה
יתרונו ושאלי ציפה שיש לי כח הנדבדד ולענות זה "אלי עכתי ואלו"
כונה אלי ויבנה יסמי ושאלי ציפה "אלי אנחנו צחצח" וזה החלפתי
מבטוי "כל האדם טח" ועיקר החיט הוא אשר הונתו והטח עלי
אנחנו צחצחית הטח לא ידבן אדם צחצח ולא יקיים ואלונו כמובן
והטח יתנו טחצח "וראיתם על האנשים" ר"ל שיכין לבטח יביטו
צחצח בטח טחצח כעילא לאורי הטובט כונה הוא חלק טחצח "וראיתם
זה האין וזה הוא" חלק האלי והאנחנו באכס וכאין וגם היא חבא
אל האלי בטח וזה הקצב כלבך האנחנו צחצחית הטח ונוחל
הקיס עקיר קודם וראיתם אותו כי לו את היא חידא כל הימים
לרצות והבן.

[illegible]

אשר יעני חותו בן ירצה וכן יפרץ בו הזה כאשר נזכר
במנוחלים עם ארבעי ונלחנות הקיום אשר לכל אחד וחס, מול
כי לפי נודת גודל ונלחנות קיונם בן תגדל נודת שלונותם, בעלי החיים
אשר קיונם אינם דורשים נרץ ונלחנות כלל, הם הכי שפלים ואותם
שחיהם

אדם כזה להעשות כחומר צלי דעת, — אולם כאשר שמע צעקת אשך האכל לחם — נתקרב דעתו כי עיי קילטרך לעבוד ומרנחתו תבוא לו עיי הנהלחה רבות אף להוליא את מרנחתו וחיך הקצב וצוה להולילו פיי קי לעיין בבשרובותיה ויל"פ צוה ונאמרה ז"ל בתורתו קל ריוו היה כחוד בתורת אור (צבליק) כלומר שיינו הי' נערש שהבתות עוד היו לאדם לבתנות "אור" שהוליו אורה לעולם ואלמולא היה האדם הולך ערום צלי לבוש, כי אז היה עומר האדם אלק ונעלות אחרנית צקלם הדעת וכונו "שהלחם" הצלה את האדם לנורווי הדעת כן גם "הבתות" לורך הלבון וניע אורו להתקדם ולהתפתח, וזאת היא מעודה לו לעם יתחיל להיות חזק בנלחנות קיוונו יותר וכל העוים, והוא נופני שחולעי החיים עלו הם נעמים חללו יותר ונחם, העוים יקצים צהרלם וכל העברים פתוחים להקיים לבן אף ונלחנותם קשה ביותר, אולם אצחו צבי זה כחלמים שנים אשר אצחו את הארץ תחתה, וכל העוים הדריכו אותנו נחמה, וצוה מחקרו לנו היצה נחמלי החיים, כאללנו לחמור שארית כחמו וזאת הובילה להיות נפוחמים יותר ונאחרים. העוים חסנו כי צוה שפדנו להם את כל עכפי החיים יקנינו אותם ולא ידעו כי צוה עוד יקנינו להם נרץ ועלונה, העוים לא הבינו את הסק הנקורי בכל הכנייה, שלפי נדח גדל ונלחנות קיוונו צוהו זאת חגדל שלמותו וקסל וכאשר יענו אורו כן ירצו וכן יסרון וסבן.

שלום יצחק לעוויטאן נר"ו רב בעיר אוסלו (נאריווענן).

ואר"א

האורן וידבר ונחזי בו' הן צבי ישראל לא שמעו אלי ואף יקמצי מרעם ואבי ערל עתמים את גודל אסצחו של מרעם לחמו צבי עמו חכנו דואים, כי צוה אשר האוונס עמדה צמל חדרה "ריגול ונחם" שם עמי גדול עומד על פקנת הגדולה, ואחיו מצבי העלך, "יאלא אל אחיו" צכל זאת נאחיו העכיים הנדוכאים והנשפלים לא תחרחן "ירל צקבלותם" בעין חמלה הביט על אחיו ולבו נעבר בקיצו וכמוצא צוירע שגם עוז לכל אחד להקל את קבלו, "ירל אינן נכה אינן עברי נאחיו הנלרי הנהגה מכה את אחיו מניע אצרהם העברי עלמו וצקרו ויכערו רחמי "ירפן כה וכה וירל כי אין אינן" התבונן כי הנלרי ההוא נעשה אכזריותו ונפעליו אינם של "אינן" כי יש על חיה מורפה ע"כ ויך את הנלרי, גם נה עקרב צחלחל וינחן ללכת אל פיעה כמוצא צוקרל שלפנינו גם זה היה נופני אסצחו חרם לעמו הוא קצל עליו עוכס שונים צהנורותו את פי ה' ונעמדו סן ירע צקליחותו לישראל ואם כסאל איזה דעה חובל ללוח ונשליחותו? זאת כרהם ונחלרע הכציה יוכה כי ה' דצר אליו קוס לך אל כינה ויקס לצרח חרעיקסה, ויחלני קלחני והמילרני אל הים אך לא ללכת צקליחות ה' אל כינה ולוה עמה זאת? צאקרי הוא ידע כי עוד כקיעלל את עלימותו אז יתעוררו אכני כינה לעמות נעבות, וצוה יהי קמרוג על ישראל קלחני כינה עמו תעוצה

השונה ע"י כצח אחד, וישראל לא עשו חסונה גם ע"י כונה כצחאים וע"כ
 היה כוח לו שיטאורו ויעילוהו אל הים, אך לצל ירם קלקל על ישראל,
 וכן ה"י אלל ורע"ה וידבר ושה כן אל בני ישראל ולא שועו אל ושה
 ויחד אחד לו הקצ"ה כל דבר אל פדעה כו' ונעשה דאז ושה שחל שועו
 פדעה לקול ה' וישראל לא שועו וזה יח"י קטרוג גדול לישראל, ולא יוכל
 שוב להילחץ ולהחפלה עליהם וע"כ ששג כי שוב יסור חלה לילת אל פדעה
 ושה"י הן בני ישראל לא שועו אלי ואיך ישוענו פדעה" כלומר ואיך יהיה אם
 פדעה ישוענו וישראל לא שועו אלי ואיך ערל שפטים ח"ל ולא חלה חס"י
 כאלם לא יסחה פיו לא איכל עוד פוח פ' לצקס דחיים על עני ישראל וכן.
 הרב מוזריצ לאזארו ג"י.

הגאון רבי עקיבא אינר זצ"ל.

פסוק ואחת ועזריך ידעתי כי טרם חראון ופני ה"י והפסחה והשפחה
 נכחה כי השפחה חצי והפסחה געוול והחטה והבוקות לא גברו כי
 אפילו הם וכבר עמדו רבים ושאלו איזה שייכות יש להפסוק הזה כאן?
 ויל"פ כי גם זה דברי ורע"ה שאמר לפדעה ידעתי כי טרם חראון ופני ה"י
 כפרש"י שלא יאווין ויחזור ויחמט עוד הפעם וזה גרס לו גאון ורנו לו
 ורע"ה כי גאון אדם חשפילנו ויבא שבר לגאון ולהיפך הענות חגיגתו לעולה
 ראש ויכנס כבודו והציח ראיה להשפחה כי כן הוא כי הפסחה והשפחה
 ופני שהם געוול וכו' והגרד לא כן החטה והבוקות ופני שאפילו הם
 יען שהיו קטנים לא כבו ומה קח עוקר לאחור צדקה טיובה ולא לא יכנס
 כונו החטה והבוקות והכן.

דברים בעתם דברית מילה.

כשם שגכנס לדברית כן יכנס לחורה ולחופה ולמעשים טובים. קטן כיוול לקטנות
 והוא מובל לעצב גלי דעתו וגלי רשותו, וחולי אס היה יכול לדבר
 ולנוכח איש והיסקורים לא היה ונתיח א"ע לנול לקצול יסורים כאלה ולסכן
 איש, אבל הוא אלם קא"נו יכול לדבר, והסורים יעלו אס החיטוק הדך צלי
 רחמנות שידע"ס שזה ונלוח ה' והכל לעונתו של הילד, כן צעם חלריכים
 להכניס אס החיטוק לחדר אז גם כן אינם לריכים לקאול לחיטוק אס הוא
 חפץ לילד, הכל עליהם לצקות על פ' דעת עליוס, כי הם יודעים יחד
 ויה שוב להחיתוק הדך לנערה אשר יוליכו אותה ויחב"קו אותו לחדר וילך
 ומחריגה למחריגה עד כי הגיע השעה אשר היו מקורים צהל זמן להציח אס
 צנט לישיבה, כן צעם חלריכים לקדך אס צנט עליהם לדחום צדוק לני
 לשדך אותו ולשאל מקורם צח וי אס אס ונהורים יסורים שברים ומלחה,
 ולא לקאל עלם הצחור כי הוא יהיה ויכולה גם צח אשר דכ"י סימדות
 זרם לה כי חביה יוליך אותו מולל וזה שיעצ"הם אס החיטוק רשם צדקה
 לצדית צלי חלה החיטוק צה כי מולי דעתו יסוסי צובה לו כן ידבק לנערה
 מולי לקאל לומר אס הוא מלי צה לניקוק דחונה וי אשג יגע שיעצ"הם
 השליקות צעם אשר חייב השפיר מומד על השקל כאלה לידק לנערה
 לחיבה

לחוקה אז על האבות ליקח חסה בעד כנס חסה הוגנת נח עוצים ויהוים
מקרים ואך אז יאמרו לדבק עוז והזן. הרב גדליה סו"ג נ"י.

לנשואין.

נחיות דרבה ובקיז איתחא הורו לנו מז"ל וצעיכיו יפלא עליהם זזה הלז
צבקט לנו איש סבר חייז לצדוק ולנולא איש כעלה ונוחו ולפחות
קום לו ולא להתחבר עם מי שהוא לוטס ונוחו צוודרנה ציחוקה ונלבה
הוצרס ונעמדו והסכלתה ואיך אי"כ יאמר סצצחית חסה סהיא לא ליום
אחד חף לא לשנה אחת יצמר לו חסה העוודת צוודרנה לוטס ונוחו?
לחוטס הסקין יורה אוחטו סכל איש ואיש חושב חס עלמו לעווד צוודרנה
יחסר גורה עיחודרנה סעווד מליה צאונת ואס יש לו עטע סכיה ידעה
צלבו כי הוא סחוט וסכל אדם וכן ציחוק וצכל דבר, האדם יראה ונוחי
הציר צוטקפסס הוודליס לראות לא כן סקרוכותיו עמו עיכיו ונראות [כאשר
סבליה צוואונת ז"ל סלך אי חסה יראה אצל חסה יראה סל אחרים סחון
הוא סקאור סצציקס סכל יליי הרע אשר הוליד אומך סולל סחון סלך אי
חסה יראה אצל סחון סל אחרים חסה יראה סעיר] ועסה חס יצא לצחור
לו חסה הדונה לו לפי סקפסו ודעתו על עלמו אי"כ סהיה חסה צאונת
צחוט ונדרות גדולה ונוחו ואיך יצאו ימדיו צאצבה ורעות וסרצה סעוים
והקום זה לא יקח חסה יען שהוא גדול צדעתו יחס ונוח שהוא צאונת, ולא
יכול לנולא חסה סחסיס גס כן גדולס כמו הוא לפי דעתו, ועי"כ עלח מז"ל
אחוטס סצימר לו חסה סהיא לוטס ונוחו לפי דעתו וססגונו סהוא חושב
חס עלמו ואז סקום לו צאונת ויהי ווקום לסלוס ואצבה ציכיהס והזן.

להספד.

במדריש רבה (ויחי) ויקרצו יוני ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף זשאה"כ
כי גרים אכחנו אסך כלל יעניו על ארץ הלואי כללו סל כוחל אז
כללו סל ען חלח כללו סל עוף צטעה סהוא סף דכחיז כלל עוצר ע"כ
סחוטס סלל הוא וסל כזה לינוי לער ויגון לרות הלז ולרות סחוף סצציס
על האדם אשר לעול יולד, רוב יוני האדם ונלחיס וסכאוציס וצפרט צחטכת
סבלות חין לך יוס סקללתו ונרובה, ונצטן עד סקצר כלו צחוטך יוניו ואור
ססך צעדינו ודק וועטס סס סצצי אדם אשר יניחס יוני סללסה, צא
ידחס יוקצ אצינו ונעט ורעיס טיו יניו כויה דאונת עצרו וסל ראשו וגס
סענה אסרונה סל יוני חייגס אז סולדך לקרא לבנו ליוסף לצבקט ונוחו סקד
ולוחי לצנו חס כז ונלחסי סן צעיכך, והנה סלל צא ע"י סחוטס הוודת
והיס חס חזרת ססונס וס הוודת אז סלל חל כוחל אז סל ען כופל לנערצ
ואס סגיי אורה צחיס וס הווערצ אז סלל כופל לעזרת אולס צטעה ססית
סססונס ווודת צחוף כיפס ססוים לנעלס ונלחסינו ונחס אז חין לל על
סאדוטס כי סלל כופל סחח סגלי האדם ונחטח כל ען וכוחל ונחס ע"כ סלל
סל ען (לא סל סענחיס) אינו כראה סלל כי חין לו לל, אולס להעוף ספורס
צאור גס צטעה סקית כופל ללו עלי ארץ, אסרי האדם אשר לכל ספחות יסלו
איזה

איהם שעות ציור חיו שמועס הסללחם זורחם עלי חשקו כלל כלל איהם רוצ
צכ"א כל ימי חייכם חסבת ליה החרות והסבבות חוסם כי עקב אצירי וכלל
כל עוף הפורח באויר אשר כלל תמיד עלי חן והס"א ויקטבו ימי ישראל
לנוח ויקרא לבנו ליוסף גם צאן שסבין עלמו לנחם הים לרד לבקש
חסד ונבו זשח"כ כי גרים חכמו חסד כלל יורו עלי חן כמו חסד
בארץ ככריה חן לו שש ווללחם כן חנו בני אדם עלי האדמה כלל יורו
חוסך יסופי והס"א כלל כל כוחל אשר יס לה חור עם לסימא חוסם
יורו כלל כל עוף בשעה שהוא עף אשר גם צלמים לא יקו סללים וסבין

יידיש דייטשע ערלערונגען.

ססוק וישב משה אל ה' משה קעהרטע צוריק צו השם יתבודד אונד שמואל
למה הרעות לעם הזה ווארום ליטעסט עט זא שלעכט ערגעהען דעם
סאלקע למנו זה שלוחני וואצו האטט דא מיך געשיקט דא אנטווארטעטע
איהם הקב"ה ענה וראה אשר אעשה למרעה דא וירסט זעהען וואס איך
מיט פרעה מאכען ווערדע היעצו וועמעריקען אונזערע חכמים אין מדרש למה
חראה ולא חראה מלחמת ל"א מלחמה וואס איך דעם פרעה מאכען ווערדע
וירסט דא זעהען אבער דען זענע דער קעניגע פאן ארץ ישראל וירסט
דא ניכט זעהען השם יתבודד האט איהם ווערמיט אנגעקנידעט דאס ער
גאך ארץ ישראל ניכט קאממען ווירד. מרעה מוסטטע אין דער מדרש
שטערען דאמיט זיא מערשטאנדענען אין דער מדרש מיט איהם דורך זיין
זכות וויעדער העלעכט [חיות המתים] ווערדען עט וואר דאזער איינע
העשלאסטענע זאכע דאס מרעה אין דער מדרש שטערען ואלל פאן בוריעטע
גור איינען פארוואנד צו טרעפמען אום זיינען טאד אין דער מדרש געוועט
עריינען צו לאסטען וויר וואללען זיעס מיט איינעם משל מערשטאנדענען.
איינער האטטע איינע פריר פאן דער ער זיך שיידען וואללעט, איינמאל
האטטע דיעזע פריר דאסס עסטען מערדארבען אלס דער מאגן זיא שחיזע
קאסטעטע נאהט ער איינען גט (שיידעריען) פאן זיינער טאשע אונד
איבערגאב דעמועלכען דער פריר, איינער דער געגענווארטיג וואר פראגט
איהם עס איזט וואהל ריכטיג דאס גאך דער מיינונג איינעם חנא דער
מאגן דעם וויינע גט געבען קאגן ווען דאס ווייב זאסס עסטען מערדארבען.
אבער וואהער האטט דא עט געוואונט דאס דיין ווייב דאס עסטען מער
דירבען ווירד, דאס זיא דיר איינען מערדארבען גט האטטעט זיא האט
ער איהם געאנטווארטעט איך האטטע שאן לאנגע זיא אבירט געוואונט פון
מיינע פריר מיך צו שיידען איך האבע גור איינען פארוואנד געוויסט.
דעסהאלב האבע איינען גט שריינען לאסטען, אום זיין דער געריכטעטען
אורזאכע דען גט זיין דער האנד צו האבען, זי וואר עס אריין זיין צוועיג.
עס וואר בעשלאסטען דאס ער אין דער מדרש שטערען ואלל, יעצט אלס
ער מיט דען ווארטען למנו הרעות לעם הזה געווינדיגט האט דא פארד השם
יתבודד זיא געלעגענהייט איהם צו שטראפען אונד זיא פארוועסן דעם הייליגן
לאנדעס פאר איהם צו מערשליעסטען. דארום זינט דער מדרש ענה חראה
ולא מלחמת ל"א מלחמה עס איזט פערזאגט ווארדען גאך ארץ ישראל צו קאממען.

מגד ירחים ארגו מכתבים.

הרמ"פ גט פט עמר עליכו זה האיש עם חיצורו כח"י על קוגיא רחמ"פ
והאלה לנו הסבונים והלילות סומות, אשר פזרו זר של פרחים
עליו ועל חיצורו, ויהי כאשר חסיתי על קנקנו, ונלחתי קנקן ריקן, גם הרמ"פ
אין זה, והאשכנז כי חיצורו, אשכנז, ונלחתי, אשר היה נסוקס לגדול בחורו,
והיה יפוטו ויר איד לזין פחטט העם, ונפיהם ולא עפי כחצים, ואני עמוד
לא צמיתי ונלד ונבדלים רמים על ההסבנות גם אם רצים הנה כי עפ"י
כזה האקו על זה צמר זכנו של זה — והאנדה נספרה כי פיה ציקס איש פסוט
נחם האלוהים יחידא זכ"ל שיתן צידו כחב, חלילה, ויוחן לחם לו צידעו
והכינו קאין צו רים מורס חתם האיש הפכיר צו הרצה וצרוג ענותומו
לא שים יכול להשיצו דיקס ולקח פסת נייר וכחצו לו איזה טורים צומס
נצמ"ס ולעמן יצן סכס הקוד"א רום הרומ"ז על האר"ס להכיר את האיש
ואם שיתו וכחצו צחוך רצירו כי כ"ה גדלה העלת המוכ"ז שאלו היה ציוני
חליטע לא היה עומד העוק, והלך האיש צמחמה וצכל נוקס סיה נחצמק
בעלית של מים, והיה נחלס לחס כחצו חלילה הכל"פ"א נח לפני רצ אחד
אשר סתחיל לרציר עמו צר"ח ויהי, "חנה" לנפס ארס כחוסו אשר אין צו
יהי מורה אין כחצו עליו סחיר"א סצחיס גדולים עד שחזר על "הוקר"א
והוא כי עוק צר"ח אי ידעמו צחומר, "אילו היה ציוני חליטע לא היה
עומד העוק" כי צום לוקד סכס אומר שחוא "כלי דיקס" סלח כחלס ציוני
חליטע ויהי עמו העוק, חלילה, שמעון ענד זמנו, יסלמ לנו וחאוריס טוציס
אל סגדור, רצחיס צעח"ס, יאוכס יק וסחומי דסופרי, ולא ון סנח צידו,
וצעקרה וסחומ"א אשר סלח לידו לא נלחתי, "מחור אחד" ראוי להקריצ על
נחצו סדעוק, צירחומי, וכצד נכס לדעת כי צירחומי אין נוקס לחורס, "זמיר חספין"
ולא חולל להסחיס נצור "העקרה וסחומ"א וסחומ"א ו לרציס חלחלה, דמאסטי,
לרציס מיד קצין "מגד ירחים", נסחס סרפ"ו, נחם וסרצעיס לעי נוכורך
נעטלט צחלס קחריס יקצלו סחמב, 25%

יום	אבני זכרון לחודש שבט.	שנת
ו'	הסל"ס"ק ר' יחזקאל סרגא האלצרשטאט עסינעווע	תרנ"ט
ז'	הגאון ר' שלום זלמן אולהאק וסאקווא (יריעות שלום)	תרכ"ג
"	" שלום ל"ז טאצאק קיגעט (ערך טי)	תרס"ח
י"ח	הגאון"ק ר' לצי אלימלך מדינצו (צני יסחבר)	תר"א
י"ט	הגאון סעפורד"ק ר' אברהם שמואל צרימין קופר פדעקצוו, כ"ס	תרל"ב
כ"א	" " ר' נחן סכטן אלעזר וספדוויין רבו של סח"ס זיל	תקס"ג
כ"ז	סנאור"ק ר' טעילור זלמן צעל סחח"א צה"ל ר' צדוך וסלדרי	תקע"ד
"	הגאון ר' אהרן אשכנזי וסחומ"א צעמ"ס חאני ח"ס	תרי"ב
"	הסל"ס"ק ר' נחם יוסף איינעלצוויס אהעלי	תרצ"ז

קונדמאנטי.

וויר זעמזען עס צור אללגעמיינען קעממניסס. דאס
וויר איינען גראססען לאנער האבן פון וועלכע יעד
כשרע וויינע אויך של פסח עצהירט סארטירט אין יילען
נאכטונגען זא וויא מאנארא. ערמעללעך. רחלינגע. פועקע
מע. משעמע. פין מאנאליערט. זין יעדע האממ
גראסע צום אללעך גיללעססען מאנעס פריי אין עונד
אונד דעמאיל. אויך אפערירען וויר אינער גראססען
שפיריטס לאנער וויא אויך שללעאניססן של פסח יעד
למהדרין אין יעדען קוואנטום וויר יונד בעשטירעמט יעדען
קונדע מיט דער גרעססער פיגמליקייט צו בעשטירע
אונד אויס צומאלגען. איינע בעשטעלונג געניגע איבער
דעססען איבערצייג צו שאפען. דא קערעקטלייט אונד
פיגמליקייט זייא אינער בעשטער דעקאט.

Gebrüder Feiger Wein und Spiritushandlung
SOMMER, SILVANIEN.

13

נמצא ברשומי למסדרת הביבליאויקה גדולה מכל חצי המאה הישנה. ידוע, אגוד, יראיה שם וילנא, עם האלפס 24 ברכים, פתי יסוק (1) ברכים, כנסת הגדולה יד אהע"ז חרם ח"ר, אור ירוץ הגדול, יעוש"ם מהר"ט, מהר"בית, ארועת חיים, ברבנו אהרן מלובל, רמב"ם 4 ברכים, עילין, טורים 7 ברכים וילנא, מהר"ם עם ארועת חיים, חר"ב, יעוש"ם, ויטא, מהר"ק חרנא, מליתא, ירושלמי, ויטא, דרכי, חשבות, ברכים, עתיק, קרוב 16 אלפס.

דאס יידישע ווארט.

ארגאן פיר זעממטליכע יידישע אינטערעסען דעם עכט ארטיגן יודענטומ
פאן טראנסילוואניען אונד דאס אנגעשלאסענע קאמיטאט. ערשיינט. ברויט
מאל אן מאנאט. אבאנאמענט. פרייז. באנציעהייט. 200. איינוועלדע
נאמער. 8. L.

Red. Weiss, SATMAR, Piața Latinitatei 14.

המבורג מחברות להצב ברית כולל כלל להב המושלם המורט. בחוריש
שנת מרה לפא לעמקאריטט נ"י ממארגרעטן לארזשוי יתא העווא שוונג
עלה יתא ולכח לבנות בית גאון בישראל כ"י.

ספר כדנת עולם. חידושים בפלאים על אורי הישר מיסודים על טובות
הש"ס מרדכי הגאון העצום כ"י מרה שמעון הכהן
יחאסין ש"י אבדיק פאכטן מחדו 35 כפרים (טשעכישע) אדריסה:

Jakob Kohn, Sp. PODHRADIE (Slowenska).

ספר דבר לעיניך דרשות לכל עבודות השנה ולמועדים ערובים ושמורים
בשפה ברורה ובחזיון ישר מוכן לצון אחבת ה' ויראמו
בחדר הגאון נאח דורש המפורסם מרה יעקב פלעכסר רב ודרשן בעיר
פרייטשערד נ"י דויש (אמריקה).

ספר מרגניתא ד"ר מאיר כולל מילוח התנא אלקי רבינו מאיר בעל
הגמ' וחסד אסף איש טהור משיט בבלי וירושלמי
כ"י חדר הרב הגאון חסד ישר וגאון מרה פנחס מנחם ישעיה
מינצבערג בעתיק כנכדיא חובביא.

ש"ע אורי עם פי כ"ה חידושים באסף גדול מכמה מאות חשבות חידושי
דברים עד חסד יצא לאור ב"ת"ב) ספר חידושים ע"י העולם כולל חידושים
לטהא רוב מסכת הש"ס ל"ב טפה ליהאנה מאת חרב הגאון הגדול כ"י
כ"ה יעקב חידושים כ"י ית מלחם חובביא.

Jacob Chaim Soffer (Beth Israel), JERUSALEM.

ב"ה סאטמאר חס"א, שנה שלישית, חוברת ה' חז"ש שנת תרפ"ז.

מגד ירוחם

וצאת לאור חת"ס ירושלים

מגד ירוחם גם בשנה הראשונה והשנייה היווה קול
לכל חסידות דרוזניץ על פרישת הרב ר' יצחק יוסף זצ"ל
מדרשו חכמים ואנשים מן חסידות דרוזניץ לל תורה
במנוחה פנימים יקרים מפי ספרים ומפריהם בעזרת ישרי הרים.
עין ע"י

יוסף חיים הכהן יו"ם

מחירו לשנה מאה וארבעים לעי, לאמריקא ב' דולרים.

למשעכיו 30 כתרם ובערך זה בשאר ארצות.

מחיר מחצות כפי גודל השנה.

מחירים היוצאים מפרהם יתפרסמו בהודעה.

MEGED JERUCHIM

REVISTA LUNARĂ TALMUDICĂ ȘTIINȚIFICĂ

REDACTEUR:

JOSIF WEISS

ABONAMENTUL ANUAL LEI 140.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA Sătmăr Piața Latinitatei 14.

Genz. Rabbi Ig. Klein Sătmăr.

TIPOGRAFIA JACOB VIEDER SEINL. (Romania).

פאטאגראף צענטראל

קאזינצי גאססע נומער 22 I. שטאק.

פאטאגראפיען אין קונסטפאללער אויסמיהרונג, אויסער דעם בילדער פיר רייזעפאסטע אונד פיר גייעסטע געזעצליכע לעגטימאציען צו ביליגסטען פרייזע, אין דרינגענדען פאללע אויך אין איינע פאר שטונדען ערלעדיגט, אויף וואונש געהע איך אויך צו פאמיליען אויפנאהמען אינס הויז וויא אויך אייפס לאנד ביטטע דיא וועהרטען גלויבענסגענאסטען אום אונטער-שטימונג מיינעס אונטערנעהמונגס. צייכנע האכאכמונגספאל יודא פריעדמאן.

Fotograf „CENTRAL“ Fényképész Satu-Mare.

Str. Stefan cel Mare (Kazinczy utca) 22.

האטעל אונד כישר רעסטאראנט זאנא ZONA

בייא דער באהנשטאציע, שמאקקהאפטע שפיזע, פארציגליכע קיכע, שעהנע גריימיגע צימער, מאסטיגע פרייזע, פערנשטאלמען האכצייטען אויך יעדע זאנסטיגע נעלענענהייטס מאהלצייט צו וועל-כען צוועק אויך זעהר געאייגנעטע לאקאליטעט בעזיטצע. פאקעטע ווערדען אהנע יעדע בעצאהלונג אויפגעוואהרט.

Aron Katz, Sighetul-Marmatiei, (M.-Sziget).

שידוך הגון.

עס ווירד געזוכט פיר איין יונגעס מעדכען יפת תואר ויפת מראה ומלומדת ומושלמת בכל המעלות פאסטענדע פארטיא עס מאג אויך איין יונגער אלטן זיין. צושרייבען היריבער ביטטע, אן דיע ארטייטס-טראטיאן דיעזעס בלאטטעס אונטער מזל טוב.

Lichtenstein et Comp, BECLEAN, Romania.

מלית פאבריק & פערלאנס בוכהאנדלונג.

אפפערערס איהרע ערצייג, כמון טירקיש, עקסטרא טירקיש, פיין גענוי אלס העללעראישע קאלאמעי, אויך אללע גאסטונג ספרי רוסל, איינשיכטיגע גמ' יורה דעה עצם. צום ביליגסטען פרייז, נאך וואונש שיקען וויר רשימה.

מעומקא דלכא אמינא מולא טבא להני שני צנתרי דדהבא ה"ה הבחורים התריפים ובקיאים בנש"ק כמו"ה לוי יצחק ואחיו עמרם ישי מיללער נ"י בני אדמו"ר הגאבדנ"ק שליט"א שנעטרו בהתרת הוראה מגאוני ארצנו. יה"ר שיזכו לעלות מעלה על במתי התורה והיראה. חיים זאב קליין גבאי דח"ב דישיבה חרמת פערטראזשעני.

ערוך על ידי יוסף חיים הכהן וייט סאטמאר, זגה שרייט חבורותיו.

בא.

מבילתא והיה הדם להם לאות על הצחית אשר יתה שם ורלית
 את הדם וכו' לבס לאות ולא לאחרים לאות וכוונתו עכ"ל. אבל
 נתנו הדם אלא ונצמים יע"ש, ויל"פ דברי העבילתא צדקת דברי
 העבילתא ורלית את הדם רואה את דם עקדתו של יחזק' ויטל
 ויה ענין דם זה דם עקדתו של יחזק' ? ואע"פ הכונה כי יחזק'
 אז צמיתתם אלה ונלרי' לקרצן פקח הנה צה היתה נקירת כח
 גדולה כי זכו את תועבה ונלרי' לעיניהם ולא חזרו מן יקבלותו
 אותם, וכן זה של נקירת הכפס צישראל הוא ענין כפלה או יחזק' או
 לכוז ולא צמיתם זולתו, וכבר פ"י וואנרס ז"ל (גדת חזק) יחזק'
 חזק לאצרהם צדק חטאו והסיו יעשו על קדושת שנק' הכונה את כי
 חטאו ישראל אצל צבל זאת יס צהם כח כסגז כי גם יעשו וינקרו
 כפסם לשריפה להרג ולאצדון על קדושת שנק', והכח הזה ירשנו ונאצנו
 יחזק' שנקר כפסו והכח לשחוט ח"ע על גבי הנמצא כדי לעשות
 רלונו יתנך, וזה ורלית את הדם "רואה את דם עקדתו של יחזק'
 כי דם הפסח הוא שהיתה צמיתת כפס, הנה כחם זה לאות הית
 דם עקדתו של יחזק' כי ונונו ירשנו כח זה, "לבס לאות ולא
 לאחרים לאות" אחרים כוונתו עכו"ם (כנו שאנרו אוכל קאתה יחזק'
 להאכילו לאחרים) והוא כי כח זה של נקירת כפס הוא רק כח חס
 ישראל, הוא ילך על הנוצח צמיתת ויגל כהולך בחליל לצמיתת
 הכונה וכח זה ונאצנו יחזק' ירשנו והסן.

הרב המחבר ספרי דרש אב כו' נר"ו.

הגאון כו' מהר"ל סופר זצ"ל פאקטו.

פליאה ויקרא לנפשה ולאחרן לילה, פרעה לווח ווי יצרת סימן הוא
 ח"ל נפשה לה' הארץ ונלואה ויל"פ דרך דלות למדע קול"י
 הראשונים ודוע נתחייצו ונלרי' על שפעצדו צישראל הלא היו נוכחיות
 לשעצדם ונגזרת הצדק יח"ש שגזר עליהם ארצע ונאות שיה יצדו ?
 חונם היטב דבר "נפשה" הרע"ס צפ"ו ויה תשובה כי לא גזר חזק
 על חוונה "פרע" רק על הכלל וכל אחד הי' צדקתו קלה להרע כי
 הגזרה היתה על חוונה אחת וכל העולם וע"כ נעשו הנלרי' יע"ש
 וס"ל פרעה לווח ווי תורה היכן הוא הכונה אחר כי צמיתת כח
 גזירת השעצוד ונאצנו ונאות שנה ח"כ חק אתי נפשה ויחזק' ויחזק' לי
 עונם כי יחזק' נוכחם לנלואה גזרתו יח"ש והסיו יעשו יחזק' ויחזק' לי
 הארץ ונלואה ח"כ לא היתה הגזרה על הנלרי' צמיתת רק על כל
 העולם כלו צבלל וכוונת הרע"ס והיה צמיתת ונלרי' עלה להשחית
 עם ישראל וע"כ נאצנו יחזק' ירשנו יחזק' ויחזק' לי.

ונבילתא

מפי'רתא וגם ערצ רצ עלה להם, כאן נהקיים ואחרי כן ילאו צרכוס
 גדול. הנה הש"ת הצטיה לאצרהם "ואחרי כן ילאו צרכוס
 גדול" הלל לריך סיעור כונה הוא רכוס גדול? צעירה קטנה הא"ש שעשרה
 חלמי שקלים לו יקרא גציר ועשיר גדול, צעיר גדולה ונוו לא יחסצ
 ח"ס כזה לעשיר יען כי שם כצר מנולאים עשירים ונונו וא"כ איך נדע
 מהות רכוס גדול? אנונס כצין הדצר ע"ד ליוז חס איס הוסר לו צגד
 לפי נדעו חף חס הא"ש גצוה לא יקרא הצגד הזה ארוך, יען סצגדו
 הוא לפי נדעו ולהפך חס הא"ש הוא נכס וצגדו שעליו ארוך נוכסי
 נדעו וקרת העודף לו, חף חס לא"ש גצוה לא היה מוגיע עד קרסוליו
 הנה הצגד הזה נקרא ארוך, כי ארוך הצגד וקלרו יחסצ לפי גוצה
 לוצקו, כן הוא צנדון הרכוס והעושר הא"ש אשר העשיר ועשרו לא
 העצירו על דעתו ועל דעת קונו מזר נתן לאציון ויהודי כאלון הוא
 כיוולפטים צעת היותו עמי, הוא עווד צנכיון העושר וילא נחוקק עליו
 נחזור נעשרו לפי נדעו. אבל חס ונשנתעשר גצו, צלדקה יקנון ואת
 נקסו ימזר על הצלים ועוותרות, והשלך ישליך ונעליו את עול התורה
 וסיסדות לזה עשרו לא לפי נדעו הוא, צגדו זה ארוך לו יותר נדעו.
 כשהוליל הקצ"ה את ישראל ונוולרים נתן להם רכוס גדול והנה להם
 צני ישראל האנונים זרע אצרהם איהבו להם היה העושר לפי נדעתם כי
 עשו צו הקיב והישר אבל "הערצ רצ" שעלה אחס קתונה עשו את העגל
 צמצי רוצ הזהצ שהיה להם כנו"ש וכסף הרציתי להם וזהצ עשו לצעל
 להם היה רכוסם לא לפי נדעתם ועשרם נקרא צסם רכוס גדול ארוך
 נופי נדעתם וז"כ הנוכילתא וגם ערצ רצ עלה אחס כאן נתקיים ואחרי
 כן ילאו צרכוס גדול כי להערצ רצ היה עשרם לא לפי נדעתם להם
 נקרא הרכוס "גדול" וזהם נתקיים ואחרי כן ילאו צרכוס גדול והצן.
 והבהן הגדול ונאחיו מוד"ש"ם ז"ל שלח את ציאורו צנוכילתא הכ"ל
 נעמו"ס הרין צדרושיו לבאר נאחיו"ל אין הצוואה שורה אלא על
 נוכס גצור ועשיר והדצר יפלא ונה ענין גצורה ועושר לכצוזה? וציאר
 כי עיקר תועלת הצוואה להוביח את העס ולהדריכם צנועגלי לרק
 והעשיר דצריו נסנועים כי חכונת הנוסכן צזויה ונחתוק לחיך ציאר
 ונקרא קודם (נושלי י"ט) רצים יחלו פני נדיצ כוי אחי רש שנאחו כוי
 נודדף אונרים לא הונה והקרי "לו" צוי"ו הכוונה העני גס חס נעייף
 דצרי ונוקר אין שנוע לו כי חושדים אותו כי לטוצת עלונו ודורש דונים
 הוא חס"ל נודדף אונרים "לו" הונה כלוונר שחושדים אותו כי לעלונו
 דונים ודין גרונא כי "לא" הונה, וקהורים אונרי נועם דצרי ח"ס צמקוק
 "וילך לנוסעיו שפרע הקפותיו" כי אצרהם אציוו אשר נערתו היה רק
 לקרוא צסם ה' ולהאיר צסלהצת חס דת והצטיח תנויד כי השם גוונל
 קוצ להצומחיס צו והונה ראו כי הוא אצרהם צעלונו ה" צוונל השמל
 וזה אל זה שואלים איס חלקי, ונשמת? חס כדצריך נודוע עתה יוסצ
 בין הנוולרים ואצרהם לא וולא נעכה אנונס אחר שזרחה השנוס הללחה
 גס זוזים צכנסיה עליו ואצרהם כצד נולד צכסף וזהצ אז ערע הקפותיו

כ"ל ה"י צידו להשיב על השאלות אשר נראתה נשאל חצ להם כי לא
 ונלא ידו ד"י השב להם עכשיו הרעה כי ה"י לא יעזוב את הצועדים צו
 וקוף סגור לצא ולחיה לא חפץ צכקף והון להרבות כבוד צידו
 רק לזנון יח"י דצדיו נשועים ויכו קורש על חלוי לצות נשועים
 וזהו ג"כ הצעה ולצרכך וכו' ופרש"י צנוון והתכלית יח"י וה"י צדק
 ופי' הנדרש צריכה וזה צריכה ונעדרת את העושים אף אתה נקרב
 את החוקים ונעדרת לאציהם שצנעים כי ע"י שהצרכך צנוון יח"י
 דצריך נשועים ולתכלית זה ילאו נעולרים ג"כ צרכוש גדול לזנון יחוספו
 עליהם רצ"ס ויכירו כי ה"י הוא חלקים וי"ב הנוכחיה וגם ערצ רצ
 עלה אתם בלך בתקיים "ואח"כ ילאו צרכוש גדול" ר"ל התכלית הנוכחיה
 של ההצעה זו ה"י עזר זה שיתחצרו עליהם רצ"ס והיה ה"י לזנל על
 כל הארץ והבן.

בהפטר הכני סוקד על פדעה כו' ואתה אל תירא עבדי יעקב וכו'
 כי אתך אני כו' להצין הנשך המקוקים ע"ד דמות עפוי"ם
 צ"י נחלת צניעין עתה טעם עונש הנולדים נקום דישראל היו חללים
 צפקדון עדי חום הזנון והיה שלחו יד צפקדון וע"כ נחצ"צו וצפקד
 כתוכת פקים הקשה איך יגאל אותנו הקציה הלא הקציה כהן ואקור
 צצניה ואחצו דין צצניה לנו והת"י דהשביעה ענונו צנלות כנולחיה
 ענונו לכ"י צלרה והיו כאלו לא זו ידו נחוך ידה דנחנן להעיד עליה
 דקטורה היא ונעשה לכאורה נקטר הטעם של הנחלת צניעין על עונש
 נולדים נולד שליחות יד צפקדון כיון דשביעה ענונו ה"י כנו צעלו ענו
 ופשיעה צצעלים פטור וי"ל כי הקציה נקטר פכו נענו ונענו והקטרה
 קטרה די לבקום דס עצדיו ונעולח חייצים נודין שליחות יד צפקדון וי"ב
 המקוק השיב אחור יעניו נפשי לר כלוור הקטרה קטרה לזנון יעניו
 את הל"י לישראל וזהו יצנו הנשך המקוקים אל נירא עבדי יעקב כי
 אגאלך והטעם כי "אתך אני" וכל זה די נחוך ידך ועכ"ז הנה יקצלו
 הצונש כי לא חצי פשיעה צצעלים יען שהקציה נקטר ח"ע קלת לזנון
 יקצלו עונשם — ואני אונתי לתרץ הקוש"י ונפשיעה צצעלים עפוי"ם
 צלמנת מענח דפשיעה צס"ח חיי"ב ואחר כי הרכוש היה יומר שוה
 ונהעבודה אי"כ לנולרים דין ש"ח ויוצן צזה הנקרא צמ' לך וגם את
 הגוי אשר יעבוד דן לכ"י ואל תקשה אל פשיעה צצעלים פטור יען כי
 ואחרי כן ילאו צרכוש גדול אי"כ לנולרים דין ש"ח וחיי"ב גם צצעלים והבן.

חנניא יו"ט ליפא גאלדמאן בהנאק אהדק"ק גייפנאמא ג"י

בשדה.

דרשה לשבת שירה.

מדרש רבה צענה שילאו ישראל נעולרים נעוד קנאל לקטרה עליהם
 נשח לרועה שהיה נעציר לאנו צנהר צא זאב להתרבות צללן
 ונה ענה נקל נש גדול ונקטר לזאב אונר עד שהוא נשגשג צזה
 נעבוד

במבור את המהר כך צעשה מִיִּשְׂרָאֵל יֵלְחוּ וְנוֹנְדִים עוֹד קְנוֹחַל לְקַמְרָג
עֲלֵיהֶם וְחֹנֶר עַד עֲכָסוּ הָיוּ אֲלוֹ עוֹעִיז וְחֹתָה קוֹרַע לָהֶם אֶת הַיָּם וְנָקַר
לוֹ הַקִּצִּים אֶת חֵיוֹז טָהִיָּה וְיוֹעֲלִי פִרְעָה דִּבְחִיצ צִיָּה אִישׁ חָס וְיִשָּׁר
לֹאֹר לְקַמְחָל חֲנוּ צִדִּיק לֹאֹר הַקִּצִּים עַד טָהוֹל וְחֻמְעָק עִם חֵיוֹז מִיִּשְׂרָאֵל
עוֹלִים לִים ע"כ.

פִּרְאִים וְחֹד דְּצִרי הַמִּדְרָג הַזֶּה (א) וְהָ פִּשְׁעוֹ וְהַמְחֹמֶר שֶׁל חֵיוֹז טָהוֹל
יִקְצוֹל יִקְרִין לְנוֹעַן מִיִּשְׂרָאֵל יַעֲצְרוּ אֶת הַיִּרְדֵּן הַלֵּל הֵם וְיִשָּׁר
הוּא? (ב) וְהָ לוֹ לְהַמְדֵּק לְחֹזֵכִיר כִּי חֵיוֹז הִיָּה וְיוֹעֲלִי פִרְעָה? וְנָקַדִּים
עוֹד וְיִדְרָג (פ' טַעוּת) טַלְשָׁה הָיוּ צִחֹתוֹ עֲלֶיהָ צִלְעִם חֵיוֹז וְיִהְיוּ צִלְעִם
טִיבֵן כְּהִרָג חֵיוֹז טַשְׁתָּק כִּידוֹן צִיָּקוֹרִים יִתְרוֹ טַצְרָה זָכָה וְיִשְׁבּוּ כִּינוּ
צִלְעִת הַגִּזִּית ע"כ, וְנִפְלָא וְחֹד עַל חֵיוֹז אֲשֶׁר הִכְחֹז וְעִיד עֲלֵיו טָהִיָּה
הֵם הֵם וְיִשָּׁר וְיִרְ"א וְיִדְרָג טַשְׁתָּק צַעַת טַשְׁוֹעַ כִּי רִלּוֹן פִּרְעָה לְגֹזֵר
גִּזְרֹת קִשּׁוֹת עַל מִיִּשְׂרָאֵל הַלֵּל הִיָּה לְרִיךְ לַעֲשׂוֹת וְנִחְלֹת גְּדוּלוֹת כְּנֹגַד
אֲבִזְרִיֹת בִּאלָה? לדיק

נִדְרַע כִּי יֵשׁ שְׁנֵי דְצִרִים הַנוֹטִים אֶת הָאֲדָם וְנִדְרַךְ הַיִּשָּׁר וְהַלְדָּק וְחֻמְוִלִּכִּין
אֲחֻתוֹ לַעֲנוּקִי טַחַת וְהֵם הַנוֹה הַעוֹשֶׁר וְהַעוֹנִי וְאֵם כִּי שְׁנֵי הַפְּכִים
הַנוֹה חֵךְ פַּעוּלָתָם אֶחָת הוּא לַרְעָה וְכֹאשֶׁר נִחְזָה זֹאת צִכֵּל יוֹם וְנוֹקְרִי חֲחִים
כִּי עֵינֵינוּ רִוּאוֹת לַפַּעוּנִים אִישׁ אֲשֶׁר צִרְכוּ ה' צָפוֹן וְהַהֲלָחָה תִּחִיר לוֹ
פְּכִיָּה וְעִכ"ז הַעוֹשֶׁר הַזֶּה שְׁנוֹר לְצַעֲלֵיו לַרְעָתוֹ כִּי יִכְפּוֹר צִה' וְחֹרְתוֹ
טַלִּיךְ אֲחֵרֵי גוֹ כֵּל וְנִכְהִי מִיִּשְׂרָאֵל כְּנֹחָה"כ וְיִשְׁוֹן יִשְׁוֹרֵן וְיִצְעֵט, וְכֵן
טַרְחָה כִּי הַעוֹנִי יַפְעֵל פַּעוּלָה רַעָה עַל לֵב צַעֲלִיָּה וְאֲשֶׁר גִּם זֹאת נִחְזָה
צַעֲלִינוּ צָטוֹק הַחִים כִּי כֹנֶה אֲנָסִים אֲשֶׁר הָיוּ נִחְוֹנִים לְדָתָם וְאֵךְ
צַעֲזוֹר הַלָּחֵן וְהַדָּחֵק נִחְלָלוּ לַעֲשׂוֹת טַצְתָּם חוֹל וְלַהֲחַגְחָל צִנְחָבְלוֹת אֲקוֹרוֹת
וְכִבֵּר לֹאֹר הַחֲכֵם וְכֵל אֲדָם רָגַם וְעוֹשֶׁר אֵל תַּחַן לִי כִי סֵן אֲשַׁצֵּעַ
וְהַחֲסִי כִי וּפֶן אֲוִרִים וְגִנְצִי כִי וְע"כ הַעֲבִיֹת וְהַעֲשִׁירוֹת טַנִּיָּהִם
בְּקִינֹת גְּדוּלוֹת עַל הָאֲדָם וְאֵם נִחְסוֹן לַרְעָה וְהָ הוּא הַנִּקְיוֹן הַיּוֹתֵר
גְּדוֹל וְנִיָּהִם נִקְיוֹן הַעוֹשֶׁר אִם הַעוֹנִי? הִנֵּה אֵם נִשְׁאָל לַהֲעַשִּׁיר אִם צַטַח
יִתְנוּ כִּי נִקְיוֹן הַעוֹשֶׁר גְּדוֹל יוֹתֵר וְיִצִּיָּה רִאִיָּה לַהֲשַׁעֲרָתוֹ וְנוֹלָצַח הַחִים
וְהַגִּזִּית צַעֲלֹנֵךְ הַהוּא אִישׁ צַעֲלֵי עֲקָקִים רִצִּים וְעִרְרוֹ תַּנּוּד צַפּוּעֲלֵיו אֵיךְ
יִכָּל לַקְּוִיר זֶקֶן הַתַּמְלָה אֵיךְ יִכָּל לַשְׁנוֹר אֶת הַטַּצְתָּ הַלֵּל יִפְסִיד צַעֲזוֹר
זֶה כֹנֶה אֲלָפִים וְנִשְׁאָ"כ לַהֲעִי יֵשׁ לוֹ עֲתוֹת פְּכִיֹת דִּי וְהוֹתֵר לַהֲתַפְלֵל
וְלַקְּוִיר טַצְתָּ כֹּדֶת וְנִחְלָלוּ וְכֵן אֵם נִשְׁאָל אִישׁ עֲשִׂיר אֲשֶׁר צַעֲשִׁרוּ וְנִחְזִיק
צַחֲוֹתוֹ וְעוֹד צַכְסִינֹה הִנֵּה הוּא צַעֲלִינוּ צַנּוּעֵלָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה וְנִהַעֲנִי
אֲשֶׁר יַעֲד גִּיב צַכְסִינֹה וְלַהֲיַמֵּךְ אֵם נִשְׁאָל לַהֲעִי יִתְנוּ כִּי נִקְיוֹנוֹ יוֹתֵר
גְּדוֹל וְנִקְיוֹן הַעוֹשֶׁר כִּי אֵין לֶךְ דְּצִר שְׁנוֹד צַפְנִי טָקוֹה נִפְסַח וְנִה אֵין
מִקְסָה אֲדָם צַעֲזוֹר נִפְסַח כִּי יִרְעֵב וְכֵן אֵם טַרְחָה אִישׁ עֲנִי וְנִדּוּכָא וְעַל
כֵּל זֶה יוֹחִזִיק צִלְדָּקָתוֹ צַטַח הוּא צַעֲלִינוּ צַנּוּעֵלָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה וְנִהַעֲשִׁיר
הַעוֹד צַכְסִינֹה הִרִי יֵשׁ לָנוּ שְׁנֵי שְׁטוֹת צִדְרֵי הַחִים לַרְעָתָה וְנִהַעֲשִׁיר
נִקְיוֹן הַעוֹשֶׁר גְּדוֹל וְנִקְיוֹן הַעוֹנִי וְאֵם בְּצֵר הַחִזִּיק צִלְדָּקָתוֹ צַעֲשִׁרוּ
צַטַח הוּא לְרִיךְ טַנִּיָּהִם חֲבֵל נִקְיוֹן הַעוֹנִי לַרְעָתוֹ אֵין הוֹבַחָה לֹאֹר כִּי
לְרִיךְ

לדיק חמים הוא ויכול להיות כי בנקיון המושג לא יצטרך ואלו טי
גם שיעת חיוז אשר ההלכה האירה פניה אליו ולעדות מצדו והלכותיו
היה איש חס ולכן צפה החזיק בהקציה דנקיון המושג גדול ונחמק
הצווי ואם הוא צנוד בנקיון המושג אזל לא האונן כי גם אחרים יוכל
להחזיק ונצנוד ונצלי לנטות נדרך הישר צנלצ העקריות ולכן באשר
החכמם מרעה לענות את ישראל צבל ויני עבודת השקד לא נחה
חיוז וסתק כי חשב כי נסוד הצווי יבאר הישראל יהודי חלון לזיו
לא כן אם זכות אורה יפרח להם וינקו נחלצ הארץ אז יסבחו אלתי
אבותיהם, אזל הלדיק חיוז בשיטתו זה? ואם הואיל עת בהגזיות
הקשות על עם ישראל? לא! כל המדיניות והלכות אשר קצבו הם
העצרים לא הזכירם לדרוש צאלתי אבותם ויכלו אחרי אלתי העליות
ואללולא לא ניהר הקציה להוליאם אז ירדו להשתקב בשערי טוהלים
נוולא דחיוז עשה בחשבונו ובשיטתו ובאמת נקיון הצווי נקיון יומי
גדול ונקיון המושג וזה כוונת הנדרש צנושא דרושנו כי קינאל קטיר
עליהם שהיו עוציז והקציה נקד לו את חיוז רונן לו צוה שיקראל
חוקים היו כי לא היו יכולים לעמוד בנקיון הצווי ולענן שקינאל
יורה לזה דנקיון הצווי יותר גדול ונקיון המושג עיז אינר שנקד לו
את חיוז כי נלינו בחיוז שהקציה אינר להסמן השנות לצד אל מצדי
חיוז כו' כו' והסיד השמן ואולם שלח נא ידך כו' והורה השמן כי
נקיון הצווי יותר גדול כי חיוז אף שהיה עתה צנלצ המושג לדיק
צפיז אינר השמן כי בהיותו צנלצ הצווי לא יחזיק בהונתו וקסאל הנדרש
עד שהיה נחמק עם חיוז ישראל עולים לים כי יאחר שהורה השמן
שהנקיון הצווי יותר גדול איכ אין לו נעשה לקטיר על ישראל כי עת
שעצדו עיז ה' יען כי לא היו יכולים לעמוד בנקיון הצווי היותו
גדול ולשון חכמים נרמח שאננו נקד לו את חיוז שהיה ניומלי מרעה
כי חיוז היה הגורם שעצדו עיז יען שסתק ולא נחה לעלות מרעה
להבציר עולו הקשה על ישראל ובעבור נלצם הרע באלו לעבוד היו
אשר נחה נראה כי חיוז עשה בשיטתו ונקיון הצווי יותר גדול והקציה
הראה כי שיטתו נכונה ונתינת ידיה הראה זאת כי גם חיוז צווי
בנקיון המושג ולא צנוד בנקיון הצווי כמודע והנן.

הרב טוביה גפן גרין אטלאנטא.

הרב הגאון כו' ר' יוסף ישראל דייטש גרין יארמאט.

פסוק אינר חיוז ארדוף כו' תורישנו ידי הכוונה חיוזי ישראל נקו
לדחות ישראל נעלל חנונה העבודה על כוה אופנים ולא פלחה
צידם, והדרך היותר נקובן הוא כאשר חיוזי ה' נקרבם לישראל באשר
עשו רולה לבסק את יעקב נקוד על וישיקיהו (עי' נגד ירחים תימן
חודש אדר דצרים נעיונים צוה) ונחללים אינר חיוז ארדוף את ישראל
"אשיג" תכליתי אשר אני רולה עיז שלל אכריחם לעבוד על ד"ת ציד
חזקה כ"א להיפך, לחלק שלל" אתן להם זכות אורה וחירות תורה
וצלל

צאכל ישראל, וזוהו הפעול אללם כי "תווללנו כעמי" לוולל ארצם ונרחמי
 ונחשבתי חנון זהם כפסי, והיה כאשר חשיג-זאת אז "אריק חרבי" כי
 כל זמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו רק כאשר כבר תווללנו
 כעמי ככל וירפו ידיהם ונרדתי תורה אז אריק חרבי תורישנו ידי והבן.
 פסורה ותקח נורים הנביאה כו' את החוף צידה כו' ותען להם נורים
 שירו לה' כי גאה גאה ולצ' לונה לקחה נורים החוף צידה אחר
 כי צפיה פתחה השיר? ודרך לחות נוסד יל"פ כי הנקיון יורנו כי
 לדבר ונלוח ולדבר שבקדושה אין יולל ואין צא ולכל אחד יש לוונללות
 טונות אשר הדגילו עליו עכ"צ שלא ללכת לצדק כי כאשר יאמר פתחם
 העם "ונה מורא הנקום הזה אין זה כי אם בית חלקים" אומר יעקב כי
 ראה הנקום שום ונצלי צלי ונערה ע"כ שפט צלדק כי צטח זה נקום
 נוקדם, וע"כ עונד צודד, ולולי היה "תיאטרון" צטח היה וולל ונסה
 אל מה צלי נקום ונפכה ופי' ונחמז"ל והיה "מקמר" צכ"י כחול הים
 אשר לא "קמר" נרוצ והרגישו צקתירות רישא דקרא לקיפא ותיפרו
 כאן צעושין רלונו של נקום כאן צאין עושין רלש"נו הכוונה אם הדבר
 נוגע לעשות רלונו של נקום ללכת לצדק"י להחללל אז יש "נוקמר"
 כי נעשים הנה חלוקים חבל דבר שבקדושה, כאן צאין עושין רלש"נו
 צנוקם שאין עושין רלונו של נקום שם גברו העם הנחללים אל תענוגות
 צכי אדם ויפרו לרוצ עד אין נוקמר, גם נורים הנביאה אונרה ללכה
 שאם תקרא בקול את הנשים שתצוהו לשיר שירה לה' אז תשאר ללכה
 עם חיזה נשים זקנות אשר חלל להם אורה כנשים ע"כ לקחה החוף
 צידה ולא אונרה דבר לונה והנשים חשבו כי צטח צדעתה לעשות חיזה
 נשק חשק "דקורין" ונחירו כולם וצאו ליטול חלק ואח"כ כשחשפו לרוצ
 אז פיה פתחה צחכונה שירו לה' כי גאה גאה והנשים טונות אחרים והבן.

מלוקט עם הוספות העורך.

במרא קנהדרין לא נזכר לתחיית הנותים וכן התורה שנאמר אז יסיר
 ונשה שר לא נאמר אלא יסיר ונכאן לתחיה"ו וכן התורה,
 צדרך ונלילה יל"פ דהנה צדורנו עתה צדחות חיש ירא ה' כי וולל
 התורה ירד עשר ונעלות אחורנית לעירנו יספיקו צילדי כברים ולכל
 קדשי האונה הישראלית יפנו עורף הלל יפול יאוש מורא צלצו, על
 דבר תחיית העם ויעודי הנביאים אשר נצאו כי עוד יסוב ישראל
 לארלו ונליון חלל תורה וספק גדול נעלצן ועולה ונלצו "התחייה"
 העלונות היצקות האלה? אונם ונונעשה ונלרים יש לנו לשאוף רוח
 תקוה לדורנו עתה, גם צוולרים היו ישראל צנודדה ננווכה כזאת כבר
 כשקעו צוניי שעריו טוונאה והיו כנועט לוונצוללים גוונרים ומתאום
 התעוררה צלצ עם רוח גבורה דתית וצרגשי קודש החלו לשיר את שירת
 "אז יסיר" הנחזה הזאת תמן לנו תקוה טוזה טגס צנו תתעורר
 הרוח חלקי וכינוי לאחרי ונוולרים יראנו גם עתה נמלחות וצין לילה
 יתפך לצ הדור הזה לשבץ אל ה' ולתורתו לדתו ולאוונתו וחס"א
 ונזין

השני היא הסתמכות אחד הוא אחד נתינת דעיות שהענין נקבע
 בהם וכנ"ס צאצוא והשנייה בחלקו כי טענה והסתמכות אחד הוא
 כי האיש הנבחר להקין ואין להעמיד לא יוכל להקדים צמותו לתורה
 וע"כ קמר הכתוב "ויצאו נדבדב קיני ויהו צנדנד" הכונה אם כי הם
 צנדנד ארץ ונלחם ולא תשג בכל זאת חמו בשונה ונחם וזה אומר
 על גודל הסתמכותם והעיקר הג' להשגת התורה הוא הענין הזה
 ע"ז אומר "ויחן עם ישראל נגד ה' וה' אחר שהצבנו כי טעם צמד לו
 לבחינת התורה הר קיני הקטן ונולד ההרים הגדולים תצור ונחיל
 ובצר פרשו ההר חנור חלקים לשבתו כי תצור ובחיל דלו צמחות
 וחשבו כי רק עליהם ירד כבוד ה' וה' צמד צקיני וחילו "לשחור"
 לאשר הוא בעמותו יש צמקיונו וצדו פדשו "אשר עיני אל הדרים"
 כאשר אשר עיני אל ההרים רואה אנכי כי הקציה הנית כל הדרים
 ובצר קיני הקטן צמד צמביל עמותו א"כ דואה אנכי כי "נחיל" יצא
 עזרי כלומר "העמות" הנקרא בשם "אין" ומה יצא עזרי חמו ויחן עם
 ישראל נגד הדר להתצונן צועלת העמות ולבן זמו לתורה שמשלם
 לונים שהולכין צמקוס מנחם וזה כונת העליונה צמביל דמותו צמ
 דצרים כימה תורה "באש" הוא חשק הלימוד ורוב השקיות צמבילצום
 "וצנים" זהו העמות וצנדנד זהו הסתמכות ורק אם שלם חלם
 יעשה לו זמו להשגת אור תו"ק וסבן.

הרב אברהם אהרן יודעלאוויץ בר ו

רב הסולל ונשיא לאגודת הרבנים החזונים ניוארק.

הגאון כו' בעל ח"ס וצ"ל

סמוך זמור אלו יום השבת לקדשו כו' כו' יל"ב חמ"י חמ"י שבת
 הסולך צנדנד ואינו יודע חמ"י שבת נוסח ו' ימים ונחמ"י יום
 השני ואינו עושה בשבת ימים רק כדי פרכתו (וצ"י בלח"ה כ"י שבת)
 ונעמה יש למרש ונקראי קודש ח"ל זכור את יום השבת לקדשו כלומר
 כשתזכור ומדע את יום השבת אז שעת ימים העשה כל ונלחמך יצא
 אם תשכח את יום השבת ורק יום השני שבת לה' חלקך ח"ל שיהיה
 שעה ימים ושעות צום השני או לא תעשה כל ונלחמך רק כדי
 פרכתו וסבן.

א"ה ידעתי נק' ערכי ויני תורה היא וללמוד חמ"י חרף ולדעתי רק
 חקונתא צמקרא קודש כי נדון תורה בלחם הסולך צנדנד
 נותר לעשות ונלחמך גם יתר נוכדי פרכתו כי חמ"א הקשה ונחמ
 לא כיזל צמד רוב ורוב ימים הם חול ותי' דזה נקרא קצוב ונחמ
 צמבילצום דרק צמקוס שכיכר חליקור צמ"ע נקרא קצוב דלוח"הא ע"י
 חוקי (מקמים כ"י חולין ל"ו וחוקי צמ"ס ע"ג ורש"י ור"ן גימין קד
 וה"ס מ"ע ונחמ"ה) וא"כ נחמ"ה לא נקרא קצוב ונותר לו לעשות ונלחמך
 נחמ"ה יען דלחלין צמ"ר כמנחם חמ"ס כן צמק קוס"י חמ"א יש להעיר

דבר חדש לפניך גדולי האחרונים לדבר שחשבה התורה לדבר חשוב
והיה לא בטל ונחלתים זה קושי התוקי צנינו יוד בקפץ אחד מן
הנבונים ונדוע לא צל ולהכיל כיחל דונעסר להחורה לוחה לונותה הוי
דבר חשוב נאלד כעלה ואינו דונה לדבר שצונקין אשר רק העולם הסכימו
לונותה ונה לאיקור תורה בקפנות העולם כיון שהחורה לא לוחה לונות
ויכ ונהיה בטל ונשח"כ שצת שהחורה אחשבה כונ"ש צנעה"ט ויכל
אלקים ציוס השצני תרגום ירושלמי וחנוד זה שאננו חונדת יוניס אותו
קראת יעיי"ש ח"כ בטח דהשצת ונקרי דבר חשוב אשר ונהיה לא בטל
וזקן ונחברתי שוב דברני המרגוג צקי שנייד צאכל הציא דברי התוקי
צנקהל"ן צנקהל"ן דהיכל דודלי עושין שלא כדן חין הולכין צת"ר
יעיי"ש. ועי' חר"ח קי' קצ"ח שהקשה ח"ך נשכחת מתח צטועה כיוז
צת"ר יעיי"ש ובהכ"ל יש ונקום למלמל חונס אחר כי הנגד ירחים ונקדש
רק לדורש ולגדה חקות קליר אשנור.

המאסף

והנאון ב"ר ר' שמוחה בונם עהרנפעלד זצ"ל ממ"ד.

פשוט זכור את יום השצת לקדשו (וצנח"ח פסחים ק"ו) זכור חו על
הי"ן יל"ש צדך נלילה כי רבים ונבים אשר לא חנון צס
ונחל"ש את השצת צלונס כי חס יקנרו חנוסם לא ינלחו להציא טרף
לציתם וחט לא יסדר ויחרש חונתו צס"ק הארץ לא חתן יצולה חכל
לא ונחכונה רק ונחכרון החונטה ידצרה כי היר ה' תקלר להושיע וליתן
חוכל לנחכיר צסשת יוני הנועשה גם ונה שרירך לש"ק, ולא זו צלצד
חכל ישראל עם קדוש חונתם חזקה כי לא לצד שאינו ונניע הפסד
עי' שניידר ש"ק חלא להיפך הוא נשפיע צרכה על ששת יוני החולה
כנבואר צוה"ק כל צרכתה דלעילא צשצתה חליה, ואם כזר יחשצ ח"ך
ינניח ונשציתה ונהערד ונלחכה ישועה? חונס ונלינו דונותה צנור על
נקרא קודש גמן צוולרים חסיע ישראל ננשלו לגמן ונה הגמן היא
חיה ונשענת על עלים ונחיס כך ישראל הם חיים וקיינים ונשענים על
הנחיס חלו חצות והנה כנוו שהגמן לנען לנחה חצדך ותהי טורחת
עליהם כלם כשענת על עץ יצב אשר חין צה שום חיות ולולא זאת הימה
צרכת צארץ כן קגולת ש"ק ונשפיע צרכה על ששת יוני הנועשה הגם
שהיא לעלונה יום שציתה וננחה חס"ל זכור את יום השצת לקדשו וחל
ואל תפחד כי יגיע לך הפסד על ידו רק זכרהו על הי"ן וכונשל
הגמן הכ"ל והצן.

הרב ב"ר מו"ה משולם רבנש"ט זצ"ל (עם הוספות העורך)

גמרא כתיב חיש צחטאו יונתו וכתיב פוקד עון חצות על צנים
החם כשחיוזין ונעשה חצותיהם צידיהם (סנהדרין כ"ז) ול"ז חס
גם הצנים חולכים שוב צדך הרע בחצותיהם וחייצין חכל ונדוע עליהם
מוד לקצול גם העונש. כל עון חצותם וכי החצות חמושעים יזכו צדן
למקור

לפטור אותם ונענש בעציל שיש להם צינן קוריים? וילית בעקידת
 נוקרה ג'ם תועה ויהנה תועה בעדה חמורו תועה אדם תועה נזקק
 השכל קצת החסידים שלוש הנה לא רעה זה ברעה זה (א) יש תועה
 נקצת החמור ותאמר כי אין צדק לכבוד הנה ילדו היתחבר עליה
 לה יש תקוה כאשר יגיעו יני הזקנה יניס אשר אין בהם חפץ כי תועה
 האציונה וצטלו הטומאות אז ישוה אל ה' (ועדה ופוז. צ) יש תועה
 נקצת חלוקה כי זרחה עליו שונע הלכה וישון ישרון ויצמח ונקור
 הקצה וידל ויאבד את רבושו וקטן יעקב ודל לו אז יבנע לבו הערלה
 (ג) הוא האיש אשר חוטא ונפחת דעות הפסית וניטה חרקה זו ונגבו
 צראשו ואונול לא חטאתי כיפ הרענים - הרסורי עבירה" טאם נחמדי
 ואונור שאין כאן עבירה קשה ונעצירה ולחוטא בזה אין תקנה שרשע
 גם אם טעה חרקה צו וטערו הפך לבן לא יחזול ולעצור דעמו הרעה
 כיפ כל איקורין שצחורה צעלים בעשים נין ציינו חפילו צאלף לא
 צטל הכונה כל העצירות שאדם ענה יחדל ולעשותם כאשר יגיע
 ליעי הזקנה שנות "הששים" אונס "נין ציינו" החנה נפחת וניטה
 גם אם ירעה כחול יניס וזאת תורת הנוקרה "תועה בעדה" אם הוא
 תועה ונפחת רוב הנכסים אשר לו או "חמורו תועה" שחונע נזקק
 ישר נקצת החמוריות "השצ השצנו" עוד תקוה לאחרינו כי ישוה אל
 ה' אכן הגרוע ונכולס "אדם תועה נזקק השכל" אם יש טרן ציונה
 נוקור נפחת דעות נפסדות קנו צראשו איש בזה בקהל רמאים ינוה
 והבן. וחדון הנציאים אונר זכור ינות עולם צינו "שנות" דור ודור
 כלונור טא עיניך וראה צראה שכלית "השנים" של דור ודור צדורית
 הרשקונים אם אדם חטא לבו היה חלל בקרצו כי ידע שחטא וצ"כ קיים
 עכ"פ וחטאך צלדקה פרוק פזר נתן לאציונים כי לא נגע העון "צדיקים"
 וידיהם דונים ונלאו ויען כי הנה רחמו על הצדיות גם הקצה רחם עליהם
 אצל דורנו "דור שוא" עליהם נאונר אדם תועה נזקק השכל צנים לא
 אונון צם ואחר כי לדעתם לבס חף ונפסע ע"כ גם ידיהם יסגרון
 ונלחת לדקה לעניים וצפיהם הנוגחל לועקים על עניים רמאים אדם
 חלכו לעצודה לא די שזנח ישראל תורתו גם לבו "וידו" אין שנו צ"כ
 יחרה אף ה' בהם וזה כונת נאחזיל צנושא הדרוש כשחוזין ונפחת
 אצותיהם "צדיקים" ר"ל שגם צדיקים רעים וחטאים אז נוסף עליהם
 הקצה צדין צון אבותם על עצמיהם והבן.

משפטים.

הגאון החסיד רבי אליהו ווילנא וצ"ל.

פריאה אדם אחד נאלף ונלחתי ואשה בכל אלה לא נלחתי סטני
 חונקה בקר ישלם תחת הסור ומ"י הגאון הכ"ל צ"ל היתחבר
 צונדט ואשה בכל אלה לא נלחתי אלו הנשים שלא היו צנועות מכל
 וזהו ואשה בכל "אלה" אלה אלהך ישראל לא נלחתי נאלף כי הספיק
 הדף

חדש אחד ונאלץ קאי על פ' צדי העגל שהם היו אחד ונאלץ וא"כ נוגיע
לכ"ר חלק שם ונאות חסדים אשר עמדו לעגל ויקשה ח"כ נודע נמלו
עלשם חלמים חס' וע"כ נותרן הנדרש הה"ד חנוטה צקר יסלם תחת
הסוד שהיו לריכים לסלם חנוטה פענוים כנווהם עבור חטא העגל שהיה
סוד וא"כ חנוטה פענוים שם ונאות חרי שלשם חלמים והנן.

פסוק לא תהיה נשכלה ועקרה צארכך את נוספר יניך חנלה סנועמי
לדרוש סנווכין צקס רציו צעל ח"ס זל"ל כי פעם אחת צא חלונירו
הרצ הגאון כו' וו"ה ח"י"ס חצרה ס חצ"ד צרד יוצ לצקר את
רצו הס"ל ורצו ספך למכו ונר סיחו צאנורו יען שהוא (ח"ס) טרוד כל
סיוס צקלה נאה וחסידה נוסף לזה צלינור התלונידים ציסיצה גדולה
יסיצה של ונעלה וצנוקוס סצצלי תסוצות עונודים להסיצ לרצים הדוסקים
צתסוצות ע"כ לא נסאר לו סנאי להסגיח צעיכל מקיחח על צכו ויה"י
כונסיצ לרצו צחכונה ודעת הנה נעים צונירות ישראל חנור ככל סיוס
חונן ונעלה וזרעו לצרכה והאן הצן סואל ונאין לו להלדיק כסף חרצה
להלכות וליתן כל סיוס הען הגורן הען היקצ ? חונסס הכוונה ככל סיוס
חונן ונעלה הלדיק ונעלה כל סיוס וכל העת סלו לאחרים וזרעו ונה
הסא עליהם אחר סהקריצ את עמו לאחרים והצטיחו הס"ת וזרעו
לצרכה צצכות זה סנוכסה את הרצים אל ידאוג עבור צכו כי הסס
עבור לו סיתצרכו צכו צנודה גדוסה צתורה עכ"ד התלוניד וססיצ לו
רצו חנונתי צכו חנונתי והוסיק רצו למרס צזה נוקרס קודס סמונה
קריס לא תהיה נשכלה ועקרה צארכך כו' כי צגוני דרס לא תה"י
נשכלה ועקריה סלא תה"י עקרה ונן התלונידים ולא תדאוג אחר כי
ינצו התלונידים וחתה וסוכרס להקריצ את חונך צצבור התלונידים לא
יה"י כך עידן להסגיח על צניך על זה צאה הצנחה את נוספר יניך
וזה סאמה נומן לאחרים חנלה לנענן ירצו יניך וצניך יה"י לצרכה
כאנור והנן.

והרב ר' יצחק סווייגער נעס"ס סלח את ציחורו עסנו"ס צתסוי ח"ס
(צחקדונה חיו"ד) למרס הקרס והותירך ה' לעוצה צמרי צנוך
הסוכה חציג דהסלנות ח"ע ועלית על גרס הנעעלות ונינו תחיה להסלית
אחרים כ"פ לדיק כחנור יסרס כו' עוד יסובן צסיצה כו' והתכלית
להגיד לאחרים כי ה' לורי וס"ל והותירך ה' לעוצה עבור סרי צנוך
זה הסוכה ג"כ צנוקרס זה לא תה"י נשכלה ועקרה צארכך סתלד צכיס
וגס לרצות גצולך צחלונידים וע"י את נוספר יניך חנלה לענן ירצו
יניכס ויני צכיס ויס להאריך צזה והנן.

הרב הגאון ר' פייש פ"ס זצ"ל פ"ב

סמורה חס כסף תלוה את ענוי את העני ענוך צנודרס הה"ד סוצ
חס חונן ונעלה יכלכל דצרי צנוסס יל"ס עסנו"ס צנוד"ס (על
חצות) יה"י ציתך פתוח לרוחה לכל עוצר וסצ יה"י ציתך פתוח להעניק
להס די ונחסורס וא"ך תוכס לזה חס ויה"י ענייס צכי ציתך כאשר
תנחה

תתבונן את צני' ציתך בדרך העני' צפרוקה ולא תחלוקה לשלחן ולכס
וכוונת האלמך, ונאשר שונה לחנו' הוא וצ' יספיקו צוועט צלחם יצם
ולו יכולת צידו. ליתן' לאציונים וועדני וולך וזשיא הוועד' אס בקף
הלוה את עוני' אס תחפין לעשות גוונ' להלות בקף דע אס העני'
עונך רק אס תתבונן צציתך בדרך העניים רק אז ציכלתך לעשות
לדקה וחסד והצ' ע' הקרא טוב איש חונן ונולד יען כי יכלכל את
דציו תתבונן ציהו ולרכו וכלכל צוועד הקתפוקה ולו צאפסקות שציו
יהי פתוח לרוחה והצן.

דברים בעת לברית מילה.

כשם שכל נכס לצרית כן יכנס לתורה לטובה
ולנועט' (גורא שצת קליו) הוולך חכס אונר לכל זון
ועת לכל חסן גם להתחלת לונד החורה לכשוואין ולרוב וולות קבוע
הזון כנולחזיל צן חונס לונקרא כו' כי דצר צעמו ויה טיב אך לא
טוב אס עצר עמו, ויה טוב ונה נעים אס תחת החופה עוונד נער
צאצ' חלדו לחיו כערוגת הצושס, ועל פניו נגה אור הילדות והשחרות
וכונה וכווער אס שם על לך נערה רכה צשנים עוונד איש אשר כצר
אכל חלי צשרו, אין כונה צעיניו אין אדנות על פניו, הקין חלף הלך
לו עת חגשונים הגיע וכן לונועדים ונקראי קודם לקרצנות ולתפלה
זונס קבוע חוק ולא יעצור אולס צדורנו דורשוא גם אס ונקיינין
הנולות אין ונקיינין אוחן צזונס לונודים תורה אחר שלונדו חכונות
אחרות נוסאים אשה אחר שכלה צשרס ושארס והונעשים הטוצים
עושים אחר ויתחסס צהלוואס ונכירים את העניים לצוזה וס צכלכל
קרנן ה' אשר לא הקריצ צוועדו (פ' שלח) ע'כ אלו וצברכים את הילד
כסם שכל נכס לצרית ציום ח' צזוננו כן יכנס לתורה צזונת, ל ח ו ת ה
צנעדותו ולנועט' צחיים חיותו לטובתו ולצדקתו.

לנשואין.

כל כלה שע' יכיה יפות אין כל גופה לר' צד' קה
(גורא) הנה חז' יעלו לנו צעת צחירת אשה להצ' על עיניה
אס הס יפות אונס אכחו לא כדע איזה עינים נקראות יפות אך שלונה
הוולך ע'ה שאלור צשיריו צשצח רעיתו האהובה (שה'ס) הסן יפה רעית'
עיניך יונים הרי רואים אכחו שעינים יפות הן אלה הדונות לצ'י
יונה וצאונות אס ידצרו ככצדות לחתן צכלה כזו שעיניה דונות לעיני
היונה קטנות וארוכות נעים ונדים ואין וולאות ונוחה אף כרגע צודאי'
ידחה נכצדות כאלה צשתי ידיו ואך יאנר על עינים כאלה כי יפות
הנה, אך חכונ'ל דרשו (עירובין י"ח) והפסקוק והנה עלה זית סרף
צפיה אונר יונה לפני הקצ'ה רצש' יסו ונוטותי ונורין בזית ונקודין
צידך ואל יסו ונחוקין בדצש ציד צשר ודס הרי רואים אלו ונה
שחונה יס לה ודח הקתפוקו להקתמק צנועט' ולתורה עינים לונולת
שינין

סיונין לה הקציה פרכסת ונידו הרחצה והנולח ואינה נזקקת לה גדולות ונפלאות לנחק את חייה ולחיות על חשבון אחרים וחזן נחם ים לה הטבע שלזה הנודות אליו לא תחליף אותו בלחץ צדק חושן שבוכלס ויודעת לשנוור קינה הנויחד לה וכלל הדרכים אשר היא חוזרת ונחשבת שבה לקינה ונקווה התנידי ולכן כתב צעל ונעמי ה' הטעם שכלת נח היותה לראות הקלו הנוים ונעל פני הארץ כי ידע נח טבעת היותה שחצא חזרה אליו להחצה וכנוו קרואים אהנו בלילות הנזרח מקולחים וכתבים נחולים על ידי היותה נופני שבוטחים עליה שתשוב לנקווה אשר נכלמה נחש ולא תחור אחרי עיניה להנייר את קינה ליקט ונות צעלה באחרים ולזה דיונה שלונה עיניה של רעייתו לעיני היותה כי חרצה כזו אשר נוכל להנייר לה אחי ונלכדון כלל תבואי אלי ונראש חונטה והיא כמותם על לצו ועיניה לא תצטנה באנשים אחרים כלל כזו ים לקראת "יוגתי" תנתי נופני שחונה היא דוונה ליונה ובפרט י ים לה ג"כ עדת הסתפקות לשצוע רלון צוה שנוירית לה צעלה ולא ללבת בגדולות לצקס נותדות ואינה תולה עיניה לראות צננות הארץ יחוריה וקנניה אשר כזו עיניה דוונה לעיני היותה ועינים כאלה יפות חסר ואין כל גופה לריכת צדיקה כי עם אשר כזאת יונל הצעל חיים טונים ושלוח השקט יהיו כל יוני חיו וזה עיקר החיים של איש כנוו קלור שלונה קוצ פת חרצה ושלוח זה.

ורב הגאון ר' יעקב איסקאלסקי נ"י גויארק (אמריקה)

להספד.

כי זילך אדם לבית עולמו וטבבו בשוק הסופדים.

(קהל י"ב.)

הנה כל איש יהיה וי שיהיה שנות ים לו וי שזוכים עליו ונקפידים ליתו חתנו צובה ונללל כל ארדן צעל כעוריה כותן לחונה צנו וצמותו צוכים וקופדים על הלך נחם ונפרנס גם קרובי הגם קלא היה להם שום טובה ונונו גס הם צוכים כי עלוום וצערם היה אך ונקום כל הצוכים ונקפידים האלה הוא קנוך לונות הנות קציצ לקצרו הפתוח שם יצבו וקס יקפדו לו אצל אנשים הקוצצים בשוק החיים, ההולכים צחון אין להם על ונה לצבות ועל ונה לקפוד כי לא היו להם שום טובה ונונו צחייו ולא אצדו כלל צמותו ועל ונה יצבו ולונה יקפדו? אך אדם שנות, אדם צעל לצ קוצ וצעל נדות טובות ת"ח ויר"א אדם קלא חי רק לעלנו רק עשה לדקא וחקה, הרצה להציצ עם זולתו, היה חצר לכל דצר שצקדושה אצ ליחווים, איש כזה שנות גס אנשים ון השוק (אשר אינם קרובים) הקוצצים צחון גס להם ים לצבות וגם הם ונקפידים אותו כי לצס דוי על העדר איש יקר ועוצ ור"א כי הולך אדם אל בית עולמו (שם אדם נורה על אדם קוצ צעל לצ רגש כנולח"ל להם קרואים אדם) הם

«אדם»

"אדם" טוב הולך כצית עולמו אז יקצנו "נשוק הקופידים" כל רק הקרובים אל ונטחו חסמו וצני כיתו קופידים עליו רק גם הקרובים נשוק יקסלו לו כי חסדו כלי חסדה. (הלכות).

יידיש דיימשע ערהלערונגען:

אין מדרש פינדען וויר אלס השם יתברך-זיא תוה"ק פיר ישראל געבען וואללטע, האבען דיא מלאכים סערהינדערען וואללען, זיא ווינטשען דאסס דיא תורה ביא איהנען בלייבען זאלל זיא שפראכען מיט דען ווארטען "מה אנוש כי חוכרנו חנה הודך על השמים" דיה וואס איזט דען דער מענטש דאס דוא זיינער געדענקסט, גיעב דיא תורה דעט היממעל, דיעזער ווארטע דער ענגעל שיינט אונס גאנץ אויפפאללענד, וואוסטען דען ניכט זיא מלאכים דאס דיא תוה"ק גור פיר ישראל געאייגנט איזט, ווירא אויך מויע"ה איהנען צור אנטווארט גאב אינדעם ער איהנען זאגט עס שטעהט אין דער תורה "אנכי היא אשר הוצאתיך מארץ מצרים" איך זיין גאטט דער זיין אונט מצרים געפיהרט האט נון ווארעט איהר מלאכים דען אין מצרים, פערנער הייסט עס אין דער תורה מאן זאלל שבת קיינע ארבייט פערריכטען אויבזיטעט איהר דען אין דען וואכענטאגען, דיא מלאכים וואוסטען זאך דאמאן צו וועלכעט צוועקעס סארדערטען זיא דאהער דיא תורה? דער גאון המגידים רבי יעקב מרובנא ערקלערט דיעס מיט איינעם משל איין בעריהמטער ראבהינער זייר אין איינע גרעסערע געמיינדע לאנגע יאהרען אמטירטע ווא ער צו זעהר מיט געמיינדע אנגעלעגענהייטען אין אנשפירן גענאמען וואר קאהם אין שפעטערעם אלטער אויף דעם געדאנקען זיינע מיהע צו ערלייכטען אונד זיין רבנות מיט איינער קליינערן געמיינדע צו פערוועקסעלן ווא ער מעהר רוהע פינדען ווירד ער טיילטע דיעזע זיינע אבזיכט מיט זיינער געמיינדע דיא פאן דער ריכטיגקייט זיינער גרינדע איבערצייגט ווארדען דאמיט צו פרידען ווארען, ער שרייבט אן איינער קליינער געמיינדע דיא איהם זאמארט אקצעפטירטען אונד וואגען מיט בעגלייטונג נאך איהם זענדעטען, אלס דער וואגען מיט דער דעפוטאציאון אנלאנגטע דא פיעלען איבער זיא דיה מיט גליעדער דער גראססען געמיינדע אונד וואלטען אים קיינען אומשטאנד צו געבען דאסס איהר ראבבינער פאן איהנען זיך ענטפערען זאלל דער ראבבינער וואר גאנץ ערשטוינט איבער דאס סערהאערען זיינער געמיינדע אונד פראגט זיא איהר האבט יא זעלבער איהרע צושטימונג צו מיינער אבריווע געגעבען אום מיר אויף מיין אלטער רוהע צו סערשאפטען וואס פערזאנלעכט איין אייערען ענטשלוסט צו בערייען? דא ערווידערטען זיא איהם וויר וואללען זיך ניכט צוריקהאלטען אבער דיעזער קליינע געמיינדע דעהנען דוא זיך אנגעטראגען האסט ביא איהנען ראבבינער צו זיין ווערדען פיללייכט גלויבען וויר ווארען מיט דיר ניכט צופריעדען זיא ווארט געמיססיגט פאן אונם צו פליכטען דעמאומאלגע ווערדען זיא דיינע גרעסע ניכט גאך געבויט ווירזייען אויס דיעזעט גרונדע האבען וויר מיט איהנען געשטרייטען זיין איהנען צו צייגען

צייגן וויא האך געשעצט דוא אין אונזערער מיטטע ביזט אונד אונס איין
גראסעס אפפער איזט דין ענטבעהרען צו מיטטען דאמיט זיא דין זיינער
גראסעס געמעסט עהרען ואללען. דיא אנווענדונג דעס משלים איזט, השם
יתברך וואללטע דיא תהי"ק צום וואהלע דער מענשען אויף ערדען מיר
ישראל געבען דיא מלאכים וואוסטען עס צו גוט דאס דיא תורה וי"א גור פיר
ישראל געאייגנט. דאמיט אבער ישראל דען ווערטה דער תהי"ק צו שעטצען
וויסען דעס וואלע שטריטען זיא וועגען דער תהי"ק אונד ביטטעטען זיא
השם יתברך דיא תורה בייא איהען צו לאסטען. דאדער וואללען וויר
בעשטערעכט זיין אימער אין דען וועגען דער תהי"ק צו וואנדעלן זיא
מיהרט אונס צום עוויגען היילע צום עוויגען לעבען אויך ימים בימינה
בשמאלה יושור וכבוד אמן.

ארגו מכתבים.

מאיר אין דעמי נוחה לקבל דברים כאלה אשר אין צהם לא תורה
ולא חכמה ועל כן ע"ס אשר נחתום ונעיד עליה ונר צעלנו
בתב על נאמר "דורש וקבל ספר" ואין קחנא תן אל תהי כעצדים
הנמשך את הרב ע"נו לקבל "פירי" ואגדה נוספת נחגלון רעק"א
כי פ"א צא נשכיל [ל"ל נשכיל] אחד לפתיו נפשו "לשאל" הגיע ונה
למנוח כי שכת להחלל ערצית כליל יו"ט וזכר לנומרתו וגם שכת
לחכול קעודת יו"ט ערצית וזכר מניהם איזה נהם יסלים קודם?
הגלון הבין כי צא רק לקחתו וקיים וקרא קודם ענה בקיל כחולת
דע לך כי דינים כאלו לא כדשים לי ולכן לא לנומרתם וכדוניה לי
שגם לך לא כלרים, יען כי אנכי נעולם לא חכמה על חמלת ערצית
וכא לחכור על הקעודת מלא חכמי וחתה נעולם לא חכמה ונלחכול
קעודת ערצית ולא חכיר על החמלה מלא החמלת זלצב משה דברים
אשר אינם ראויים להקריב על נקבה הדפוק נהן להם נוקם "צקל
הייר" אשר להנערכת ואם הכותב חפץ צהם דוקא עליו למלא דוני
הוללות סב"ד אשר כי דוא"ר הולך וצא עס נוכחים וכל קלוי חבל
ורצים ונחכותים צחלונם ונעליה מלא צקות דונחט לא רע"ה זה
מנה"ה זה ואם נקוב אותם לצעליהם איך אשא לצדי הסוללות הרצות
הנן הגורן הון היקצ? ולמדות חמלני לנוללות חניד רלון הכותמים
צהם כלומר צו חן וילא ונן הכלל וחתה הקלימה דור כתצתי אדותיו
לסר הגלון אב"ד צקחלתו הקוית חזקה כי דצרי יעמן פרי וכל אל
ידחק את השמה ויהי יצרכנו צקלום. העורך.

אבני זכרון להודש שבט.

הנחן רי נסה שיק חוקט, אי צו חל"ט. סרה"ק רי נשולס זי"א האניפאלי
ר צו חק"ק. סרה"ק רי נסה לייב מאסיב, רי צו חק"ק. סרה"ק רי חיים
כדי מ"צ צקחנא, ריצו חרפ"ה. הגלון רי שלום נירכי סכהן צקחנא, מ"ו צו
סרה"ק רי יושנא דוקא נצחנא, כ"ה צו חרפ"ד. הגלון רי דור חלוי צעל
המ"ה צלצוצ, כ"ו צו חכ"ה. סרה"ק רי חל"א יו"ט ליפא מ"צ קיגענה, כ"ט צו חרפ"ד

הונדמאכונג.

וויר זעסען עס צור אלגעמיינען קענסטיס, דאס
וויר איינען גראסען לאנער האבען פאן אלטע אונד נייע
בישרע וויינע אויך של פסח עצהוים סארטיערס אין אללען
גאטונגען זא וויא מאנארא, ערמעללעקי, ריזלינע, מושקא-
טע, טשעמענע, פין מאנפאליערס אין יעדע פאסער
גראסע צום אללער ביליגסטען טאנעס פרייז אין ענגרוי
אונד דעטאיל. אויך אמעריקען וויר אונזער גראסען
שפיריטוס לאנער וויא אויך שליגאוויטן של פסח אפי
למהדרין אין יעדען קוואנטום וויר זינד בעשטערעם יעדען
קונדע מיט דער גרעסטער פינקטליכקייט צו בעדיענען
אונד אויס צופאלגען. איינע בעסטעלונג געניגע איבער-
דעסטען איבערצייג צו שאפפן, דיא קארעקטהייט אונד
פינקטליכקייט וויא אונזער בעסטער רעקלאם.

Gebrüder Feiger Wein und Spiritushandlung
SIMEUL-SILVANIAI.

ספרים.

שיע חיים מדפיס מכורך 2000 לעי - אה"ע כניל 1000 - טיר
אה"ע ווילנא ביח ד"פ מכורך 1200 - רמב"ם בערלין 3000 - משניות
עם תוס' יריט מכורך 600 - מק"ח על הל' פסח ע"א אלף המגן מכורך 250
כתב סופר עה"ת 150 - ליקוטי אמרים ווילנא 150 - שו"ת ערוגת
הבושם מכורך 250 - שבט מוסר מכורך 100 - מדרש תנחומא עם
עננים מכורך 120 - חומר דבורה מכורך 15 - שירי משכיל מכורך 40
עשרה מאמרות מכורך 150 - פרשת דרכים מכורך 100 - הספר הישר
עם ס' יוספון 80 - ס' זכר רב 50 - הגדה של פסח עם לקוטי מהר"ם
שיק 40 - טעמי מנהגים עם רוקח קטן 40 - אמרי נועם הויכוח עם
הגדוד ביהודה 15.

סה 9400 לעי. הקונה כולם כאחד להשיגם בעד 8000 לעי.

Abraham Feuer, IALMEU. (Romania.)

מחברים נכבדים!

לא אל תחשיבו את דליהו דמורשיהו

אין לכם שום חובות מסוגלה

לדפוס חשיבו לכם כסף עמיתו

בדבר הדפוס הזה בכל הארצות

ובכל בתי הדפוס אצרינשאר

המורה הנדב והנמון וכן יודע מה יולד יוסף

בית דפוס מוצא לאור

מלאכה בקיה ופה בעט מחשבת דעה בנקודת השקפה

מדויקה וכוונה ותשביע דצון כל המפוקים ונקיי הדעת

הדפוס אחד היחיד גדולים אשור ביוראם כלא עם

אותיות יפות וטובות מכל המדפוס הוצאות מבית דפוס

יציקת הפועלים בומחים במקצועותיהם

ברי ארון ורצי אלקים גם יש לי

בית כריכת ספרים

והכל בשיטת חזקה ויפה

במטותא רבני סרם תחליטו לבחור

בבית דפוס כבוד אלי ובאו אתי

במטא וסמן בודאלי המצאנו שיש לנו שום

במטא וסמן בודאלי המצאנו שיש לנו שום

במטא וסמן בודאלי המצאנו שיש לנו שום

במטא וסמן בודאלי המצאנו שיש לנו שום

במטא וסמן בודאלי המצאנו שיש לנו שום

במטא וסמן בודאלי המצאנו שיש לנו שום

במטא וסמן בודאלי המצאנו שיש לנו שום

במטא וסמן בודאלי המצאנו שיש לנו שום

במטא וסמן בודאלי המצאנו שיש לנו שום

במטא וסמן בודאלי המצאנו שיש לנו שום

מגד ירחים

יוצא לאור פעם אחת בחודש.

מגדים חדשים גם יסנים ביאורים ופירושים בדעת קדושים.
לכל חפציהם, דרושים על פרשיות וחזו"ה, יפוצו אורה, וגם על
מדרשי חכמזל האהובים, כוויות מחוטבים, דרושים לכל חפציהם
בזמניהם, פנינים יקרים מפני סופרים וספרים, בעזרת יוצר היום.

ערך ע"י

יוסף היים הכהן ווייס

מחירו לשנה מאה וארבעים לעי, לאמערקא ב' דולרים,
לטהעכיא 30 כתרין ובערך זה בשאר ארצות.

מחיר מודעות כפי גודל השטח.

מחברים השולחים ספריהם יתפרטנו בהרחוק.

MEGED JERUCHIM

REVISTA LUNARA TALMUDICA-ŞTIINȚIFICĂ

REDACTEUR :

JOSIF WEISS

ABONAMENTUL ANUAL LEI 140.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA Sătmăr, Latinitatei 11

Cenz. Rabbi Ig. Klein Sătmăr.

פאטאגראף צענטראל.

קאוינצי נאססע נומר 22. I. שטאק.

פאטאגראפיען אין קונסטמאללער אויספיהרונג, אויסערדעם בילדער פיר רייזעפאסטע אונד פיר נייעסטע בעזעצליכע לעגטימאציען צו בילליגסטען פרייזע, אין דרינגענדען פאללע אויך אין איינע פאר שטונדען ערלעזיגט, אויך וואונד געהע איך אויך צו פאמיליליע אויפנאהמען אינס הויז וויא אויך אויס לאנד.

ביסטע דיא וועהרטע בלויבענסגענאסטען אום אונטערשטיצונג מיינעם אונטערנעמונגס. צייכנע האכאכטונגספאל.

יהודא פריעדמאן.

Fotograf „CENTRAL“ Fényképész Satu-Mare.
Str. Stefan cel Mare (Kazinczy utca) 22.

קאנקורו.

ביא דער באיא-ספריער (פעלשא באניע) אויט. ארטא. יידישען קולטוס-געמיינדע איזט דער פאסטען אייגעס שוחט ובודק בעל תפלה ומוהל זאפארט צו בעזעטצען. געהאלט Lei 3500 וואהנונג מיט זעממטליכע געבען איינע קאממען. בעווערבער דיא אנערקאנטע מומחזים ת"ח מפורסמים וי"ש מרבים זיין דירפען. וואללען איהרע אפפערטע נעכסט אנגאבע איהרעס לעבענט עלטערס אונד פאמיליען צושטאנדעס מיט בייאגעשלאסטענע קבלות אונד צייגניסט אגשריפטען. בעטרעפט איהרער ביזוהעריגען טהעטיגקייט צום פאר-שטאנד אביגער געמיינדע אייגנרייכען. שפעזען ווערדען נור דען אקצעפטערטען פערגיעטעט. באיא-ספריער (פעלשא באניע) א' תשא תרפ"ו לפ"ק.

Simon Klein,
גבאי.

Eugen Weisz,
געמיינדע פרעזעס.

מורעה.

אני הו"מ אפרסם ברבים שהבתיים שעשיתי ומכרתי בחמשה שנים האחרונים לאיזה שיטת האחרונים יש חשש על השל ראשים, יען שהתחלתי או לעטוק במלאכה וסמכתי על מה שראיתי בחים שנעשו באופן זה. בכן אני מבקש שכל מי שקנה מאחי בחים או תפילין במשך זמן זה ישלח לי הוראים חזרה ואני מחליפם באחרים אשר הם עצהיו"ט בלי שום חשש בעזחיות כפי אשר תשיג ידי וכל מי שירידן אותי לכף זכות מן השמים ידון ג"כ ליו. בעה"ה יום א' ס' תשא תרפ"ו פה ביסטריץ יע"א.

שמואל וואקסמאן סופר סת"ם.

Samuel Wachsmann, BISTRITA, Obervorstadt No. 13.

מגד ירחים

ערוך על ידי יוסף חיים הכהן ווייס סאטמאר, שנה שלישית חוברת ו'.

תגובה

הרב הגאון כ"ר ר' יודא אלטמן וצ"ל מטאמדה.

מדרש ויקחו לי תרומה כפי המעשים אשר ישימו וילמי עבד וילום חסדי
דברי הרמב"ם המורה בחיבול על יקרא קודם לזה כי יקחו
כפי לכונו כפיין אותו עד שיאונה כולם לאל ויהיו צעצועה דעוניה
הבסיס ימן כי כפי הישגילי בבקשת וכלתה למעולה המורה ויקח ימי
אוחזו צמח"צ סיועו אשר עומדת לה וישימו חסדן אותו עד אשר
החיות יקריבו ויהי יתורם ויהי ואלו ישימו חסדן וישימו יתורם
וישלו וישימו יתורם יתורם קודם ויהי הישימו חסדן וישימו יתורם
ויקחו לי תרומה עולה על העקבות צמח"צ (כי עומדת על העקבות)
וכי צמח"צ ואלו חסדן וישימו חסדן וישימו חסדן וישימו חסדן
כונן לאל ישימו וילמי עבד אשר כי רק חסדן וישימו חסדן וישימו חסדן
למעולה המורה לאל ויקרי חסדן וישימו חסדן וישימו חסדן

היה הגאון כר' משה יצחק קובשניצער זצ"ל ראדוויץ

אמר ליה הרי עינא אלקיבא ביה כהן סבאון
ויקחו ליה תרומה כי קצריה ליהטת צעתי עבד
א"ל צא יליף דידך נליף כי ידע חסדא נדקדק חס סלדיקס
בחוט סמטת סמלוד וקציו סמטת נלד בי פה סלדס סמטת סן
קציה נדקדק כיה רק צלדס גדול סלדיק צידר סלדל דציו ולסוד
סלד צול ליד סילול ססס סיו גיב סמט יסמ וס"ס כי סודת סמט
סלס" סלדוד גס סס לל סמטת ספועל רק סלס צימטת סס סמט
סלס" גס זס סמט לל סגון ססל"כ סלדל סלל סמטת סס סן
קציה נלסרף לונסס ס"כ סלד"כ כי סיו סלס סילכל סול" כי סלס
צציו סללוד סודס סגופיס נה סלד ססס סס סלס צציו נלסלס
סודס סגופיס סלן סס סס סלס צציו סן סלס נכלס סודס כ"כ
נלד כן סס"ס סיו נכלס סמטת סלדדס צדקדוק רק סודס סלססס
סלד סס ס" סקס סס חס"ס ס" סלס סובלס סיו סלס סובל צידר
סמטס כיו כן סס"ס סול קנל וסוקס רק סלל סלדיקס סלד סל ס"ס
צוער סללוד וס"כ סמט וס"ס סל סלדס קלס סלדוד סמט סל
סמטס סו סל סמט סל סקלס וסוד ס" סמטס קסדסס וסודס
סס וס"ס סל עינא סלדיקס כהן סול ס"ל סלד וס" סמט סמט
נלסנלס כן ע" סמטתס סלד דצ" סלס סמטס וסול נלסל ס"ס
יסלדל סלד סלד סמט וסמט ס"כ סלד"כ כי קציה לונס" סלדוד
סמטת סקלל דצ" קל סמט סלל" סלד וסמט יכל סקוד סלד ס"ס
סול"כ סל"כ כי ס" סלס סובלס ורק סלדיק סוקס ס" כי סמטת סמט לל
סמטת ונדקדק סמט צידר וס"כ

מדרש עליהם ויקחו לי תרומה שהקדש שבינתי צניכסם ואכפר לכם
 (הוצא דדברי יהונתן מ' תרומה) ויל"ם דליחא צנדרס שאלו
 למחולא חומא ינה עונסה והקצצה כפס החומא חנויה כו' שאלו להקצצה
 חומא ונה עונסה והקצצה יעשה תשובה ויכופר לו וכו' הקצצה עשה דע"כ
 הקיל הקצצה להחומא כי כאשר קבלנו את התורה והקצצה היינו
 בשמחה שנקבלו לשמור את המקדש וחי' צפסיעה אך הלא נקרא
 ונלח דבר אם צעליו ענו לה ישלם ואחר כי הקצצה שוכן צמחמו
 חוי פסיעה צעעלים ופסעו. וזה נייסצ צק' שם ונשמואל דברי הרמב"ם
 שפסק גז' לה"ר דפסע הרשעון אינו חי' צדק דזה שומר דוד יכרת
 ה' כל שפתי חלקות זה רק צמתי פפעים ולבאורה טענא צעי ולהגיל
 "ל עפ"י ונאחז"ל צקועה כל הנקסר לה"ר חנר הקצצה אין איז והוא
 יכולין לדור באחד וא"כ אין צעליו ענו והה רק אחר שקיפר מ"ל ואז
 נקתלקה השכינה וננוה וא"כ צמפס הסכית אין שכינה ענו ולא הוי
 פסיעה צעעלים ע"כ רק צקיפר פפס סכית חי' והנה נוצאר צנדרס
 ויקחו לי תרומה אדם לוקח חפץ מנה יוכל ליקח צעליו ענו אזל
 הקצצה נתן לישראל ואחר קחו אותי ענה שנאמר ויקחו לי תרומה אותי
 אתם לוקחים וצ' חומר הלשון צנדרס ויקחו תרומה אינו חומר חלל
 ויקחו לי תרומה אותי אתם לוקחים וז"ל הפליאה ויקחו לי תרומה
 שהקדש שבינתי צניכסם ואכפר לכם דלז' יהי צעליו ענו ונחכפר
 וכנ"ל ואצן.

הרב דוד שליטל ג"י ראב"ד מונקאטש.

7154

[illegible]

[illegible]

הרב אברהם אהרן יודעל'אווין נ"י

רצו הכולל לאגודת הקהילות הירושלית בירושלים

הגאון כ"ר מו"ה בנימין וואלף זצ"ל ראב"ד פיעטריקוב.

[illegible]

בִּי יֵצֵא הוּא דִּי־יִשְׂרָאֵל כַּחֲשָׁצִים לְרוּחַ אֱלֹהִים וְנִסּוּס דִּי־יִשְׂרָאֵל יִקְנוּ
צַחֲחֵינּוּ וְנִשְׁלִיכֵי אֱלֹהִים שְׁלֵל יִקְנוּ צַחֲחֵינּוּ חֵיב קָרָה וְהָרִי קוֹשֵׁי הַנוּן
וְכֹה יִתְבַּחֲרוּ דְּבָרֵי הַנִּדְרָשׁ הַכִּל וְאַתָּה תִּלְוֶה בּוֹי וְהוּא עֵדוּת טַהֲשִׁכִּינָה
קוֹרָה צִי־יִשְׂרָאֵל וְקָסָה וְחֵי מַהֲכֵי הַעֲדוּת הֵא כְּתִיב אַחֲרֵי רַצִּים וּבְקוֹשֵׁי
הַנוּן וְיֵהִי בְּנוֹשִׁיץ זִשְׁלִיכֵי וְאַתָּה וְנִהִיִּי אֵת כּוֹלָם שִׁי־יִשְׂרָאֵל יַעֲנוּדוּ צַחֲחֵינּוּ
חֵיב הַנּוֹה הַרְדּוּ וְהַבֶּן אִיִּי יֵשׁ לְפָרֶשׁ צֹה הַפְּלִיאָה עַל הַקָּרָא קוֹר אוֹ
כַּסֵּב בִּי יוֹלֵד וּבְכֹאן רַמּוֹ לְהַסִּינּוּ וְכֵן הַתּוֹרָה בִּי צַשִּׁיִּי חוֹלִין יִיִּי יִלְיָף רוּחַ
וְקִי־צִבּוֹת דְּלֹנֹחַ טִרְפָּה וְעִיִּי דְּלֹחֲלִין צַחֲחֵינּוּ וְחֵיִיִּי קוֹר אוֹ כַּסֵּב בּוֹי
וְנִיִּיִּי הַקּוֹנִיִּי יִרְלֵה וְקָסָה דְּלֹנֹחַ טִרְפָּה וְעִיִּי דְּלֹחֲלִין צַחֲחֵינּוּ וְחֵיִּיִּי קָסָה
קוֹשֵׁי הַנוּן הַכִּל וְלִיִּי יַעֲן דִּי־יִשְׂרָאֵל יִקְנוּ צַחֲחֵינּוּ וְנוֹצֵן הַפְּלִיאָה וְדוּק.
וְדִוְחֵה דְּבָרֵי הַגִּלּוֹן כַּכֵּל הֵיִךְ זִלִּי צַחֲחֵינּוּ וְנִשְׁפָּטִים צַפְקוֹק לְכַטּוֹת אַחֲרֵי
רַצִּים לְהַטּוֹת לְכַטּוֹת כְּלוּמֵי צִדְדֵי שֵׁשׁ נָטִיָּה וְלִדְדִים לְכַאן וּלְכַאן אֵת
אַחֲרֵי רַצִּים לְהַטּוֹת וְנִשְׁלִיכֵי צִדְדֵי הַצְּרוּר לֵא וְנִהִיִּי הַתְּמַגְדוֹת הַרְדּוּ וְאֵת
וְדִבְרֵין מַשִּׁינּוּ מַצְעִיִּיִּי רַחֲמֵי וְקַבְלֵנוּ צַחֲחֵינּוּ מַהֲכֵי אֵת וְהוֹדִינוּ אֵת
לְהַטּוֹת מַשִּׁיִּי חֵיִיִּי חֵיִיִּי חֵיִיִּי וְרַצְּבוֹת אֲוִנִיִּיִּי כַּכֵּל זֵה חֵין שׁוֹנֵעִין לְהַטּוֹת הַעֲוִיר.

כ"י תתקצ"א

הרב הגאון אלעזר פאשקעס ז"ל גאלאנצטא.

[illegible]

וממלת ליווי העמים כי אם מלך צמיחהם וצמיחת האדם להפיק לא
 תהיה כי אם לאנשים אשר היו בעלי תוקף וקצין וידו ומבקיהם לאלה
 יעציו אבל צאצא לא לחכמים לחם זאת לא יצאו העצמים הנזכרים
 חרע הזאת ילדה ב"י שחילקו את מלכות ה' וכל אחד לקח לו לך אחד
 וזה אנוהו "מיום שנקצצו המלכות" ר"ל שחילקו את מלכות ה' אשר
 על המלוכה לשמים ועושים חקד רק מרגשות לבם ב"י בנזים מידם
 על ח"ח שילמדו מורה ממך דוחק ועמך שאין להם נאמנה יסבן.

הרב הגאון מרה פייט פ"ט זצ"ל דרשן ח"ב.

מדרש להיווג אותם בעמים אלו האצות ויל"ב יעצמו האלים ויבטלו
 את צריה יעקב כ"י הנוכח במובחם גמגם גורם להפדיל הפנות
 אחר שהם זרע אומה ובהפכו לקורי גמן נכרים והדברים שחזקין אונם
 איב טור אכחו לא נדע נדע על כל לרה שלא נבא נחזירם זמנו
 אצות לטוב לנו והלא הפוך הוא כי זכות אצות הנזכר רק מוצ אצות
 שאין לנו טובים בעקבותיהם ובאנוהו אונם העבין כנאמרים שאלה
 נקלקלת את המורה ולהפך על כל פאנים תבוקה אצות וכן מור
 נט זכות אצות את המ"ת אינו צמק ועת ר"ן טור לו זכות אצות
 לטובתיו צאנוהו הגם שחטא יחלל לפי שעה יענו ייטש יחלל ויחלל
 יקראל נעבא אצותיהם צידיהם נקיס שיפול העין ש"י יסו פירוש
 וכדוהה המלכות אונם צ"י צחקותי קם נאמר צמוכמה ב"מ "חלף"
 גם זאת ומרש"י אינו נדע חלל צאק"י ונפדנא דריתחא לו זכות אצות
 לנו רק לרעה כדרך המלכה הנקלקלת את המלכות וזוה יצא יעבין
 נקראי קודש בעין הוצר וכך אשר ארון הכהנים צמלחו לטוב ה'
 יחיה אפי' כ"י יען שאלה צמקן אתה חפץ להוצר אומה צמלח
 חלו האצות בלונר ב"י ע"י זכות אצות מגדיל עובדא ליהלל מור
 נחזקן אפי' ובאפי' תבוקה העמך לו זכות להפדיל לאלהים ע"י ואלו
 זכות אצותם נקייצתם ליוצ להם כל הענים לרעות וטקן.

הרב הגאון רבי אברהם יודא הכהן זצ"ל ב"מ.

מסוק וראית את אחורי ופני לא יראו אשר דים תקדל וילמי ונאמרים
 הקצ"ה לנשה קשר של חמילין [מנחה צרכות דף ז'] ויל"ב מבוטא
 הלל"ח למרס [הגוי מקחיר כ'] לא כבוה"ז עושה"ז ויחזי על צמורות
 קצות אונם הטוב והעושה ועל צמורות המנה אינו צמך דין המלכות
 לעושה"ז מור הטוב והעושה וראית שם צמח גדול אחד כי מליו
 להאמין שהקצ"ה נקיר הקצו ונאמרו לא חלל המכות וזה שבוהה צמיותו
 שחיל ר"י יען שעה מייטו ונאמרו ונאמרו יעצו חזק נעלי דלית וקודם
 קצו מוצה גדולה אצל באפי' מזה ללחז נאמרים ללחז לו מליו
 לעמרת קטל התלחות צמחור מליו אחד דמיו שעה ליוח חול היו
 מוצות ונא"ל למחיר ללח מליו המור והעושה וזה נקרא קודם צמח
 לך" חרע קטל לתכלית המוצה ונאמרים הענים תמנלם לך זאת

ועליון כל הדברים האלה "באחרית הימים" כלומר שבאחרית הימים
 יהיה אלך כל המלות "בנולידה" כי תראה לנפרע שהיה לטובה ואף
 גם זאת כלבד וזה שמונו על לבו ועשיו תשובה ע"י שקול דורי
 ודעק אין לך שוזה גדולה וזה וזה שתיים הקרא "ושבה עד
 הים ותנועת צקול" אחד שני" המלות שונות צקול ה' אי"ב כל המלות
 המר האנוך ה' לטובה ובנולידה ותק"ה נשים זוניות ישראל דונינו
 חלקים" אם כי מדונה לעינינו שהם חלקים ודת הדין כי לעיני צמר
 מיהם שהם יצו ונחד אלב צלעות "חסדן צקצ היכלך" מ"י תוכו רצוף
 נקרא ויהי טוונטה זו נכצל ח"ס שאמר לתרת הקרא "וראית את
 החו"י וכי לא יראו" יראה צה בעתה לאחור לנפרע תראה כי
 הטל היה לטובה אלב "ומי לא יראו" כלומר לראות זאת עוד למי
 שהם טובה לא יראה וזה עין ק"ש נאלו ונאליים ואנשים טוונ
 ה"י "חלקים" הן החנונים והן החלקים הנורה על דין ה' אחד הכל דין
 רחמים וזה נורה ג"כ המליץ אשר צהם עיקר נולות ק"ש דמלה
 על רצון הו"י אחד נורה על חדות גמור צמקור אח"כ יחפרו
 נורה קמי רחמים לעין טוונטה על חסד ולשנאל טוונטה על דין ואח"כ
 יחפרו צחקק על המליץ ונפרע טוונטה צהם נורה נראה שתיים נוסד
 עליון חסד רחמן לנפרע ולחמור טוונטה נורה נראה שתיים נוסד
 ונראה הכל אחד דין רחמים וחסד ויהי הכל לטובה וע"כ אח"כ על
 ונראה את אחרי שראה לו הקצים קשר על המליץ ר"ל שלאחור דואים
 לנפרע טוונטה טוונטה.

מוד"ש ונראה ככל נוסח קרני הסוד כשנראה כחצ את
 הסוד כשנראה צקול ונראה טוונטה דין ונראה צקול
 על יראה ונראה נוסח לו קרני הסוד ונראה דמלה
 ית לנפרע ונראה צמקור הר קי"ב ונראה הרחוקות לא זכה נקט
 לקרני הסוד ונראה צקול לנפרע טוונטה כחן לו קרני הסוד? ונראה
 צה כי קרני הסוד שתיים לנפרע טוונטה דין לטובה ישראל כי צמקור
 נקרא יקרא חסד העגל לא היה נחון לחסד לנפרע קרני הסוד אחרי
 טוונטה ישראל נוסח ה' בנולידה ועל הים ונראה הר קי"ב היעלה על
 דמלה כי לא יראינו לעולם צה ונראה ונראה צקול הנאון חנונים
 אחרי נוסח את העגל והראו צה כי עוד לא כשרם כלבד טוונטה
 צה ונראה ויהי צרצות הימים אם יקוט חסד אחד ויחנך כי הוא
 מליח ה' ויבא לגמור נוסח נוסח או לחוקף יכול היות כי ינו
 חסן קצת לדבריו ויחנך צה לזה נחון היה לחסד לנפרע קרני הסוד
 לנפרע ידעו ישראל כי האיש הנולד חסד לישראל עליו להלטיץ צקרי
 הסוד ולא אם צמק ונ' המיט יבא חסד צמק ה' לחסד לנפרע חסד
 נוסח הלא ילעגו לו ולדבריו כי יחנך חסד צמק מליח ה' לחסד חסד
 קרני הסוד מלך? ונראה לא ינפרע לדבריו וחלונותיו והיה חסד כוונ
 חסד דברים חסדים כמקור לכחצ יכול היות כי צקול נוסח נוסח
 נוסח דין אשר צה יכול לחוקף עוד דברים או לנחוק ונראה שמונ

הרב ישראל חיים דייבקים גר"ש אליעזר.

יְהוָה.

היה הדין כי ר' שמעון חתם ושלח קרא.א.

מקורה ונכלה הוא ונצילא ויכלול תבנה. תסקין יזכו כי תלמידי ידע
 עמם תלללם לו תום תקולץ. צוללום על תלמידי וצוללום
 לקח וצום לחד דברי גלון תלמידים וצולל. ודומה צולל. תקולץ
 קודם כי תלם תלמיד לך כי יתום דבר עם לבוד צוללם ללום קודם

שבת המצות שבת המנוחה ויחיה עיניך צלחך האביון ויטל נשלו ויחיה
בקר אחד הי עושה קדושה צוים רצים והיה ויהלך צפניה עונן
גש הרצה קדושה, והיה ענו קדשים ובים עם קלית ותפילין והיה
היום ויגל רוח קדושה עד ונלך והקפידה חסדה להקציר ולשקוע צוים
ויקרה אליו רצ החובל ונלך כל להקל נשאל הקפידה ואל תחוש להטיל
קדושותיך צים ורק נה שלריך כך להי נפטר תנוח צפניה לולא
כן גונו ויחלד הקדוש וינחה ויקח הקפידים והבים של קלית ותפילין
כחטיל ליש ויחיה אליו חבט אחד לנה תעשה כן וחטאת לחלקים
הכלה חלל הש חיינו חיי רוחי והכל עוז יותר להטיל קדושתך הכבדה
והחלל הרצה להקל נשאל הקפידה, הנוקל לחלקים ציר את האדם שלא
יצקם ויחידות חלל רוח הוא צלחם יצקם חסדנות רצות להרצות כבוד
ציו ונעט לרקס קדושת צוים נחשב נגד חוללות רצות על ונלצוטי
כבוד, וכאשר תעשה חינו ונחלקת לו והיה, ונחלוי לקנן צהוללת
המותרות הוא לא כן יעשה רק יקפץ ידו ונלחת לרקס ונשאל השנור
לך שן כוי קרצה שבת המנוחה שבת המנוחה האננס לחיקה ליה טעמיה
הי הי שבת המנוחה חלל נודע רק רעש עיניך צלחך האביון ונלך
על דברים המגבים לגופך ואלת תורה הנקורה ויכלל הגשם כאשר
גשמי ועללי הצרכה הקדוש ואינם יורדים צמטע ניד ויכלל העמ ונלחציה
כדעה להי ונצן.

מכודי

החוק חלל מקודי הנשכן נשכן העדות אשר פקד על פי נשמה, וכמילת
הנשכן נשכן ל"ב, ויל"ט עמנו"ם הפרויג צמס חציו למרס
ונקרה קדושה יסקי מבקיות פיהו כי טוצים דודיך ויין עמ"י הגנור
הנשכית זי דלמורה צת קיקר לר"י תורה נשואר צכלי נוכער והטצי
לה צלחה כלים נחזיק חצך היין והטציה צכלי חרס חנור לה חנס
צכלי כסף וכלי חסר נשכחה כן והחננין וחנור לה חף תקורה חכיה
ונחקיינת חלל צנוכער יע"י"ם ונחש צכלי חס גרס יען סקצלו המורה
פ"י חור שחור נוער וע"כ נוכחין ונח שלומיין וחכיה נחקיינת רק
צכלי נוכער חלל לע"ל נכלנוד חורה נחקציה צעלנו וכל ע"י חנולעי
וחן חן נשכחה נחילל חחקייס חחורה גס צכלי ימס וחל יח"י לחחורה
יח"י חלל נחין חסר חכיה נחקייס רק צכלי נוכער וחש"ל יסקי
נחקיינת פיהו כאשר חכיה נכלנוד נחקציה צעלנו וחל "טוצים דודיך
היין נחח"כ נכסיו נכלנוד חורה ע"י נרעיה ע"כ חחורה רק כ"ן
נחקיינת רק צכלי חרס ונחח"ה חס חקצה של חורצן צחניק יען
נחוקס ח"י צו"ד ע"כ לא חיתה חקוונה לעולם נחח"כ צכין השלטי
החוקס חס"י ע"י חקציה צעלנו כחח"כ נחקצ"י נחקצ"י ח"י כוכנו ידך ח"י
נחלך לעולם וכן חורה נחח"י חלל חל לא יח"י נכחה, חס נחח"כ
חלל "מקודי" הנשכן, ונלשון ויפקד נקוט דוד כלומר נחח"י הנשכן
וכן "נשכן העדות" שגס חחורה נחח"כ ח"י גוצרת חחח"ה חקצה
לחלל

כי הכל נחלקו ית"ש וכו' הכסף והזהב והאדום רק כעו גזר הנחמה
על האולד שאינו שלו והנה הצילו רק "נחמנו צידם" והצן.

שקלים

במבצע של אש הול"א הקצ"ה נחתם כסף הכבוד
והנחה לנחמה וזה יתנו וכו' יתנו
(מקלים פיה) והקדים גוי (מקדים קיד) עוף כחו צן של קדושים
ריוו צר קינוח וזהו קרי ליה צן של קדושים דלא איסתכיל צלוחת
דחיי (וצמקו קס) נוצח גוי עופיק כי קח נחל כפסיה איסתמי כל
לחמיו והיו לניחל"א ית"ש צכל דור ודור היו עוסקני עוףין אשר
התבטחו לנחמה דאש לרגלי עקרת ותי חכם ההעקיר ותי כעוהו יודע
עיק צחיים, לני כח ולני יאה עמרת ונחלים חס לא להעקיר, אחי
היה ריוו צר קינוח קלא כחא פכיס לאלהי הנוקם האלו ועמד צמקן
קלא ליתן רסן ההכנה צידם וציעו כחלט עמרת ראשיתם ולא יכלו
להרים דאש כגדו, כי האונת היה צר לרגלו והנה צלשון חבנו"ל נקרא
הנחמד צס "לורה" (נוכיק קי) אכנים של לורה הם וכן צלשון הכמוצ
עמי הצורה) אצל ין צעלי לורה פונות ין אכנים אשר נקראו צעלי
לורה ין, שהם תלמודי חכמים גדולים והלורה שלהם הוא החכמה
צלימוד התורה אשר להם ין אכנים אשר הלורה שלהם כי הם משכילים
והלורה שלהם הוא ההשכלה שלהם, וינ אכנים ירחים ושלונים עוסקים
צמרת וצמלות והלורה שלהם הוא היראת ה' או החקירות וצמור זה
נקראים אכני לורה, אצל ין אכנים אשר אין צהם לא לורה ולא חכמה
לא יראה ולא השכלה לא עצורה ולא גוילות חקדים וכל זאת נקראים
אכני "לורה" נקום שהם משירים והם צעלי הכסף וצמור כספם
והזהב הם נחמד"ים ונחמד"ים לראש אינ "הלורה" שלהם נחא לקרואם
צס "לורה דוח" אחי ככל הכבוד שלהם הוא רק נחמה הכסף
והייתה קדושת ריוו צר קינוח צמור ולחם צמק האונת ולא איסתכיל
צלוחת דוח"א הוא לא כחא פכיס לאדירי הכסף האלו ועמד צכל
עו כגדוה ולא יכלו להרים דאש ציעו כגדו וצמורתו הרינו דאש והתבטחו
לכל לראש וזהו נח שאננו "אנחנו כל ללנו" חלו גולוני הכסף אשר
צחיי לא הרינו דאש עתה הרינו דאש והיו לניחל"א לקרא להם קס
נח"גי האונת וקצנטיה ונח"גי הקנות ונישרי הדורים, הנורים נחא כי
הכסף לו הנה לנחמד צדי הנחמיקים אותו כל הכבוד והגדולה וזה
היה קחם נחמד לנחמה כחמר חנור לו הקצ"ה שיקו כדנות ונישראל וזה
ינה הנחמן ואש ילך לצעלי הכסף לצקם וזהם כדנות על צין הנחמן
הלא צמק"ח אז להחמיק להם וליתן להם כחמ"ח דאש ולעשות אותם
לצעלי לורה אשר לא יחי רק לורה דוחי ונה ין לקנות נוכין כח
אש הצעלי לורה דוחי יחי היראנים והנחמיקים? ונחמה חס צדעת
כי הקצ"ה ינה נחמן של אש ולא ילכך לנדות הצעלי כסף, אצל
הקצ"ה נחמיו קלא ירחו, ונחל נחמד קל אש נחמית כחא הכבוד

מצעית המעושה צלצו ותחפרן ונצלי כל קצה, אך צענה שיש אפשרות
 להרע ולהלך ונרעים ונליקים, וזה אשר למה המורה זכור בו אשר
 "קיד" לא היה אהרן יחד ויין "קיד" צנוקה "צדך" צלחכם ונולדים
 הרחק ומלכו ומה לו ולך? ובכ"ז ויבצ צד כל המעשים אמת ונחמ
 הוא כי שאלו נ"כ נזהר ונקטה עד כי מולך וגופך די לעורר
 צלצו חנות נקם וכליון, כשהיוצא נורדי לאסתר וחסכנה המורה
 לישראל צנוה של הון וצקן ומהם לצא לפני הונך להליל את עמה
 הלא צלך הענה לו טקן אשר צכל העל גל ישראל ונחמי חדרות כי
 חנוני חיי צסכה כי ונה היה לך לצא צריצ עם הון אם מקודת
 הונך, היתה כי תשתחוה להון — השתחוה ומה לך לעורר חנות לפעור?
 ש"י סלקך נורדי כי חנות הון המעוררת ונצלי כל עולה וקצה הוא
 לא המעוררת לו רק נחמי מרמות ש"י היתה תלויה על צו ולא לזלזל
 בכבוד הון אבל חנותו נחכה על עם ישראל צעציל שהוא צן צנו של
 הונך קנה, לו לא עשה יסבאל כל דע והתחל עליהם לכלותם
 ולאכלם ויצוניהו נללו צבוע כוחה זו ויגד לו נורדי כל אשר
 "קדשו" את נורדי הגיד לו ש"י הגורם הוליל כל אשר קרה לישראל
 כי צבוע הדה לא כחצי שם נורדי רק היהודים ש"י נוצר הנורדי
 הנורדי הנקודק לפני אסתר כי לא הסע שאלת הון וחנותו על ישראל
 לך "קדשו" כחשר נפגשו צנוקה מצלי שפעה לו דצר המעוררת חנות
 המעוררת כי הוא צן צנו של הונך שאלת צו אשר "קיד" צדך לא
 נפשו לו ישראל כלום ורק כחשר נפגשו צנוקה התחל עליו לכלותו
 כך צנו כשקרה את נורדי צקם תולדה להרע לו וזהות כי לא
 לבצור לו לקלות יד צנורדי לצרו צקם לכלות חנותו צכל היהודים
 ונורדי לא אשר צנו.

הרב יעקב הכהן פלעקסער נ"י ב פליינפעלד נד"ו (אמריקה)

מבוא

מגילה [יג] ליכא ידע לחתמני ליקבא ציטא כחונן יתנו עם עם
אחר יתנו וכן הנהלות כו' אינו צדו רצון עם אחר יעייש ויה
נחם הדבר! החונט היו חתומים וסוף נקבלים קבלת ה' ציטאל על
סמם "מנים וכן הנהלות" וכל דלית צדו רצון? הנראה דהנה שתי קצות
יק לטפחם הנהגים לצ"י אחת יתנה ואלהת חדשה. הישנה. — ש כ א ת ה ד ת
הנהגה הנהגה רבים חללים הפילה צונחם ישראל צדורות קעצרה. חולם
ונקטתו הנהגה כדור החילול גם הנהגים להטביע צקציה זו ולא
חבר לסודות קעצרה. הנהגה הנהגה אחת ישראל ולא סוף העם הזה
ולקחו להם קצות אחרות לטפחם. ולא יתן חילולו של ישראל
צקצרה ציטון הספר לכל חכמה ונהגה כי י"י חילולו זאת חנה
בחד ישראל להנהגה לכל לראש ולדחוק רגלי כל סכנו אם לא
ינהגו להנהגה צדור נועד לכל הנהגה הנהגה כי גם קצות האלה
לא להנהגה הנהגה לנהגה. ישראל הנהגה חנה להנהגה אחת הנהגה ולאחר

לך עם צבא ולא יחס סגור הקצין הזה נשחת סיועו ופיועו המוקד
 והיא הנותנת שנצטביל השמחתו הסוחית שלל המפסע גם בקרב יתר
 האורחים המעניינים. ואין שום להכירו זוי "לישאל צימח דמק" לעיל
 בדורס מוצת העדנים לפני השמולס "ישו עם אחר" ישו נן המלות
 כלומר אל תחשדני כי "נמאחל סיד" לוי נצקס המוסר כי זה
 להאכסס האלה ולחדת אשר דחקס נענש ? ישו נן המלות נענש
 הם נקעודותיו נשחיתים כללס ולא יתכן אפוא למעוד לוי כי נצטביל
 חדת לוי חודפס ולא חית להם הפן ב"י הא לך איה נן כל צבלי
 הדמות לנניסס כיכרס הם איה איה צקיניס חיוניס שיהם צנצנותיהם
 וצנועדיסס כי וצנוס יוכר המצרי הנחמד ? לא צבס קצין חיוני
 רק צוה שאינו לא חודי ולא פדקי ולא מלרי ולא יתעדי ומל כדק
 אשר הוא יסודי וס"א "ודתיסס" אין להם שום סיור צמח רק הלין
 הסליי צלצד צנוס שכן קמות וכל עם ודרך לחות יש לבחור צוה איה
 השנויים צנוקורה סנגילס פגס יסודיס ופגס יסודיס ורלס זה פלס
 צרוס הנקורות סנגילס קורס להם "יסודיס" וכן לכל המלואס
 צמוסן היא חונר ויקחלו היסודיים אשר צמוסן וכן מלל
 השם הזה צלמוס כל סין (ואם פדסס סכקס) אשר אשר סקן ציטודיס
 (לחדס) צלמוס של אשמוס (ססס צית סקן ב"י כל אשר קלה ירי
 ציטודיס) והרלס צוחדס "יסודי" הוא סס נלס מיוחד ללסן ויטורל
 הנקססס ציטודיס ויהא נלס נמלנוס אצל יש גם נין אחר וסס
 האכסס סלן צמלנוסס וצמלנוסס פמססס סוס סיור חיוני על היסודס
 ואיה לללס אלה הם סחלס או סייס צלצד לוי סחלסס ססנמיתסס
 אל היסודס סייס ססס אל סקן ומל דגלס סס נניס ללס יקרא
 העצרי יסודי לפני שאינו יסודי צמלס אלה סנמיתסס וכלס
 צילסו ב"י קר לישאל דמק הי צוה "ססס נשגס" נן סגלות סרי
 אכסס לפני אשמוסס צמור "יסודיס" לא צמור "יסודיס" וס"א אשר איה
 סקן "ציטודיס" סקן קרא להם "יסודיס" ויחללנוס נענש זה גם
 לכל אשמוסס סני סחלססו אלה סקן סייס קרא נח איה להם ססס
 ולניסס אחר סחלסס סניס סני דנקיס צמלנוסס סייס קורס ללס
 "יסודיס" ולא איה סני צסס פדססס צודיסס סס נען ססס אצל מללס
 מללי רק צין סיסודיס "סנמקסן סייסס" צין נסס ססססס סנמסס ססס
 נחסס גם צמלנוס סחלסס יסס סכקס נן יצס נקסס סיסודיס אשר
 יסודיס ס סקן וסלס סני דקדקס סקקורס ססס ססס ססס סל כן
 היסודיס סססס ללנוס סססס סססס ססס ססס קורלס "יסודיס"
 ואח"י איהס "ויסודיס" אשר "צמוס" ויקחלו סיסודיס" איה סמוסן רק
 ללנוס סססס סייסס קורלס סקקורס "יסודיס" ויכס צמלס ססס אין
 נקסס לבחלס ססס כלל וססס סקן וססס אל סיסודיס ב"י קורלס
 ציסקן ססססס "ואיה צבו יצק" זה איה ב"י נסס איה אין איה מללס
 ססססס ססססס וכן איהס סססס סססססס סססססס ססס ססססס
 גרועיס צמלות סמוסס על ססססס איה סססס סין נקן על סססססס
 וססססס

הקטנות צקקצ ישראל פנינה כי יודע שכל נוקוס שיש שם הרגש
 קטני שם לריכה היל "הלנה" הנוסותמה" להוליד גם אחיה "נוסותמה"
 וחסה עזה צין הנועונים ואם תחת להוצה זה איה זה ילחלו הנועונים
 וידחקו איה את אחיו זה איה כי כח צהני ועורצ צהם כח עגונה
 מחן כמנהו לרוב זה ויה פאנור הונן יתנו עם אחד "נוסור" (נוסונה)
 צקציתא וצולקיותא ולעפ"כ היל) "נוסור צין העונים" גם צהיתא גולה
 צין העונים ונעונה לא תהלו חללו "הפירוד" והנלשיות צין לצין עליו
 שיש לך עדות על ההשחטה הרוחנית גדולה וחו ע"כ ולנולך אין שיה
 להיטט. וצאונה כנה לדרך דצרי חז"ל פאנור ליכא דידע ליכא ציהא
 כסוק כי צבוכיו עליו להודות כסין כגע אותו רשע צפלציו היתר
 לותים והיתר כואציה, צלצרנו כי רק נקריט צודדים הם צקצנו
 פרוצי הנוקר כנו חלה ורק ציעציהם דנו פרעה צעצתו והונן צעצתו
 נן הצרר אל הכלל כלו ככצר חליו צצין השוערים הנוכים והנוכים
 רק אחד הי דתן ותקנו הכתוב וכן צסוק צל הנקיון עד נהרה
 והפח לו על פכו כי אך כודע צסוק ע"ד הקית הצצעת של הונן
 וסיה צכל נוקוס שדצר הונן ויהו עוגי לוס וצכי ועדיין תופנים גם
 "היהודיים" אשר צסוקן צלונותא לכותיהם צדיהם תפוצה תחלה איה היל
 נגס צקצס של חלו עוד לא עונס רגש דרתי כלו ואך נקנע עאנור
 חקר "לך כסוק את כל היהודי" וסיה נקצלו צלו כולט תחת דגלו
 של נידרכי איה היל נגס חולי הנחלקת לא שלט עוד חלה צקצ
 נתי נקסר ולענכ די היל גם לחקלח היחיד חלה סינוללו צנו
 הלוודים וצכי צכו של פרעה והונן להפון איהן לחקלח חלצור צכליהם
 ולהיות לחולסה צמיהם צצצציל תיקון העולט הם לוריים לישראל ויה
 הנחיצת אותנו לדרך חסר השלום ולו יקתנו פיות כוכלנו וישראל
 יסכון לצטת וצל לליון גולל צציל.

הרב יחזקאל ליבשיץ נ"י אב"ד קאליש יידיש דייטשע ערקלערונגען.

פראגמטאל וואר דאט משכן אויסגעשטאטעט גאלד. וילבער, עדעלשטיינע
 וואוידען צו אללעם פערזענדעט. אונז ביים ערסטען מאמענט
 שיית עס אלס ליעבע השיית דיעוע קעסטליכע מעטאלע, אבער אין וואויר
 הייט איזט עס נישט דא, גאטס בודיכט נישט אונזער גאלד, לי חספ, ולי
 הווב אמר הי צבאות, מיין איזט דאט גאלד אונד וילבער, שפריכט גאטס
 השם יתברך ואללעם זין נור הייבערצייגען פאן דער ליעבע דער ישראל
 צו איהם, דאדורך דיא ישראל דאט איזנען טייערע אונד ווערטאללע גאלד
 אונד וילבער צור ערביאונג דעם משכן הנגאבען, האבען זיא בעקונדעט
 זיא ליעבע צו השיית, (תוכו רצון אהבה). זון אבער איזט זעלבסטערשטענדליך
 דאטט דיעוע ליעבע נישט בייא יעדעם ישראל גלייך וואר, עס ווארען געוויסט
 אונזער דיא ישראל אויך זאלען, דיא נישט פאם גאנצעם הערצען געגעבען
 האבען, אונד ויעדער גאבען נישט לשם שמים ויעזא וואוידען פאן זאלכען
 מענשען

מענטשן דיא גאנצן אנגענאמען אונד צו עהרען גאטעס איין משכן ערירט ?
 דיעזע פראגע צו בעאנטווארטען וואללען וויר פאלגענדעס גלייכניס
 טאראנשיקען: אייגנט רייזטע איין בעריהמטער רבי פאן ארט צו ארט.
 איבעראלל פרייגזליך אויפגענאמען אונד מיט רייכליכען שפענדען בעלאונג.
 אייגנט פראגטע איהם יעמאנד אינדעס ער צו איהם זאגט: רבי! איהר
 קריטיזירט אויפס אייטערסטע דיא מחללי שבת יודען. גענוט זיא פויגעים
 וכוסרים אונד דאן געהמטעס איהר אויך פאן דיעזען פושעים געלדשענדען
 אן, זאס געלד דער פושעים איזט דאך מיט עבירות העאנטשטע? וון איך
 ווילל דיר אנטווארטען-- שפראך דער רבי-- דער יענע האט פשוט צונוגע
 בעדיינטיגטע. איך בריווע צום ביישפיעל איינען מליח אונד חסידן. שפרים
 אויזט. ענדליך ברויך איך אויך פוטטער פיר מיין פפערט. וואגענפעסטע פיר
 מיין וואגען. בוך דאס געלד דער פראממען דיעס פערנווענדען אן צו הייליגן
 צוועקען. צ"ב ספרים צו קויפען תלמוד חורו. דאס געלד פאן מירדער פראג
 מען פערנווענדען איך אויף עססען. קליידונג. דאס געלד דער פושעים בערימטע
 איך פיר פוטטער דעס מיינעס בערדעס אונד אויך וואגענפעסטען. זא וואר
 עס אויך ביים משכן. דאס געלד וועלכעס מיט ליכטע אונד פאם ווערען
 געשפענדעט וואר, האט פאן פערנווענדעט צו פערמיטלונג דעס קדוש
 הקדשים. ענדליך וואר יא אן ווערען איין איינפאלדן. איך היינטצוטאגס
 פלאן אונד צו זאלכען אונד עהנליכען ניכט הייליגן דינגען ווארדען פערנווענדעט
 דאס געלד דערער דיא ניכט בלב שלם געגעבען האבען. בצלאל וואר איין
 בעל רוה"ק אונד וואוסטע גענוי יעדעס גאלד אונד וילבער אן וועלכער
 אבוזט עס געגעבען ווארדע. דאס איזט דיא כוונה פאם פסוק וואו קראת
 בשם בצלאל כו' לחשוב מחשבות לעשות בזה ובזה. ויה בצלאל וואסטע
 דיא געדאנקען דער מענטשען ערפארשט אונד זא וואוסטע ער דיעס פאסטענד
 צו פערנווענדען.

ארינו מכתבים.

בשאל חכם קטן. לשאלו. הנה נדון בין נדרסין על כתיבת הדקדק
 הזה צאנז זאן טאלת הקדושים ופאשטל יא. "לחמט" צקטן
 אל-העיקר ונאל צום חידושים פויגט אן "גמ". סאכף חס בלתי פויגט
 צום הגאוסיק וסרליל נדיבות לחות בלתי כי משבו חזיל חס יתקו
 צרכה על הדקדק חלל עד פיקול ידיו לבדך וספער ילפנד טוד לבקות
 חס גומו להצריה וסאטור ילך נקודס לנקוס לטובל חס גומו צין
 כך חסן סגני צרמט וסאטור "ג"כ לא חקו צרכה נק ליתן חסן
 צלל צרכה וסא חבא פלוי צרכה לרבים צאחד צאחד וסאטורין על סקלית
 "ושוך" צאנז צא. "צאנז וסאטור" לעורר חס חסאנז לחדש חסאנז
 ולסגיל חסאנז חסאנז וסא חסאנז חסאנז ללחית ידיו צאנז סאנז
 (ורציו סגני צאנז) סאנז יקח צידס לנגן לא יוצא פליחת חסאנז.
 מולא טאן יתכל וסא לעצור סרצ טאנן וסא אפריס לאנזא רב צאנז סאנז

מגד ירתי'ם

[illegible][illegible]

שְׁמֵנוֹת נְאוּרִים לְדוֹרוֹתָם וְיִכְזְרוּ אִמּוֹ

הַמִּשְׁכָּה.

[illegible]

קונדמאכונג

וויר זעטצען עס צור אללגעמיינען קענטניסס, דאס
וויר איינען גראססען לאגער האבען פאן אלטע אונד נייע
כשרע וויינע. אייך של פסח עצה'יגס טארט'ערס אין אללען
גאטונגען זאוויר מאגארא, עימעללעך, ריזלינגע, מישקאסעל
טשעמענע, פיין מאנאפאליע'רס אין יעדע פאסער גראסע.
צום אללער ביליגסטען טאנעס פרייז אין אנגרוי אונד
דעטאיל, אייך אמעריקען וויר אונזער גראססען שפיריטוס
לאגער וויר אייך שליגאוויטץ של פסח אפי' למהדרין אין
יעדע קוואנטום, וויר זינד בעשטרעבט יעדען קונדע מיט דער
גרעסטער פינקטליכקייט צו בעדיענען אונד אויס צופאלגען.
איינע בעשטעללונג געניגע איבערדעססען איבערצייג צו שאפפן.
דיא קארעקטהייט אונד פינקטליכקייט זייא אונזער בעסטער רעקלאם.

Gebrüder Feiger, Wein und Spiritushandlung,
SIMLEUL-SILVANIAI.

ספרים שנתקבלו בהמערב:

ספר **אם לביתה חלק א'** מספר **תועפות ראם** אשר הו' נקבצ'
יחדיו זכרים נחוצים להלכה בעניני שו"ב וסופרים והלכות קבועות שנו כאן
באנשי יוצא צבא היאך יתנהגו במאכלות ושמירת שבת וכיו"ב. חברו הרב הגאון
המובהק מוה"ר אליעזר מאיר שיפמאנן שליט"א רב דק"ק ניר לוגאש יע"א
(מדינת הגר') להשיגו באונגארן אצל הרה"מ:

Oberrab. Schiffmann Lázár NYIR-LUGOS Com. Szabolcs
Márkus Heller, ZLATE-MAROWCE. : בטשעכיא :
ברומעניען אצל המדפיס Matias Horovitz Tip. VIŞAUL-DE-SUS.

תוספתא זרעים עם פירוש **חזון יהודה**ל ביאורים חדושים צייגים חלופי
גרסאות הופעה גדולה בספרות התלמודית לא גראה כבושם הזה זה זמן כבר
חברו הרב הגאון הגדול כו' כמרה **יהודה**ל **אברמסקי** ג"י אב"ד ור"מ
בסלוצק ברוסיא להשיגו אצל הרה"ג המו"ל עפ"י אדריסה

Aron Woronowski, WILNO, (wielka 47 3/5).

גבעת פנחס תוכו רצוף דיני ניקור אסף איש טהור מספרן של
צדיקים ובמקום שבעלי תשובות עומדים גהון מאד למו"צ וכל הנוגה בחסד
הזה יהיה בקי בטוב „גידן" גידי דם וחלב חברו הרה"ג בנש"ק מו"ה
פנחס זעליג הכהן שווארץ ג"י בפ"ס **קליינווארדיין** (מדינת הגר').

ספרים למכירה!

נמצא ברשותי למכירה ביבליותיקה גדולה מכל מיני ספרים ישנים
 ש"ס מענקיש גדול מכורך עור 22 כרכים רעגאל I. 10.500
 " ווילנא מכורך חצי " 20 " מאשין " 11.500
 " זיטאמיר ג"ג מכורך " " " כ"י ורעגאל " 10.000
 " ש"ע אורח חיים " " " זיטאמיר " שפיגל " 1700
 " ש"ס וזיען חצי עור 22 כרכים רעגאל " 6500

שו"ת ערוגת הבושם חצי עור: סמיכת חכמים פוזנא: מהרשד"ם: שיטה
 מקובצת על כל הש"ס כלילת יופי ח' עור ג' כרכים: ריטב"א ג' כרכים:
 שו"ת בית אטרים ה' כרכים: פחד יצחק אות א' ג' ס' ע' פ' צ' ק' ת:
 שו"ת חמד עד אות ס': מדרש רבה מענקיש עם פ"י מהר"א 4 כרכים:
 שו"ת חוות יאיר: אגרא דכלה: ילקוט שמעוני: שו"ת הרא"ש: שיטה
 מקובצת ג' בבות כלילת יופי: שיטה מקובצת כתובות: תשובת ר' עקיבא
 איגר: חידושי ר' עקיבא איגר: אברבנאל: אור זרוע הגדול שפיגעל: בית
 יצחק טריפוח: שערי דורא: תורה או"ב שמות מהרב: ליקוטי תורה דברים
 מהרב: ושב הכהן. שו"ת גבעת שאול: הפלאה כתובות: מחנה לוי: שו"ת
 אהלי יעקב: המקנה: ספר יהושע טרינפאל: גידולי תרומה: אבני מלואים:
 מהר"ט: מהרלב"ח: דרכי תשובה: תורת וזשן: פנים מאירות: עקידה
 מרעסבורג כ"י 5 כרכים: ישועת יעקב לעמבערג כ"י 2 כרכים בשלימות:
 רב יבא: צאן קדשים: מחזור רומא ש"ג סיקענטי: שליה יועפאן כ"י:
 חיי אדם עם ו"א.

ד' ש"ע בה"ט פתחי תשובה ווילנא 5 כרכים מכורך טוב L. 1200
 " יו"ד סדרי טהרה זיטאמיר " 700

גם יש בעת הח"י כל מיני ספרי חסידים — שו"ת — דרוש — אגדה, ספרי מוסר —
 חקירה וכו' במחירים נמוכים.

יאנטיל גאנץ.

Jontel ganz, VISEUL de JOS, (România. Maramureş.)

אללער מינסטער כ"ש ר' קויקס זי"ע וויא אויך ערסטקלאסטיגע
 כ"ש וואשוזי"ע ליטעסערס צור בילליגסטען טרייזע.
 יצחק יודא טעלבערמאן קראלי יע"א.

Felbermann Szappangyára CAREI-MARI (Nagy-Károly).

המערכת מתכבדת להביע ברכת מזל טוב לתב' החו"ב ירא ד' וכו'
 מו"ה שמחה נ"י בהרב הגאון וכו' מוה"ר ישעי' קליינמאן שליט"א דיין ומו"צ
 דק"ק סאטמאר יע"א לארזשין. יהא רעווא שוורגו יעלה יפה ויזכה לבנות
 בית נאמן בישראל כ"י. העורך.

מזל טוב לכבוד ידידי ה"ב המופלג ומושלם במעלות מו"ה משה מיכל מיללער
 נ"י מקיטלובג' לא"סא לארזשין. עלה והצלח! המברכן אברהם יצחק טעסלער.

ויברא

בפסוק וזרקו את הדם וכו' ונתח אותו לנתחיו ואת ראשו ואת פדו
 וכו' טעם שליזה ה' צבב הקרצנות ליתן הדם והחלצ על
 הנוצח י"ל כי שליחות האדם ניוקד על שר עמודים שהם התעקקת
 צפועל דרכי הנועלה ונועשה המלות, והנוזח ונועשה ונועשה ונועשה
 וזה הוא כללות נולות עשה ונולות ל"ה, ולפסול צחלק הנועשה לרץ
 ההעוררות טילהצהו, ולהשגור נולעשות כל רע לרץ קרירות טילהצהו
 כיפ הייתי ציוס הכלבי חורצ וקרח צלילה עפ"י נוד"ר ויקרא ה' לאור
 יוס אלו ונעשיהן של לדיקים ולחושך קרא לילה אלו ונעשיהן של רשעים
 וז"פ "ציוס" לדבר ה' ונולותיו הכלבי חורצ "הוקד צו שלחצת ה' וקרח
 "צלילה" לנעשה הרשעים קר ונולות. דוד הע"ה אור דרך נולותך ארון
 וכו' ואור חשתי ולא התנוונתי לשגור נולותך וכן אורו חכז"ל (נוד"ר
 כשא) כתיב והנחה האשה והרץ וכו' ונולוד שכל נעשה לדיקים צוהירות
 ואורו ז"ל הפוך צה והפוך צה דכלל צה ר"ל שלקיס, התונו חסון
 לו לאדם להקנות לעלמו תכונות ונהגדות זל"ז טצחות ויקודות הפוכים
 טיוכל להפוך וחגו הנולד צו כחונור חיתס להטיו כלל אשר יחפון.
ורעיון הזה ברוח צווד"ר ר"ש פ' צוודר אור שס התורה כיתס צאס
 וצוים הוהיק ננועלה לאס כדכתיב הלא כה דצרי כאס גם
 ננועלה לויס כדכתיב הוי כל לנח לבו לויס לפי שכל צעל הורה
 דרוס ונונו טחחונגנה צו תכונות ונהגדות זל"ז שלקיס נולות ל"ה
 טצחורה דרוס טצע קר ונולות לקרר אס תלות ילדו להטור נחלאת
 המדות הרעות לצלתי עצור על נולות ה' אשר לא תעשינה והוא ניוקד
 הנויס, ולקיס נולות עשה חוצה רוצלת על האדם להפיח צתה אס
 בקרצו לננון הוליאס לפעולת ידים.

אמנם כן י"ל קובן צנו להחליף השיטה והאדם החוטא ננחמה נפשו
 להפוך הקדר, והנתיקו ענין זה לדנוין קוחר ה' הלך לבית
 התפלה ויתנוהנה שס איזה טעות צתפלתו צחוק כך צה ה' לביתו
 לרגלי נוקחרו ולאשר טלה ה"י האיס צציתו הלך לו להפך רלונו אלל
 קוחר אחר, האיס צטנועו זאת הרע הדבר נולד צעיקו ונתן לו לאשתו
 שאס צה יצא איס לדרשני אל לא חוננע, נולעלות אלל לצא חיס ויחר
 לביתי, ליויס צה איס הנושה צו לתצוע חוצה, ותאור אלל חצי כנועט
 רגע, והנחה ותשלח את נשרתה, וינחה לרון צכל כחותיה, וצצולו
 עיק ויגע והנה הנושה לפכו לדחוק צו לקלק חוצו ויאור לאשמו הוי
 אשה כקילית החלפת השיטה באשר צה הראשון להנלתי וקוצתי כהרשלת
 נולקרוח ל' ובאשר צה הנושה להרע ל' לחקר ונונני פחזת כוונס.
דדע"ה אור כהתנללות לפני ה' להנולין צעד צנ"י כי הוא ידע ילדו
 הילח"ר אשר כלצת אס צוער צנו ה"י צצוכרנו ונלחזר צינלות

לית וחנור טוב על התרשלות ונקיום וניע זכור כי עפר חננו
הוא היקוד הקשה והכבד הנכבד עלינו ונלהיות זרזים צוניע. והנה
נקוד כח הזרזות יקודו ונחנינות הדם והעללות נקרידות החלז כידועה
לזאת צא עלינו הליוי ונה' ליתן הדם והחלז על הנוצה לכפר על
אחת נשתי אלה אשר האדם טיהר צאולתו ונכלה לכל עדת צני'.

מדרש.

צו.

הה"ג וכו' מזה"ר משה מייטלבוים זצ"ל.

והפסוק ואם האכל יאכל ציום השלישי לא ירלה הנקריצ אותו לא
יחשצ לו פיגול יהי וגוי פרש"י צונחצצ לאוכלו בשלישי הכחוצ
נדצני ויש להקשות לנחי ל"ל הנקריצ אותו לא יחשצ לו דהוא שפת
יתר כיון דכתיב לא ירלה איכ הקרצן פסול ונויילא לא עלה לצעלים
לפס חוצה גם יס להפליא לנה תלא זאת ונלפני הכהנים עוצדי ה'
לפחות את הזבח עינו לאכלו ציום השלישי דייקא דאעו צרשיעי עסקין
לו ונונר להכביץ ח"ו הלא נקטנוה הכהנים הנה ירמי ה' ואין צודקין
נהנוצח ולנועלה. ויל"פ דהנה כצר עוודו הקדונוכים על ענין הקרצנות
דלא אדם חטא צהנה ונה חטאה, אונס הנכוון הוא דע"י הקרצן יסים
החוטא על לבו ויחשצ צעלנו ינה זה שישחט תנורת צע"ח טלא חטאה
ואין עול צכמה אין זה כ"א הכרח השתעצדות הפחות להכבד ונונו
והיתה נפשה תחת נפשי וזה יצא ליקח ק"ו צעלנו איך ראוי להשתעצד
ולהכנע להכבד ונוני"ה הקצ"ה שצראו ונאין ליש וגוולו כל טוב ואינו
נוקיר השגחתו ונונו אף רגע ויצא לחשוב עם קונחו ולקדוע קגור לבו
עלי חטאיו אשר עצר ופסעיו אשר גצר ויתנורנר ונאוד ויתחרט וישוב
צתפצה שלימה, אבל אם אינו עושה החשבון הזה עם נפשו ואינו שצ
אזי הקרצן אינו כלום, הירלה ה' צאילים ורחונו על כל נועסיו כתיב,
והנה כי כן קרצן כזה אינו עולה לראון ונויילא אין לכהנים לאכלו כי
הכהנים אוכלים רק צונן שהצעלים נחכפרים אונס זה הדצר תלוי
צונחצצ הצעלים ואיך יודע להכחן הנקריצ אם הצעלים חשצו לנפסם
להכסיר הקרצן, יראה דזה הי' קיצה ונחת ה' החוקר לצ וצומן כליות
דצחם הצעלים לא טנו אל לצט לקוצ צתפצה כראוי אז צע"כ של
הכחן חזיקה צונחצצתו צצעת הקרצה לחשצ לאכול הקרצן ציום השלישי
לגלות דהקרצן פסול ואינו ראוי להקרצה והכהנים לא יאכלוהו וז"ס
ואם האכל יאכל ציום השלישי צפרש"י שונחצצ לאכלו ציום הג' לא
ירלה וטלא תקשה איך ילוייר ונחצצה פגולה כזו צכהני ה' ע"ז חנור
הנקריצ אותו ר"ל הצעלים לא י"חשצ" לו כלומר לא עשה החשבון
השתעצדות הפחות להכבד לו לכך פיגול יהי כי ונה היתה נסיצה
לקום זה צונחצצת הכהנים לנענן לא יאכלוהו ולנוצח לא יעלה כאנור.

חנור

אמר המאסף הזה נוצן הנדרש תכונות ריש פ' ויקרא זש"ה גלות אדם
 חשפילנו ושפל רוח יתנווך כבוד, הכלון באשר צא להורות
 קדר הקרצנות פקח לן פתחא וציאר לנו ענין מוכיון הנכלה טהור
 השפלות והשתעשעות, עוד ננדרש פליאה הוצא צדונש"א ויקרא אל משה
 זש"ה שונע ישראל וכו' להורות כהן שטעם הקרצנות כטעם קבלת עול
 וי"ט ונ"ך הכבוד, ואפשר לפי"ס גם הנדרש, ונצא בהקדמה לז"ן יעקב
 צן זינא חונק ולינו פקוק הבולל יותר צהורה את הכצט ח' העשה
 צבור וכו' צ"ט חונק ולינו הבולל יותר שונע ישראל וכו' ולהאמור י"ל
 ששניהם לז"א נכחונו ונר חנך חדא ונא"ח ולי"ט וסבן. העורך.

הגזון הדרשן וכו' מו"ה אברהם בעריש פלאהם זצ"ל בק"ק מעורייטש.

בפסוק לו את אהבן ואת צניו לאמר זאת תורת העולה וכו'. ואחר הכילו
 לכוונת על כל פרטי הקרצנות השלים ואמר זאת התורה לעולה
 לנחמה ולהטאת וכו' אשר לוה ה' את משה ציוס אותו את צני' להקריצ
 את קרצניהם וכו' והנאמר השולל הצאור נאמר, כי הוא נסתיל ואומר זאת
 התורה וכו' אשר לוה בו וקיים ציוס אותו כו' כי לא יתכן לדבר כן
 צלתי צצ' קיג' לווי' לאומר אשר דבר זה כלטוה צאותו יום אשר כלטוה
 הדבר הצ' אצל דבר אחד לא יתכן לוור דבר זה כלטוה ציוס אותו הדבר
 שהוא צעמו. . . אצל צאור הדברים כי מיוס צרוה חלקים אדם על הארץ
 וראה כי י"ל לבו רק רע והוא נעמוד לחטא, הנה ברוב חקרו ראה והבין
 לו חופני התיקון היה אפיא יתכלה פני ה' אשר ע"כ ויד אחד לוחות שניות
 שחזרו ישראל לכוונת שהיו קידם וי"ט, וכעשו נדור לי"ה"ר וזוהמח, לוה
 ית' על מנשה הנשכן והנחצח ועצדות הקרצנות לונען אם יקרא את האדם
 מקרה צלתי טהור ית' לו ווקיס לחקן המעוות בהציא את עולתו ואת ננחמח,
 חטטח והאשם כו' וכ"כ היום גם כי אין לנו צית המוקדש ולא מוצח
 וקרצנות עכ"ז צרצ עוצו ית' השאיר לנו צרכה זה כוכל גם היום למולח
 כפרה לכל עון ולכל חטאת כנאמר רז"ל וי"ד זאת התורה לעולה כו' שכל
 העוסק בתורה ח"ל לא עולה ולא חטאת ואיתא צנ"ר עה"פ קחו טוובם
 דברים וכו' לפי שישאל אימרים עניים אלו ואין לנו להציא קרצנות אור
 להם הקציה דברים אכי נצקט ואכי נוחל לכס ואין דברים אלא תורה וכו'
 וכל דבריהם ז"ל מצוארים צנוקא (חפלים קי"ט) זאת נחמתי "צעני" כי
 "אחרתך" חיימתי והבן, ומעשה הנה צפ' ויקרא נכתבו ונחצארו כל חלוקי
 הקרצנות והנחמות על כוה חטאים פרטיים, ולצל יחממן לצצם צנועס חורח
 הקרצנות אלה לאומר אם חיקון החטאים האלה חלוי אך בהקרצנות ההם
 מה חיה עליהם בשיחצ הציהוק"א ח' על זאת צא הכחוצ להדגישנו צוה
 שהליב ואמר זאת תורת העולה ר"ל הלומר ונזקק צפ' עולה היא העולה
 כי הלימוד הוא כאלו הקריצ צפועל ונצאר ואמר כל הליה עוד הצוקר
 ר"ל כל ימי נוסך החורבן עד יאיר הצוקר הככד צוהרה ולכן בכלותו
 לכחוצ נוספטי כל קרצן חזר ואמר זאת התורה לעולה לנחמה וכצאוריהם
 ז"ל כל העוסק צפ' עולה וכו' אשר לוה ה' את משה ציוס אותו את

צ"י להקריז את קרצניהם צפועל לזה ה' את נוסה ציום הקול עלמו על
הלימוד והעסק בפרטיות האלה כי הנה קיצות וועילות לטהר נפש האדם
עד שאינו לריך לא עולה ולא מטאח...

שמיני

פליאה וידום אהרן ואלי הול"ל וציום השמיני ינוול צטר ערלתו ויל"פ
בהקדם הגמור גם הוא צנודרש שאל טורנוקסוס הרשע את
רע"ק איזה נועשים נאים של הקצ"ה או של צו"ד ח"ל של צו"ד נאים
ח"ל הכי קונים וארץ יכול אלה לעשות נאים ויהם ח"ל לא תאמר לי
אלא צדצרים שהם ונאים צצ"י אדם ח"ל לונה אדם ונלים הצ"ח לו
שבליט וגלוקקאות וכו' ח"ל הואיל והוא חפץ צונילה לונה אינו ונהול
וננננני חנו ח"ל לפי שלא נתן הקצ"ה את הנולות אלא לדרך צהם את
הצדיות. הבונה ט"י הרשע הוכיח לו ונשונים וארץ שנצדחו צשלינוונה
שונעשיו של הקצ"ה נאים והש"צ לו שהנילה להשלים חקרונ המדות בן
הודת אדם להשלים נפשו וע"י פעולות אדם נעשה השלימות צקנין
יותר וננננני חנו ואמרת ה' לרופה לדרך ולהצר ווכל קיגים ואיתא
צנודרש פ' עקב צנך פרי צטקד ופרי אדונתך ונה פרי אדונתך קיגים
חף פרי צטקד קיגים, הרלון כונו הנצות ארץ לריך תיקון להסיר קיגים
כך פרי צטן עיר פרא יולד לריך תיקון, והנה צקדושת הרעיון הזה
העניו נדצ ואצחו נפסס ואצרו ח"ל להצ"ח חס וון ההדיוט להיותם
חובצים שונעשה צנ"ח ונלטרך לשלימות נפסס חוננס הכהוצ ונאשים
אותם... אשר לא לזה אותם וח"כ הנודרש וידום אהרן ונהול"ל וציום השמיני
ינוול צטר ערלתו כי נוסם נוכח לדעת כי חפץ השם צפעולת אדם והצן.
יעקב ווייס ג"י ושיבא יע"א.

תזריע

הגאון וכו' מו"ה מנחם א"ש אונגוואר וצ"ל.

מודרש לא נתקדד דעתו של איצ עד שראה פ' אשה כי תזריע,
ויל"פ דהנה נודע כי איצ צעת קס"י ונעונה ציקורים חטא
והקייח דצרים כלפי נועלה אצל הש"ת ונחל לו והרי קראו עבדי שנאמר
כי לא דצרתם אלי נכונה כעבדי כאיח וכוונ"ש חז"ל אין אדם נתפס
על לערו אצל איצ צעלנו לא ונלא נוחם נפשו וחטאו ה"י תנוד
לנוד עיכיו, חוננס כאשר הגיע לפי אשה כי תזריע ואנורו חז"ל טעם
להצאת קרצנות האלו כי האשה צעת שבורעת לילד קופלת ונשצעת
שלא חזקק עוד לצעלה לכך תצ"ח קרצן לכפר על שצועתה והנה
לכאורה איך יהי צכח הקרצן לכפר על השצועה ול"ל נוסם ד"ס לה
אונתלה ופתח חרטה להפר שצועתה כי לא ה"י רק נוכח היקורים
חצלים ולורים אשר אחזה ולא היתה דעתה ללולה אצל אלו ה"י דעתה
ויושצת עליה לא היתה נשצעת ושפיר ונהי הקרצן, לכן כאשר הגיע
איצ.

חיוב לפי חשה כי תזריע נוכח לדעת כי לא יצא חלקים נמשכים על כל הדברים הנאמרים צלל לצונתך יקורין שנות ונתקדשה דעתו כי לבו נכון צעות כי הדברים שהעית נותך לערו ויקורו נתבעלו כי לא היתה דעתו ניושבת עליו.

הרב הקדוש רבי צבי הירש מליסקא זצ"ל.

בפסוק אחד לעולה ואי לחטאת פרש"י ז"ל לא הקדינה חבתו חלל לנזקתה חבל להקדשה חטאת קודם לעולה ול"ב. ויל"פ עפ"י שנוצח צק קדושה לוי דלכן חנו קורין חיוט של פסח חג הפסח חף שצבל חטורה נקרא חג הנולות עפ"י הפסוק חני לדודי ודודי לי חנו ונשחים שנו ית' והוא ית' נשחה חותנו, וכנו שצמילין דנתי עלנו נכתב שצח שלנו, וצמילין שלנו נכתב שצחו ית' כן ג"כ חג הנולות הוא שצח שלנו כמל"כ כי גרשו ונוולרים ולא יכלו להחזיקו וגם לידה לא עשו להם וחנו חודים ונשחים שנו ית' על אשר פסח עלינו, והנה עולה הוא דורן להשי"ת וחטאת היא ונכפרת עלינו, לכן חנו לריבים לקרות את העולה קודם נשחי שאלו נוכחין העיקר לשנו ית' והשי"ת העושה לנועמינו לזה להקריב החטאת בראשונה שיהיה לעוצתנו לכפר עלינו וא"ש.

מצורע.

הגאון וכו' רבי זיסמאן סופר פאקש זצ"ל.

ביון ששנונו ישראל פרשת נגעים נתייראו ח"ל נסה חלו לחו"ב חבל חסם לאכול ולשתות ולשנות שני רצים ונכאזים לרשע והבועה צה חקד יקוצנו (ונדרש רצה). הנה יש עונש נוי שחוטא נגד בצור נולך צויד לייקר אותו אשר ידוע לכל חנון עם, ויש עונש חס אחד נשחי הנולך היושבים בראשונה חוטא נגד בצור ונלכותו אשר אחת דתו להנתי, חבל הנולך נעציר על נדויותיו ונוגדלו ונחנין אותו לשלחו צה נויקר אותו נאור, כי הוא יודע צמפסן שחטא כנגדו ופחד ורעה אחת אותו צרזל צה למשו כל פעם ופעם שקרא לו לאכול ונשחי נולך כחומר חס רעב שונלך האכילהו לחם כי נחליב חתה חיתה על ראשו כ"פ נשוך חקד לידע"ך חס הדדיקים נקבלים חקד נשי"ת קנא ונוקם זה יחשב חללם לבקוה ח', ואיחא צנוד"ר צראשית ראוי ח' חרס"ר להיות ח' וקיים לעולט נשחי נה נגזר עליו ניתה חלקים עשה שיייראו נולמנו ירלה כי חרס"ר יליר כפיו של הקציה צר לב אשר הרגיש הנוכה ציחר שחת חס ח' ח' וקיים חבל ח' עשה שיייראו נשחי ח' הינון עה אשר לא יתחבנו לדעת נשפתי ח' לא יצנו זאת ויוקפין לחטוא יפן אשר לא נעשה פתגם הנולך נוסרה ח' ח' הנודרש ביון ששנונו ישי"ת ח' נגעים נתייראו, ישראל חס חשכים אשר שונדים צדום הנוולות נורא עלה על ראשם שלא יכלו לעמוד צאלה ח"ל נסה חלו לחו"ב בלומר

בלוונד להמונן עולם אצל אחס די לבס העופס לאכול ולשחות ולשנוות
כי רבים נובלוצים „לרשע“ אונס הצוטה צה' חקר יקוצצנו.

פסח.

ליל התהדרש החג.

הא לחונא עניי כל דכפין וכו' השתא הכא וכו' הנה החויה צפער
הפרישות הענייד שלשה ויני פרישות וני שקלרה ידו ונשיג חפלי
ולא יגיע אל ונה שיזונהו אלא צקיפק לר וניעוט צונה שיזדמן לו
כת שני וני שנולא ידו ונשגת לנולאות תאותיו והוא צלונת נחלואה
וחוונד כל התענוגים הללו ופירש עלונו לונען הרצות הון ועושר צציתו
ואונס הפרישות האנוית וני קיץ לו די חפלו ופורש עלונו שלא יקרדוהו
תאותיו ונעצורת א' ונלינונד תורתו כי דרכה של תורה להסתפק
צניעוטי, וצא האות והנופת אס הוא פרישות אומתי או הנדוונה עמ"י
שאחז"ל כל העולם כיוון צפציל חנינא צני וחנינא די לו צקצ חרובין,
הנה הוא יסתפק צקצ חרובין והעולם אוכל ונשלו ח"כ פרישות כזה
צודאי אנויתי כי רק צעלנו ונסתפק צניעוטי אצל אחרים יאכלו ונשלו,
והנה צליל פקח נקדר כ"א בלחנו כפי אשר ידו נשגת ונולא כלי
בקמו וזהו עכ"ז ויקצ לאכול לחונא עניא ח"כ חין זה פרישות נולד
עוני וחקרן כיס, אונס אפשר שרולא להרצות עשרו, ע"ז אונד כל
דכפין ייתי ויכול ואין בוונתו להרצות הון אך הוא פרוש נולד דרכי
התורה ועצורת ה' והנה אונד הכתוב כי הצוא אל הארץ וכו' ערים
גדולות וכו' ורס לצדך וסכתת באשר צאו אל הארץ אשר לא תחקר
כל זה צעטו צה' נורצ כל ולא שונרו תורתו וישנון ויצעט לכן הגלה
ה' אותם אל ארץ אחרת אונס אס נה"י פרושים ולא נצעט נוחך
עושר חזי נוכל לשצת צארץ צטת, לכן אחרי הראותו כי נתקיים עניו
הפרישות קיים ואונד לשנה הצאה צארעא דישראל.

[כתב סופר.]

כלנו נקוצים צונדרס ויקצ חלקים נובאן חפ"י עני שציראל לא יאכל
עד שיקצ, ויליפ הנה הקיצה זכר לחירות והנה העשיר קיץ
לו כ"ט כל השנה ויקצ צשנחה צקפרו כי עצדים חיינו ואכל לחם
עוני צונלרים אצל העני אשר חיי לער יחי וכל יוני עני רעים חפ"י
צצצות ויוני, וציו"ט של פקח הולאותיו נורצות ולרדך להצצות ליקח
קנחא דפקחא ויין לדי בוקות וון התנוכא יקצ אל הקדר דואג ונלח
חינו יודע איך יפרע חוצותיו ונה יאכל אחר המסח כשנספר עצדים
חיינו יעלה צלצו אולי יותר טוב ה"י לו אז ננעתה שה"י לו לחם לשובע
וכעת גם זה חין לו ושנחה ונה זו עושה, אלא שזה ויקצ צצטחונו
על ה' כי תשועת ה' כהרף עין ויזכור ינוס ונקדס אצותיו היו
ונסועצדים ונעונים וה' הושיעם, שלא כדרך הטבע קרע חיס האכילם
הנן.

הנך, ועל צמחון זה קונך עלונו צמח כי לצו נכון צמח צה' ותשועתו קרובה לצא. וז"ב הנדרש ויקב' א' שהקיצט דרך הנדבר ולא דרך ארץ צמצע כ"א עמ"י נס ונכאן שאפי' עמי שציראל לא יאכל עמ' ש"קב קס ושנוח לצו צמח צה'.

הגאון וכו' מוה"ר שלום מרדכי הכהן ברעזאן זצ"ל.

עבדים היינו וכו' ואילו לא הוליא וכו' הרי אנו וצ"ע (נשומדים היינו וכו') ההרנש נבואה כי ונכלל הן (וינליחו ה') כשנע הליו ונעלמו כי אילו לא הוליאנו היינו נשומדים וא"כ למה הפיל לאין לורך. ויליג הסה רבותינו ז"ל קפמו לנו צנו' (פסחים ק"ה ע"ב) רב שטח כל הלחן יומין ה' (מסד כול' תלמודי) וכו' וה"ל חז"ל כפסאי לך קרוא לך תפא' ופריך, איני, והאמר ר"א אלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שני אס. לא בליתי וכו' ונשכי נעיקרא כי עבד אינש אדעתא דנפשו קא עבד. והדברים מפליאים לז כל מעיין כי אין מוצן לא בדברי הקוטיא ולא בדברי החסידים. אצל ציור הענין הוא כך הסה כונה דברים לא יעדרו אלל בעליהם לחשוב את ונליחותם ונעלה מפני היות הנדרש חקרן. היינו נשומים עניינים הכרחיים לכל מין אנושי אשר בלעדס לא יכון. וא"כ אחר אנוי הנדרש הוא חקרן איך יעבד לו ונליחותם למעבד ונעלה, כי ונעלה לא כשנע שיחפאר אדם ח"ע צוה שיש לו צ' עינים צ' ידים וכדומה, כי זה כל האדם, וכאשר יחקר לו אשר אחד יס' צעל חקרן, וכל שבהעדרו חקרן אין ונליחותו ונעלה — ולהיפך כל שבהעדרו אין חקרן יש ונליחותו ונעלה, כונו איש הנוטיב כנו בכל מיני כלי שיר וכדומה והעניינים, אשר גם אותו שאינו יודע חכמה זאת אינו צעל חקרן, כי לא כל אדם לריך להיות משובד ומנוק, ולכן יעבד עמה ונליחות ענין זה ויחפאר צו בעליו לחשבו ונעלה, ובחקור עמה אס יש לנחול אופן אל האדם שיחפאר עם הנליחות גם אס העדרו הוא חקרן גדול, וכאמר כי זה לא תנאל צנוס מקום בלתי צאוחו שחשיג הנליחות אחר ההעדר, היינו כי תחלש ה" צעל מוס צאחר נשתי ידיו, ואחר תחבולות שונות ונעלו צמחונס הלליה ה' צירו והתחיל לשמש צשתי ידיו, הסה הוא יחפאר צשתי ידיו כנעלה סלל רב, ימן שבצר ה" לו חקרן זה צא' מאצרו ונאל ארובה ונרפא, הסה יעבד לו הנליחות גם אס העדרו הוא חקרן, וסו ענין המאמר, כי רב שטח ה" חז"ל כפסאי לך קרוא לך תפא' כאוור ראוי לי להסתכל ולהתפאר עם המעלות שיש צ' וע"ז פריך איני והא אשר ר"א אלמלא תורה לא נתקיימו שמי וכו' וא"כ אחר אשר העדר החכמה הוא חקרן, איך יעבד לו מעמה הנליחות להחפאר צו ולהשבו ונעלה וע"ז השכי נעיקרא כי יצא אינש אדעתא דנפשו קא עבד, כאוור שהאדם מולד ביר תפא' ימן אחר מרבית העול והיגיעה הוא פועל בנפשו הקבין הנמנע הזה, להסין ולהסתכל צמחונס החכמה וא"כ צנוקס שהנליחות צא אחר ההעדר שה" תחלה יעבד הנליחות לחשבו ונעלה, וסו מונש ונאמר עבדים היינו וכו' ונליחות וכו' וכדי שלא יאמר האומר נה לנו לשנוח בדבר שונליחותו אין ונעלה, שאמר

לא יערב ונליחות חפשיית צכל המון לאומים, חבל צהיפך, העדר חפשיית
הוא חקרן, וא"כ איך יערב לנו ונליחותו להחפאר צו להחשיצו מעלה, אי
ע"ז קיים ואמר ואילו לא הוליא הקנ"ה וכו' משועצדים היינו כלומר
היינו כשארדים גם אכחנו צועמדנו הקודם צלותו ההעדר צה"י תחלת, וא"כ
אחר ההעדר ימו"צ כי יערב לנו הנליחות להחשיצו מעלה ש"ס לנו לשמות צו.

[חסד לאברהם.]

הגאון וכו' מוה"ר שלום מרדכי הכהן זצ"ל ברעזאן

אמר ראצ"ע הרי אני כצן סצעים שבה ולא זכיתי שפאמר יל"מ צלילות
ער סדישה צ"ז ש"י לועצן תזכור וכו' כל יוני חייך הלילות וחכ"א
יוני חייך העוה"ז כל להציא ליונות הנושית, וכבר תמורו מדוע הזכיר דצרי
חכונט שהם היסך דעתו וזה גם דלא קי"ל כוותייהו אף שהם רבים.
וכראש עשינו"ש הר"ן דרשנותיו לצאל ו"ש מי שם פה לאדם או וני ישים
אלם או חרש וכו' הלא חכמי ה' כי ההעדר לא יחכן עליו שם צריאה
ועש"י כי הוא רק היסך הקבין חונט זה רק צאלם שיחכן שיה"י החשך
צלא וכוון חלא צוקרה צלא הדליק נר או מפאת חפיקת היכולת צלא ש"י
לו נר לכן לא יתייחס צסם פעול זולת, אם מוליא חכר מהצית, אולם חללו
ית"ש לא יחכן שיה"י צוקרה וצלא ית"י ציכלתו לכן כח"צ יולר אור וצורא
חשך כי גם החשך מיוחס צסם צריאה וכן צאלם וחרש שהוא העדר לא
יחכן צהם שם פעולה זולת חללו ית' ו"ש מי שם פה וכו' או מי
י"שים" חלם וכו' הלא חכמי ה'. וצזה יל"פ מ"ש (תלים ע"ד) לך יום אף
לך לילה אחת הכינות ונאור וסונס וצמד"ר כסם שהיום צרשותך אף הלילה
צרשותך ר"ל כסם שאור היום מוכנה צסם פעולה כן הלילה אף שהוא
רק העדר האור וי"מ הוא צרשותך וסיצת מעשיך ואמר הלא אחת הכינות
ונאור (הלצנה) וסונס לכן הכל ותייחס על סנו ית' ו"ש וזכירין יל"מ
צלילות גם צעת העדר האור ואנו ונגששים צאפלה צחשכת הגלות חוצ
קדוש עלינו להודות ולהלל לסנו ית' כי הגלות וסיפורין אינם צדרך מקרה
העדר האור חונט הוא הקתרת פנים לכוכה מיוחדת לעוצמנו להחס
ולכלה החטאים להיחזינו ראוים ומוכשרים לקבל העוצות המעומדים לצא
עלינו והן הן גצירותיו להלץ ון החרכים להשגיח עלינו ועוד ידו נעו"י
להלמיח לנו יסועתו, והחכמים לא פליגי כלל חלא שהוקיפו לפרש העעם
והקיצה להעדר האור ע"י הקתרת פנים הוא צכדי להציא ליונות חנשיה והצן.

מדרש פריארה.

בא וראת שזה החס חונר וזה זאת ופרעה ועצדיו חונר וזה עשינות
וכן סצעים חונר וזה זאת עשיה לנו להוליאנו ונוללים וכל חלו
כרונס צעבין צריאה האשה ון הללע צאנרו שם זאת הפעם עלם מעלמי
לזאת יקרא אשה כי נא"ס לוקחה זאת וראה והצין ג' פעמים הזכיר זאת,
וצחק

ונחם כרחם קור מנשר גלות האחרון ל"ל זל"ח זל"ח זל"ח עולה גלות האחרון. עכ"ל.

המדרש הזה הוא קבוצה וקטנה וינעתי ומלאתי בטעמי דברים לחומר הנקרא חמס אין לי קורת רוח בפתרונם ואין דעתי נוחה להעליא זאת די קיפוקי כאשר אהב נפשי. והנני לעורר את הקוראים הנבזרים אם המלא ימלא מי שידע להצין פשר דבר הפליאה יאזהב כל להודיעני ויהי שכרו אחר ופעולתו למכור ויחפרם שמו בהירחון לשם ולמהלה ויהי לו לזרקה.

העורך.

הגאון וכו' מרה משה סופר זצ"ל חתם סופר.

פייט חור עולם צאור חיים אורות מאופל אחר ויהי. והי' לצאת אחר ז"ל (מגילה י.) והוא צמד"ר כל מקום שצאור ויהי אינו חלל לרה, ובחצ צאהל יעקב לחמתיק הדבר כי שורש המלה יהי והוא לשון עתיד רק חורו שצראשו מהפך המלה מעתיד לעבר, והנה זה דרך צכ"א כי ענין דע יאזהב האדם להיות חפשי מונח, ומצחוקק אל הרע המצומד לצא עליו לאחור מי יחן ויהי העתיד כבר עבר וצטל מונח, והנה איתא צמד"ש שם לחציון הרי נאמר ויהי חור חיל חור שצרא הקצ"ה ציוס הראשון ארס לופה ומציע זה מסיק העולם עד קופי וכו' עמד וגבוו צגן ערן שכי חור זרוע ללחיק וכו' וז"ש "חור העולם" כחון צאור החיים צג"ש ולא כשאר לנו צעולם רק אורות מאופל ע"כ, אחר ויהי" והצן.

הגדרה.

הה"ג וכו' מרה אר"י ליבוש הלוי איש הורוויץ סטגיסלאב זצ"ל.

בפסוק רבצה כלמח הסדה נחתיך ארז"ל (סוטה י"א) ומלמד שהיו מצמצצין ויולצין כעצב הסדה, כחון מאור, ודרוש יאזהב האישים נוקצלי דח, לצעצור יתקיים טובם לעד, ויהי' לנו לנחלת עולם, שיעשו כולם אגודה אחת, ויהיו קטורים ואחוזים זצ"ו צמצל האחרות המונות יען מאז מעולם הקכאה והשנאה צנות חופת הנה, ועל פתח ציון כל חמאח רוצן ואך השלוס הוא כלי המחזיק צרכת ישרים צידם לעד, הוא הכיוון עוז ותעוזותו לחו, למלאות חוצות דחם הרובות עליהם כח"ש (חלים כ"ט) ד' עוז לעמו יחן ד' יצרך את עמו צטלוס ולכן דרז"ל ונה דכתיב צו"ח ויחן שם ישראל נגד הסר כאיש אחר צלצ אחר, וע"כ החליטו ג"כ ואחצת לרעך כחור זה כלל גדול "צמורה" הדלון לקיום החורה עלמה, אונסם אם אין שלום אין כלום, ואם תחפרד החצילה, גס חוקי הרם יוסרה, יעלו צמחו ויאצרה, וזאת היחה הכוכה האלקית לגזור על אציותינו להיות צגלות המר צאדן לא להם, תחת יד אדוים קשים ציולרים, ערם יקצלו את החורה כדכתיב צהוליאך את העם ויולרים תצבדון את האלקים על הסר הזה, יען רחמה עין ההשגחה העליונה שצ"י יצואו לנעלת השלוס, ויחקשו צעבותיה אהבה שזה מונח צעצע צכ"א, כשהם נחומים צלרה צקוים עליהם נרעים

וירעים, ישתדלו בכל וואוילי כחם לכרות צריח שלום ביניהם, יתלכדו ולא יתפדדו, למען יתחזקו ויחזרו חיל נגד אויביהם לכל יוכלו לכנוע זהם לרעה, ולא ילעזרו להחערב ולהתחולל עושהם, וכן כשהיו ישראל צווארים סקצלו עובי ותלחות רבות, כל עקא וועלעין ציטין, ה"י שלום צווארם כדאיחא צוהרעט שלח היו דולטורין ביניהם שעי"ז נעשו רחמים ומוכשרים לקבלת התורה הכללית, למען תהי' הצריח הכרותה ביניהם וצין הש"י צריח וולח עולם לא תופר לעד, והנה נודע לכל מי שידע ומחזקן צחכות הנטיעה שצכל האילנות והנטיעות כל שהם יותר מרחקים זמ"ז הם צריחים ועצים ציחתי וכל סגדלים קרובים ותכופים זל"ז, הנטיעות חלוטות ודקות, חל צעצעי הקדה יותר טוב ויפה כשהם גדלים וקורצים ותכופים יחד, וזש"ה (ישעי' יו.) אכן חליז העם יצא חליז ככל לין ודצר חלקינו יקום לעולם ר"ל צוון שהעם צעלום ואחרות כחליז ועצב הסדה סגדלים תכופים יחד, חזי גם כי יצא חליז ככל לין ר"ל גם צוון שאויביהם וסציצ יקראו אחריהם מלא, ויפערו פיהם לצלי חוק לאכול אותם ככל מה עד כי צרגלים ירמקו, ומתייצבים וכוזלים כעצמי הסדה ורוב הלכות והתלחות העמוקות עליהם, צכ"ז דצר חלקינו יקום לעולם, ר"ל כבוד דת חלקית שצידם לא יעירו, ואוונות הש"י לא חכרת מפיהם קלה, וכן היו ישראל צווארים שצצרו צחומר ולצבים ככל עצדות קשות וכצדות הוועצרות ומפרכות חת גוף האדם, צכ"ז לרגלי השלום והאחרות שז"י ביניהם, צצובה וכחח נסאו חת כליוותם, גוס נחכו למכים ולחייבהם לוורעים, לא שכתו ליר ונחצחם לא נוס ונזכרונם כי וועני יהודה ילאו, צסם ישראל וכצורו התימור, לא סינו חת שום ולקטום, ולא התחוללו צווארים, ויהי לוון רוח הזה חות על ידם כי עם עולם הווע ורחים לקבל תורה כלחית וגם צגלותם כי יכצירו אויביהם עולם עליהם, ויחיו צין ערילי גוים ולאוונים רבים אשר כפרילי חיות טורפות ישאפו לדחם, יערו לוות כפסם, ועיניהם לא יחוקו על חיייהם לצלחי קור ונאחרי ד' ותורתו, ויקפו ונלחם כנחוסה, נגד כל הקורות העוללות אותם, למען לא יתעצבו צגוים וז"ש רצצה כלחח הסדה כחחיד ר"ל שהיו ומוצרים ונותרועים זצ"ז כעצמי הסדה הגדלים תכופים זצ"ז, שצ"כ היו ונצצצין לנעלה, עליון על כל הגוים, וחצצי וחגדלי וחצצי צעדי נודיים, ר"ל שצצצור זק הוסח עדי הרוחמי עליהם הוא החוח"ק כחחור, ודעת לכצון נקל לחצין עפי"ד וורז"ל (שה"ש רצס פי"ח) צצכות ד' דצרים נגאלו ישראל ונאלרים שלא סינו חת שום ולא סינו חת לקטום ול"ה ח' ויהם פרוץ צעירות, ול"ה זהם דלעורין, ולכחורה הוא קוחר למחורים ז"ל [ר"ה י"ח] ערלג על הסדים חלו האצות שנקראו סדים, הלח נראה ונזה של"ה להם זכות עולם רק זכותא דאצחתי הוא דחגין עלייהו, ולחחחור הכל עולה צקנה אחד, וניסך שייכח צהדרי, סצכותם שז"י להם קסיות עורף כ"כ, לשום כפסם צכפס, לכצור ד' ואוונותו, לעלור צרוחם לצלחי התחולל צווארים, ולהלטיין צסם יהודי, הכח הענקי הזה אשר רק על ידו נחקו גם צצרו חיל, וורשה ה"י להם מימי קדם, חלקם ונחלחם ונאצותיהם עד עולם, וצגלל הדצר הזה נקראו ישראל צסם גפן כו"ש [חלים פי'] גפן ונאלרים

וואלרים חסיע, הצטו משמים ורחש ופקוד גפן זלח, וכוואליר הכציל [הושע
י.] גפן צוקק ישראל, שכונו שבההוות היין משונה לצ אונק, ויפס רוח
חיים ואומץ בקצו, עיי דריכה והכחה, כי העכבים ידרכו ציקצים, צרגלים
יכופשו, וצאצאים גדולים נכבדות יכונשו, כן הסהוה גם עם ישראל אחרי
אשר היו צואלים עם צווי וקסרי, מרונס לרגלי כונשיהם ולוחליהם, אשר
יגמוו אחס צאצאים קלעים, ויכיוו אחס למרפה ויידופים, לאשר הנה
לא הכניעו ערפס, והמזיקו ציעו חנוכהם ולחומיותם היליחם הי' מוכר
הצדול, ונחסם עליון על כל גויי הארץ, צהכלל לנו חורה חנינה ושינה
כפס וואליח עייכס, ופקודים ישרים וסנחז לצ.

לפסח.

ההיג וכו' מוהיר משה פאללאק וציל באנהרט.

במדריש (הוצא צדוש"ה) משכו וקמו לכם לאן הס"ד צסוצה ונחם חושעון.
ויליס ויצואר צזה גם דרשח כחז"ל ונשכו ונע"ז עפ"יו שואומרים
צסס. הרגאיוו זל"ל צאחד שצא חליו צצלהס עד שכוועט לא הי' יכול לדצרה,
לשאול אחו מה יעשה היות ששמוע על אסחו חיוס דצר מכווער והס"ד לו
סומי' לך לציתך ואל חסיס לצ אל הדצר כלל ואחר חס"ז לא כציל ולא
צן כציל חכמי רק כך וקובלכי שהילר טוצ חין לו גצורה להלהיב לצ האדם
כ"כ וצרחוטי אחו צא צנורילס וצלהס הצנחי כי היל"סר יעוררהו וירעשהו
עכד"ק. ולכן צכל דצר טיש לו לאדם חשק גופכיי יחי' ונחון וואר צוועשין
עד סידע צצירור סיד היל"ט עיוו כי כך דרכו סל יל"סר להלהיב לצ האדם
צדנות יל"ט וכ"פ הגומ' שצה שומט וסוס מלי' ונחייב וכחצו הסוק'
דאשומט דעלמח קאי עפ"י גומ' סוכה לע"ל יסחוט הקצ"ס חס היל"סר ע"ז
מקסה חס"ס מוסס מלי' ונחייב הלא זה הוא סעודתו עלי אדנות להסית
ולסדיח וסליחותי' קא עציר, וזה ספ"י הסוק' "אשומט דעלמח קאי" היל"סר
הסומט חס העולם וסוס ולי' ונחייב ע"ז חור וסיס לוצע יין סמתחפס
וצא צדמות יל"ט. והנה ישראל שהיו מלפס צכל יוס סמיד ליוס נקס
צמלרים אשר ונדרו חייסס ועכו אחסס ועסה הגיע העס לנשוך חלקיסס
צרחוצס וחולות ולסחטו הלא יסדרו וירולו צשסון וסנחה לעסית דלון קוסס,
חך לא צזה ספן הי' ולפכיו לא יצוא חק. וכונ"ט חוה"ל (צשער ייחוד
המעשה) כי הסוקף כעוצר ע"ז כי וזה לי לסרת עץ וואצן או חס עלינו
להכלח גופו, ולכן חור מרע"ה ונשכו כליוור אל סססרו וסכולו כי אז סדרו
סיד היל"סר חסכס רק ונשכו צומחיותם וצנשך צון וקחי לכם לאן וסייכו
דאורו כז"ל ונשכו ונע"ז וססיהס חסס וצוידרס סרי הוא כווצואר.

מכרתא וגס ערצ דצ עלס חסס כלן כחקיים ולי"כ ילאו צככוס גדול.
ויל"פ דלריך להצין צזה הסצעסה עד כווס יחי' הרכוס עד סיה"י
נקרא רכוס גדול לנשל וזה סנקרס צעיר קסנה או צכפר רכוס גדול צככך.
גדול לעניות כחצ, ונעסה חין כדע הסיעור סיקרס רכוס גדול ולא צא
הכחצ לסחוס חלל למרש וי"ל כי ידוע וי' שנוסה וולצ"ט לעלמו וזהו

מנחתו כדלוי אינו נקרא גדול חס"י אם הוא נוצרי ענק ואחר שסוף כמדתו
ולחידת נכס שפוסק לו נגר והוא יתר נכסיו ונדרו נקרא גדול חף כסילצטסהו
אדם דעלמא לא יגיע עד נחניו וי"מ לנבי חכנס גדול מקרי, וכן ב"כ
לענין עוסק ודאי נ"י סיכול לסבול כסיון עוסק שלא יתגאה ולא יצטע על
ידו וי"י עוז עם חלקים ואכסים אז העוסק כפי נדרו ואינו נקרא גדול
נח"כ אם הוא עז פנים ובסיס לו לחס צדווח לאכול הוא צועט אז גם
הלחם שיש לו נקרא רכוש גדול כי הוא גדול מנדרתו ועוז י"י לו ולצדיות
אם אין לו רק לחם לר וחסס ארז"ל כי רוצ כסף וחסס גרס לחס שפסו
עגל וצכ"ז חס לעלמס לא היו עוסקים אותו רק ע"י הסתה ופחיו של ערצ
רצ, נוכל הערצ רצ גורס להס שנקרא רכושם רכוש גדול יותר נכסיו
מדתם ולכך ע"י ערצ רצ חקיים ואח"כ ילאו צרכוס גדול וסנן.

לברית מילה.

במ"ר (ונחוח וי"ג) צענה שנסכנס דוד לצית הנחתן וכו' אמר אוי לי שאני
עומר ערוס צלי מלות כיון סכזכר צוילה סצצסרו כח"סצצס דעתו
וקסס הרי גם צהיותו ערוס קיים מלות פחות וזקן ומדוע רק צמילה
נהקדרס דעתו, וכחלס עפ"ימ שאנורו ז"ל עצירה מכצס מלות ואין עצירה
מכצס תורה וסנס דתע"ס חסצ ח"ע לחוטא צוועסס דצס סצצע רק כסח"י
לצוס ועסק צתורה כח וסקט צדעתו דעת תורה דאין עצירה מכצס אותם
מלות צהיותו ערוס ולא עסק צתורה דאס ח"ע ערוס צלל מלות דעצירה
מכצס מלות. מונס צמנות לא חטא אמרו ז"ל (סצצס כ"ו) כל האומר דוד
חטא אינו אלא טועה כל היולל למלחנות צ"ד בט כריתות כותצ לחטאו
וכצר כחצו הדלססוכיס דזס חל"י צדין צרירה (עיין חוס' גיעין ע"ג ד"ס
אנור) דאי לא אמרינן צרירה ל"מ הגט לנפרע כמנצן וחסס מנלות מילה
כסנע דאמרינן צרירה דלכאורה ה"י מוקוס לוור סנלות מילה לא יחסצ
לו לארס ללדקס וזכות י"ען סהול לא עסס מנלות ולא ה"י צירו לעכצ.
מונס כחצו סנפורסיס שסס סאדס זוכס לסול"ד צן ומל אותו גם מילת
עליו ללדקס חסצכ כי צ"דיעס סרנחי סאצ על סנן וכמו סחינו חוסס
על לער צכו סקר צלרתו לו לה, כ"כ ללחצס ד' ומלותיו גם על לערו
ל"י ה"י חוסס והוי כעין איגלחי מלתא למפרע וזס הוא מנש עכין צרירה
ו"ס כסנזכר צוילה סצצסרו וסוכס לדעת דאמרינן צרירה כח"סצצס דעתו
סע"י כודע לו שלא חטא כלל וא"ס.

מחי' הה"צ וכו' מוה"ר שלום מרדכי הכהן ברעזאן וצ"ל.

דנשוואין

דכ"ז"ר תקנו סצצע צרכות והורו לנו נוסח הצרכה אשר ילר אם סאדס
צללנו וכו' וסחקין לו מננו צכין עדי עד צרוך יולר סאדס.
ו"כ"פ דכצר סעירו סנפורסיס וס זס סחקנו צרכס שלא עפסי גוי צלסון
סלילה מודע אין מנצכין סעסני ישראל וסירלו מוסס סנוח לו שלא כצר

(ע"י עו"מ לו"מ סי' מ"ו סק"ד) וידוע דברי המדע"ה צח"ה על לו"מ
ז"ל "מנו"ה וגמרו דר"ל שבאו לנכון המ"ע ול"ה והלחון הם יותר הרי האדם
קרוצ להפסד יותר ולשכר ע"י גמרו שטוב שלא נכדא. חונס כחצו
המפורשים דאם האדם נודריך את צביו להיותם מקיימים חו"מ אזי כל
המלות שצביו עושים דומה ממש כאלו גם הוא מקיימם וזה הוא חונס צד
חוכה אצל ח"כ טוב טוב לו שנכדא דאז יש לו מלכות רצוה אין מקפד וזה
כוונת נוסח הצרכה דגם כאן קשה היאך מצרכין יולד האדם הלא טוב שלא
נכדא ע"י צא כמחרן ואומר אשר ילד וכו'. והתקין לו חונס צבין עדי עד"
כלומר יולדיו חלצו לפ"י כוח וטוב לו שנכדא ונשיים טוב שפיר יולד האדם.

להספד.

בפסוק הלצי ישראל על צמחית חלל איך נפלו גבורים אל חגידו צמח
וכו' איך נפלו גבורים צמח המלחמה וכו' איך נפלו גבורים
ויאזרו כלי מלחמה (שמואל ב' א'). ול"צ שאמר ג"פ איך נפלו גבורים וזה
הוא שונים. וכראה כי צמח שר מלחמה אשר שם לו בגדולים נשמו יחמו
כל שונאיו כי נפל פחדו עליהם ונשרתו יגורו חילים, וזו הוא לפכיו יהלצ
על שדה מלחמה, ואם יפול גם צמח שלום צמח צב"ז כל פנים קצבו
פחד, חיל ורעדה יאחזון כי קר לילם ויעליהם, כי יצאו מגלי עמים אשר
קרבות ימעלון, ויבינו נטבח לשפוך קוללה ולצביות דיק, אצל עוד יותר
כרגש אם יפול השר לבחור ציוס נשק צמח קרב וכוונתו כל אנשי לבא באחור
וראו הפלשתיים כי נוח גבורם ויכנסו, ועוד רע יותר אם שר היוצא
לבא רצ גם הוא איש מלחמה יריע חף ילדים יעיר קנאה על חריצו מחגבר
ואם יפול מי יקיס עוד החתיו כי לא השר לצדו נפל, עמו לקצר יוצל
גם כלי מלחמה, ע"כ אמר דהע"ה א) איך נפלו גבורים גם צמח מלחמה
רעה הדבר ואמר אל חגידו צמח שלא יצאו להלחם אם ישועו שנפלו
גבורי ישראל, ב) רע יותר איך נפלו גבורים צמח המלחמה, ג) איך נפלו
גבורים וגם עושה כלי מלחמה, כי הגבורים ה"י גם כלי מלחמה כי קשה
ינתן לא נקוב אחר ומצט שאל לא חסוד ריקס ודו"ק.

הרב הגאון וכו' ר' אליעזר זוסמן סופר וצ"ל.

יידיש דייטשישע ערקערונגען.

ואכלתם אותו בחפזון איהר זאלט דאס קרבן פסח עסטען אין איילע,
כי בחפזון יצאת מארץ מצרים, דען אין איילע ציוס דוא געצאגען אויס
דען לאנד מצרים אבל לעתיד לבא לא בחפזון תצאו ניקט אין איילע
ווערדעט איהר ציעהען כי הולך לפניכם ה' השית"ב ויורד פאר אייך געהן.
ווען ישראל ווארע אים שטאנד געוועזען דאס גלות מצרים צו ערטרא-
גען אונד ווארען פֿיערההונדערט יאהרע, וויא עס בעשטימט וואר ארבע
מאות שנה ווארע מעהר קיין גלות געוועזען. אבער ויאנחו בני ישראל מן
העבודה

העבודה וייל דאס פאלק ביטטער זייטצטע ויזעקו אונד זיא אויפֿשרייען
 מוטטען ולא יכלו להתמהמה זיא קאנטען אין מצרים ניכט מעהר, בלייבען.
 זא איזט דאס גלות ניכט ושלם געווארדען דאָהער קאממען איבער אונז
 גאָן פֿיעלע ביטטערע גלות יאהרע, מהרז בניך וייל זיינע קינדער איילטען
 מהרסין ומחריבין ממך יצאו, האטט דאָ דיר זעלבסט דיר פֿיעלען פֿער-
 וויסטונגען צו צו שרייבען, אהי אשר אהי וויא אויך יעטצט מיט איהנען
 אין גלות מצרים זיין זאלטע, וועגען דער דרינגענדען בעסרייאונג ווערדע
 איך אויך אין אנדערע גלות מיט איהנען זיין מיססען, אבער לעתיד
 לבא וויא דער נביא זאגט ושלמו ימי אבלך ויירד דאס גלות פֿאללענדעס
 זיין אונד זיא גאולה שלמה ויירד ערפֿאלגען, מיט דעם ערקלעהרט דער
 דובער מגיד אויך אגה' בעתה אחשנה, איך אללמאכטיגער און איהרע
 צייט ווערדע צו איילען זיא גאולה שלמה, דיעזע וואָרטע זינד דאָך
 אונפֿערשטאָנליך דען ווען עס איזט „בעתה" אין דיא צייט וויא קאנן עס
 דאן הייסען „אחשנה" איך ווערדע צו איילען וואָס הייסט עבען דאס
 ענטגעגנעזעטצטע דאס ווערדען וויר פֿערשטעטען מיט איין משל איין רייזענדער
 קאם איינסט אין איין גאסטהויז אונד בעשטעללטע איין מיטטאָגמאל אבער
 זעהר דרינגענד פֿאר דיא מיטטאָגשטונד, עס ווארדע שלייגט, ראש צובעריי-
 טעט דאך וואָר עס אונגעניצטבאר געשמאקלאָז, אומזאָנסט קלאָנטע דער
 רייזענדע איבער זיא געשמאקלאָזע שמייען, דאָ ביזט דיר זעלבסט שולד
 וואָר זיא אנטוואָרט, דאָ האָטטעס וואָרטען זאָלען ביז דאס מיטטאָגמאל
 טאלקאממען צו בערייטעט אונד גוט געקאכט זיין ווירד, אבער וויא גראָט
 וואָר דאס ערשטויען דעם רייזענדען, אלס טאָגס דארויף דער ווירט
 זעלבסט דרינגענדע געשעפטע האָטטע, אונד אין אונגעוואָרטעטער פֿריהער
 שטונדע דאס מיטטאָגמאל געשמאקלאָפֿט אונד פֿאלקאממען גוט צובערייטעט
 וואָר, אויף זיא פֿראָגע מה היום מיומים? ווארום קאנטע עס פֿריהער
 ניכט זא שנעלל אונד דאך גוט געקאכט ווערדען וואָר זיא ערקלערענדע
 אַנטוואָרט קורץ אונד גוט געסטעין האטט דאָ צוגעאיילט פֿאר זיא צייט
 הייסע הינגעגעגען איילטע איך, אונד מאַכטע פֿאַרבערייטונגען זא, דאָס
 זיא פֿריהיגע שטונדע וואָר אויך שאן דיא ריכטיגע צייט צום שמייען.
 אין מצרים וואָרען וויר צורדינגליך וויא עס הייסט ולא יכלו להתמהמה,
 בייא זיא גאולה העתידה זאָגט השי"ת: אגה' בעתה אחשנה, איך ווערדע
 איילען אונד דאך ווירד עס זיין בעתה אין דער צייט עס ווירד בערייטעט
 רייף זיין, ונתתי לכם לב חוש, איך — זאָגט השי"ת — ווערדע איהנען
 איין נייעס הערץ געבען ועמך כולם צדיקים יציץ ופרח ישראל דאס יידישע
 פֿאלק ווירד פֿאללקאממען אויפֿבליהען אונד רייפֿען, דער גאָטליכער גייסט
 ווירד ערהעללען דיא יידישען הערצען, ונזכה לגאולה שלמה אמן.

הדרשן הנפלא רבי יעקב מדובנא זצ"ל.

בַּפֿסוּכִי דָבָר כֹּחַ צִלְחִי הַנֶּסֶם וַיִּטְּלֵנוּ חֵיט וַחֵט רַעטוּ וְכוּ' גַּמֵּר' (זֵכֶרֶת ט')
 אֵין כֹּחַ אֵלֶּל לִסּוֹן זִקְסָה זִקְסָה וּמוֹךְ כּו' כִּדִּי טָלַל יִלְחֹד לִחוֹתוּ

לדיק ועצרום וענו אוחס קיים צהם ואח"כ ילאו צרכוש גדול לא קיים צהם. וכבר העירו צה גדולי המפרשים כי הלא גם אם לא יאמר אוחס לדיק ועצרום וכו' עכ"ז האם אין מהלכך אליו יחברך לקיים דבר הצטמחו ואח"כ ילאו צרכוש גדול. ויש להנתיק הדבר עפ"י נושא ד' תלכים עשו תלחמה ימים רבים, ואח"כ הסכימו צניהם לצלי להסחית עוד ולהניח אכסים רבים תעורכי התלחמה, רק לצבור איש אחד איש אחד לצבא. ובי אלה ילחמו זה את זה. ועל פיהם יקום דבר היינו אוחס סיכמה, הנה נלכו יעלה ויחפוש מולכת הצ' ויעשו כן. ויצמחו השני, ויכרו צור עמוק, להתחוסק מי צהם יוכל לשאת את הצ' להפילו הצורה, ויעמדו שני המלכים לראות צהאנקס יחד מי ומי יכלה, וילך האי ויחזק ידו צהצ', וישארו על טכמו להפיל אוחס הצורה, ויהי כי הקריצו אל שפתו, ויחזק השכי הטוח על נושאו, עד כי השליכו אל הוך הצור ועל נלכו ויחפוש המלחמה. אח"כ פנה המלך אל צמירו זה, לא אכוצ' צך כי איש חיל אמה להכות לרים אחור, אצל עכ"ז הדע את חטאתך ויה שנתת לו. להחזיק צך להרים ולשאת אוחך על כמפו עד שפת הצור, בי צראוטי. כי הסכן הסכנת לרה אל ירחי צור, הכני לצי נוכה על מכה צאוטי אדך ויניס יונכי. ואני ונוולכתי העאים. הנושל הקציה הצעים לאצרהם אציה. ואחרי כן ילאו צרכוש גדול. והנה ידענו כי ציזת מלרים לא היתה נחשבת נגד ציזת הים כנולתר הודרש חורי זה. נעשה לך זה ציזת הים עם נקודות הבקף. זה ציזת מלרים וא"כ עבור קיום הצטמחה לא הי' מהלכך אל סנוס לונסר שלל ציזת מלרים כי יקמו שללס על הים צטח אצל ונדאגס שלא יאמר אוחס לדיק לע"ע צראוטי כי ילאו מוללים ריקס ואח"כ ילאו צרכ"ג לא קיים צהם ע"כ הי' מהלכך ללות דבר לא וישאלו וכו' כדי שלא יאמר אוחס לדיק כואש על הצטמחה טרם לראו קיומם.

ברכת הג פסח כשר ושמה

להותמנו וקוראינו.

העורך.

הננו מתכבדים להודיע בשער בת רבים ולהרגיע נפשות המשתוקקים
בעם בניי שהעתון

דאם יידישע ווארט

יתחיל להופיע מחדש בקרב הימים בעזיה מדי שבוע בשבוע. מטרתו להרים דגל היהדות האורתודוכסית וקרן התורה במדינתנו. — יבוקש איש אמת אשר לו לשון למודים ומקובל על הבריות שימצא וירכיש חותמים וקוראים על העתון. ומי האיש אשר רוצה לבא אחנו בברית לקבל עליו המשרה הזאת ימן בשאלותיו אל המערכת עפ"י הכתובת:

DAS JÜDISCHE WORT. SÄTMAR.

יום	אבני זכרון מחדש ניסן	שנה
ג'	הרצ הלדיק רבי יחיאל וויכל הונגיד ונזלחטשוצ.	חקמ"ב
"	צנו הלדיק רבי זאז וואלף ונזאזרעו.	חקמ"ס
ה'	הרצ הלדיק רבי אברהם יהושע העשיל וואסער.	חקמ"ה
י"א	הרצ הקדוש ר' יעשי' הורוויטץ השל"ה.	ש"צ
י"ג	הגאון ר' נחש אלשך צלפת.	של"ה
י"ד	הלדיק ר' אשר ניראפטיץ.	תרי"ח
י"ט	הלדיק רבי אהרן נוקארלין.	חקל"ב
כ"א	הלדיק ר' שמואל לבי אבי הגה"ק נקפינקא.	תרל"ט
כ"ה	הגה"ק נחמן ר' חיים האלבערשטאם נקאחא.	תרל"ו
ל'	הגאון רבי יעקב ענדלין.	חקל"ו

ארגז מכתבים.

המתחנן. צעקחו בא אלי. והנה אין דמורעא דאהרן קאתינא. עכ"ז איני כדאי להכניס ראשי בין ההרים לחורן השלום. עצתי גבוהה שיסנה ישר אל אדמו"ר ההגה"צ אב"ד. דסאטמאר שליט"א והוא בענות צדקו יתן אותן קשבת לדבריו להיותם דברים בוגעים להדת. דבריו הקדושים יכו שורש בלב שומעם להשקיט הריב מהר וקרובה ישועתו לבא.

זריו. דבריו הביאני לידי גיתוך וזריזותו בעסקו היא שעמדה לו להיות זריו ונשכר. ושמעתי מספרים מרבי א' נוטל פתקאות שנתן צו למשמשו לסגור הדלת בעדו עת שינת הצהרים למען לא יפריעו אותו ממנוחתו. אולם אם יבאו לבקש בעד מקשה לילד או ירשה את הכניסה בלי איחור תומ"י. כי מעט קט ותפקד לשלום ושוב א"צ לדידי ולדכוותי.

המשחוקק. הטעם לכל חלו הדברים נבואה (אחרונים א) יענין צאנזדורחס דאין נוצרכין על חנויות הסגדה דהוא נ"ע לקפר זיל"ו. דבצר ילא צוה שחור צקידות זכר זיל"ו. וצטס הרעצ"א כי מפני ססוא מלוא שח"ל קלצה שחפ"י דציבור א' נענין זיל"ו ילא ודצרי ל"ב וחולי יש להענוים דצרינו דכוונתו לנ"ס צטס צאנזדורחס והבן. ויענין צקס"ק חורח נוסה להגאון צח"ס זיל"ל שהלריך סס צזה וינאל מרגוע לנפשו. (צ) טעס שחין נוצרכין על החרוקת הוא פסוק היות שחין סוס מלוא צאכילתה אדרצא כי המפרשים טיט לכער החרוקת סלא לצטל טעס הענין והוא רק לזכר צעלמא זכר לטיט. יענין צינוצ"ס פ"ז וצטור ס"י תע"ה דפסקו כו"ד צגנור דחרוקת הוה מלוא דרצבן ולדידהו י"ל הטעם דאין נוצרכין להיות טפילה לוורכ. (ג) טעס לקריאת סס אפיקוון. ונלצר הטענוים נוטענוים סופים הנבוארים. יס עוד צוודרס חלפיות סהוא כוטרין אסיקו נכ"י רונז להקצ"ה סחוליאנו נכ"י טערי טוואה. קראפער דעעש. ד"ה אבר סלא חלי סס סס דצרים הנחמרים צהסכל ודעת דאזיס לעלות על סלמן וולכים. חונס יסלה לי אסוצי סלא לוואה עיניו יראה צעליל שהירחון נסודר ע"ס הפרשיות ודצרים צעחס ולא חוכל להציחס על נוכצס הדפוס עד כי יצא נועד.

לרבים דצרים חדשים גס יסכים דצרים צעחס על וילה נסואין והספד וס' הפרשיות חני נוקבל צקצר סכ"י ווכל נטיף ודורס גס חנ"צ אהצי חורה וסוחרי חוש"י ויחפרקמו טעס צהירחון לטס וללדקס.

מגד ירחים

יוצא לאור פעם אחת בחודש.

מגדים חדשים גם ישנים ביאורים ופירושים בדעת קדושים על פרשיות התורה יפיצו אורה וגם על מדרשי חכמזל האהובים כוויות מהוטבים דרושים לכל הפציהם בזמניהם פנינים יקרים מפי סופרים וספרים בעזרת יוצר הרים

ערוך ע"י

יוסף חייב הכהן ווייס

סאטמאר

מחירו לשנה מאה וארבעים לעי לאמעריקא ב' דולרים
לטשעכייג שלשים כתרם ובערך זה בשאר ארצות.
מחיר מודעות כפי גודל והשטח.
מחברים השולחים ספרים יתפרסמו בהירחון.

—f—f—

Adresse

ארעסט

JOSIE WEISS

SATU-MARE

ROMANIA

Piața Latinităței 14.

—f—f—

בדפוס של

מאור לייב הדיט סאטמאר

—f—f—

M E G E D J E R U C H I M

ABONAMENTUL ANUL LEI 140,
REDICĂȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA SĂTMAR.

Cenz. Rabbi Ig. Klein Sătmăr.

ספרים שנתקבלו בהמערכת.

ספר

אוצר התורה

ח"ר אוצר גדול של מבחר הדרוש

בישראל קבלות והסידות פילוסופיא דתית

היהדות חכמת ישראל טעמי המצות ומקור הלכות

דהתורה בש"ס ופוסקים בהשתתפות רבנים באונים

מובהקים דרשנים מצויגים גדולי חכמי ישראל בדורנו

נערך ונסדר ע"י הרב דהגאון חכם הכולל נאה דורש

מו"ה שמריהו ליב דהורוויץ רב בנויארק

מודעה רבה לאורייתא.

מסכתות יחידות יר"ד הקטנות אר"ח הל' שבת לשיבות ובתי אולפנא
וכן כל מיני ספרי למוד מדע מוסר חקירה ש"ס ופוסקים שו"ת טליתים
עטורות ציצית תפילין ומוזות בדוקים מסופר שבפק"ק יצ"ו כתב הכשר
לכל אחד בתים מעור שור ופשוטים ורצועות נרחקי מוזות מגבעות
וגורות במחירים מאד נמוכים בבית מסחר הספרים

שלמה ווייס — סינעט.

מבחר גדול מספרים ישנים יקרי הערך וביניהם הספר "פחד יצחק" מלבד
האותיות מר"ש. — מי שנמצא אצלו מן אלה אותיות יודיענו גא' ואקנה
אותם. — אוצר ישראל ש"ס משניות רמב"ם מדרשים עין יעקב ילקוט
שמעוני הוצאת "הורב". האדרסה:

Librarie Salamon Weiss, Sighetul-Marmatiei. Rom.

פאטאגראף צענמראל.

קאזינצי גאססע נומר 2. X. שטאק

פאטאגראפן אין קונסטפאללער אויספיהרונג אויסעודעם בילדער פיר
רייזעפאסטע אונד פיר נייעסטע געזעצליכע לעגייטמאציאן צו בילליגסטען
פרייז אין דרינגענדען פאללע אויך אין איינע פאר שטונדען ערלעדיגט
אויף וואונט געהע איך צו פאמיליליע אויפנעהמען אינס הויז וויא אויך
אויפס לאנד.

היטטע דיא וועהרטע גלויבענסגענאסטען אום אונטערשטיצונג מיינעס
אונטערזעהמונגס.

צייכנע האכאכטונגספאלל

יהודא פריעדמאן

Fotograf „CENTRAL“ Fényképész SATU-MARE

Strada Stefan cel Mare (Kazincey utca) 23.

ערוך ע"י יוסף חיים הכהן ווייס סאטמאר שנה שלישית חוברת ח'

אחרי

הרב הגאון כ"י ר' שלום מרדכי הכהן וצ"ל ברעואן

מדרש בשעה שראה איוב שמי שבי אהרן אמר אף לאח יחיד לך וילך להכה מבואר [במדרש רבה פ' אמור] דחטא בני אהרן היה שחשבו בלבם מתי ימותו בי זקנים הללו משה ואהרן ואנו נכה את הלבנור ובעבור זה מתו ובאיוב נאמר ובכל זאת לא חטא איוב בשפתיו ודרשו חז"ל בש"ס [בבא בתרא סופ"ק] בשפתיו לא חטא אבל בלבו חטא וכיון שראה מיתה בלב ואביו עובר שהיה לו בלבם א"כ גם הוא נעש יצן שחטא בלבו וביד אמר לאח יחיד לך" וכן א"ה הן אמר כי בגמ' סנהדרין כ"ב מבואר שאמרו זאת "בפיהם" אמנם במד' אמר איחא פלוגמא בזה ר' איוב אמר בפיהם אמרו ור' פנחס אמר בלבם הרהרו ולדעת ר"פ עולין הדברים הכל כיון חומה.

הרב הגאון ר' שלום אולער סערעדנא [עם הוספות העורך]

פסוק וכל אדם לא יחי באוכל מועד כי ילך עפ"ש בכל יקר כי ל' שנים מקרא האדם "אדם" "אנוש" "איש" "גבר" וכולם י"ט להם לשון רבים אנוש-אנושים, גבר-גברים, איש-אישים, חן מהלשון "אדם" אין לו לשון רבים ושם רמז על אחדות ופי' בזה הגי' אחס קרוים "אדם" ואין אנוש קרוים אדם כי האחדות והשלום רק אצל ישראל מי כעמך ישראל גוי אחד כפי רש"י על הנאמר ביעקב "בש" בייח ובעשו "בפשות" בייח כנודע והנה חפלת רבים נראה להקב"ה כ"ד על מקרא קודש הן אל כביר לא יחאס ע"כ לא טוב לאדם צעמו לשפך שחי' אם יתפלל רק לצמנו רק עליו לכלול תפלתו עם כל ישראל ושה"ל וכל "אדם" לא יחי באחי' ר"ל בבהמ"כ בבואו לכפר בקודש כאשר יבא לבהמ"כ לא יחי" מקרא בשם "אדם" המורה רק על אדם הפיסי על עצמו וכן לא יעשה רק ישה אח שמו להשמות אשר וכל להשתמש גם בלשון רבים ואז יפטר בעדו ובעד בייח ובעד כל קהל ישראל והבן

במדרש הטעם שמי מלב ואביו שמו ציבורם מן הסביבה כינוי יחיו אח אלקים ויעד איחא טעם מיתתם במביל שלא כשאר בשר ובגמ' מבואר הטעם מפני שהיו הלה בעני רבן ואחריהם לשלש שלשה המצוות עפ"י ששבעתי מגדול אחד לפרט דברי רש"י עה"פ קול דמי אחיך דמי וזו זרעו הציבה כי מלך אשר בוצעו בנים טיבים לאחי מימי' כילול האדם מיתתו ביד"ש אבל לא מיתתו ביד"י אדם ומבואר במדרש להכל ה"י וזמן בשני הסביבה והי' חייב מיתת ביד"ש ולפי' היה לכאורה חידן לקנן על הריגתו אבל שהיה חייב מיתתו מה"י ולפיכך אמר לו הקב"ה קול דמי כי דמי וזו זרעו וא"כ היה

יכל ע"י זרעו ושלא כלין הרגת אותו והנה כי כן גם בכדב ואביו שיהיה חייבים מיתה יען שהביטו בשכינה ומדוע לא כיליו בשביל בניהם וע"י התשובה נופי שלא נשאו נשים וממילא לא היו להם בנים שינצלו בזכותם אמנם יקשה הלא אם ה"י נשאר בנחיים אולי ה"י נשאו נשים והולידו בנים אך מבואר בעירובין ס"ג כ"ן ב"י יהושע שמת בלא בנים בשביל שהורה הלכה בפני רבו הרי שהמורה הלכה בפני רבו אינו זונה לבנים וא"כ שפיר ה"י חייבין כדב ואביו מיתה כי לא היה יכולין להשען על הבנים יולדו כי גם הנה הורו הוראה בפני רבן ושפיר קשורים שלשה הטעמים הכל בקשר עליון לאורייחא והבן.

הרב פנחס מיזיש נ"י וויען

הרב הגאון כ"י ר' דוד לאקנבאך ראב"ד פ"ב [עם חוטמות העורך]

פסוק ואליהם תאמר איש כו' אשר יעלה עולה כו' ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותה לה' לפעמים יש תואנה וטענה לאדם בעברו על אחת ממלות ה' באמרו הן אין ביכולתי להקריב קרבן או אם הדבר כוגע לעבודת הגוף לקום בשחרית ולילך לבהכ"כ להתפלל אמור יאמר מוסיף חלוש וההכרח לומר ואם הדבר כוגע לקרבן ממון מענה צפוי הפרנסה לחוקה והקב"ה ברחמינו אם יש עליו מלאך מליץ א' מבי אלף יחוננו ויאמר פדענו יען כי טבע בריא כי מתירא לעשות יותר מיכולתי הן בגוף והן בממון אכן אם אנו הרואים כי זה האיש כאשר כוגע לעכבי עוה"י מהפך את טבעו מקריב קרבנות אין מספר וגם לא יחוס על גופו וירדוף אחר תענוגי בני אדם מפזר ומוסיף להבלים וזה עד מוכיח שבכחו להקריב קרבנות לגופו רק בבואו לעשות רצון הבורא אז יראה כי יחן בחי'מרות א"כ הן כסתר תחמתו טענתו וחסא"כ איש כו' כי יעלה עולה או זבח בהבוגע לעצמו יקריב הן עולות להקריב גופו הן זבח לזבח רב הוגאה רק ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותה לה' אם הדבר כוגע לענין שמימי אז ימנע מלהביא קרבנות איש כזה ראוי לעונש כי אין לו שום טענה לזכות את עצמו והבן א"ה שמעתי מליצה כזה במקראי קודש (כי חלל) לא יבא עמוכי כו' על דבר אשר לא קדמו אחכם כו' ואשר שבר עליך את בלעם הכוונה המקרא כיון טעם לשבח על עונשו כי אין לו התכללות ולומר אולי לא ה"י לאל ידו ובכחו להעניק לאחרים או אולי בטבע ה"י קמץ וכילי ולא היה יכול לכבש את טבעו ע"י בא כמשיב הלא עיכך הראות כי "שבר" עליך את בלעם ועל זה ה"י לו הוצאות וגם גבר על טבעו ופזר וכתן גם על ספק אמור אולי אוכל ככה בו והבן.

העורך

פסוק איש איש אשר ישחט שור שור וכו' ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה' דם יחשב לאיש ההוא דם שפק.

כ"י יכלו אנשים יחדיו בהתאמתם במו פיהם לחרף איש לרעהו לפעמים יכלו

זה את זה לקראתו בהמה וכמעה כי מורגל כל קר צפי אנשים עד שחברו לא יקבל לחירוף גדול. ובאמת הגד נא לי אחרי בנות בהמה יאמנה מכלל דעת יותר מן האדם אם יען אשר מאכלך לחם הדגן הנאפה ויהא מאכלה קט ותבן כמו שהם? איזה דעת תמלא בזה שבמאכלך תעביר חצי שנה בוצעת אשים להולאם מן הארץ יותר מן מאכלה שאין בה יגיעה ולא תמך זמן?

אם בזה. אשר שור בן יומו. נקרא שור ואיל בן יומו נקרא איל שאינם צריכים עזרת זולתם הולכים ורוקדים תיכף בהולדם ואת מקום מזונם בעצמם ימלאו אשר לא בן האדם אם אמו לא תשאלו על זרועותיה ולא תחליץ למי שד ימות ברעב הכי לזה אתה קורא יחרון דעת.

שבתי וראיתי אשר דבר זה היא היא לכאורה המידה לעזר עיני בביא להאמין שאין דעת בבהמה הכה. בבית המטבחים עומד שוחט וסבירי בידו והבהמה מובאת לשחיטה ותפן בה ובה ותושט את ראשה אל השוחט ואל ידיו לחפש אחר אוכל היט טפשות גדולה מנו שלא להבין אשר השוחט עומד ועורב לקחת חיתה ממנה? לא לא אחי גם בזה הענין הלדק עומד לימן הבהמה הלא נקיה היא עלובה הוזה מחשוב על איש הזה שיש רעה הכי יש לחשוב מחשבה רעה כזאת על האדם לערוב על דם בקי לשפוך אותה על לא בכפה? הלא רק תצניעותה גורמת לה לחשוב כי השיחט דורש טובתה ולא טפשותה אדרבא אם היה שוכן מעונה פתח את לשונה בטח תשאלו אתה בן אדם המעלה ענה לי על השאלה כל היום בעולך החרשתי שדדתי את אדמותי ולא נחתי את חלמי שדך הסקתי לכל סבל ומשא כמלאכי מדוע איתי כטשת ואם תרובך עלי לטשת? עכ"ל. נא עכ"ל

לא [מענה בן אדם] עלי כי אם עליו על הבורא החליטה אשר לי התגמה והתצורה עליו להשיב על שאלות כהנה מדוע תהיה לנו בשר בהמה ואנחנו נבסתרות אין חלקנו התורה החדה לנו והיא צויה ככה! אתה בן אדם אם אתה אומר ככה שכן צויה התורה אומרת הלא עליך לדעת שחלל כפי רצון בוראך. בסמך בשר חד וחלק ולהיות זהיר בכל דברי שחיטה כאשר צוה ה"א. שלא תאכל על הדם וחלב עניך לדבר מקודם ולהידיע כי הוא צוה לעשות כן לאמור ברוך כי וזונו על השחיטה ואם לא תעשה כן אז לא צוה כי מה תשיב לשור או לבשר אך יערב לבך להתייחס ולא יעלה עליך מערה.

ובזה יובנו הכתיבים איש מבית ישראל אשר ישחט כי ואל פתח אהל מועד לא הביאו או כמבואר להלן בריחוק מקוט לכל הפחות חבחת באש. צריך כלומר בכל דברי השחיטה ואם לא תעשה כן אז דם יחשב לאיש הסוף דם שדך כי יען כי גלמי רשות הקב"ה אין להם לרדות בבהמה כי צאופן זה לא תהיה לך הי' ותבן.

הרב משה ישמעון זיוויטין נר"ו מיטסבורג
מדרש

מדרש קדושים תהיו ה"ד יסלח עורך מקודש מקדוש מעשים שיש בידך ומציון יסעך מציון מעשים שיש בידך וילע בהקדם לפרש המאמר ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים ודרשו חז"ל ברפידים ברף ידים על שרפו ידיהם מן המצות הכוונה אהבי חדשות אומרים מה בלע כי נעבוד את ה' במעשה ובפעולה רחמנא רק לבא בעי ואם לב האדם שלם עם ה' די בזה כי מעשי המצות הוא רק לקבוע האמונה בלב איש ישראל כמו ליניית והפילין על ימית ושבת על חידוש העולם וכשאתי מאמינים גם בלא זה המעשה אך למותר אמנם יסכר פי דוברי עחק על מצות המורה כי צבר שמו חכמים בלשון המשנה כל מורה שאין עמה "תלככה" סופה בטלה להורות כהן בזה כי פעולות המצות קשורים בכוונתם בשלהבת בגחלת ורק אם יחדיו יהיו מאמינים יתלכדו ולא יתפרדו ונעים לחיך ביאור הגאון מוה"ל ליוש כט"ו מאמרים [בסוטה מ"ד] "סח בין תפילה לתפילה עבירה בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה" רעיון מוסרי טמן בדבריהם כי עינינו הרואות בכל מלחמה כי דברים מנהיגים את המלחמה שר הנצח העומד בראש החיל ההושב מחשבות חיך לערוך את הקרב ואכשי החיל המוטיאם מכח על הפועל בכלי נשק מחשבות שר הנצח ורק שניהם כאחד בידם לכבוש את השוכה ולולא אכשי החיל אשר בפעולתם מוטיאם מוטימות שר הנצח לשוא כל מחבילותיו וכפל שדוד ויודע כי תפילין של יד מורה על פעולת ידם וזש"א הסח בין תפילה לתפילה ורלוכו בזה לרמו כי הפעולה והמחשבה אינם קשורים ודבוקים יחדיו עבירה בידו וחוזר עליה כלומר עליו לחזור מדיעה המשובשת בו ועליו להביא רא"י "מעורכי המלחמה" כי מעורכי מלחמה כראה בעליל כי המחשבה והפעולה רק שניהם כאחד טובים ואין לעשות פירוד ביניהם והנה בנ"י אמרו היש ה' "בקרבתו" די אם נעבוד אותו רק בקרבתו בעיון בלתי מעשה ופעולה וזש"א ויבא עמלק וילחם עם ישראל "ברפידים" יען שרפו "ידיהם" מן המצות וממלחמת עמלק למדו לדעת כי שקר בזמנאם וכזב מחשבתם וזאת תורת המסורה חג הסוכה "מעשה" לך בידים ולא רק שחשוב בלבך מקרא קודש כי בסוכות הושבתי כי רק לריך גם המעשה והעל על זה "כי במחבולות מעשה לך מלחמה" ומחבולה בלא מעשה אך לשוא והנה אם היה העיון ה' ולא הפעולה העיקר אז רק רמי המעלה ואכשי הדעה היה צידם לעבוד את ה' לא כן ללח העם אשר חסר להם חשע קבין מוח משא"כ אחר שהפעולה העיקר אז כל העדה קדושים כי "בידם" לקיים והמלה וזש"א דבר אל "כל" עדת בני קדושים תהי' יען כי יסלח עורך מקודש מעשים "שבידך" והבן מאל.

הרב הגאון גרשון שטערן גר"ו מ' לודאש

[עם הוספות מחורך]

הגאון מוהר' יצחק שווייגער טאמאלטשאן זצ"ל

דרוש

איש אמו ואביו תיראו בש"ס קידושין ל"ו טאל בן אלמנה את ר' אליעזר אביו

אביו אומר השקבי מים ואמו אומר השקבי מים איזהו קודם א"ל הכי כבוד אומך ועשה כבוד אביך שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך בא לפני ר' יהושע כחגרשה מה הוא א"ל הטל להם מים בספל כו' וכל הבא אל חובה יחתה מדוע הכיה את ר' אליעזר ולא שאל אותו כחגרשה מה היא? ולי"ש דרך פלפול להכה ר"א שמותי הוא מתלמידיו של שמאי ושמאי ס"ל בסוף גיטין דאסור לגרש את אשתו אלא"כ מלא בה דבר פרוה וא"כ לר"א דס"ל כשמאי רבו פשיטא לאביו קודם לכיבוד כיין דאמו כחגרשה מסיבת שזיכתה ואינה עושה מעשה עמך אין חובה רובצת על הבן לכבדה וע"כ לא שאל שאלה זאת כחגרשה את ר' אליעזר ובא לפני ר' יהושע ולפי התבואר בחידושי הר"ן בפא"ט בסיגיא דשחלא קמא דר"י חלמ"ד של ב"ה וב"ה ס"ל בגיטין דגם בהקדמה תבשילי יכול לגרשה א"כ אמו הגם שחגרשה עדיין עושה מעשה עמך ומחויב לכבדה והבן בזה.

הרב הגאון מהרשב"ם וצ"ל פ"ב

פסוק איש אמו ואביו חיראו ואת שבתותי תשמרו ופי' רש"י סתם שבתות שבת למורא אב ואם שאם יאמר לך חלל את שבת אל תשיע לי והקשו המפורשים הא פשיטא דהרי אין עשה דוחה לית ועשה דשבת? ויש למרן דהאחרונים חקרו אי ב' עשין דוחה לית ועשה ויש לדון בזה לפת"ש הח"ס [חולין קת"ה] בשם הריב"א לאף דאין עשה דוחה לית ועשה מ"מ ה"ל דוחה רק בשאר עשה יען דאמרין מאי אולת' האי עשה מהאי עשה ומעשה במקום דאיכא ב' עשה ביחד שפיר דוחה ב' עשה העשה האחת דל"ש לומר מאי אולתיה כמובן ומעשה יש לומר כוונת הקרא איש אמו ואביו חיראו באיתן ששניהם האב והאם מליין לעשות דבר אחד בשבת ואיכא ב' עשה וסד"א דב' עשה דוחה ה"ל עשה דשבת ואשמעין הקרא דעליו אינו דוחה והבן.

אמר המאסף בדברי הריב"א ה"ל רבות פלפול בחידושי ומפני חובה הקודם ארשום רק סגסון קטן מה שאמרתי כד הייכא זוטרא לגברא ליישב קושי' אחת על הריב"א ה"ל מש"ס חולין י"א דפריך הש"ס לר"ת דח"ס למיעוטא איך אכל פסח וקדשים והקשו האחרונים לפת"ש הטוב"י מה"ס סי' ע"ח דר"ת לא ח"ס למיעוטא רק באיסור לאו ולא באיסור עשה א"כ דלמא אכל פסח וקדשים מלד עדלית הגם דבכבילה איכא עשה ולית אמנ"ס לדעת הריב"א ה"ל ה"ל כדחא וכשאר רק עשה ובעשה לא ח"ס רמז למיעוטא ול"ע ואמרתי ליישב ע"ד פלפול דהטוב"י הביא להקשות בשם חתנו על הריב"א איך כדחא ה"ל כיין להעשה במקומה עומדת א"כ ה"ר מהבב"ע וליכא מלוא וכחבו המפורשים ליישב דל"ש מהבב"ע רק אם העבירה גם בעת עשיית המלוא כמו בגזל לולב דאיכא העשה דוהשיב את הגזילה בשעת קיום המלוא משא"כ היכא להעבירה כבר נזכרה ובעת עשיית המלוא ליכא עבירה ל"ש מהבב"ע ולכאורה יש להשיב הלא גם בגזילה ליכא עבירה בעת קיום המלוא דהרי עוסק במלוא א"כ פטור מן המלוא דוהשיב אמנ"ס זה בורכא להעוסק במלוא פטור מן המלוא ל"ש רק אם ב' המלוא הם בין אדם למקום משא"כ מלוא דוהשיב את הגזילה דהו"ו מלוא

שבין אדם לחבירו לא יתכן לומר להמלוה שבין אדם למקום יפטור אותו מהמלוה שבין אדם לחבירו ונתתה דברי הריב"א כלוכים דשם ל"ש מהבב"ע יען דבעת קיום המלוה ליכא עבירה והנה סברא הכ"ל יתכן רק בשהעשה התנגדת היא קיום מ"ע שם שייך לומר העוסק במלוה פטור מן המלוה א"כ ליכא עבירה בעת קיום המלוה ושפיר נדחת הל"ת משא"כ אם העשה שעם הל"ת היא איסור עשה כמו בצבילה וכדומה ובאיסור עשה ל"ש לומר העוסק במלוה כו' דהלל הדבר ברור להעוסק במלוה אסור לו לעבור איסור עשה א"כ טוב הוי מהבב"ע ממילא גם הל"ת לא נדחה ודוק כי חריף הוא.

העורך

הרב הגאון רבי נטע וואלף זצ"ל ראב"ד פ"ב

פסוק קדושים חז"י כו' איש אמו ואביו תיראו יל"פ המשך הפסוקים ע"ד דרוש דהרמב"ן במלחמות קדושין דף ו' כתב בטעמא דחוששין לסבולות גם ברובא מסבלי והדר מוקדשי ומדוע לא אזלינן בת"ר וכי הרמב"ן דזה לא בקרא רוב רק רוב החלוי בטבע כמו רוב נשים מתעברות ויולדות משא"כ רוב החלוי בדעת ובמוכחג האדם לא מקרי רוב דלפעמים אדם כוהג כהמיעוט יעיי"ש ולכאורה דבריו תמוהים מש"ס חולין י"א דילך הש"ס לאזלינן בת"ר ממנה אביו ואמו דלמא לאו אביו הוא ולדעת הרמב"ן מאי ילפותא וכי זה בטבע שהאם מוכה וממעול ונעל באשה וכיון שאין מיעוט זמית בטבע פשיטא דמחזקין אותו לאביו ואין ללמוד משם על מקום אחר אמנם יש ליישב דממנה אביו ואמו יש הוכח גדולה דלאו אביו הוא כיון שהנה אומי וסמס בן אימי מכה את אביו כמבואר בש"ס ב"ח דרב נבאה דן על הבן שלא חבטו על קבר אביו שזה נבן הכנה ואחר שהנה לאת אביו יש מקום לומר דלאו אביו הוא וכו' יוצא העוסק הפסוקים קדושים חז"י תפירו עומכם מן העריות ואז הצנים שלך יהי צנים כשרים ומהו תלמיח כי איש אמו ואביו תיראו שהבן לא יכה את אביו ולהיפך יכבד וירא אותם והבן.

אמר רמב"ם בזה אמרתי לפרק קדושים הגאון ר"ל האלבערשטאדט לדעת ר"ח בחולין י"א דבין מיתה למיתה לא אזלינן בת"ר א"כ בת כהן בשריפה היכא משכחיל דלמא לאו אביו ואינה ב"כ ומיתתה רק בחנק ובין למיתה למיתה לא אזלינן בת"ר ולהכ"ל יש למיין דלכאורה עיקר החשש דלמא לאו אביו דריך הסבר מהיכא תיתי לחוש שזינתה כיון דליכא ריעותא מחזקי ריעותא לא מחזקינן ולי"ז שום חזקה או רוב [ועי' ש"ג יו"ד סי' פ"ג שבי' להכא אין אנו מחזקינן הדגים מכה חזקה אלא אמרינן מהיכא תיתי יהא כחן איסור עכ"ל] וז"ל דבאמת במקום דאין ריעותא לפנינו לא חיישינן כלל שזינתה רק צמכה אביו שם איכא ריעותא יען שמהה את אביו וסמס ברא חיים על אביו ואחר שהעיו פנים להכות את אביו שפיר יש לחוש דלמא לאו אביו

וצריך לדון מלד רוב בעילות אחר הבעל אבל גבי ב"ב אין כאן שום ריעותא ואין לנו לדון מלד רוב ודו"ק היטב.

המאסף

הרב הגאון ב"ר ר' יודא אלטמן זצ"ל טשאט

בפסוק

והתקדשם והייתם קדושים [בש"ס ברכות כ"ג] והתקדשם זה מים ראשונים והייתם קדושים זה מים אחרונים יל"פ עפ"י שם והלך לפסוק דקדק שלא יהי' תקנתו בלדקה ויתן בחיים חימוץ ולא באכס"ס העצרים אשר בחיים לא יחמו מלחמם לדל ויד אביון אין מחזיקים רק לאחר נעמם יחמו קרן קימת והקרא אחר לדק. לפסוקי' יהלך ולא לאחריו והמלינו בזה והמיר שטון מלפנינו ומאחרינו שיתן לדקה בחיים וגם יבית ק"ק לאחר מותו ושניהם כאחד טובים מזה ומזה אל תבז ידך ואל יפול ברשת הילר הבא לשטנו וזה מלפנינו ומאחרינו וזה אמרו והתקדשם זה מים ראשונים עשיית המלות בחיים והייתם קדושים זה מים אחרונים כמו ק"ק לדקה לאחר מותו והבן א"ה אנכי המלצתי במאמצי' כי להורות נחמי שהאדם יקדים בחשובה עוד בימים הראשונים בשחר טל ילדונו כיפ מפני שיבה קודם שחגיגה לימי השיבה תקום לעבודת השם ע"ד וישנם אברהם צבקר בשחרית שטתיו כנודע אמנם אם ח"ו יהי' ימן במרדמות הזמן בימי הבחרות עכ"פ והייתם קדושים זה מים אחרונים יראה לחקן המעות בימים האחרונים טורס יחשך שמש חיו ונקתו תכפר על ילדונו והבן.

העורך

פסוק

איש אשר יקלל את אביו ואם אמו מות יומת אביו ואמו קלל דמיו ב וברש"י אביו ואמו קלל. לרבות לאחר מיתה" וברר דקדקו המפרש למה [אמר דמיו בו רק אלל אביו ואמו קלל ולא אלל איש אשר יקלל את אביו ואמו? וכל"פ עם המעשה שהוצא בספר חסידים שהלכו בדרך אב עתיר ככמן עם עבדו ובנו ומת האב בדרך רחוקה באין מכירם והעבד והבן רבו זה עם זה לאמר הטלית שלי זה אומר הטלית שלי איני הבן ואמה העבד והשני אומר להיפך וצא הענין לפני רבינו סעדי' גאון וילך הוא ויקח עצם אחת מעצמי אביו והקזו דם לשניהם בשני ספלים והביטה כל וראה בדם העבד טבל נוטם האב ויאל נקי ומחשוף הלבן כבראשונה ובלם הבן העלם כעשה אדום כי ככנס דם הבן בעלם האב ויאל הפסק מלפני הגאון רבינו סעדי' כי זה השני אשר דמו כבלע בהעלם הוא הבן האמתי וזה רמזה לנו חוסי"ק כי איש אשר יקלל את אביו ואם אמו בחייו אנו הולכים אחר הרוב אבל אם אביו קלל ואמו קלל לאחר מיתה ענין זה בידינו לפרר ע"י "שדמיו" של הבן "בו" נכבשים בעלם האב והבן.

הגאון ב"ר מנחם שלום מרדכי והבן מברעזאן זצ"ל

מדרש אל האר תיבא לר"מ אכח מר"י למחכיתין אימא לי טעמא דגורלה ואימא

לי כד קבלתין אורייתא מיט לא שאליתם שכרכם לעוה"ב והוא יתנו
 לנו הקדים שהוא מר"י למחנה גם מה ענין ב' שאלות הללו זל"ה וכראה
 בהקדים מ"ש במד"ר דרש ר"י בן פזי מי יגלה עפר מעיך אלה"ר שאתה לא
 יכול לעמוד על זיווך שעה א' והרי בניך ממתינין לערלה ג' שנים אר"ה כד
 שמו בר קפרא כך אמר יפה דרש ר"י בן אחוסי הה"ד כי תבואו אל הארץ
 ובטננתם והוא תמוה היאך מלא בפסוק זה חזוק לדברי ר"י בן פזי וזל"ה
 הרמב"ן כתב טעם לאיסור ערלה מפני שהפרי בתחלת נטיעתו רצוה הניחה
 והוא ארסי ומזיק לגוף וא"כ אין בזה תוכחה לאלה"ר דודאי אדם צודק מדבר
 המזיק בטבעו משא"כ עין הדעת שהי טוב למאכל וכחמד למראה והכחש הטעם
 חושש שלא ימותו לכן לא עמד בזיווג אולם יש סתירה לדברין מתעבה פ"א
 לערלה: עת שבאו אבותינו לארץ מלאו כטוע פטור ואי איתא להחזרה חששה
 על היזק ושכחת הגוף: גם הכטוע מקודם ראוי שיאסרה אע"כ דליחא להאי טעמא
 חלא טעמו ככל מנהג שהם מזיקים לכפש המשכלת בעוברו: על מ"ה וא"כ יש
 מזה תוכחה לאלה"ר והנה הרע"ב בפ"י המשכה כתב שם הכטוע בזה דמלאו
 כטוע פטור משום דכחב כי תבואו וכו' ובטעמם חבל הכטוע מקודם מותר
 וי"ש ב"ק דרש ר"י הה"ד כי תבואו ונטעתם שמה כשמוע דלא כטעמו של
 הרמב"ן וספיר יש תוכחה לאלה"ר ולכן כששאל האי מיכא לר"י מ"ט לערלה
 ידע שיוכל להשיבו כטוע הרמב"ן שהוא ארסי ע"כ הקדים אמרו "אתה מר"י
 דמחש"י דתן מלאו כטוע פטור ומשום מוכח להדיא לאין הכטוע מפני שמוזק
 לגוף חלא שמוזק בש"י עוה"ב א"כ אמאי לא שאלתן שכר עוה"ב

אמור

תרגום הגאון ר' מהר"ק ראדוויץ

אמור אל הכהנים ואמרת אליהם במדרש הה"ד יום ליום יביע אומר וזל"ה
 בהקדים לפרש מקרא קודש (פ' בשלח) הכי ממטיר לכם לחם מן
 השמים ויכל העם ולקטו דבר יום ציומו ודקדקו המפורשים מה הלשון אמרת
 "דבר יום" והכוונה עפ"י מחז"ל (יומא כ') חלמלי קול העוזי של רומי היה
 כשמוע קול גלגל חמה ופ"י כי באות השמים נספדים כבוד אל רק אין אומר
 חזן דברים בלי כשמוע קולם בשביל שהאדם טרוד על המזיזה ועל הכלכלה ע"כ
 לא תרשמו עמו להתבונן בשלמי היצר ולשמוע קול אלקים חיים המדבר מהמון
 נבואות השמים חבל חלומה קול העונה של עיר המטרוד את האדם הי' שמוע
 קול גלגל החמה אמנם במדבר שלחם אבירים אכלו ולא הי' להם טרדות
 ורמזות על המזיזה ועל הכלכלה שם כרו חזנם לשמוע קול צבא השמים ויום
 ליום יביע להם אומר וישיא אחרי שיהיה לכם מן השמים בלי עמל ע"כ ילקטו
 להם "דבר יום" דברי לקח ואומר אשר יאמר להם כל יום ויום ומעתה הכהנים
 אשר מתבודדים מן העולם כ"כ עד שגם מנחת גמ"ח של קבורת מתים א"כ
 לקיים ושבחם רק עה"ת ועבודה ואין טרודים להשיג פרנסתם כי משלחן גבוה
 זהו וקול המזיקה של עיר לא כשמוע ציניהם המה דומין לאוכלי המן וישמעו קול
 גלגל

גלגל חמה המכסר בקרקע ודבר יום ביומו אשר יום ליום יביע אומר הגם ששאר בני חלד לא ישמעו קולם של לבאי השמים לא כן הכהנים הנגשים אל ה' ויתקדשו חמה יאזינו קולם וישיא המדרש אמור אל הכהנים אשר שהכהנים ימרו מחברת בריא כי עד שגם לבפש לא יטמאו ולפניהם יחשה וישקוט קול רעש טרדות הזמן ע"כ ישמעו לקול שדי ויום ליום יביע להם אומר והבן.

המאן ר' יצחק שווייגער זצ"ל

מדרש אמור ואמרת עליונים שאין בהם יפה"ר ד' במאמר אחד שבאמר במאמר קדישן שאלתא אבל תחמיים שיש בהם יפה"ר בב' אמירות אמור ואמרת והלא יעמוד ויליש בהקדש מה שכתבו לבאר המשנה אבות אל תפרוש מן הצבור ואל תאמין בעצמך עד יום מוסף הכוונה האדם ישמל תמיד לזכות את הרבים ואז ילך בטח דרכו ולא יפחד מהרשת אשר יפרוש היפה"ר על כל בני חלד כי כל המוכה את הרבים אין חטא בא על ידו לא כן אם אינו מוכן עיכא פקיתא על דרכי חבירו והלל אמר "ובשאר לעצמי מה אכ"ס" חס אבי מחזיק "טובה" "לעצמי" רק לעצמי אז "מה אכ"ס" כי אבי בקש לפני אש ומתוקן לחד דברי הרב המגיד מ"ה פייש פ"ג מפ"ב במקרא קודם צחלים "ואני בחומי חלק" ר"ל אם רק אבי בעצמי חלק בחוס מבלי להשיג על בני אדם שגם חמה יעשו הטוב והישר אבי לבי מפחד תמיד כי אכשל ואשם וי"ב אבני מבקש "פדני וחבני" אבל "רגלי עתמה במישור" ולא מעדו קרסולי אם "במקהלים אברך את ה'" ואזכה את הרבים ואת חירת המאור"ה ג' "אתהלק" אתהלק לפני ה' בארצות החיים" זאת המדי ותשוקתי אך הנני יצרי היא "האריב" הפכתי לא ימן איתי למלאות חמדתי ואם תשאל מדוע קודר אתהלק בלחץ אויב? ויהי כמשיב יען שאתהלק בחט לבני בקרב "בית" ולא יאחי לחון לזכות גם את הרבים כי אז בטח הייתי טובש את האויב הפכתי וישיא "אל תפרוש מן הצבור" תשמל תמיד לזכות את הצבור "ואל תאמין בעצמך עד יום מוסף" אל תשלה איתך ולומר כי גם בלא זכות הרבים כחך חזק לכבוש את תאיתך וזה כוונת המדרש בנפשא מאמרנו תחמיים שיהיה"ר בחוסה לרך ב' אמירות "לעצמי" "ולאחרים" לזכות ולקדש את הרבים ואז אין חטא בא על ידו והבן.

פסוק ועל כל נפשות מח לא יבוא לאביו ולאמו לא יטמא חכמת"ל מלאי תרופות לכבוש את היפה"ר באמרוס לעולם ירגז אדם יל"ט על יפה"ר בלתי מיטב ואם לאו יעסוק בחירה ואם לא בלתי יקרא ק"ש והתרופה השלישית הזכרת יום התיבה ורמזה לבי' סגולות הללו גם במשורה ג' פעמים בגרוס רפואה ראשונה "רוממות אל בגרוס" בחירה או בק"ש ואם "לא יהנו בגרוס" שאין יכולים להנות בגרוס או לא היאיל להם אז יש עוד תרופה השלישית "קבר פתח גרוס" זכרו כי תמה יוצלו לקבר חכיון יום התיבה בטח תכבה אש התאוה והמליצי חכמת"ל ארבע אמות של אדם קיטת לו בבל מקום יראה לומר הארבע אמות הוא קברו של אדם אם באלה תהיה גאולתי תצאו סגולתי כפלא שקיטת לו בכל מקום תעמד ומצב שהיא גם אם היא צדושה תחמכה

תחממה ואין שכלו משגת לעסוק בתורה ולכבוש על ידה תאוות מ"מ ביזיון להזכיר יום המיתה ומלא גאולתו משעבוד חומרו ומסוק מדבש פ"י האלשיך בפסוק ויקרבו ימי דור למוות וינו את שלמה בנו לאמור הכה אנכי הולך בדרך כל הארץ וחזקת והיית לאיש ופי' שדוד נזה את שלמה בנו "לאמור" תמיד הכה אנכי הולך בדרך כל הארץ הוא יום המיתה ואז בטח וחזקת והיית לאיש אם כי לכבוש את יצרו ע"י הזכרת יום ה' הוא תדריגה פחותה כי בתרופה זאת תמיד אימה חשיכה מפלג על האדם ועבודתו אינו בשמחה והתורה אמרה ובחרת בחיים ופי' הפלאה שמהי עובד ה' בשמחה ובחיות עכ"ז רפואה בדוקה היא, ורעיון זה טמון במסורה ב' פעמים ושלשת, ושלשת את גבול ארץך (ב) ושלשת תרד מאוד הכונה חכין לך הדרך ושלשת את גבול ארץך אם רצונך להכין לך דרך כבושה וסלולה אשר בו תוכל לבטוח שלא יעמדו רגלך תכניב הישר אז ושלשת" קח לך מר דרור רפואה השלישית חס"א את "גבול ארץך" גבול קברריך אשר לך לנחלה לנצח יחשב חמס דע ושלשת תרד מאוד" את אפה תעביר לקחת סם השלישי הזכרות יום האחרון אז "ירדית" מאל ובמדריגה פחותה אפה, והכה הכה"ג תאחיו גבר הוקם עול לא יתכן כי יקח סגולה זאת ואה"ע, ועל כל נפשות מות לא יבא" ר"ל זכרון יום המיתה לא יעדרוהו לעבודת ית"ש ואמור עוד "לאחיו ולאמו לא יטמא" גם הרעיון של מאין באת מקום מונאו ומצואו ילוד אשה אשר המה ג"כ תרופות להכניע את רוח האדם כמאמר התנא עקיבא, ובמשנת חסידים גם זה בחינה מושפלת מאל אשר לא יתכן לכה"ג להשתמש באנונימות כאלו וזון המקדש לא ינא לא ינא מבחינה קדושה להמקדש בהזכרת קדושת המקדש והצורה וזה מעוררו להטיב דרכו והבין.

מלוקט עם הוספות העורך.

פסוק ובהן כי יקנה כפש קבין כמסו יש להמליץ כי מעולם הבהן להדליק בר התורה ולהאיר באש הדת במבואות האפלים אלו האנשים אשר חזק הדעת וערפלי האר חמוכה חכמם כאשר פירש הדרשן הגאון ר' יעקב איסקאלימקי כר"ו מתחיל (בסוטה ל"ו) אשר דרשו על מקרא קודש (תלוי) ששה משניות כי בחולדותם מאי בחולדותם כשמות שקרא להם איביהם ולא כשמות שקרא להם משה "ראובן" ולא "הראובני" שמעון, ולא "השמעוני" כי "הראובני" מתחיל בה"א וגומר ביו"ד והוא שם "יה" להורות כהן כי האיש הישראלי צריך להיות מוקף מכל דדדיו בשם אלהיו וכל הליכותיו מעשיו ומצעותיו יהי לשם שמים אבל "ראובן" בלא שם "יה" מנדדיו עורה שגם האיש הפשוט כחשב לישראל גמור ומשה רבינו קראן בשם "הראובני השמעוני" וכן הלכה להראות כי אך אז כחשב לפכיו אם מוקפים בשם חלקיהם מכל נד אבל יעקב אבינו קראם סחם בשם ראובן שמעון להראות כי גם צאין עושין רגושו של נוקם בפי אל חי הגוה והחוב לקרצם ולהטותם אל הדרך הישר ולא לחמותם וע"כ הבהן הגדול אשר עליו לשאת את משא בני ישראל ולעבוד עבודת עמו בכל דבר ולבקש על צרכיו בקודש ובחול וכמו שהורה חפילו בלעה שזכרם לפני ולפנים ביום הגפורים שציקש גם על הדברים הגשמים צמד כל אחד מישראל צריך ה"י להיות שזה לפכיו כל אחד מבני ישראל ואף

ואף אחד שלא היה מסיבב בקדושה החפלה גם עליו וכשא גם אותו על כחו
 ללחוג על מחסורו אשר יחסר לו מחסור רוחני ומחסור גשמי וזה וכשא אהרן
 את שמוסם לפני ה' לזכרון שזכיר ה' אותם למלא כל משאלותם אך אולי יעלה
 על מחשבתו לקרב רק את אלה שומרי התורה ומצוות ולשאט משאם עליו ולרחק
 את אלה מבני ישראל המרוחקים מעט מדרך התורה ע"כ ליה ה' שמוסם בני
 ישראל המפוזרים על אבני האפוד יהי כחילודם ובה דרשם שיהי חקיקים
 כשמוסם אשר קרא להם אביהם ולא כשמוסם אשר קרא להם משה כלומר אף אלה
 אשר אינם מסובבים בשם "ה" מלפניהם ולאחריהם ואינם מלייכים במצוות ה'
 גם על אלה יתן מחשבתו להטיב עמם ושמעתו תצעל לקרא להחליץ במאחז"ל
 מפסולתן של לחות כחשוד משה כי החכם אימר כיפר נפש איש עשרו וגם אלה
 האנשים אשר לפניו מהלכות ולא קיימו אותם גם אנשים כאלו אשר אפילו עשרת
 הדברות לא קיימו הוא השתל והתאמץ לקרובם יחת כפרי השכינה וזה היתה
 עשירות שלו (וכמ"ס על הקרא הכומר באברהם ואת הכפש אשר עשו בחזון
 כי העיקר הכפש הוא הכפש והנה הבן הוא המכריז ואמרו "ובן כי יקט
 כפש" אם יוכל לקטו שלימות לאזה כפש (כפש אפי' כפש בזהם במשמע) זאת
 הקרא קבן כפשי רכישו והיו במלא מובן המבטא והבן.

מלוקט ונוסף מהעורך.

הרב חננין ר' שמואל עה"פ מט"ד (עם הוספות העורך)

מסורה ובהן כי יקנה כפש ב' וינאן בועס אפי מלך ובהן יל"פ עפ"י ששמו
 חכמים בלשון המשנה אהוב את המלאכה ושנא את הרבנות והבניה
 בזה כי בהרבנות יש ב' חלקים (א) חלק השדרה והממשלה ב' והוא העיקר חלק
 העבדות להטות שמו לסבול עול התורה ועול העם אשר אותו ובתאמרים לא
 שררות כחתי לך אלא עבדות והמכריז אשר בוחר לעצמו רק חלק השדרות להיות
 פוסע על עם קדוש דע יהי גורלו כי כל הרודף אחר הכבוד הכבוד בורח
 ממנו וירבו שוכניו והמלינו בזה שאלת הקב"ה למרע"ה (שמות) "מה זה צידך"
 מה אתה חושב מה כוונתי בזה שצחתי בך למכריז מה תעודתך? ומשה השיב
 "משה" אתה רוצה לתת בידי מטה מושל להיות בו ולמשול על העם והראה לו
 הקב"ה כי טעה בדמיונו אם יאחו בחלק הממשלה כי אז ירבו שוכניו ויבטחו
 אותו כנחשים אולם שלח ידך ואחיו "בזכרו" ר"ל בחלק העבדות והספלות שביניהם
 אז יהי למטה כפשו כי הכבוד מן הכבוד הכבוד בורח אחריו וט"ל אהוב את
 "המלאכה" כלומר חלק העבדות אשר ברבנות ושנא את "הרבנות" זאת היתה
 המסורה ובהן כי יקנה כפש להכניסו יחת כפשי השכינה זאת יהי מגמתו ותעודתו
 אבל וינאן בועס אפי מלך ובהן אם הבן המכריז חפץ להיות גם מלך בזה
 מבין את קדשו ה' והבן.

הרב חננין ר' חנניא יר"ט ליפא ט"ב זצ"ל סיגעט

הפשרה כל כולה וטרפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הכהנים. בוגע
 (מכחות מ"ה) כהנים ללא אכלי הא ישראל אכלי אמר ר"י פ' זו

אלי עתיד לדורשה רבינא אחר כהנים אינטרוכי לי מד"א הואיל ואישתרי מליקה לגביהו לשתרי כתי כו"ט קמ"ל והכא הלשון אלי עתיד לדורשה ז"ב, דלא מנינו כזה בסיטות הש"ס, גם לריבין להבין מ"ט כאיד ר"י מדרשת רבינא הלא טעמא קאמר וי"ל ללכאורה קשה בדברי רבינא מה"ט לומר לבטביל דאשתרי מליקה גבי אכילת קדשים, לשתרי כתי אכילת כבלה בעלמא, הא אכילת קדשים הוי עשה אי"כ י"ל דה"ט דאשתרי, משום דאכילת קדשים דוחה את ל"ח לבבלה, אמנס לדברי הפוסקים דס"ל לעשה שאינו שום, בכל אינו דוחה לל"ח לקי"ת, לעשה דא"כ ל"ט אלא גבי כהנים אבל רוב פוסקים חולקים על כלל זה (עיין תוס' יצמות ה' ע"א ד"ה) גם יש לדון דגם עשה שאש"כ דחי לל"ח ממה דמצינו אצל אלי והעורבין מביאין לו לחם ובשר שה"י מבי טבחא, דאחאב ועפ"י הדבור ה"י, לקשה הלא גם הקב"ה שומר משמרתה של תורה, אמנס הוא מטעם תאחר שה"י מלווה ועומד על כך מפי הגבורה קמה עלה בעשה ודחי ללאו דכו"ט והכא ג"ז הוי עשה שאש"כ דרך עליו ה"י הנווה, אי"כ מוכח מכאן דאף עשה כזו דוחה לל"ח, אי"כ לפי"ז לא אי"ש דרשת רבינא מד"א הואיל ואשתרי מליקה וכו' דמליקה ה"ט דאשתרי משום לעשה אף שאש"כ דחי ל"ח דכו"ט, משו"ה חמר ר"י שפיר פ' זו אלי לשיטתו עתיד לדורשה באיזה אופן, דעי"כ לא איחוקס כדדרש רבינא וא"ש.

א"ה יש פה מקום "ללון" דגם אם כימא לעשה שאש"כ דוחה לל"ח, אכתי לשי לעת כמה פוסקים איכא גבי כבלה איסור עשה לאינה זכינה ואין עשה דוחה ל"ח ועשה איברא דזה תלוי באש"כ רבדבי והוא מחלקת הראשונים ורובם ככולם הוכיחו ממוגי, דכולל גבי האוכל כבלה ביוהכ"פ דל"ש גבי כבלה איסור עשה דא"ז והוא שיטת הרי"ב"א (עיין תוס' שבעות כ"ד ע"א ב"ה האוכל) גם משמעות ל' הרמב"ם תורה כן, אי"כ נדקו מאמרי הגאון הכ"ל.

העורך

בהר

הרב חגאון ר' חיים אברהם אמשטיין בארטפעלד

מסורה ג' מנחה ואם לא מנחה ידו די השיב ב) ולא מנחה היוכה מנחה לבק רגלה ג) גם נפור מנחה בית הכוונה עפ"י ששנו חכמים בלשון המשנה סוף קידושין מימי לא ראינו גבי קיין וארי סבל ושועל חסדי והם מתפרגסים שלא צלעו אלא שהרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי וכודע כי כנסת ישראל מנחה ליוכה וזאת תורת המסורה ולא מנחה היוכה מנחה לבק רגלה ר"ל כנסת ישראל אין להם מנחה טרודים על המחיה ועל הכלכלה והלא גם נפור מנחה בית כל החיות והעופות להם מנחה ומנאום פרנסתם צנקל ויושבים לבטח בקיניהם ובצביהם אשר המה עושים ומדוע רק לישראל רע ומר גורלם חוללים מגוי אל גוי מעיר לעיר למען ישיגו מחיתם על האדמה? ויהי כמשיב יען כי לא מנחה ידו די השיב בתשובה שלימה רק נהיפך הרע את מעשיו וע"כ קפח את פרנסתו והבן.

מסורה לא יבקר בין טוב לרע ב) הו' האומרים לרע טוב ולטוב רע
 ג) רגליהם לרע ירונו ולשלב המסורה כקדים פ"י מקרא קודש
 [פ' לך] וישא לטוב את עיניו ב' כגן ה' כארץ מנרים ויסע לטוב. מקדם" ודרשו
 מקדמוני של עולם ובפלת הדברים כגן ה' וכארץ מנרים ל"ב והגאון צול כ"ס
 שלח את "ביאורו" כי שלח הרשעים אבן כגף להגנון עם ואסף אמר קבוצי
 בהוללים שלום רשעים כי איראה ובפרט אם רואים לדיק מודד ללחם או יפטריו
 בשפה איה אלקי משפט? והנה אצעים אשר השליך בפשו מבגד למנן כבדו
 יח"ט ללמוד את העולם ומציאות אל המיוחד עיניו יוכני המצר וערפלי המלכה
 סכני בכנפיהם השחורים את אהלי ובכל מקום צואו סבבו אותו בשאלה איה
 אלקיך? מדוע ירעב נפש לדיק כמך? ואמנם משכיל בעת ההיא ידום לום
 לה' וחצי למעט רגע ולדיק מלכה כחלן ואם תרוממה קרנות לדיק אז קרבי
 רשעים חגדע ושיני רשעים תקנה וע"כ כאשר זרחה לאברהם שמש ההלילה
 עם זוחים בכנפיה ואברהם כבד מאל במקנה וכסף וזהב אז ייסע למסגיו חזר
 לפרוע הקפוחיו" ופ"י הגאון בעצ"ם שבעת המצב על שאלחם אשר כשאר חב
 להם כי כאשר ראו ריב עשרו כמחמה פיהם, והנה כי בן היה אצל לטוב אשר
 ראה לדיק ומסירת בפשו ובכל זה צרה ויגן מלאו וישא וראה בעין שכלי את
 כל כבד הירדן כען ה' הלליו ויפריחו בארצו הגס כי מנסיחם רעים כארץ
 מנרים [סמל המצבות] ע"כ ואחר שראה עולם הפך לדיק ורע לו ורשע וטוב לו
 זאת היה הסבה ויסע לטוב מקדמוני של עולם וזאת תורת המסורה בנשיא הנאמר
 לא "בקר בין טוב לרע" הכופרים אומרים כי הקב"ה לא יבקר בין טוב לרע
 גורל אחד ללדיק ולרשע ולפעמים רואים גם ההפך ואומרים לרע [לרשע] טוב
 לו יש כל טוב ולטוב [להלדיק] רע חלק הלדיק רע ואחר שרואים שלח הרשעים
 וימורי הלדיקים ע"כ כטו רגלם ומחיצות החיים ורגליהם לרע ירונו והבן

מלוקט עם הוספות העורך

במדבר

הרב הגאון שרגא צבי ט"ב צ"ל ששם

הפטורה וה' מספר בני ישראל בחול הים אשר לא ימוד ולא יספר
 מרוב וה' במקום אשר יאמרו להם לא יתי אחס יאמר להם
 אל חי.

אם בכל עמלו שיעמול בני אדם תחת השמש זאת הנשקפה על פני תורת חז"ל
 להשיג תאוות גישו וחמודי חבל ואין זכרון השלמת בפשו תעורה יונות
 בתגוריה מה יתרון לו לאדם על כל התי הלא כחייו יער יחשב ובמספר אנשים
 לא יבא אחרי אשר כל יקר הפארת האדם על הארץ המרים קרבו והדרו על
 כל הצרואים הוא תעוררו בשלימות הפשו וע"כ אלה המורדים והפושעים אף כי
 מורע ישראל ימנה יש צחוקם אשר כפי עולם השמחם לא יתכן להקרא עליהם
 שם ישראל באות כי לא יתחמו אחרי ישראל אביהם עד כי לחייו ארץ כדמי
 על אחת כמה שלא יתכן להיות שם ישראל כקרא עליהם ולא עם ה' תמה
 לבן

לכן בדור פרוץ אשר רבו המתפרצים בעם, עם בני ישראל מתי מספר כי אחרי ברות מהם אלה המורדים ופושעים אשר לא יחשבו עוד לעם ה' לא ישארו כי אם מתי מספר אשר יאמר עליהם עם ה' אלה, והנער יכחם ומנוסם ונעוטה, אמנם בדור נדיק אשר כולם במספר בני ישראל יבואו באמנה אין מספר להם מעולם ריבוי העם כבדת משה ה' חלקיכם הרבה חכם והנכם ככוכבי השמים לרוב ומאליו יובן שאם ישראל אינם עושין רצונו של מקום והמה מרועים לשמנה ואז המה מתי מספר יען כי ברוע מעלליהם לא יכחו בשם בני ישראל ועם ה' אמנם אם ישובו אל ה' ויבואו כולם במספר ומפקד בני ישראל ברגע הזאת אחרי טובם אל ה' יעלו וירצו ויעשו מעם מתי מספר עם אשר לא יספר מרוב ומעלה יובנו מקראי קודש צטטא ומאמרנו, והיה מספר בני ישראל פי ישראל אשר המה עתה מתי מספר יהי, כחול הים אשר לא יספר מרוב כי ישובו אל ה' לעמיד ומלאה כל הארץ דעה כמים לים מכסים ויכהו ישראל אחרי ה' בלב ובפש ואז יהי כחול הים אשר לא יספר מרוב, וסיפא דקרא מבאר איך יהיה כזאת שכמעט רגע יעלו לאין מספר היולד גוי בפעם אחת? ואיך כרגע ישמנה ויחלף מספר ישראל מתי מספר לאין מספר? ויהי כמשיב ואמר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם אתם יאמר להם בני אל חי הכוונה על דרך זה ירצו חיש מהר כי במקום אשר יאמר עליהם עתה לא עמי אתם ולא יקראו עם ה' ושם ישראל לא ישאו ולא נשאר רק מעט זעיר שם זעיר שם אשר עוד בשם ישראל יכונה וע"כ היו מתי מספר יאמר להם עתה אחרי טובם אל ה' בני אל חי ועם ה' יקראו לכן יהיו כחול הים אשר לא יספר מרוב והיטב אחז"ל כאן בשאין רשעים המה מתי מספר אבל לעמיד שיהיו ישראל עושין רשעים ירבו לאין מספר כי כולם במספר ומפקד בני ישראל יבואו והבן.

נשא

כה חבריו את בני ישראל אמר להם בנשיאת כפים יכול שלא בנשיאת כפים ח"ל וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם מה להלן בנשיאת כפים אף כאן בנשיאת כפים [ילקוט נשא גמ' סוטה]

הכוונה עפ"י ולא המדרש עיקר אלא המעשה, ברוב דברים לא יחדל פשע"א אם נוכח לאדם באמרי פינו להסיר המסוה מעל פניו למען יראה כי יפול ברשת אם יאחז עוד דרכו דרך לא סלולה בזה לא נועיל עוד להשיבו להטיבו באחריתו כי כ"פ מדבר על און בלתי שומעת לקול דבריו רק המומר המעולה הוא אם גם דרכו יהי טוב וישר אם כל אמריו אשר נדבר על לב רשע אכזבו בעצמו נקיים אם נקטו עצמיו במדות טובות אח"כ כוכל לקטט את אחרים אם המוכיח כזה דורש, וכזה מקיים אז יקוה כי דבריו יעשו רושם, ויכו שורש בלבבות האנשים משא"כ אם ההכנה המוכיח עצמו אינו מוחלמת עם לימודו והוא סר מדרך הטובה מבחיבות אל מות דרך נלחה אז דבריו בטלים כאשר המלינו, הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו לא יצא כלומר הקורא לאחרים

לאחרים שיקצלו עול מלכות שמים עול תורה ועול מצות זה לא ילא ידי מצות
 חוכמה ושיא "ברוב דברים" אם המוכיח רק מרבה בדברים וקורא בגרון אצל
 מעשיו אינם מואמרים עם דבריו בזה עוד לא יחלל פסע ולא יחזי חסאים מן
 הארץ. ויש להמליץ רעיון זה [בילקוט פ' בהעלותך] זה מעשה התורה המורה
 שם רמו. להארת העם בתורה ובחקקה משה אך אפשר להוכיח וללמד מוסר את
 העם הלא לא בכל פעם יכו שורש יפירה ויפריח ויעשה כרי עד שהראשו הקב"ה
 באמצע" כלומר הראה לו כלי המעשה ובהם ילל שבאמר זה מעשה "התורה"
 רק ע"י מעשה יכול להיות תורה טהורה תגיה ותאיר חשבת העם להדריכם
 בדרך ישרה. כן הכהן והמורה דרך לעם דרך ה' יכול לבדק את העם אם
 יביע להם בשפתי זליק ידעין רעון דברים מרמים אצל זה לא יועיל רק אם
 גם מעשיו של הכהן יהי' בעים חזק המאמר במושא מאמרנו יכול "אמר להם"
 בזה יברך את העם אם רק יאמר וטלא "בכשיאח כפיס" שהם כל המעשה
 כלומר אם גם מעשיו אינם מקודשים יעיל לבדק חל ושא אחרן את ידיו אל
 העם גם ידיו ופעולותיו יהי' רעים ואז יברך את העם והבן.

מלוקט מגדולי הדורשנים עם הוספות העורך

תורת הפירה

וספרתם לכם תמחרת כ"י עד תמחרת השביעית חספרו חמשים יום מעיר
 הימים האלה רמו יש בהם הגאולה החמרות והחרות הגופניות
 אינם דברים עיקרים. הם אינם מספיקים לרווח למאן הכפש הישראל ואינם
 אלה עבין תכלות רק אז יש להחרות ערך חשוב בשעה שיש על הכפש עול
 מלכות שמים. ורק אז נעיתה הגאולה לישראל בשעה שהם עבדי ה' ונמוקים
 בעבודתו ע"כ המשיכו ישראל ימי הגאולה עד יום שנגבסו צברית ה' אלקי
 ישראל ואז נשלמה אלס מעשה הגאולה והגיעה עד לבקודת השלמה במדה שאין
 למעלה ממנה. ועוד לאלקי תלין בזה הביטו אל צור מחבבים ואל מקבצת צור
 בקרנם באברהם כחצ ואברהם זקן בא צימים לעייל קתיה תכלא ציומן בלא
 כסופא (זכור) כי כל ימי חייו היו קודש לה' בכל ימיו עבד את ה' ועשה כח
 רוח ליוצרו ויום אחד לא עבר עליו לחם בדברים של תה בך. למות ימי
 כן הודע ונביא לבב חכמה כשהאדם מוכה ימיו וסיפר שמתיו מדבר של יקר
 שאינו חוזר ומשחל שלא יעבור לבטלה הוא תראה ומעיד כי לבב חכמה לו.
ימי חיי האדם הם שבעה עשרות ימי שמתיו בהם שבעים שנה ובאה
 תורה ורמזה לו עד תמחרת השבת השביעית חספרו. כלומר בן אדם
 חספר יומך מנה שמויך אשר אתה חי בהם עדי תגיע לשבת השביעית [ליום
 האחרון ואז תהי' חפשי.

דרשה לחג מתן תורה

אמר רבב"ח אמר לי האי טייעא תא ואחוי לד מורא דסיני אזלי וחזאי דהדרין ליה עקרבא וקיימין בחמרא חיוררתא (בבא בתרא ע"ר). **רבים** עתה הפורקים מעליהם תורה, כוז צפיהם באמרים שהתח"ק אינו מן השמים רק מרע"ה ברוח שכלו ובינתו הוליד את חקי התורה ואחר שהתורה רק מעשי ידי אדם אף שבעת וזמן הוא היי חקי התורה טובים וישרים, אבל בימים האלו שנשתנו סדרי העולם כעת בדור הכאור הזה חקית התורה אינם מתאימים כ"ש הקובע עתים לתורה מפיר תורה, הנוכח שהתורה אפשר לשנות לפי העת והזמן זה מפיר תורה, ועל דבריהם הכוזבים דרשן אחד כשא משלו ויאמר איש סוחר שגר עגלון, להוביל את סחורתו למקום פלוני ליום השוק והתנה עמו כי אם יודע בעצמו שיהי' לאל ידו להביא סחורתו למקום הנועד עד יום התחרות בלהרים יקבל עליו את הקבלות הזאת להוביל את סחורתו אך אם לא יגיד לו מיד ויפנה על ימין או על שמאל לשכור לו עגלון אחר אשר יגיע עם סחורתו למקום הנועד בשעה המיועדת, והעגלון קבל עליו ויבטיח לו כי יביא את סחורתו אל השוק בשעה הקבועה המה ילאו את העיר לא הרחיקו והסוחר החל לשער כי אי אפשר להם לבא אל השוק בשעה המיועדת כי המוסים התכבדו לאחסן והעגלון לא ידפקם אף לא יספיק שבתו עליהם ולא ישרק להם להשיט למהר מרוצתם ויתחנן הסוחר אליו ויפטר בו כי ימהר יחיש את כסיעתו אבל העגלון לא שעה אליו, ואת אשר פחד הסוחר בא לו כי אמנם אחריו את הנועד כי המה באו אל עיר השוק בעת אשר שאר הסוחרים כבר הלכו לשוכ חיש למקומו והסוחר יילל משבר רוח, והנה זה נגש אליו העגלון ויתבע ממנו את שגר ההובלה נקל להבין כי הסוחר לא רצה לשלם לו והעגלון הלך לבד וישלח לו הזמנה לד"מ ובא הסוחר ויזיע לפני הב"ד את טענותיו את דברי תנאו עם העגלון כי יביאחו בשעה הקבועה אל היריד ואיך העגלון קבל עליו את הדבר ואחריו כן לא קיים את דבריו התנאים ויגרס לו הפסד מרובה וגם העגלון טען את טענותיו וילא הפס"ד כי הסוחר זוכה בדין ועוד נחמה הרשות להסוחר לתבע את הפסדו מהעגלון כשמוע העגלון את פס"ד אמר להרב ודינא הכי? ואיה הישר, והלדק של רבי כי אני ובהמתי עבדנו קשה כל היום כלו בחנם והשיב הרב הדין והישר לא שלי כי אם של התורה ופסק דיני הוא דין תורה, וישאל העגלון את הרב יגיד נא לי רבי באיזה זמן נתנה התורה? בחג השבועות ענה הרב, אם בחג השבועות! אמר העגלון איך יחא דין תורה כי בחקופת ימי חג השבועות אז הארץ חרבה ואין גל מעורר, להעגלון להגיע למחוז חפלו בשעה המיועדת ואם הוא לא קיים את התנאי עליו לשאת ולטבול את ההפסד אבל אלו נתנה התורה בחודש מרחשון באלה ימי הגשמים שהדרכים מקלקלות ומנסים רפש וטיט היון ואופכי העגלות טובעים במי הבצלות ואין די כח במוסים להוציא את העגלה כי אז לא היתה אומרת כי אין מגיע לי שגר כלל. **כן** הדור דור ש"א הזה, אומרים, בדברי העגלון התורה נתן לנו משה בחג השבועות במדבר שלא חסר, להם דבר ואפילו בא"י גם אז יושבים איש

חמת גפנו וחתת חלמנו והיו יכולים לקיים את דברי התורה בן אומרים אנשים
הבאורים לרוח העת הוא כחן לנו "תרע"ה התורה והתלות אבל לו כתבה לנו
התורה בחודש מרחשון בימי הגשמים כלומר במקופת ימינו כאלה אשר היוקר
יאתיר וזכר בני אדם מרובים אז היה תרע"ה מתיר האסורים והלא ראינו
כמה אומות היה להם מחוקקים אשר בזמנים שעברו אדניהם על היושר הוטבצו
לפי הזמן ההוא אבל לעת כזאת וזכר עברו וכלו מרוח הזמן וכן גם בתורה
משה ה" לנו לבדך ברוך מחדש חדשים. אמנם יסבר פי דוברי שקר התורה
לא מתנת ביד הוא רק מהקב"ה אשר הוא נלחץ בן תורתו נלחץ ולא תחנתה
לעולם ולסוד פי דוברי שקר ולהוכיחם על פניהם בראיה אמיתית שהתורה
יזר כפיו של הקב"ה ולא תעשה תביעת ביד כאשר אחר שתזנו בחוסיק הרבה
חקים אשר לא יעמדו בדין לפני שכל האנושי כמו פרה אדומה ושעטנו שאוה"ע
מוכין את ישראל עליהם וא"כ אך יתכן לומר שתרע"ה בשכלו הוליד חקים האלה
הלא הם נגד חקי השכל והתבונה וזה מופת חסך שכל התורה הוא חקוקה
מחמת כסא הכבוד והחלצה מלור יחש לפניו כל רז לא אכנס ולי גלי מותרת
וברעיון זה יש להבין דברי אחרון הכתובים (סוף מלאכי) זכרי תורת משה יעבדי
כלומר אל תחשבו שמהם מדעו עשה כאשר נתן לכם את התורה לא כן הוא
רק "עבדי" אשר צוית אותו בחורב ועל כל ישראל והעד על זה חקים ומשפטים
לא לבד משפטים גלויים נתן לכם כי"א גם חקים נפוכים ונעלמים מעיני השכל
זה בודאי מופת שאני צוית אותו ולא מלבו בדה.

והנה גם לפנינו היו אפקורסים ובכל דור ודור ובכל תקופה במלכים כאלה
עטלפים ותנשמת מני סורים אשר צפה דובר עתק יבקרו את
השמש ואת אורה ויציאו משפט חרון כי אור השמש הוא דבר אין מועיל מסכן
ומרבה הפסד, אבל האפקורסים הראשונים למצער למדו חקרו ועיניו בספרים
והפלטופיא ואם בא חכם אמיתי והראה להם טעוהם בפניהם אז הודו ולא
בזו ולפעמים גם חזרו מטעוהם וזכו ועמדו על דרך הטובה אבל המתחכמים
בימינו בדור החדש המה רק חכמים להרע את כל ידיעתם ביהדות ישא זכר
בן יומו על כפיו אבל להתנפל על התורה עיני נשר להם עבדים המה לתאיתיהם
ובהפקירא כיחא להם והמה ישמעו את לעותיהם בפומבי ויחרלו משפט על
התורה ושכרם כגון להם בקברות המאור האור היא מתקברם. וזאת שהמליץ
רשב"י בנושא דרושנו אמר לי האי טרעא, תא ואחרי כך טורא דסבי"א אראך
מי ומי המה העומדים ומקיפים בימי דורנו את הר סיני להרס את התורה
שכתבה לנו מסיני "אולי" הלכתי לראות ולדעת מי ומי המתחכמים האלה לתלות
על קנקנם ולדעת אם כדאי הוא הדבר להחוכח עמם אם יתלא למצער קירטוב
אל דעת בכליהם "וחזאי" ראיתי "להדרין ליה עקרבא" מי המה אלה אשר סביב
שמו להר סיני להרסו עד היסוד "בחדשים ועקרבים" הולכי על "גחון" בעלי
חיות חמוריות וקיימתן כחמורא חמורתא בחמורים ופרדים הם בידיעתיהם ועם
אנשים כאלה אי"א להחוכח כי בעלי מאור המה ואך למחר לענות אותם כי לא
יחפון השוטה בתבונה והבן ה' בסודו יאיר עיניו ואת הפעוהים והעקרבים
יסיר מקרבנו ומלאה הארץ דעה את ה' כי"א לים מכמים.

מלוקט מגדולי הדורשנים עם הוספות העורך

הרב הגאון כ"ר ר' שלמה קלוגער זצ"ל בראדי (עם תוספות הערות)

פסוק

וכי תבאו מלחמה בארצכם כי וביום שמחתכם ובמועליכם ותקעתם
בצמורות כי והיו לכם לזכרון לפני חלקיכם חני ה' חלוקים וילי
נקראי קודש אלו עמ"ש האלשיך דכסיון העושר גדול מכסיון העוני וכמאמר
החכם מכל אדם רע ועושר אל תתן לו פן אורש וגנבתי כי ופן אעשר ואמרתי
חין חלקי וכרחי בעליל שבכסיון העוני הוא מחיירא רק שיבא ע"י העניות
לישבע לשקר משא"כ אם יעלה שמים שיאו וכסף וזהב לו ירבה אז מחיירא
שיכפור בכל ויאמר חין חלקי ובה פ"י מה ששנו חכמים בלשון המשנה המקיים
את המורה מעוני סופו לקיימו בעושר שבוכה אם זכה לעמוד בכסיון העוני אז
ה' יהיה בעוזרו שסופו לקיימו מעושר שגם בכסיון היותר גדול כסיון העושר
גם אז לא יעמדו רגליו מכחיז היראה ומדרך החיים והשאי"כ וכי תבאו מלחמה
וכזכרתם לפני ה' צעת צרה כזה כי יבא האויב עליכם בטח לא תשכחו את
ה' אבל ביום שמחתכם ומועליכם ואז מחין רוב שמחה ישכחו את ה' וישמן
שרון ויבעט אז ותקעתם כי והיה לכם לזכרון להזכיר אתכם למען חלעו כי
אני ה' חלקים והבן.

שלה

הרב הגאון כ"ר ר' פייש פ"מ זצ"ל דרשן פ"ב

ויהם

כלב את העם החזיל יהושע לדבר אמרו ליה מה דין קטיעא יתלל
[סוטה ל"ה] ופרש"י על שלא היה לו צנים כקרא כן ובערוך פ"י
שראשית שמו הוא א"ת וי"ל שהיא אות קטיעא [ועי' תהרש"א בחד"א] ופ"י הכל
כי התרגלים ידעו מכבידת אלדד ומדד משה מת יהושע מכנים לארץ וע"כ אמרו
שהושע לכבוד עצמו הוא דורש לכנס לארץ ישראל כי בבואם שמה ישימו לניף
המלכות על ראשו ויהי הראש והמכהיג לא כן בעודם במדבר לא יהי ראש
והש"א מה דין ריש קטיעא יען שהוא ירא שיוקטע ויוגדע מן הראשיות
והנשיאות והוא טוע בלבר אי"כ מה לו לדבר בשבחה של ארץ ישראל אחרי
שדבריו לא יעשו רושם ולא יכו שורש על חלמי לבות השומעים והבן.

יוריש דייטשע ערקלערונגען

ואל יבטיחך יצרך שהשאל בית מנוס לך שעל כרחק אחת נוצר וע"כ אחת
גולז וע"כ אחת חי וע"כ אחת עתיד ליתן דין וחשבון לפני ממ"ה הקב"ה.
(אבות פ"ד) עס בערוהיגע דין ביכט דיין בעזער טריעב דאס זיע גרוסט אייגע
צופלכטסטעטטע פיר דין וזיא דען אונפרייווילליג וואורדעסט דוא געבילדעט געבא-
דען אונפרייווילליג לעבסט דוא אונפרייווילליג שטירבסט דוא אונד אונ פרייווילליג
מוסט דוא איינסט רעכענשאפט אונד רעכנונג אבלעגען פאר דעם קעניגע אללער קעניגע
טאר הקב"ה דיעזע משנה בעדארף דער ערקלערונג, דען עס דרענגט זיך יא אונט
אונוויללקירליך דיא פראגע אויף, געהארקט דער מענש מיט זיינעם איינטריטט
איגס דאזיין גור דער נאטהווענדיגקייט וויא קאנט ער דאן צור רעכענשאפט

געצוואונגען ווערדען? דער מענש קאנן יא געלסענד מאכען מיין וויללע ווארעם
 ניכט געבאָרען צו ווערדען אונד צו לעבען העסטע דער צוואנג דער נאטהוועג-
 דיגקייט מיר ניכט לעבען געגעבען אָ העסטע איך ניכט געזינדיגט? וויר וואָללען
 דיעזע פראגע מיט איינעם גלייכניסעס בעאנטוואָרטען. אין רייכער מאנן האטע
 איינסט צוויי טעכטער אלטע „יונגפֿרויען“ דיא קיינער הייראטען וואָללטע דענן
 דיא איינע וואר ועהר העססליך אונד דיא צווייטע בעסארטיג צאנקזיכטיג דערען
 שטיממע דען גאנצען טאג וויא איינע פאזינע לערמעט. איינעס טאגעס קאמען
 נון צוויי ארמע צו דעם רייכען דער איינע שטאקטויב דער אנדערע שטאקבלינד
 דא דאכטע דער רייכע דאס זינד צווייא „ליכטגעשטאלטען“ פיר מיך דיא וואָללען
 מיינע שוויגעזעהנע ווערדען דער בלינדע וואָלל מיינע העססליכע נעהמען דא
 ער איהרע העססליכקייט ניכט זעהען קאנן דער טויבע מיינע צאנקזיכטיגע דא
 ער איהר געשריי ניכט הערען קאנן דיא ביידען ארמען ווארען צופריעדען אונד
 דיא זאכע געדיה צור ביידערווייטיגען פריידע דא דיא מעננער פאָן דען פעהלערן
 איהרער פרויען ניכט געשטערס ווארדען נאך לענגערע צייט קאמם אין דיעזע
 שטאדט איין בעריהמטער ארצט דעססען שפעציאליטעט אפּעראציאון פאָן בלינדען
 אונד טויבען וואר. אויך דיעזע צוויי מעננער קאמען אונטער אנדערן צו איהם
 אום זיך פאן איהם אפּפּערירען צו לאססען אונד דאס האַנאָראַר ווארדע פעסט-
 געזעצט וועלכעס נאך ערפאָלגטען היילונג בעצאהלט ווערדען וואָללטע דיא אפּע-
 ראציאון געלאנג אבער נאכדעם דיא אויגען דעם בלינדען אונד דיא אָהרען דעם
 טויבען געעפנעט ווארען ווארדען זיא פאָם שרעקען ערגריפּפּען דער איינע
 איבער דיא העססליכקייט זיינער פרוי אונד דער אנדערע וועגען דער באַסיהייט
 דעם מונדעס זיינע פרוי אלס נון דער ארצט דאס האַנאָראַר פערלאנגטע פער-
 ווייגערסען זיא דיא צאהלונג דען זיא שפראכען דוא האסט אונס אונגליקליך
 געמאכט דורך דיינע קונסט פיעל וואָהלער וואר אונס פריהער אלס יעצט זיא
 גינגען צום געריכט אונד דער קלוגע ריכטער שפראך איהר האבט גאנץ רעכט
 דער ארצט האט אייך אנגליק שטאט גליק געבראכט אונד זינד איהר איהט
 באר ניכט שולדיג אים געגענטייל דער ארצט מוסס גאנץ אומזאָנסט אייערען
 פריהערען צושטאנד וויעדערהערשטעללען ער מוסס זיך וויעדער בלינד אונד זיך
 וויעדער טויב מאכען דא זאגטען זיא גיין נאכדעם וויר אויגענשיין רעספּי געהער
 געוואָננען האבען וואָללען וויר עס ניכט וויעדער פערלייערען זא? זאגטע
 דער ריכטער דאנן האבט איהר געלאָגען דאנן איזט עס ניכט וואהר ווען איהר
 זאגט ער האט אייך מעהר שאדען אלס ניצען געבראכט אונד זא געהט באר זיין
 אונד בעצאהלט דאס האַנאָראַר.

אָ מערהעלט עס זיך אויך מיט דעם לעבען דעם מענשען עס איזט יא
 וואהר דאס בעיך אתה נולד דאס דער אייגנטימט אינס לעבען נאך נאטווענדיגקייט
 ערפאָלגט אבער נון נאכדעם ער ערסט אויך ערדען וויילט בעיך אתה מת וויל
 ער דאס גראב ניכט שויען אונד ליעבט ער דאס לעבען אונד וואָללטע דער מענש
 געלטענד מאכען איך ווארדע יא צום לעבען געצוואונגען דא קאנן דער עוויגע
 ריכטער אנטוואָרטען דא מוססט יא אויך צום שטערבען געצוואונגען ווערדען
 סאָלגליך

פאָלגליך האַסט דאָס דאָס לעבען ערוועהלט אונד פאָרגעצוגען וע"ב אתה עתיד לתן דין וחשבון וְאָ קאָנסט דאָ אויך דעראַיינסט פאָן גאָט צור רעכענשאַפט געצאָגען ווערדען.

אָרנאָ מכתבים

לרבים דינאָ דעלכטאָ הגדיל עלינו עכ"צ וכתאחרה הוללות חוברת חודש אייר ואחר כי כבר קדשו את החודש סיון ההכרת לשלב אל החוברת אייר גם חוברת סיון בקשר עליון לאוריינאָ למען יתענגו הקוראים "לדברים בעתם" וליפיו כי מענו ותאמרו מלחמ.

מאיר גם אלי שלח המחבר ספר מירוס שלו וכאשר הללתי בו זעיר שם ראיתי כי מלא מציח ומבחוץ בכו"ר חוי לו לדור שקך עלמה צימיו ואלה מחעי בני ישראל עומדים בראש יולק זהב רומח לפו המגואל על אשר העוז מחמו ושפך לעג במים על אמונתיו תקנת ישראל בביאת המשיח ואגדה מספרת שועל רעב ראה והנה עורב עומד על ראש עץ גבוה ויחאזה מחזה לאכול מבשרו אך לא יכול לכגוע בו לרעה וישת אל הערמה פכיו ויאמר עד מתי עורב תשב בדל בראש אמיר קום רדה הן שבת גאולי בא כי משיח בגלה לכל עולם וכחקייננה כבואת החוזה וגר זאב עם כבש אין טורף עוד וחית השדה כולם השלמו אך טרם בלה לדבר והנה קול כבחת כלבים כשמע לאזניו ויחרד השועל ויבהל ויאמר אל העורב שא לא עיכיר וראה מה הקול הזה אשר הגיע לאזני? ויען העורב ויאמר לידים רבים אחי רואה ועמם כלבים טוראים הולכים וקרבים אלינו ויאמר השועל חיה בשלום ואני אחס ואמחר ולהמלט על נפשי כי ירא אחי אחס ויאמר העורב היה אפוא פיר אשר אמרת כי משיח ה' בא ואין דורש דמים עוד? ויאמר השועל בהחפז ליום אבל הכלבים עוז כפש לא יאמינו בביאת המשיח ומה אעשה להם ובעוה"ר בזה דור דור שו"א עיקבה דמשיחא אשר אמרו חז"ל בסוף סוטה פסי דור כפסי הכלב ופסי הדור המה מנהיגי השקר כביאי הבעל המה כללבים אשר אבדה אמונה מהם וראה הו בעלכון תורתו וירחם.

לרבים מאפס מקום לא יכולנו לתן מקום לאלי אשר שלחו את באור"ם על הפליאה ודין גהמא השמטות כמבים מהמחור דברים בעתם ודורש לשפיקים ואבני זכרון וא"ה כמלא החסרון בחוברות הבאים לטובה.

מחיר קובץ "מגד ירחים" משנת תרפ"ז דולר וחצי משלם בראש הלקוחים בשופי יקבלו הנחה 40 %

בבית הגערכת כמלאים למכירה ש"ס ויטאמיר ש"ס וויען במבליה היופי יו"ד ב"ח עין יעקב מכורך במחירים היותר כמובים.

שמחת יו"ט לחותמנו ולקוראנו

כבוד התורה

מקרב לבי נובעת ברכתי לכבוד ה' כבוד הרב בארץ מורה
 לוי יצחק מיללער ז"ל בנו של מור הרב הגאון ב"ר משה
 אשר אנשיל יהודא אברסיה על הרמת קרנו וקרן תורתו
 בתור מורה הוראה בישראל יתן ה' דך חלק טוב בתורה ותעלה
 מעלה בקודש ויקים בך מאהיב ואוהביו מצאת השמש בגבורתו
 כברכת ידיך

מאיר בארטפעלד (פעטראזשעט) תע"א

קונדמאכונג.

וויר זעטצען עט צור אללגעמיינען קעמפניסט דאס וויר איינען גראססען
 לאגער האבען פאן אלטע אונד נייע כשרע וויינע אויך של פסטו עצהירט
 סארטיערט אין אללען גאטונגען זאוויא מאגארא ערמעללעקי ריזלינגע
 מישקאטעל טשעמעגע פין מאנאפאליערט אין יעדע פאסטער גראסע צום
 אללער ביליגסטען טאגעס פרייז אין אנגרוי אונד דעטאיל אויך אפערירען
 וויר אונזער גראססען שפייטוס לאגער וויא אויך שליגאווירטן של
 פסטו אפי' למהדרין אין יעדע קוואנטום וויר זינד בעשטוענט יעדען
 קונדע מיט דער גרעסטער פינקטליכקייט צו בעדיענען אונד אום צופאלגען
 איינע בעשטעלונג געניגע איבערדעססען איבערצייג צו שאפפן דא
 קארעקטהייט אונד פינקטליכקייט וויא אונזער בעסטער רעקלאם.

Gebrüder Feiger, Wein und Spiritushandlung,

SIMLEUL-SILVANEI.

ארטה. כשר רעסטאראנט אונד האטעל II

בעערדער מיך דען פ. ט. פובליקום בעקאנט צו מאכען דאס איך
 מיר אין סאטומארע וויא וויא דער באהיטעטיאן איין כשר גאסטרו
 ערעפאנעט וואבע ווא צו אבעקאממען אום אללערלייא גייסטונע
 געטראנקע גוטע וויינע, ביערהאללע כשר זעלבוואארען גאכט
 קווארטיער גוטע בעדיענונג אללערביליגסטע פרייזע בערעכנעט
 אכטונגספאלל

סענדר פריעדמאן

Satu-Mare

אללער פיינסטער כשר קייקוס ויינע וויא אויך ערסטקלאסטיגע
 כשר וואשוויסע ליפעפערט צור ביליגסטען פרייזע.

יצחק יודא פעלבערמאן קראלי יע"א.

Felbermann Sappangyára CAREI-MAREI (Nagykároly)

נייעסטע ניטצליכע פראקטישע ערפינדונג !!

ווער דיא יאהרצייטסטאגע ווינער אנפערוואנדטע פינקטליך פעסטשטלען ווילל ווער דיא בר מצוה זיינעס זאהנעס' אדער זאנסטיגע יאבילעאמסטאגע פינקטליך וויססען וויל , פינדעט זעלבעס זאפארט אין דען נייעסטען אויך למספרט קאן יעדער דאטום פעסטגעשטעללט ווערדען פירענדערטער יאהרען ריקקגאנג וויא אויך אין פארהינין. אהנע דאס מינדעסטע צו רעכנען אונד נאכצוזען, זעלבעס ערהאלטליך בייא דיא אדמיניסטראציען

ברכת מזל טוב חמה ונלבבה לכבוד הב' החור'ב ירו'ש וכו' כש"ח מו"ה ישראל פינקעלישטיין שליט"א לארושיו יתא רעוא שווייגו יעלה יפה ויוכה לבנות בית נאמן לשם ולתפארה וירים קרנו בכבוד בב"א

קונדמאכונג !!!

אין דען לאנגסט אנערקענטען קוהרארס איארא (מאראש אויוואר) קאנטע איין שוואט ובוודק דער דיא דארטיגע קור בענאטיגעט איבער דאס באדע-סעואן מיט לייכטער שו"ב דיענסט לייסטונג דיא קוהר מיט זאמטליכע פערפאל'עגונג גראטיס געניעסען זיך צו ווענדען אן דא-רטיגען שו"ב.
Spitzer Benjamin Lazar UIARA (Maros Ujvar).

דעמחברים והמוציאים לאור החפצים להדפיס ספרים, עתונים וכיוצא בהם בחכמית וההדור והיופי יואילו נא לפנות אל

בית דפוס של מאיר ליב הירש

האותיות החדשות, המסדרים האומנים השרות המדיקה, והמחירים הנוחים מאפשרים אותי להתחדדות ביתר בתי הדפוס ולהשביע את רצון הבאים אתי בברית. גם מוכן אני לקבל כתבי יד גם בלי טיזור, ואני מקבל עלי המלאכה להעתיקם ולסדרם וכל אשר יפנה אלי יהי נכון לבו בטוח כי אשרתהו באמונה

TIPOGRAFIA
M. LUDOVIC HIRSCH
SATU-MARE (Romänien)
STRADA CUZA VODA (VOLT EÖTVÖS) UTCA 8 SZ.

ב"ה

מגד ירחים

יוצא לאור פעם אחת בחודש.

מגדים חדשים גם ישנים באורים ופירושים בלשון
קדושים על פרשיות התורה. יפוצו אורה וגם על מדרשי
חכמיו האהובים. כוויות מחושים. דרושים לכל חפציהם
בזמניהם. פנינים יקרים מפי טופנים וספרים. בעזרת יוצר הרים

ערך ע"י

יוסף חיים הכהן ווייס סאטמאר

מחירו לשנה מאה וארבעים לעי. לאמריקא ב' דולרים.
למשעכיהם שלשים כתרין ובערך זה בשאר ארצות.
מחיר מדעורת כפי גודל השטח.
מחברים השולחים ספריהם יתפרסמו בהירחון.

— 5 —

Adresse

אדרעסטע

JOSIF WEISS

SATU-MARE

Piața Latinităței 14

ROMANIA.

— 534 —

בדפוס של

מאיר ליב הירש סאטמאר

— 535 —

MEGED JERUCHIM

Genz. Rabbi Ig. Klein Sätmar.

Tipografia M. LUDOVIK HIRSCH Satu-Mare (Romania)

Fotograf „CENTRAL” Fényképész SATU-MARE
Strada Stefan cel Mare (Kazinczy utca) 22.

ערוך ע"י יוסף חיים הכהן ווייס סאטמאר שנה שלישית חוברת י

קרח

הרב הגאון הדרשן מהר"ק פ"ב (עם הוספת העורך)

מדרש

קרח שפקח היה ומנושאי הארון היה מה ראה לשטות זה כבר עמדו המפורשים מה הלשון אומרת ומנושאי ארון היה וזי בשביל שהיה מנושאי הארון יגדל החמיה אשר חלק על משה? טרם יאמחו נטעי הביאור נקדים לפרש מאמר חז"ל (בשים סוטה) מפני מה נעבש דוד מפני שקרא לד"ת זמירות שבאמר זמירות היו לי חקך אל הקב"ה אתה קורא לד"ת זמירות הרינו מכשילך בדבר שאפילו חיותות של בית רבן יודעים שבאמר ולבני קהת לא כחן כי עבדות הקודש עליהם בכחף ישאו ודוד הביא את הארון בעגלה וז"ל מה זו מלה כנגד מלה? והכוונה החי"ק שלימה וחמיהה בעצמה וא"ל לא כחל ולא שרק לייסודה ולנאותה מחכמות אחרים, ולזה בא הרמז שבכל כלי המשכן הוצרכו לשאת בעגלות רק ארון הברית כשאו על הכחף ולהורות כחן בזה כי הנושא ע"י העגלה הגם שהאדם הוא התכיהג וכישא בעלם מ"מ הוא ע"י אומניו בין הנושא והנשא לא בן הנושא בכחף שהדבר הנושא הוא צלי אומניו על הנושא, והנה המורה לא מתשך את לב האומנים ע"י אומניו אחרים כמו כלי הדיבור ואמירה נעיתה [וכת"ש בדרשת הר"ן טעם על שהיה מרע"ה כבד פה] רק כמאה"כ אבי אה"י עם פך, שהמורה היא יעלה חן מעצמותה וע"כ לא היה להם עגלות לשאת את הארון להורות כחן בלבם כי חו"ק איננה צריכה לשום אומניו לשאת אותה והנה השיר אף שבעצמו הוא ערב וכע"כ, מלחמו נארגו בחוטי המליצה בכ"ז כל ערכו רק אז יסולה אם המשורר יזמר לאזכרו השיר בקול נעים וכניגון ערב אז יעורר אותנו וכבר חזן ערך השיר לא כן אם המשורר בקול עגור יהמה בלא משטר וסדר וחקי הנגינה אף אם דברי השיר בעצמם מוזריקים בזה"ש לא יהיו ערבים לאוזן שומעת אחרי שהמזמר לא ידע להכניעו ולהטביעו בראיו ומזה ראינו כי בשיר חזמר לא כבר נעימותו כ"א ע"י כלי מבטא של המשורר יורק בו מליו חזן ערכו, והנה דוד המע"ה חשב שגם בדי"ת בן שגם במורה צדק לאיש בעל שפתי רעון ובקב"ס שפתי ימן חן טוב בדברי חורה ובלעזו לא יערב לחבנו ע"כ אמר זמירות היו לי חוקך כמו שהשירים צריכים לאיש משורר כחמד בן דברי חורה ומפני זה כבשל שבתן עגלות לנושאי הארון כי לדעתי גט המורה צריכה לאומניו אחרים באמת אינו בן כי עבדות הקודש עליהם בכחף ישאו והמורה איננה צריכה לכלי מלאכה אחרת והפך בה דכולה בה והנה המורה אמרה זכור יעוץ עולם בינו שט"ח דוד ודוד וביאורו המפורש שבות מלשון השתחוית כאשר כשקף בעין שכלי

על ימות עולם שנים קדם ככה לדעת איך כשתבנה הדור ואיך ירדנו עשר מעלות אחורנית בהכונן לרוחניות. בימים הראשונים בעת נפקדה משמרת רב ומנהיג בקהלה היו כותבים עיניהם בח"ח. המאור הגדול לממשלה ים החלמוד והפוסקים והיה כזה מקיים הגם שלא היה כזה דורש. יען כי עיקר עבודתם את ה' היה בביתם ע"כ היו מבקשים רק איש אשר רוח אלקים בו. ול"ה המעשה העיקר וידע להבין ולהורות חקים והמורות לא כן בזה. הדור דור "שוא" אשר "בבית" ישראל ראיתי שעריריה. וכנגד כראה בבית. השלחן אשר לפניו היה שלחן הטוהר לפני ה' בעת היא שלחן מגואל צפת-בג מאכלות חסודות וכל היהדות רק השעה הקלה השוהים בבהכ"ח זה פרי כל עבודתם את ה' וע"כ מהדרין אחר כזה דורש איש אשר שפתיו אמו להגות וללפנף. והנה קרח היה ג"כ מנהג החלטה הזו שלא הי' חפץ לדע מעבודת השם בבית כ"א רק היכל ה' שם הי' כל עבודתו וא"כ הי' צריך להדר אחר דרשן כזה ואחר כי משה היה כבד פה א"כ אינו ראוי לאותו אגטלא וכודע כי בבהכ"ח ובפרט כל צ"י עשרה שכינה שריא ע"כ אמר. "כל העדה כולם קדושים" כלומר רק אם כל העדה יזועדו ויתאספו יחדיו בקהל המון חוגג. "ובחוכה ה" שהשכינה שורה בחוכם והוא בבהכ"ח אז כולם קדושים א"כ מדוע תחבשאו על קהל ה' אחרי שמרע"ה איננו דברן ואין מלה בלשונם אמנם אחרי שהארון עד מוכיח ממה שלא הי' לו עגלות שא"ל להמורה בחורה להיות בעל שפתים ע"כ תגדל הפליאה על קרח שהי' "מנושאי הארון" והי' לו להוכיח כי טענתו שקר. והכל הביא גם הוא חש"א ומנושאי ארון היה והבן

חרב והגאון הדרשן מו"ה וואלף סופר רב בש"ס חברא פעסמ

[עם הוספות העורך]

פסוק וירם את המחנות כי זאת האש זרה הלכה כי קדשו את מחנות החטאים האלה בנפשות ועשו אותם רקועי פחים נפוי למזבח ויליף עפ"י שאתר בן זומא במסכת אבות איזו חכם הלומד מכל אדם הכוונה עפ"י החסיד בחו"ה עבוד את את יוצרך כאשר זולתך יעבוד את יצרו ומאוי"ב תחבשני מלומד ומומר גדול יש ללמוד מנועשה של קרח אחרי שעינינו רואות איך גבר חללו רדיפת הכבוד ולמרות כל ההתראות הרהב עוז בנפשו להכניס במחלוקת ומעתה אם קרח עשה כן מפני כבוד המדומה ק"ו שיגבר לב איש ירא ה' שלא יחת מפני כל מפני כבוד שמים וכבוד כספו. גם לא יחת לעשות מחלוקה לשם שמים [ושמעיני צחות נוסרי, למנצח לבני קרח "מזמור שיר" לפעמים עלינו לשבח" גם את אלו העושים מחלוקת בקרח זה כאשר יסודתו בהררי קודש אם כוננת המחלוקה עבוד קדושת השם וטוהריו אז וצ"י קרח לא תמו עלינו לעשות מחלוקת למען יתשרדו כל פועלי חון] ושתהי' וירם את המחנות פי' שימן להם התרוממות לעשות ממנו דבר קדוש שיהיה זכרון לדורות ללמוד מזה. וזאת האש זרה הלכה פי' כי תכיה האש המחלוקה הזה למקום אחר שלא במקום אשר השתמש בו קרח רק זכרון לדורות כי קדשו. כי יוכל להיות קודש לעת הצורך ואמר

חטאתם בימי עלותיהם שהנערום בעוכם ואין כח בידם לכבש את עמיתם
 ויאמרו ימים ידברו כאשר יגיע לימי הזקנה גם התה יטארו מעוכם חיותם
 כאשר יקוטו אז יתכללו שוב שאין בכם להיות זרזים בקיום המלות ואחר כי
 רק המודה בחטאיו ואינו בודה לו התכללות הוא שיש לו תקנה שיחקן מעשיו
 במהה"כ מכסה פשעיו לא ילל כלומר מי שזמן מכסה על פשעיו וחפץ לכסותם
 במכסה ההתכללות זה לא ילל ולא ישיג לעולם השלימות הנפשי וה שדרשו פיה
 שומע את שחורה או לבנה ר"ל שומע את שמקובלת התכללות החוטא לתלות
 באלמותי מעשיו הרעים [כי החטא בקרא אדם במהה"כ אם יהי חטאיו
 כשבים] בגרם בחרותו ששערות ראשו שחורות או בגרם זקנתו ובשחורותיו
 הלבנות והיות שהמים שפוטל בכל הקרבנות הוא מים שאינו עובר והמה עבירות
 עוברים שבימי בחרותו הוא מתכלל שאם יעברו ימי שחרותו יעברו חטאיו ובימי
 לבנות שערותיו הוא מתכלל שאחר שיגבר כמו חצור גלגלית מעבדות ה'
 חל חמיה חמיה באלמותי שהחוטא לריך להודות על חטאיו מבלי שיבקש
 התכללות להקטין חטאיו ושב ורפא לו

ונבין קדמה לטא האמר הנלב בפחם דבריו ואומר הכונה בזה כמו שקדם
 בדבריו שאין לו לחוטא להתכלל ולתשוב שאין בו עון אשר חטא מאחר
 שהשחרות והלבנות ה' בעוברו כי כאשר לא יודה על חטאיו לא יהיה תקנה
 לאולמו ולא יטאר לעולם לכן ישים חמיד על לבו לשפוט במעשיו ולהודות שהמה
 אדומים כשבים וכי הוא מלוכש בצגדים לואים וישתדל לטאר מעשיו וללבוש
 מחלשות וע"כ אמר אפילו אחת בראשה ואחת בזנבה פסולה רמז בזה שאם
 נכשל בראשית ימיו בבחרותו להיות מהיר לחטא ובסוף ימיו להתעלל בעבדות ה'
 והוא אינו מודה במעשיו שהמה אדומים כיא מתכלל שהוא מוכרח במעשיו אלה
 מסבת הבחרות ומסבת הזקנה אז פסול ואין לו תקנה והבן

מלוקט עם הוספות המאסף

בלק

בפסוק לא הביט און ביעקוב ולא ראה עמל בישראל ד' אלקיו יצאו וחרונו
 מלך בו וגם בהבנת הסמיכות אל הפסיק של אחריו אל ה' יצאם ממצרים
 וכו' והכלעניד בזה הקב"ה מראה אהבה וחבה יחירה לאומה הישראלית מפני שהיא
 תשובתה ומצוינת במדה מיוחדת שאין למצוא אצל אומה אחרת זולתו להיט
 שכל תהליכת החיים גם בין המין האנושי ויגות לא נכנה א"ע גואלה ועמדה
 באמונה שלימה ובטחונה חזק בד' הטוב בחסדו הגדול ובישועתו הקרובה לטוב
 לא כן האהביו אם יעדרו בים לרה ורעה חצוא עליהם מיד ישכחו את לרם
 וקלל במלכו ואלקיו גלל כן מבית גם הקב"ה נחמה עם עבדו במדת החסד
 ובמדת הרחמים אף בעת שיפני עורף ומעלי מעל בד' וכחשו בחרותו ואלו
 הכונה בפירוט התקראות לא הביט און ביעקוב וכו' על כל פשעי ישראל ולכל
 חטאתם

ואמר את מחנות החטאים האלו בפשטותם, אלו השתמשו בו לחטא בפשטותם
 תחת אשר היה להם להשתמש באש הזה לזכות וע"כ ועשו אותם רקועי פחים
 לפי לחובתו כי לפעמים יהיה מן הצורך לעשות פחים לחמם הלצבות למען לא
 ילכונו בבואם אל הקודש פניהם ויהי צפי לחובת להגן על הקודש והבן.

חקת

הרב הגאון הדרושן מו"ה בלב פייבל וועזעל זצ"ל מארדא

ילקוט ר' יהושע בן בריה אומר אפילו אחת שאינה אדומה בראשה ואחת
 בזכבה פסולה יש לפרט דרך מליצה בהקדש לפרט מקרא קודש
 בפדשותיו והבוגע במה לכל כפש אדם וטמא שבעת ימים הוא יחטא בו ביום
 השלישי וביום השביעי יטהר ואם לא יחטא ביום השלישי וביום השביעי לא
 יטהר והביאור בזה כי שמתיו של אדם הם שבעים שנה ואלו השבעים שנה
 חלקים לשבעה חלקים, כי בכל שנה עשירית משמותיו של אדם טבעו משמחה
 כבוד משפרי המחקרים, ועל חלק השלישי משמותיו של אדם אחז"ל בן שלשים
 לבת, ועל חלק השביעי אמרו בן שבעים לשיבה, והנה בחלק השלישי משמותיו
 של אדם שהוא בעל נח והוא זרעו ומהיר בכל עניניו הזרמות הזה הוא לון
 למעלה גדול בעיני קיום מלכות עשה שאינו מתעצל לקיימם; ואחמס חסרון גדל
 הוא לו בעיני מלכות לית כאשר ישתמש בזריזות כמו וימהר לעבור עליהם, ע"כ
 כאשר תבא עבירה לידו עליו להפוך טבעו ממדת הזריזות למדת העצלות, ובחלק
 השביעי משמותיו של אדם אשר שיבה זרקה בו ותש כמו וטבעו מטה אל
 העצלות מדת העללות היא לו למעלה גדולה בעיני מלכות לית שיתעצל מלעבור
 עליהם אחמס חסרון גדול הוא לו בעיני קיום מ"ע, לכן כאשר תבא מלכות לידו
 עליו להפוך טבעו ממדת עללות למדת זריזות והחלש יאמר גבור אנה, והנה זה
 טגוף הנח מטמא את האדם החי שבעת ימים כאשר נגע בו הוא לרמו לנו
 שהטוף שיטמונו מעפר והיא יפה"ר שלנו מלא תאות גשמיות והיא המסבב לאדם
 בימי עלותיו להיות מהיר בכחו לילך אחר שרירותו לבו הרע ובימי זקנתו שיתעצל
 בקיום מ"ע ומחמתו חסר קצין משלימות בכל ימי חייו הבלי שהם שבעים שנה
 וע"כ הזכירה מוה"ק הבוגע בו וטמא שבעת ימים לרמו שהטוף הוא המטמא
 את האדם בכל שבעים שנותיו בימי עלותו ובימי זקנתו לכן הוא יחטא בו
 ביום השלישי וביום השביעי שיתאמץ לתקן ולטהר מדת זריזותו בימי כשהוא
 בן שלשים וישתמש בכחו רק לצורך שלימותו ולהיות מהיר בעבודת ה' ובימי
 זקנתו כשהוא בן שבעים ישמול לתקן עליו במדת עלותו להשתמש בה רק
 במצות לית ואז יטהר, ואם לא יחטא ביום השלישי וביום השביעי שיתשתמש
 בימי עלותו במדת זריזותו להיות מהיר גם לדבר עבירה ובימי זקנתו להשתעל
 גם בקיום מ"ע אז לא יטהר לעולם כי בכל חלקי שנותיו יהי חסרון במדותיו.

ויזמתק לנו בזה מאמרים במשפרי ח"ל פרה שומע אני שחזרה או לבנה
 ח"ל תמימה תמימה באדימות כי מדרך החוטאים להסתכל

חטאתם מנכסה ויספה הקב"ה צאהבצו ובחמלחו אל עם הגבחר ולא ידקדק עמהם ומפני מה? יען וביען ישראל מוכתרים במדה טובה ומעלה יחירה מנלחם בהם על כל אותה ולשון ומה הוא הכשרון שהנה מסיגלים בו צימר שאח ע"ז אמר למפרש יען, ד' חלקיו עמו ישראל עם הקודש לא מאהבת ד' ממיד ודביקתם בביהב"ש לא ימוט לעולם וכל העתים והשפיות הזמנים שורס בזה, גם בעת אשר יחשכו כוכבי כספס השמים המקדשו עבים ושמש ההללה לא זרחה להם, ומרועת מלך בו מרועה פירושו, שבר"י מלשון, מרועס בשבט ברזל דהיינו אף בעת שמדה"ד שולט עליהם וסובלים לחץ הרבה יגיעת בשה, וכן ה"י גם בהיותם בארץ אויביהם במצרים הגם שלא ה"י אז להם שום זכות וכשרון מעשה במה להגאל להם ואחרי ערוס וער"י בכ"ז זכות האמונה שהאמינו בדי ובחסדו הגדול היא שעמדה להגלל מכף אויב ומגלות חשכת מצרים ועיין ד' אל ירחיו למיחלים לחסדו.

אברהם בן לאאמ"ז הגאון הצ' מהר"י גרישון לישיב סג"ל
ראוענבוים וצללהה
מתגורר פה סעקלהיד תצ"א

מסורה אפס קנהו מראה וכלו לא מראה ב.) וכלו מחמדים ויל"פ בהקדם לבאר הגמ' [ר"ה ט"ז] בריה כל באי עולם עוצרים לפניו כבני מרון מאי כבני מרון כבני אימרא ופרש"י כבשים שמיכים אותן לעשרן ויוצאים זה אחר זה בפתח קטן ואמר ר' יוחנן וכולן כסקרין בסקירה אחת ופירשו בזה כי באמת כל אדם פרטי ישראל לא כתיב ביה חמים ואמר לו השלימות ומפקד דינא ואחר, כי הקב"ה חפץ חסד ורחמים על ברייתו ע"כ סוקר את כולם בסקירה אחת ובכללות ישראל המה חמימים ובמאה"כ ועמך, כולם" לדיקים והנה בלק רנה לקטרג על ישראל ולהזכיר עוונותיהם וע"כ אמר לו בלק אפס קנהו מראה, וכל"י לא מראה ומדוע יען, וכל"י מחמדים כי בכללותם מחמדים והבן

הרב יהונתן בנימין הכהן גר"ו סוליש

הרב הגאון מהרא"ז סופר זצ"ל פאקש

מדרש כנחלים כטיו בקש לכתוב בדבר שאין בו חמש כנחל זה שמושך בימות הגשמים ופוסק בימות החמה אל הקב"ה לא כן אלא ככזה כשם שהכנה אינו פוסק לא בימות החמה ולא בימות הגשמים כך אין זרעו של אברהם פוסק לעולם ונקדים תאמר חז"ל מכין שלא ישנה אדם מאכסניא שטו שנאמר ואברהם כבד מאד בו ויקל למסגיו בו עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה הכוונה נעים ומירוח ישראל אמר כי גר אכזי וכלל ימיו עלי ארץ ולא לבד ביימי עביו זכיר כן שפה עלי ארץ הוא כעובר אורח רק גם כי ירבה כבוד ביתו אל יאמין בשוא שבתיו לעולם, כי רוח עברה בו ולא יכיר

יכיר עוד מקומו וכן אברהם לא לבד בימי עניו כאשר ה' כדור ולא מלא מנוח הבין כי עומד רק בחירות ה' ועליו להכין לידה להביא להיכל קדשו רק גם כאשר ה' הון ועושר בביתו גם אז לא שם זהב כסלו ולא עשה בתי חומר למשכנו כ"פ ויבן לו בית" לעצמו בבה בית בנות אמתם ולמקנהו לקיכר הגשמי רק סוכות אהל ארעי ואמרו אל ישנה אדם מאכסניא שילייר ממיד בלבו שעוה"ו רק אכסניא גם אברהם ה' ברכו בעושר וכסמים בכ"ו וילך רק בימי קדם אשר היה מתחלה רק אהל שבת וכל מעודתו ה' רק מקדם לבית אל להתקרב לה' וכבר אמר החכם יש הכל בעשה אחת השמש אשר יש לדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הדיקים אמרתי שגם זה הכל הכוונה כאשר פי' המגיד מדובנא לדיק וטוב לו לדיק גמור" אם גם כאשר טוב לו ולא חסר לו מאותה עכ"ו עומד בלדקתו זה לדיק גמור אבל אם לדיק ורע לו רק אז לדיק כאשר עכ"ו המזר וערפלי החלואה חשבו וקדשו שמי חייו זה לדיק שאינו גמור ואמר החכם יש לדיקים רק בעת שיטח עליהם גורל הרשע ולהיפך שבעשו רשעים יען שמגיע אליהם כמעשה לדיקים גם זה הכל ובלעם אמר רק ככחלים נטיו שמוסך רק בימות הגשמים ופוסק בימות החמה כן ישראל רק בימי הגשמים תחת זרם ומטר החלואה אז הולכים בנתיבות המורה אבל בימות החמה כאשר זרחה להם שמש הלחה בוזרו אחור והשיב הקב"ה לא כן הם בני אברהם כו' ויעמוד בכל חליפות הזמנים הן בשבת והן בחול "באלקים" אהלל צה' אהלל והבן

הרב הגאון ר' מנחם כ"ץ זצ"ל צעהלים (עם הוספות העורך)

מדרש ויקס בלעם בבקר ויחננו את חמורו אל הקב"ה כבר קדמך אברהם וישנם אברהם בבקר ול"ב וכי ה' חושב הרשע הזה לקבל שכר על קומתו בבקר והקדים לקלל את ישראל שהי' צריך אברהם לקדמו? ויל"פ עפמ"ש החסיד בסי' חוה"ב עבוד את יונתן כאשר זולתך עובד את יצרו עלינו ללמוד לילך בצריזות ובשמחה לעבודתו ית"ש כאשר עינינו רואות הצריזות של עובדי עבירה ותשוקתם למלאות חמדתם ותאוותם אינם חסים על מאורם ועל טרחתם ומהם נקח לעבוד את ה' וכי' המדרש חשבתי לדרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך בכל יום הייתי מחשב לבית פלוגת אני הולך אמתם זה רק לאדם פשוט ולאיש המוכי עליו להביא רא"י ממעשי הרשעים מתא"כ מאויבי תורתו לא כן האיש אשר עלה על גרם המעלות ודרך על צמתי האושר האמרי א"ש בזה אין לו צורך להביא ממרחק לחמו כ"פ הגאון"ק ר' הלל ליש זצ"ל מקאלחמע עם לבן גרתי ומרי"ג מנות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים כי גם מבלי החניף עין על רשעת עובדי הדת ה"י לבו כלב ארי זריז למנות ה' והנה אולי יעלה בלב א"ש כי בלעם פעל טוב בזה שהיה קם בבקר כי בזה יהי' למשל לנו לזרז עצמנו לעבודת ה' וא"כ יהי' לו אחיה זכות כי היה לנו למורה דרך אבל באמת רשעים חרדוף רע כי גם בזה אין אנו צריכים ללמוד ממנו כי הלא הבניא לווח הכינו אל "אברהם" אבינום ומאברהם נוכל ללמוד צריזות למנות

ה' חשיא רשע כל תאמין כי עכ"פ גרמא ללמד להועיל לעובדי ה' כי גם בזה
בבר קדמך אברהם שנאמר וישכם אברהם בבקר והבן

פנחס

הרב הגאון כו' מו"ה משה גר"ו זצלה"ה רב חיסד"א

[עם הוספת העורך]

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן כו' ופרש"י לפי שהיו השבטים מבזין אות
הראייתם בן פוטי כו' לפיכך הכתיב ויחטו אחר אהרן אחכם מכל
אמר לכל זמן ועד לכל חפץ החפילה אשר היא עמוד העולם ועל כל זה לא
בכל עת נאה ויאה רק להחפלה מבלי לעשות גם איזה פעולה ממשיכה למשל אם
רואה אדם שבטו אינו הולך בדרך החירה והיראה לא די אם האב רק ישפך
שיחו. פני השם כי יטה לב בטי לטובה אחכם אם לא יפעול על בטי בדבריהם
עליו לקיים חושך שבטו שוכא בטי ואם דבריו לא ינו שורש על חלמי לבבו
אז עליו לעמוד בפרץ בחזקת היד ודרשן אחד כשא משלו ויאמר השועל
והזאב הלכו פעם אחת בין סבבי היער, ויבא הדוב אשר היה שוכא להזאב
מתחיל שלשום להלחם בו, ויעמוד למולו בכל מאמצי כחו חרק עליו שיכו ומחיריו
יבא עשן ויכה בו מכה רבה ואולם השועל מיד בראותו את הדוב ברח כמטחיו
קטח ממקום המלחמה ויחבא בין סבבי היער, ויהי כאשר גבר הזאב והדוב
הלך לו בחרפה ובזיון צולע על ירכי, מיד בא השועל מן המחבא ואחר להזאב
מול טוב! על הכלחון ויאמר לו ואחא אבה היית בשעת הסכנה וכי זה הדרך
לעזוב את חוכבו ביום מר? והשיב השועל לכבי מיד כאשר ראינו את הדוב
הלכתי להחפלה עבודך ויען לו הזאב רשע ערום הן לו יהיה בדברך באתח
ולדק היה לך להחפלה מפלה קצרה ואח"כ לעמוד עמי ולהשיע בגופך ולא
בחפלה לבד והנה המקרה אמר ויבא איש ישראל כו' והמה בוכים והמרגום
יוכתן פי' שקראו ק"ט ומחפלין ונ"ב אמנם המה כאשר ראו הגבלה אשר עשה
זמרי לא היה בהם רוח גבורה למחות בחזקת יד רק עמדו ואמרו תחנח ובקשות
והחפלו שלא ילכו ברשת בנות מואב אחנם וירא פינחס כאשר ראה שהמה
בוכים ומחפלים בחשכם שפי' מפלה יצלו היא ראה שאין עת לעמוד בחפלה
רק צריך לעשות פעולה ולחגור חרב על ירך וכפן קדמה לפרש דברי רש"י
בנושא המאמר הנה השבטים היה מבזים אותו המה הדו כי פנחס חשועה
גדולה עשה רק לדעתם יואר טוב היה לעמוד בחפלה שיכלו מהמכשלה ולא
להרוג כשיא אך אמרו שעל כן לא החפלה פנחס כי אינו דומה מפלה צדיק בן
צדיק לחפלה צדיק בן רשע [כמי' רש"י בפי' חילדות] ויען שפנחס בן פוטי בן
רשע ולא היה פועל מאומה בחפלתו ע"כ הוכרח ללכת בחרב חדה לפיכך בא
הכתיב ויחטו אחר אהרן להורות לנו בזה כי גם פנחס ראוי שתפלתו נשמעת
כי הוא מזה בן ענה ומיחם כעוהם אך פה לא הי' מקום להחפלה כי אם
פעולה ממשיית והבן.

ספרי זו אח בכי"ו אח הכבש אחד תעשה צבקר כו' מה אמר לנועלה
 מן העמין יפקוד ה' כו' אל הקב"ה עד שאתה תזכיר על בני צוה אח
 בני עלי אח הכבש כו' ונקדים מאמר תמוה [בש"ס פסחים כ"ז] מלכא ומלכא
 וכו' יחבו מלכא אמר גדיא יאה ומלכא אמרה יאי אמרו מאן מוכח כהן גדול
 דקאי מסיק קרבות כל יומא אחא איהו אחוי צידה אי גדיא יאי יסק לתמידין
 ע"כ וכל הצאה אל תוכה "יתמה" ויל"פ אם כי ההכרח כותן שיהי' אימת המלך
 על עמו וכמו שדרשו במקרא קידש שום תשים עליך מלך שאתה אימתו עליך.
 אמנם המלך בעצמו ראוי לו להיות גולך חסיד כגד עמו ולעשות חסד עם המודה
 על פשעיו ויבטיח כי לא ישוב לכסלה עוד, כי אם יתנהג המלך עם עמו
 באכזריות ולא יטה אצלו לקול המתחנן אליו אז בטח לא תתקיים מלכותו וימורו
 בו כאשר תלינו ברחבעם מלך יהודה כאשר באו כל קהל ישראל וידברו אליו
 לאמור אביך הקשה את עלבנו ואחיה עתה הקל מעבודת אביך הקשה ומעולו
 הכבד כו' ונעבדך והמלך רחבעם כועץ על הדבר עם יועליו ודברו אליו הזקנים
 לאמור אם היום תהיה לעבד לעם הזה כו' והיו לך עבדים כו' והוא עזב עולת
 הזקנים ודבר קשות אל העם כעולת הילדים לאמור אבי הכבד את עלבנו ואני
 חוסף על עלבנו ועי"ז מורדו בו והשיבו לו מה לנו חלק בדוד ולא כחלה בבן
 ישי והנה העו שצבהמות הוא העו [כמאמר הש"ס צינה כ"ה] וההיפך מן העוים
 הם הכבשים [כמאמר כ"י יסעי"י מ"י ה'] ורעו כבשים כדברים ופרש"י הילדים המה
 ירעו בנחת והשקט ואפשר שמשמע זה אותה לנו התורה"ק להקריב כבש אחד
 "צבקר" ואת הכבש השני בין "העורבים" כו' משחי סבות יחטא האדם או מרוב
 הון ועושר כמ"ס וישמן ישורון ויבעט או מרוב עוני והחסם אמר ראש ועושר
 אל תחן לי וכדי להזהרנו שכל הזמנים וכל העתים כה"י תמים עם ה' הן
 בזמן שכה"י מוללחים באושר הזמני ובין בזמן שתחשך לנו שמש ההגללה יהי'
 מנהגינו בנחת כאשר ינחתו הכבשים ולא תתרעם על ה' וצריך על הרעה ועל
 הטובה ולכן לא אותה התורה להביא עזים צבקר וצערב כי העזים סמל העזות
 ומעמה בבין הווכיח שבין המלך והמלכה כי המלך הזה עלה על דעתי הדעה
 הכפסדה של כת הילדים אשר יענו להמלך רחבעם להתנהג עם עמו בעזות
 ובאכזריות ע"כ אמר גדיא יאי שטוב להמלך להתנהג כגד עמו בעזות כדמיון
 הגדי שהוא העו שצבהמות והמלכא היתה מחוכמת וידעה כי באופן זה לא
 תכון מלכותו ע"כ אמרה אימרא יאי אדרבא טוב למלך להתנהג עם עמו בנחת
 כעבד האימרא והכבש ואמרו מאן מוכח כה"כ כי שפתי כהן ישמרו דעה והורה
 יבקשו מפיהו דקאי מסיק קרבות כל יומא וכו' והוא יודע על מה מרומזים הקרבות
 ואחוי צידו אי גדיא יאי יסק לתמידין ר"ל אי כל ישראל יתנהגו בנחת כאשר
 כרתו בתמידות הכבשים שמקריבים צבקר וצערב והמלך לבדו הוא שראוי לו
 להתנהג בעזות אי"כ אחאי לא אותה התורה ג"כ להקריב גדיים לתמידין לרמוז
 על עזות המלך עם עמו למען ישמעו עמים כולם שכלטוה עי"ז מהקב"ה ולא יבאו
 למרוד במלך ואחר שהתורה"ק אותה רק להקריב כבשים כראה מזה כי כעס
 כמלך כולם יהיה מנהגם עם ה' וזה עם זה בנחת וגם המלך יתרחק מן
 העזות ואמנם המלכה לפי הדור וצמדה שייתהג העם עם הקב"ה יתנהג המלך

עם עמו כי לב מלך ושרים ביד ה' אל כל אשר יחפץ יטנו וכאשר יתהג
 העם עם ה' בנחת גם המלך יתהג עמהם בנחת וכאשר יפגעו בה' בעזות
 גם הקב"ה יסבב להם שהמלך יתהג עמהם בעזות ובאכזריות ואחר שהתפלל
 מרע"ה יפקוד אלוקי הברכות לכל בשר איש על העדה ופרש"י שאמר לפקדו
 רבש"ע גלוי לפקד דעמו של כל אדם מנה עליהם מנהיג שהוא סובל אותם
 ודבר זה שיהיו מנהגו של מלך בנחת לסבול כל אחד לפי דעתו מלוי במנהגו
 של העם וכשהיה מנהג העם עם ה' כן יטה לב המלך לכהג עם עמו לזה
 דרשו חז"ל שא"ל הקב"ה עד שאתה מלוק על בני להעמיד להם מלך לסבול
 אותם בנחת לזה את בני על את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני
 תעשה בין הערבים לרמו שכלל מדה שימלוד אותם יח"י מנהגם עם ה' בנחת
 ואז גם לב מלכם אטה להנהג עמהם בנחת ולסבול כל אחד לפי דעתו והבן.

מלוקט מגדולי הדרשנים

דרוש

הרב הגאון מהר"ם וצ"ל ביה

מדרש אמר הקב"ה למשה מדין של בנות ללפחד אתה מסתלק ומפני אי
 אחת מסתלק יל"פ דרך דרוש עפ"י קושא ח"ס הא מוכח דבת
 יורשת דאל"כ איך אמרה תורה וכי יגור אחכם גר ועושה פסח הא חוס' בחבו
 ברפ"ק דפסחים מי שאין לו קרקע אינו עושה פסח וגר אין לו קרקע וע"כ
 שפסח בת ישראל יורשה מאביה אמנם אי קבין פירות בקבין הגוף דמי משכחת
 לה שקה קרקע ולא מוכח בת יורשת אבל אי לאו בקבין הגוף דמי ע"כ מוכח
 דיורשת ובוה פליג ר' יוחנן ור"ל בספרי ר"י אמר כתעלונם ממנו הלכה על שאמר
 והדבר אשר יקשה מכם כי דר"י לטעמיה בקה"ג דמי א"כ לא מוכח דבת
 יורשת ור"ל אמר ידע אלא שחלק בביד להקנה דר"ל לשיטתו דמ"ל לאו בקבין
 הגוף דמי ע"כ ז"ל ידע דאל"כ איך גר עושה פסח עכ"ל ואיחא ספ"ק דמוסרי
 שהקב"ה אמר כלום אחת מבקש אלא לעשות מצות החלויות בארץ הריני מעלה
 עליך כאלו עשיתם וידוע דשכר מצות בקראי פירות זה כיחא אי קבין פירות
 לקבין הגוף אבל אי לאו בקבין הגוף לא יספיק לומר שפ"י קבלת שכר
 הוי כעושה מצוה ממש כמובן חט"א מאחר שאחת מסתלק מדין של בנות
 ללפחד והלא יש הוכחה דבת יורשת מגר שעושה פסח ועכ"ל דמשכחת לה שקה
 קרקע לקבין פירות בקבין הגוף דמי וא"כ רב לך במה שאין לך פירות ר"י
 שכר מצות החלוין בארץ לחדש כאלו עשיתם והבן

א"ה על דברי החוס' דמי שאין לך קרקע פטור מפסח ידע כוונתו למעלה
 הקשה הגאון ר' דוד דייטש דא"כ איך פסח דוחה השבת הא בידו
 להפקיד קרקעותיו כבשבת קל"א [וע"י בחש"י ח"ס אורח סי' קכ"ד וביריד סי'
 שט"ו] ואני אמרתי בחפזי עפמ"ש בחוס' סופ"ד מכלרים דהא לנתיק ג' להפקיד

זה רק בקרקעות ולא במטלטלים איך בש"ס שבת לאירי במטלטלים [ע"י ש"ך חו"מ סי' ל"ה לחלש המחזור לקרקע לאו בקרקע עיי"ש לענין בית ובטור בשם זכ"ל] ע"כ שייך לומר הואיל ואי בעי מפקיר אבל בפסח לומר הואיל ואי בעי מפקיר לקרקע לא אמרינן כיון דבעינן ג' ומי יימר למדקקו ליה בי מלחא [כבש"ס קידושין ס"ב] הגם למחזור בהרשבי"א [יבמות פ"ח דרך במומחים אמרינן מי יימר ולא בהדיוטס דשכיחי אמנם בחוסי' סוטה כ"ה ד"ה לאו משמע דגם בהדיוטס אמרינן מי יימר והארכתי בזה וכאן הגבי בעט"ו של כח"ן העורך

דורש לפרקים

הוראת שם והמסתמא

רבים וכן שלמים האריכו למעכותם לבאר הטעם שם המסתמא למה נקראת אבות? ואומר הבא מן החדש כי כל דבר הכותן מיד ליד יוכל להיות לו עליו וחשיבות נולד הכותן אף אם הדבר בעצמו הוא נקלה מאד. כ"ה הטומן הוא קטן ושימתינו באלוהו להיות לו למשמרת לזכרון כמאחז"ל [קידושין ז'] דנולד חשוב כהאי הנאה דהאי מקבל מחכה מינה גמרה ומיקריא נפשה והדירסן בעל צינה לעתים [דרוש ס"ה] פ"י בזה מה שאמרו עבדי בעמון אליו כשכנס על הכביא אלישע ששלח לו לחיזון בני הירדן וטהר "אצי דבר גדול הכביא דבר אל"ך הלא תעשה ואף כי אמר אל"ך רחן וטהר [מלכים ב' ס"ג י"ז] ופ"י הוא ז"ל שאמרו לו אף אם היתה ענינו צאמת דבר נקלה עד מאד, אין לך לשליכו אחר גו מפאת חשיבות המנוה כי הוא אדם גדול וכבד וחס"א "דבר גדול הכביא" כלומר הכביא הוא דבר גדול ויש לו חשיבות עמוס ולכן דבר אל"ך הלא תעשה אם הוא דבר אל"ך יהיה מה שיהי' אף אם נקלה בעיניך עכ"פ תעשה נולד כבוד המנוה ואף כי אמר אל"ך רחן וטהר שהדבר בעצמו ג"כ איננו נקלה כ"כ, והנה כל דבר יקר יהי' איזו דרוש או דבר חכמה מאבד מנועלתה אללנו אם כפול לחזור עליו תמיד וממאס אללנו מפאת ההרגל, כאשר מבארים טקרא "חכמת המסכן בזויה" מלשון הסכן הסכנתי ר"ל החכמה אשר כבר רגילים בה ושמעו פעמים ושלש אבדה ערכה ובזויה בעיני השומעים [ובאר"ת דרך לחות "מסיר און משמיע יורה" וצא בחכמה כי הדורש אינו משמיע חדשות וע"כ אינו כוטה און קשבת לקולו לאיש כזה גם תפילתו תועבה ומולד לו הקב"ה כמדמו כי הלא גם תפילתך ישנה ומדוע אשמע לקול תפילתך אשר שמעתי רבות פעמים] אמנם גם אם נכ"ס הדברים כי דבר הרגיל כמאס אלל השומעים אבל אם הדבר ההוא לנו למזכרת מאיש אשר אנו חפצים ביקרו או יושיה לנו מאב אשר כפשינו קשורה בכפשם, אז כל עוד שמיסך לשנות ולשלש לראות או לשמוע הדבר יותר יגיל וישמח לבצ"נו לפי שבכל פעם יעלה זכרון האיש לפשינו אשר חלף ממרכז מבצ"נו והיו הדברים האלה המעידים זכרוננו כאלו הוא בעצמו עומד לפשינו וקמו שלא כחלש אהבתינו בהרגלנו עמו כן לא מאבד עולת זכרוננו ע"י הרגל זכרון דבריו וחס"א אספ האזינה עמו תורתי הטו

הטו אזכירם לאמר פי טו אשר שמענו וכדעם ואבותינו ספרו לנו [מל"ס ע"ח]
עורר את אחיו להאזין תורתו אף שאינו דבר מחודש כי אם אשר שמענו וכדעם.
כלומר שכבר הורגל הדבר אללנו עכ"ל ראוי להשיב חזון אליהם כמו לדבר
מחודש, לפי "שאבותינו" ספרו לנו ונודע אהבת הבנים אל האבות כבר ראוי
שלא ימוש זכרון תורתם מפניה, ומעשה יש לומר באשר שהי' חזן השלם רבינו
הקדוש שכתב על הנוסחים והלימודים האלה כמה פעמים כאשר אנו עושים
מדי שנה בשנה בימות הקצן ע"כ קרא לפריקים האלה אבות כי מבלעדי חשיבות
עלמיתם הנעלה והנשגב יש להם עליו מלד האומרים שהי' אבותינו וכל עוד
שמוסיף לשונתם נוסף אהבה וגיל ביתר עו והבן

מלוקט עם הנוספות העורך

הנעור בלילה ומהלך בדרך יחידיו ומפנה לבו לבטלה הרי זה מתחייב בנפשו
(אבות פ"ג) טובת השלם הזה בהקדם ילקוט כפלא מכין שאומרים אבות
ח"ל הבו להי' בני אל"ס מכין שאומרים גבורות ח"ל הבו להי' כבוד ועוז ופי'
הגאון בעל ילק"א כי כבר האריך החו"ב שחייב אדם להתחבט בפלאי היצורים
ולחקור במלאכותי ית"ש במהי"כ דע את אלקי אביך, אולם טרם שיבאם בפרטם
החקירה וההשכלה יהיה לבו חזק באמונת אבות כי מבלי זה דרך החקירה
מסוכנת מאוד, ע"כ טרם שיתחיל לחקור עליו לדעת כי ישנם עיניים נשגבים
אשר ערפלי העננה חבטם וקצרה שכל איש להשיגם, כי מי בא בסוד ה'
והחובה רובצת על האדם לקבל עול המלות משאת הקבלה גם אם יחשבו כוכבי
שכלו להשיגם חש"א מתחלה אימרים "אבות" הוא האמונה ע"י קבלת אבותיו
ואח"כ אומרים גבורות להכיר את הבורא ית"ש מלד גבורותיו ופעולותיו וד"ס
הרמב"ם אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו" ר"ל מגבורות" מעשו ופעולותיו
הנפלאים כיכר כי הוא ואין בלחי ואמנם אם הקבלה נר לרגלי ואור להתייבש
לא בקל ימעזו אשוריו מדרך הטיב והישר כי אז גם אם לא ישיג בשכלו
טעמי מלותיו מקיים אותם מלד הקבלה ח"כ השלם הזה "הנעור בלילה" יראה
בזה שהיא הולך בדרך החקירה להאיר חשבת אי ידיעה והנעלם מאחור שהיא
בחי' לילה חושך ולא אור, ומהלך בדרך יחיד"י הכוונה שהילך רק בדרך שלו
מבלי להביט ליסוד ואבן פינה הקבלה רק הולך יחיד"י בדרך החקירה ומפנה
לבו לבטלה" וע"כ מה שאינו משיג בשכלו חושב לדבר בטל ואינו מקיים הרי זה
מתחייב בנפשו כי טובים השנים האמונה והחקירה ורק אז ילך לבטח דרכו
דרך האושר האמתי ופעליו לא יכשלו והבן.

האומר שלי שלך ושלך שלי זה העם הארץ יל"פ עפ"י ש"ל לבאר מאחזל
אל יפטר אדם מחזירו אלא מחין דבר הלכה כי הנה החובה
רובצת על האדם לקיים חר"ג מלות אמנם כבר ידענו על זה הלא זה אינו
בסוג האפשרות לאדם פרטי לקיים כל המלות אחר כי יש מלות רבות הנאמרים
רק לאישים פרטים כמו דיני כהנים וכדומה ומצינו ב' מקומות לזה ראשונה אם
יטורף את עצמו לכלית ישראל ובכללם הרי בידם לקיים כל המלות ומעלה עליו
הכל

כאלו גם הוא הי' מקיימם ג"כ אכן יש עוד תקנה גם בלי צירוף ע"י עסק בתוס' והלמוד דיני המצות כחשב כאלו מקיימה כטודע וזה משוכח ביותר כי בפעולתו "בעצמו" בלתי פעולת חבירו קיים כל המורה וז"ל הגמ' אל יפטור אדם מחבירו" האדם אין בידו לפטור איש מחבירו רק מתוך דבר הלכה בלמוד ע"י עסק בתוס' וזה שאמר החכם האומר שלי שלך ושלי שלי הכוונה נעשה שותפות המצות שאמה עושה יהי לי לחלק בהם ולאידך גיסא המצות שאני עושה יהי לך חלק בהם מזה נראה בעליל שהוא עם הארץ שאלולא כן הלא אז הי' לאל ידו לקיים כל המצות בעצמו בלי הכרח לזרף את המצות של חבירו והבן.

דברים בעתם לברית מילה

מדרש רבה בראשית ואת להט החרב המתהפכת שהיא מתהפכת על האדם ומלהטתו מראשו ועד רגליו ומרגליו ועד ראשו אמר אדם מי תגיל בני מאש לזהבם זו ר"ח אמר חרב מילה שכאמר עשה לך חרבות נזרים וסב מול את בני רבנן אמרו חרב מורה שכאמר וחרב פ"פיות בידם הכוונה כודע כי גם מדות המגופות אשר הטביע ה' באלים בידו להפכם לטובה כמו גאות אשר הוא מזה מגופה מ"מ אם כוגע לכבוד ה' ומורתו צריך האדם להמאזר בגאות כאמור ויגבה לבו בדרכי ה' והנה אם יחטא אדם מסכת תאותיו ויחמוד למענוגי וחמדת הזמן וע"כ עבר חוק ושנה בחטא ונעשה לו כהיתר זה האיש החחיל מלמטה מבטנו דורש תאותיו ועולה עד "ראש" אולם אדם תועה מדרך השכל ונעשה חוקר ופוקד ואז מפרי "שכלו" ישיב בטיבו בראשו כגשו חס"א כאשר ראה אדם אט לזהט אשר חוקר בלב אנוש פעם מתחיל ברגל רגלי התאווה ועולה מעלה "ראש" פעם "בראש" חוקר ופוקד ויורד מטה להשמר מין כסבי המעטוגים אמר מי יליל בני מאש לזהט זו? וע"ז אמר כי יש תרופה לשני סוגי החטאים האלה כגד התאווה עשה לך חרבות נזרים מילה אשר מכליתם להחליט התאווה כמ"ש הרמב"ם ובע"ק פ"י בזה מאחז"ל גדולת מילה שדומה שבת החמורה שם רמ"ז שהמילה דומה הערבית ותאות החומריית ובאמרו שבת שחמורה יראה העובד והתאווה הטמסת כמאה"כ וקראת לשבת עובד וכגד כגעי הראש" אשר שכלי מקור משחת אמר חרב זו מורה תוס' יכחו במעגלי נדק דרך ישטן אור והבן

מלוקט

לנשואין

פסוק אם לא מדעו לך היפה בנשים לאו לך בעקבי האן יש להמליץ כי שני מדוכים ישנם אחד אשר בראשיתה "כהורא" האדם יראה לעינים כי לפי שעה לית טוב מיניה אבל והדר חשיכה לאחר זמן אין שום מראה

מראה מקום לטובה שימצא איזה סמיכה בעת צר לו רק יקבל הדיכויא ושילוך השני מעיקרא חשיבה לפי ראיות עיני בשר רק רע כי אין כסף לאדון זה אבל הדד כהורא יש תחר שהוא לאחר זמן מראה מקום שימצא סמיכה שיש בה ממש בעת צרתו ומעתה אם שני שידוכים שונים באלו מוכחים לפני האדם מה יעשה ביום שידובר צו? ולאיזה שידוך יחן משפט הקדית? שמע בני עלת החכם מכל אדם שלמה התלך עיה כי מודע מאחז"ל בש"ס שבת מפני מה עיזו מסקו ברישה שהמה שחורים והדר אימרא כברייתו של עולם מעיקרא חשיבה והדר כהורא עיי"ש וע"כ מה נתלצו דברי שלמה ע"ה באמרו בלשון צח חן הילך בשפתותיו אם לא חדעו לך. "היפה בנשים" כלומר שלא מדע באיזה שידוך תבחר בשידוך שבתחלתו כהורא והדר חשיבה או בשידוך שנעיקרא חשיבה והדר כהורא ע"ז בא הפסוק ואומר לאו לך בעקבי האן לא ולמד מן האן אשר עיזו מסקי ברישא והדר אומרא כברייתא של עולם מעיקרא חשיבה והדר כהורא וא"כ אחי בן אדם תבחר ג"כ בזוג כזה אשר גם לאחר זמן יהי לך ישועה ועלה טובה וממשפחה הגונה ואז טוב לך והבן

להספד

גמרא (כתובות ק"ד) ההוא יומא דנח נפשיה דרבי"ו כי אמרו רבנן לבה קפרא זיל עיין אזל אשכחיה דנח נפשיה קרעיה ללבושים ואהדריה לקרעיה לאחוריה כאן שואלין רבים וכן שלמים מה המליצה הספוכה במאמר הזה? ומה הרמו שרמו בר קפרא כי הסב את הקריעה שקרע לאחוריה? אמנם. במעשה זה שעשה בר קפרא מלאנו מענה לאנשים השואלים למה ההספדים רבים על ח"ח שמת הלא ב"ה עוד גדולים רבים אחיו חיים ולהשיב על זה מענה עשה בר קפרא מעשה כאשר יבואר אזל אשכחיה דנח נפשיה דרבי"ו כאשר מודע לו כי נכבה בר ישראל רבנו יהודה הנשיא איכנו אז הרים קולו בבכי ויקרע את בגדיו ויקרא. לא על מות רבנו הקדוש נכבה כי לו הלא טוב עתה מאשר בעת שכן נפשו הקדושה בבית חמרה וכמאמר הסנא יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז. וגם כאשר "הוא סוף כל אדם על דא קא בבינא על האבדה שאינו חוזרת לנו כי הדורות מתאוננים הדור הישן חללי לבבותיו מעט מעט כאספים העוזרים במערכת המלחמה. מלחמת של חוריה ומי יודע אם הדור החדש יקים לנו שרי לבא גבורי כח ארזי לבטן כאלה הנגדעים עתה? אמנם כן כי בדורנו זה עוד נמצאים תבאים קדושים חברי רבנו הקדוש וחלמדייו אבל מי יגיד האיתות לאחר מה שיבאו לנו הדורות הבאים בכפיהם. קרעיה ללבושים ואהדריה לאחוריה" הראה להם על הקריעה שהיא לא על עת ההיה הנכחים. אלא לאחוריה" הראה להם לאחר על הדורות הבאים כי מי יודע אם יבאו לנו חלישין אם נגדלו ח"ח כמותו והבן

יודיש דייטשע ערקלערונגען

פרשת בלק מן ארם ינחנו בלק מהררי קדם לכה ארה לי יעקב. פאן ארם פיהרטע מיך היעהער בלק פאן דען מארען געבירגען קאמע פלוכע מיר יעקב. איין בעריהמסער מגיד ערקלערטע דיעזען פסוק מיט איינעם משל וויא פאלגט איין בעל דרשן פאן איינער פערוואָרפענער שלעכטער געמיינדע דערען מיטגליעדער פושעים אונד רשעים ווארען קאהם איינסט אין איינער בעריהמסען פראָממען געמיינדע אונד היעלט דאָרט איינע שטרענגע מאָראל פרעדיגט דיא צוהערער ווארען איבער זיינען פאָרטרעג גאנץ עמפערט זיא רופען איהם צו אונד זאגען איהם דוא ביזט פאן איינעם זאָלכען שלעכטען אָרטע וואָ דוא ענוג צו רעדען אונד מאראלעזירען ה"אטטעסט וויא וואגסט דוא היער אין איינער קהלה פאָללער יראים ושלמים מיט זאָלכען מאנוגסוואָרטען אויפצוטערטען דאס זאָגטע אויך בלעט צו בלק מן ארם ינחנו בלק כו' פאן דען שלעכטעסטען אויסגעארטעטען אונד גאָטטלאָזען געגענדען רופט מיך בלק איך זאָלל ישראל פלוכען וויא קאגן איך דיעס טון נאכדעם דיא בעוואהנערמיינעט אָרטעס עהער דער פלוך געביהרט אלס פיר דיא ישראל חובן

פ' פנחס. הנני נותן לו את בריתי שלום. איך געבע איהן דען בונד דעם פריערענס געמערט דער מדרש "בדין הוא שיטול את שכרו" מיט רעכט געביהרט איהן זיין לאָהן דיעזען מדרש וואָללען וויר מיט איינעם משל ערקלערען איין יינגלינג וואורדע ביא איינעם קויפמאן אלס דיענער אויפגענאָממען בעצאה-לונג ערהיעלט ער נישט נור דיא טעגליכע קאָסט עס וואר איינמאהל זיא זאטטען עבען ביא דער פורים מאהלצייט דא קאהם איינע קונדע אונד וואָלטע איינקייפע מאכען דער קויפמאן זאגטע קאָממע מארגען דער יינגלינג אבער ליעט שטעהען דיא מאהלצייט אונד גיענג אינס געשעפט בעדיינטע דיא קונדע אָם אנדערן טאג שפראך זען קויפמאן צו דעם יינגלינג איך ווילל דיר פאָם הייטיגעם טאגע איין האָנאָראר דיר צאהלען דען ביזער וואר איך דער מיינונג דאָס דאס עסטען ביא דיר איינען גראָססען ווערט האט דא זאכטע איך עס געניגט ווען איך דיר טיר דיינע מיהע דיא קאָסט געבע נאכדעם איך אבער זיא איבער-צייגונגען געוואָנען האבע דאס ווען עס זיך האנדעלט מיינע אינטרעסטע צו געפערדערן דוא דאָס עסטען אויסעראכט ליעטעסט דאהער דאָס עסטען ביא דיר קיינען גראָססען ווערט האט דאהער טיהלע איך מיך פערפליכטעט דיר צו האָנאָרירען דאָס גמשל איזט וויר מענשען זינד הקב"ה פיר דען אונס פערליעהענען לעבען צו גראָססען דאנקע פערפליכטעט "בל הנשמה תהלל יה" פיר יעזעם אטעמצוגע מיטטען וויר השם יתברך לאָב שפענדען אונד דיא מצות זיא וויר אויסאיבען איזט נור איינע אונגעדייטעגדע אבצאהלונג פיר דעם לעבען דאָס אונס גאָסט שענקט וויר קענען דאהער קיינען אנשפריך אויף איינען לאָהן פיר זיא פאָלליעהענע דער געבאָטע ערהעבען אבער דיעס איזט נור ביא איינעם זאָלכעם מענשען דער דאָס לעבען לעבעט אבער פנחס האטטע מיט זיינער טאט בעוועזען

דאס ער בערייט איזט ויין לעבען אויפצואמפערען פיר וועט יתורך דען בייא
דיעזער טאט בעפאנד ער זיך אין גרעסטען לעבענס געפאהר דאהער קאנן וואס
לעהען פיר איהם נישט אלס בעלאהנונג געאכטעט ווערדען זאנדערן בדין וואס
שיטול שער עס געביהרט איהם איין בעזאנדערער לאהן פיר דיעזע זיינע
העלדענטאט ווען

ארגז מכתבים

לרבים מסדרים אנטט ספר בית המדרש המכיל דרשות קצרות ומאמרים
נאים משפרי לשפרי זכרים בעתם על נישואין ברית מילה הספר בו
ומי שיש בידו כמו אלה יאבה נא לשלח אל המערכת יפה שעה אחת קודם
והוא "לו נלפסה" על שנים זכרון בספר מאיר האגדה מספרים לו בעיר גדולה
אשר מלפנים הי' שם רב גאון יאחר אשר עזב את מקומו בחרו מחזיו רב
אשר עזרת הרבנות אינו הולמתי ונשדע הדבר להגאון הכל לעק מרה ארץ
הסכיתו למח משרת רב אביד על איש יה? והשיב לו אחי אשר היה מיראשים
הנכבדים בעירי הקורה לשום המלפסה פל ראש הרב ההדיוט הזה ויאמר
רבינו! הלא "תרומה" בקריאת שם בעלמא סגי והסכמת דעת בעת"כ והולאות
שפחתי מהכי כיכ שאל כלל זר במיד חייב יי באיש הזה הנס שאיש
פשיט הוא עס כל זה אחר שהסכמתי בלעמתי להשיבו יאמר וקראתי לו בשם
רב נעלה למדרגה רמה וכשגבה ויען לו הגאון הכל איך יאמר לדעת נה
שמי חכמים בלשון המשנה [תרומות פ"א] החרש השומה וההטן שירמו אין
תרומתן תרומה

ושמעתי בזה לפרש מלי דאבות [פ"ז] שם מספרים לנו מר יוסף
קסמא שפגע בו אלס אחד ושאל לו רבי מאיזה מקום אתה?
והשיב לו מעיר גדולה מלאה חכמים וסופרים ולכאורה ל"כ מדוע הידיע לו רב
תוכנת המקום ולא שם המקום? אמנם בדור הימים הזה מתלקטים איזה צירים
ויריטים ומכתירים את מן דהוא בשם רב ומעתה אט חפן אתה לדעת עי
טיבו של האיש הכושא עליו שם הנכבד שם הרב אביד עליך רק לדרוש ואל דבר
המקום ועל דבר האכשים אשר כחורו בשם זה והאלס אשר פגע צרי יוס
בן קסמא היה שואל כענין מאיזה מקום אתה? כלומר תוכנת המקום מהו? מי
היו אלו שעשו אותך לרבי? והשיב לו אל חלמה שבעשתי לרב יי חבדא של
עמי הארץ נעיר מלאה חכמים וסופרים אבי והמה סמנו אותי לרב דל"כ ברוקלין
אחר המועד ב) דברתי אלות ספרו וקבלתי החשיבה כי הגדלים מוכבז חת
נוספר הספרים אשר דרש מרס יקבל השקר המגיע לו עמי עבור ההדפסה
דשית. לרבים בחיבורי הבני"ל

שמעון הכה עפ"י התעוררת מר שלחתי הירחון זה יוגי שנה להצביר פליק
בעירו ובחבתי לדעת כי לא נתקיים אללי ברבתי יאמר הרי גביר
לאחר

"לאחרי" כי הוא גביר רק "לעצמו" ומר למד זכות עליו כי הוא אינו "במזג
הסוה" ודין גרמא כנא עיכובא השמטות כספים? והאמת כן היא שהיא חולה
ושנעתי כי המגיד מדובבא בא למקום אחד אשר שם דר עשיר כלי וקמלן
ויאמר המגיד אנכי אנסה ואלך ואפסכו ויהי כבואו אל ביתו שאל אותו העשיר
מה בקשתך? ויען לו המגיד שמעתי אומרים כי מר חולה לכן באתי לבקרו
ולשאול בשלמו ויאמר לו העשיר מי הגיד לך כי חולה אני? ויאמר לו המגיד
הלא מקרא נלא בקהלת איש אשר יתן לו חלקים עושר וגלמים ולא ישליטנו
לאכול ממנו זה הכל וחולי רע וקאשר שיה עוד בביתו חומר לו העשיר מדוע
אתה יושב עוד פה הלא כבר יצאת ידי חובת המציא של מבקר חולים? ויאמר
המגיד חתומי אמרו המבקר את החולה נוטל אחד מששים בחלו ובכן רצוני
לקבל אחד מששים מהונו ורכושו כדרך שמקבלים שאר מבקרי חולים ודבריו
מלאו חן בעיני העשיר וכתן לו מנה אחת אפס ודליב ורר לי כי רבו נעת
חולים כאלה ה' ישלח להם רפואה שלמה יפה שעה אחת קודם

לרבים מודעות ובקורת על הספרים אשר הגיעו להמערבת יבאו בחוברת
הבעל

יום	אבני זכרון מחדש תמוז	שנת
א'	הגאון ר' משה צבי פוקס גראסווארדיין	תרע"א
ב'	הקדש ר' נחמן מהארזלענקע מחלמודי הצעש"ט ז"ל	
ג'	הגאון ר' פנחס הלוי הורוויטץ (הפל"ה)	תקס"ה
ד'	הגאון ר' שלמה קלוגר צראד	תריכ"ט
ה'	הגאון ר' שאול אמשטרדם (בנין אריאל)	תקכ"ו
ו'	הגאון ר' רבי צבי הירש מזילוטשוב	תקל"א
ז'	הגאון ר' חיים הכהן ראפפורט לבוב	"
ח'	הגאון ר' ארי' ליבש מר"צ מרעמשלא אבי וגה"ק ר' חיים טסאנז	תהל"א
ט'	הרב המקובל רבינו משה קורדוואר	ה"א ש"ל
י'	הגאון ר' משה טייטלבוים אהעל	תר"א
יא'	הגאון ר' שלמה גאנצפריעד אונגוואר	תרמ"ו

בית מסחר הספרים החדש

כל מיני ספרי למדע, מדע מוסר ימים ופוסקים, שו"ת, מליתים, עטירות,
ציצית, תפילין, ומוזות, במחירים נמוכים
בבית מסחר הספרים
אברהם ש"אכטער אראדעא

גם עלה בירי כעת לקנות במקום השנה ביבלייתקה גדולה של
ספרים יפים יקרי המציאות

האודעססע

ABRAHAM SCHÄCHTER Libraria Oradea

ווא אז ווא דא שיהל

קונדמאכונג

וויר זענען עס און אלגעמיינע קעגנשטעל דאס וויר איינען גראסטען
לאגער וואסען פאן אלטע אונד נייז כשרע ווייז אויך של פסח עצמיות
סארטערט אין אללען גאטונגען וואוירא מאגארא ערמעללעקי ריזלינגע
מיטקאטעל טעמעמעל פון מאגאליערט אין יעדע פאסטער גראסע צום
אללער ביליגסטען טאגס פרייז אין אנגריי אונד דעטאיל אויך אפערירען
וויר אונזער גראסטען שפייטס לאגער וואו אויך שלאגאטען של
פסח אפי' לכאדון אין יעדע קוואנטום וויר ונד בעשערעכט יעדען
קונדע מיט דער גרעסטער פונקטליכקייט צו בעזענען אונד אום אומלעגן
איינע בעשערעכט געניגע איבערזעסטען איבעראייג צו שאפטען דא
קארעקטע אונד פונקטליכקייט וואו אונזער בעסטער רעקלאם.

Gebrüder Feiger, Wein und Spiritushandlung,
SIMLEUL-SILVANIA.

ארמיה ביטור רעסטאראנט אונד האטעל !!

בעערדיג מיך דען פ. ט. פובליקום בעקאנט צו מאכען דאס אויך
מיט אן סאממארע וואו ווא דער באהיטעטע און אין כשר גאסטווא
ערעפאנעט האבע ווא צו בעקאממען איז אללערליי גייסטונע
געטראנקע גוטע וויינע, ביערהאללע כשר ועלבווארען נאכט
קווארטירע גוטע בעדענע אונד אללערביליגסטע פרייזע בערעכנעט
אסטאנמאל

סענדר פריעדמאן

Salm-Hore

אללער פרייטע בישור קוקוס וויינע ווא אויך ערטקלאסטיגע
ביטור וואוויינע ליכערט צור ביליגסטען טריינע.

יזוק ווא פעלבערמאן קראלי יע"א.

Felbermann Sappangyára CAREI-MAREI (Nagykároly)

נייעסטע נײַטצליכע פראקטישע ערפינדונג !!

ווער דיא יאחרצייטסטאגע זיינער אנפערוואנדטע פינקטליך פעסטשטלען ווילל ווער דיא בר מצוה זיינעס זאהנעס אדער זאגטליגע יאבילעאמסטאגע פינקטליך וויססען וויל פינדעט זעלבעס זאטארט אין דען נייעסטען קאלענדער אויך למספרם קאן יעדער דאטום פעסטגעשטעלט ווערדען פירוונדערטער יאהרען ריקקגאנג וויא אויך אין פארהינגן אהנע דאס מינדעסטע צו רעכנען אונד נאכצוזוכען זעלבעס ערהאלטליך ביא דיא אדמיניסטראציען

ברכת מזל טוב חמה ונלבבה לכבוד הב' המור"מ ירו"ש וכו' כש"ח מו"ה נפתלי בערגער מסאטמאר שליט"א לארשניו יהא רעוא שוויגו יעלה יפה ויזכה לבנות בית נאמן לשם ולחפארה וירים קרנו בכבוד וב"א

קונדמאכונג!!!

אין דען לאנגסט אנערקענטען קוהארט איארא (מאראש אויוואר) קאנטע איין שוואב ובוודן דער דיא דארטיגע קור בענאטיגעט איבער דאס באדע-סעזאן מיט לייכטער שרייב זיינעסט לייסטונג דיא קוהר מיט זאמטליכע מערפסלעגונג גר-אטיס געניעסען זיך צו ווענדען אן דגארטיגען שרייב.
Spitzer Benjamin Lazar UIARA (Maros Ujvar).

דומחברים והמוציאים לאור דוחפצים להדפוס ספרים עתונים וכיוצא בהם בתכלית דוהדור ודיוסי יואילו נא לפטור אל

בית דפוס של מאיר ליב הירש

האותיות החדשות, המסדרים האומנים השרות המדיקא, והמחירים הנוחים מאפשרים אותי להתחדרות ביתר בתי הדפוס ולהשביע את רצון הבאים אתי בבדיה, גם מוכן אני לקבל כתבי יד גם בלי סידור ואני מקבל עלי המלאכה להעתיקם ולסדרם וכל אשר יפנה אלי יהי נכון לבו בשווח כי אשרתה באמונה

TIPOGRAFIA

M. LUDOVIC HIRSCH

SATU-MARE (Romänien)

STRADA CUZA VODA (VOLT EÖTVÖS) UTCA 8 SZ.

מגד ירחים

יוצא לאור פעם אחת בחודש.

מגדים חדשים גם ישנים ביאורים ופירושים בדעת קדושים על פרשיות התורה יוצא אורה וגם על מדרשי חכמה האהבים, כוונות מחוננים, דרושים לכל חפציהם הזמניהם, פנינים יקרים לפי סופרים ומפרשים, בעזרת יוצר הרים

עורך ע"י

יוסף חיים הכהן ווייס סאטמאר

מחירו לשנה מאה וארבעים ג' לאמעריקא ב' דולרים.
למשעבינו שלשים כתרין ורעוד זה בשאר ארצות.
מחיר מודעות כפי גודל השטח.
מחברים השולחים ספריהם יתפרסמו בהירחון.

—5—

Adresse

אדרעסטע

JOSIE WEISS

SATU-MARE

Piața Lăfuităței 14

ROMANIA

—6—

ב"מס של

מאיר לוי הורו סאטמאר

—7—

MEGED JERUCHIM

Cenzurat

בית מסחר הספרים החדש

כל מיני ספרי למדע, מדע מוסרי, ש"ס ופוסקים, שו"ת, מליתים, עטרות
ציצית, תפילין, ומזוזות, במחירים נמוכים

אברהם
שאכטער
אראדעא

בבית מסחר
הספרים

גם עלה בידי כעת לקנות במקום השוה ביבליותיקה גדולה של
ספרים ישנים ויקרי המציאות

האדרעסע

ABRAHAM SCHÄCHTER Librăria Oradea

ווא אז ווא דיא שטאט

קונדמאכונג

וויר זעמזען עס צור אלגעמיינען קענטניסס דאס וויר איינען גראסען
לאגער האבען פאן אלטע אונד נייע כשרע וויינע אויך של פסח עצהירט
טארטיערט אין אללען גאטונגען זאווט מאגארא ערמעללעקי ריזלינגע
מישקאטעל טשעמעגע, פין מאגאפאליערט אין יעדע פאסטער גראסע צום
אללער בילליגסטען טאגעס פרייז אין אנגרוי אונד דעסאיל אויך אנערירען
וויר אונזער גראסען שפיריטוס לאגער ווא אויך שליגאוויטש של
פסח אפי' למהדרין אין יעדע קוואנטום וויר זיין בעסטערעט יעדען
קונדע מיט דער גרעסטער פינקטליכקייט צו בערענען אונד אום צופאליגען
איינע בעשטעלונג געניגע איבערזעסטען איבערצייג צו שאפטען דיא
קארעקטווייט אונד פינקטליכקייט זיין אונזער בעסטער רעקלאם.

Gebrüder Feiger, Wein und Spiritushandlung,
SIMLEUL-SILVANIEI.

פאטאגראף צענטראל

קאזינצי גאסעס נומער 22. 1. שטאק

פאטאגראפן אין קונסטפאלער אויטאמאטאן אויסענדעט בילדער פיר
רייזעפאסטע אונד פיר נייעסטע געזעליכע לעגייטמאציאן צו בילליגסטען
פרייז אין דרינגענדען פאללע אויך אין איינע פאר שטונדען ערלעדיגט
אויך וואונש געהע אויך צו פאמיליע אויטאמאטאן אינס ווייז ווא אויך
אויפט לאנד.

ביסטע זיא וועהרטע גלויבעטגראסען אום אונטערשטיצונג מיינעם
אונטערנעמונגס. צייכע האכאסטונסטפאלל

יהודה פריעדמאן

Photograf „CENTRAL“ Fényképező SÁLL-MAKAS
Strada Stefan cel Mare (Kazinczy utca) 22.

ערוך ע"י יוסף חיים רובין ווייס מאטמאר שנה שלישית חוברת י"א

מטות

הרב הגאון רבי יוסף שאול נט"ו זצ"ל לבוב

מהר"ש ולא כפקד ממוני איש שלא הקדימו חפצין של ראש לשל יד (וכ"ה בירושלמי חגיגה פ"ב) הטובה ע"ד מליצה בהקדים לפרש נעים זמירות ישראל במקרא קודם "אם אמרתי מטה רגלי חסדך ה' יסעדני" אם האדם יודע בעצמו שקצרה ידו מלהשיע לעצמו ובטח רק בה' אז לא יבזוז כל הבוטחים בו ויחללנו מן המלך כ"פ "כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני" ותפחד מהם אז לא תירא מהם וישיא "אם אמרתי מטה רגלי" כלומר מכיר אני כי רפה אצרכי ועצמה אני אז חסדך ה' יסעדני ובחי' זאת רומזת בחפצין של יד ושל ראש כי החיוב להכניח על יד השמאל ידך יד כהה לאורות כחן בזה שיכיר האדם כי ידו יד כהה ואין בכחו להשיע לעצמו וכאשר יחשוב ויכיר זאת אז וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עלך ודרשו חז"ל אלו חפצין של ראש המורה על השגחות הבורא אשר יהיה בעוזרו ויציץ עליו כורו ח"ש המדרש שאנשי המלחמה הכיחו של יד מחלה ירצה בזה שהכירו אפס כחם וידם כהה ואז וה' בראשם ורדו בשוכניהם והבן.

הרב הגאון מהר"ש זצ"ל מפ"ש [עם הוספות העורך]

מסורה ועבר לכם כל חלון ב' חלון הנעל הטובה ע"ד מליצה בהקדים מקרא קודם כפי שמות של בעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמות קודם הוא על האדם הגדול הצדיק להרגיש בשגיאותיו בשגיאה קטנה כמו בגדולה והם שחומר בפרקי ר"א אמר שמאל הרשע לפני הקב"ה יז לך עם אחד בארץ כמלאכי השמים מה מלאכי השמים יחפיו רגל אף ישראל יחפיו רגל כי המלאכים לרקות שכלם ועולם צניחם הם מרגישים בכל שגיאה קטנה גדולה ועיני החיפוסות הוא מליצה כאם לעיני זה כי כבר ידוע ההבדל בין ההולך יחף להולך במכשלים כי המכשול עשוי פן חגוף רגלו באבנים קטנות ובדאי אינו מניל שלא יפול על קורה גדולה שעיניו רואות אותה מיטלטל בדרך כי אם ממכשול קטן המכשול מניל ובסבת היותו הולך על כפות המכשול אינו מדקדק בפסיעותיו ואינו מרגיש באבנים קטנות והולך ודש עליהן בלי פחד לא כן הולך יחף שמרגיש ברגלו גם אפילו באבנים קטנות מאוד והוא נר"ך לדקדק בפסיעותיו שלא יהיה כפגע אפילו באבנים קטנות ככה הן המצות קלות שצ"י אדם דשין בעקביהם ואינם מרגישים בהם ופסאוס עברו עליהן ובעצמה והשלמים המרגישים בכל שגיאה קטנה הרי הם כמי ש"ולך יחף המרגיש בכל מכשול קטן ויודע להזהר ולהשמר ממנו ומטעם זה כאמר לקדושים אשר

אשר בארץ למשה ויהושע של כעליך מעל רגליך כו' כי המקום אשר הם עומדים
אדמת קודש הוא כי בכל מקום שהם שם השכינה עמהם וראוי להם לדקדק
בכל שגיאה קטנה וזש"א מה מלאכי השרת יחיפי רגל מהם יראו וכן יעשו כל
איש חי רב פעלים וידקדק בכל פסיעותיו פן חגוף רגלו באבן קטנה או גדולה
על אשר יהי' נזר נקי וישוב להיות עולם כדל רוחני באחד מלכא מרום
ומחוק לחיך פי' הגאון מהר"י ט"ב [בפתיחתו לספרו נהרי אפרסמון] במאחז"ל
ר"י בד שרף חר מסאני אתי מטרא הכונה כתובא למעלה כי בהליכה
גשמיית ההולך במנעלים אינו מדקדק כ"ב בדרך הלכו רק שלא יגוף באבן
רגלו לא כן ההולך יחף מדקדק על כל קוץ וקוץ וכן בהליכה רוחניות והאיש
נדיק מדקדק בפסיעותיו כהולך יחף ואחז"ל שחפלת ר"י על גשמים מתקבלה יען
מדקדק בתנועותיו במלות ה' ובכל עת עשיות המלות ה' הולך כאדם ההולך
בנא מנעלים [ובמ"ש חר מסאני להורות כהן כי לא הכניע חומר יומר מלאי
להיות עוכר שארין] והנה המפורשים כתבו לפרש החללו מאחכם כי לישראל לא
החרב הכלי זיין רק הלב טהור לה' ויהי' נקי מעבירות [כ"ד מי האיש הירא
ישוב לביתו הירא מעבירות שבידו וזה החללו מאחכם לייקא וזאת תורת המעורה
ועבר לכם כל חלון אבל אחסם שהם בבחי' חלון הכעל כלומר אין בהם שום
חטא ואשמה ואז בטח תכבשו את אויביכם וזה הכלחון יהי' אחכם והבן.

אמר המאסף רבינו בעל הטורים בפרשתינו הביא המעורה הכל וכתב לפרשה
עפ"י מאחז"ל כל היוצא למלחמה דוד גט כותב לאשתי שלא תזקק
ליבם לחלון ומכאן שמעיקן שגם משה עשה כן וממנו לנוד דוד וזהו ועבר לכם
כל חלון חלון הכעל ועי"ש וכל הבא אל מוכה "יתמה" מש"ס מפורשת קידושין
י"ג ד"לף דמיתא הבעל מתיר מדאמר רחמנא פן ימות במלחמה ואיש אחר
יקחנה ולהבעה"ט הן כסתר מחמתו הוכחה לדלמא הגט מתיר אותה ולא
המיתה? [ע"י בחשו' שואל ומשיב מהדורא ג' ח"ב סי' ל"ו ובשערי דעה סי'
קס"ח] ואני אמרתי בחפזי כי מלשון הקרא שאמר פן ימות במלחמה ואיש אחר
יקחנה נראה בעליל שרק על זה "ידוע לבנו שאחר יקח את אשתו אחר מותו
אבל אם חשב גלמודה באלמנותה לא ידוע לבנו ומעתה אי כימא דמיתת הבעל
אינו מתיר אדרבה לא יכתב לה גט ותהיה אסורה בבבלי אלמנותה כל ימיה
ומדוע בארש אשה ישוב לביתו הלא יש ענה טובה ככ"ל אלא ודאי מוכח
דמיתה מתיר ודו"ק והארכתי מאד ופה הכני בעט"ו של כח"ן.

המאסף

במדרש גדרת לאן כבנה זשאה"כ לב חכם לימינו זה משה שהקדים ערי
הטף לבכין גדרת לאן והם הקדימו גדרות לאן קודם ערים לטף
הרי לב כסיל לשמאלו חז"ל ספרו לנו מאלכסנדר שבא לנודיכה הנולדה לך
וישר והאמת כר לרגלם וראה כי בא משפט לפני מלך באחד שמכר חומה
לחבירו ומלא בכוחל החומה ממומן המוכני טען אני מכרתי לך החומה והממומן
שלך והלוקח טען כי לקחתי ממך רק החומה ולא הממומן ופטק המלך כי
יחחמני

יחזקאל שביהם והמטמון ישאר להוצא ולכלם כדור חמה על פסוק הזה ואמר כי אם יקרה במדינתו כזה אזי המטמון הי' מובא לאור המלך ולהמכר ולהלוקח הי' מחזיריבם מיתה ונשמות המלך אך שהשקר גבר במדינתו שאל אימו אם יש מטמון אל' הן יש לכם בהמים ולכן אל' הן ואמר המלך עליכם כחוב אדם ובהמה חושע הי' כי המטמון אשר ירד אללכם הכל בזכות בהמה ולכן כי בעבורכם לא היה ראוי לירד לכם המטמון והנה הכתוב יש לפרש מסיפא ליישא ומרישא לסיפא אזי אדם בזכות בהמה חושע הי' או בהמה בזכות אדם ושביהם אמת כי אם העולם מתהגים בקי הדק והאמת אז אמת מארץ חמה ולדק נשמים ובהמה בזכות אדם כי תכלית הבריאה היא בעבור האדם, אמת: אם האמת בעדרת והשקר גברה בארץ אז וירא הי' ויחמול על הבהמה כי אם אדם חטא בהמה מה חטאה ואז האדם כיוון בזכות הבהמה, והנה טענת בני גז ובני ראובן כאשר בקשו כחלום מעבר הירדן חששו מאין יהי להם זכות ביו הארץ אשר היא חון לארץ ואינה כנגד שער השמים לזאת אמרו גדרות לאן נכבה כי ר"ל נכבה בתחלה הגדרות לאן וממילא יהיה לנו קיום כי לדעתם אדם בזכות בהמה חושע ע"כ תחלה נעשה חיזוק להסיבה ואח"כ להסוכוב לזאת אח"כ נכבה ערים לטעמו אבל מרע"ה אמר כי טעות הוא בידכם כי תכלית הבריאה רק בעבור האדם ובהמה בזכות אדם חושע לכך אמר בני לכם ערים לטעם ואח"כ גדרות לאן כי העיקר הוא האדם אבל בתבאי שתזמרו גדר האמת והי' שאמר והי'אל מפרכס מעשו מקבלו עליכם שלא לשבות הי'אל מפרכס ומחזקו במדת האמת אז בהמה בזכות אדם והבן.

הרב הגאון אברהם פראשניין

מסעי

רמזי מוסר על שמות המסעות

ויסעו מחרדור ויחנו במקדלות ויסעו ממקדלות ויחנו בתחת. יליפ עפמ"ש לפרש ובהקדיל את הקהל מתקעו ולא חריעו כי אח"ל אם ישראל באגודה אחת ואחזיות ושלום בארמיותיהם אז אין כל אומה ולשון שלטת בהם חש"ל ובהקדיל את הקהל אז "מתקעו" לא תשמע קול "חרועת" מלחמה בארלכם חש"ל ויסעו "מחרדור" לא "חרדו" מאימת הצר הגורר יען ויחי "במקדלות" אולם אם ויסעי "ממקדלות" והפירוד והמחליקה תשורר בהם אז ויחנו "בתחת" בדיוטא התחתונה והבן.

ויסעו מקב"ות התאווה ויחנו בחצרות, אם האדם ישים תמיד לנגד עיניו כי עוה"ז רק "חצר" ופרחודור לעוה"ז ועוה"ז רק עולם העצים לחקן אי"ע ולהכין לידה לעוה"ז אז בטח יענה עורף למעונגי וחמדת העוה"ז ולא יתאוו תאוה וזה הרמז ויסעו מקבירות התאוה והסבה יען ויחי "בחצרות" והבן.

הרב הגאון ר' אליעזר דיימיש זצ"ל [עם הוספת העורך]

פסוק ויחי על הירדן כי עד אבל השטים ופרש"י מישור של שטים אבל שמו

שמו אם יחטא אדם לאלקיו אתכם יודע ומכיר כי בדרך רע היה עומד אז
 יש תקוה לאחריתו כי ישוב וירפא לא כן אם לעמי כוזבת לו וחושב כי דרכו
 בחזקת מחוקן והולך תשרים ואין עול בכפו איש כזה כחולה אשר אינו מרגיש
 כאבו ולא יבקש ריפוי ומזור לרפואתו והרי הוא נאבד מן העולם כן הוא בחולה
 הנפש אם החוטא דמיונו כוזב לו כי לא חטא הוא ישנה וישלש חטאיו ויאחז
 דרכו דרך רע להלאה ושאחיה הכה נשפט חוקך. על אחרך לא חטאת לא
 על עבירה בעצמה תקבל העונש כי על אשר אחרת לא חטאת וחף אתה
 מפשע ואין רעה במגורך ואחז"ל לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו על
 דין תורה הכוונה כל מעשים הרעים אשר עשו הנדיקו את עצמן ואמרו שדין
 תורה כך וכחורה עשו וע"כ מגיד מראשית אחרית ראה כי אין מרפא להם
 אחר כי אינם מודים בפשעיהם ואת היתה הסבה כי חרבה ירושלים ואמרתי
 נחום מומרי לשון רש"י בפי' וירא על הפסוק מורי אל בית עבדכם עקמו הדרך
 לביתי דרך עקלתון כי בסודם אשר זה דרכם לענות את האורחים וזה היתה
 אצלם דרך "הישרה" אי"כ מי שלא עשה במנהגם ורק קרצם וכבדם זה הי'
 אצלם דרך עקלתון והנה "שטים" הוא תלשון שוטה והוא האיש ההולך אחרי
 הבלי עוה"ז ושוטה רשע כל ימיו ואם הי' יודע עכ"פ בעצמו כי דרכו דרך
 שוטים אז אינו רעה כי כן ימים ידברו ויתחרט על מעשיו לא כן אם הדרך
 העקלתון אשר הולך בעיניו ישרה "כמיסור" זה דבר המעליב מאוד חס"א "מיסור
 שלי" שטים אבל שמו אם חוטא וכנעם בו רוח "שטות" ואומר כי זה דרך
 "המיסור" אז "אבל שמו" זה מכאיב ועל איש כזה ראוי להתאבל ולקונן כי
 אבדה אחריתו והבן.

הרב הגאון כו"ר וואלף באסקוויין זצ"ל

גמריא (מכות י"א) כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדול לפיכך אמותיהן
 של כהנים מספקות להם מחיה וכמות כדי שלא יחללו על כניהם
 שימותו וצ"ב מדוע דוקא אמותיהן של כהנים היו מספקות להם ולא הכהנים
 בעצמם? והגאון הבי' כיון טעם לשבח בזה דאם הכהנים בעצמם היו עושים
 זאת אז כל אשר מר נפש אשר בינו רקס ואין לו לחם לאכול ובגד ללבוש הי'
 כס אל עיר מקלט בערמה והי' אותו שהרג נפש בשגגה והכה"ג היה מספיק
 לו כל צרכו וכאשר ימית הכה"ג הרי ישוב לביתו אך אם אין הכה"ג בעצמו
 מספיק לו רק אמו של הכה"ג אז ירא לעשות כן פן תמות אמו ולא יהי' לו
 מי שיספיק לו מזון וללאח משם אינו יכול כיון שהכה"ג חי והבן.

דברים

פסוק ה' אלהי אבותיכם כי ויבדך אתכם בסערי הובא ברש"י אמרו ישראל
 אתה כיון קצבה לברכותינו אמר להם זו משלי אבל הוא יחברך ויבדך
 אתכם בטובכי השמים וכבר עמדו המפורשים והמה ראו כן תמהו מה זו שאלה
 אתה כיון קצבה לברכה הלא היו באותו מזב שטים ריבוי והוא בדרך אחת
 טיהר

שיהי' אלף פעמים ככה המעט זאת ומי יודע אם הכוכבים רבים יותר מהמה והלא החוכמים שמו מספר לכוכבים והמה יותר מועטים ממספר הזה? והנה גדולים חקרו לב חקרו חלקי עולם פעל בחכמתו הכל בלדק חבל ומלואה ובאופן שיהי' הכל באפשרות השיה שלא יהי' קנאה במעשה בראשית ואיך אפא' מדוע האומות אשר לא זרח עליהם אור התורה הם כחול הים אין להם מספר והאומות הישראלית יהי' מתי מספר כגדס והלא אין לך קנאה גדולה כזו במעשה בראשית אמנם כחה שקטה דעתם כי אנחנו רואים בטבעי המציאות כי כל דבר היוקר במציאות ימצא על המעט כי מציאות המרגליות ואבני השוהם הם אחת מתי אלף כגד עלי היער ואם תחלל מדוע בטבע הבריאה המציאות המרגליות מעט המה כגד עלי היער? המשובה עיז כי המרגליות אם כי מעט בכמות רבים המה באיכות כגד עלי היער, כן במציאות אומות הישראלית כגד שבעים אומות אחר כי נפש הישראלי חליבה תחת כסא הכבוד ונפש ישראל יקרה מפז איך לפי גודל יקר איכותם ממצא מעט כמותם לכן הם מעט בכמות אחר כי הם רב באיכות, ופי' בזה מקרא קודש בפי' שמות וכאשר יענו אחיו כן ירבה אחר כי שרי טוען רצי להשפיל גאון יעקב עלי עפר ושם אחים רוממי חומר וטיט ולעצית מהם עבדים נבזים ואחר שכל עיקר שהם ממצאים על המעט היא מסיבת גודל יקר איכותם אבל אחר כי הם שפלים בעיניכם עיכ' מהראוי להיות בהם הריבוי מאלד חש"א וכאשר יענו אחיו כן ירבה [עי' מגד ירחים פ' שמות שנה זו] ולואח בעת שמעו ישראל ברכת משה אלף פעמים ס' ריבוי איך יהי' בכמות יותר מהאומות אחר כי כל דבר היומר במספר הכמות מעט הוא במספר האיכות ועיכ' אמרו הלא אחה כותן קנבה באיכות שלנו ועיז השיב זו משלי זה מתדתי מלת משה היה עניות ושפלות ומיד השפלות כובע הברכה שיהי' ריבוי הכמות כי הדבר השפל באיכות הוא בטבע רב הכמות אבל באמת הי' ידרך אחכם כאשר דבר לכם בברכת הכוכבים המורה על גודל יקר המצב המעלה באיכות כנאמר והמשגילים יזהירו כו' כוכבים המאירים לעולם כן אחס אף שמהיו רב בכמות עם כל זה תהיו חשובים ויקרים באיכות.

מלוקט מגדולי הדרשנים

בין המצרים

גמרא (גיטין כ"ז) מעשה בריב"ח שהלך לכרך גדול שברומי כו' חינוק יושב צבים האסורים כו' מי נמן למשסה יעקב וישראל לנחשים? ענה אחיו חינוק ואמר הלא הי' מטאנו לו ולא אבו בלדכיו הלך ולא שמעו במורחו אחר מובטחי כו' שמירה היראה בישראל [עי' מגד ירחים חרפיו חודש אב] לדאבון לבנו רואים אנחנו כי הרבה תיח והעוסקים וההוגים בחורה מתוכם חביב עליהם מוקתנים ואינם מעניקים להאציונים חזון גשמי [כבוד והדר ליחיד סגולה] אבל בדרך כלל הח"ח המה מהקדושים אשר לא הכירו ידם מאבנטס ולמטה להעלות גרה ואמנם המה מדקדקים במצות שבין אדם למקום ולעממם המון עם המה פוחחים את ידם וברוח נדיבה ואתמים את הדופקים

הדופקים דלתי חסדים אכן במנות שבין אדם למקום מותרשלים ואינם מקיימים אותם ובשניהם לא כתב "תמים" וכ"פ "לוחם כתיב תלמד ששניהם שוים ופוסלים שניהם שוים" הטובה כי על הלוחות היו חרותים מלך אחד מלות שבין אדם למקום ועל הלוח השני חקוקים המלות שבין אדם לחבירו ואמרו שהלוחות שוין באיכותם ופסולות שניהם שוים פ"י מי שפסל באמונה ופוסל מהלוחות הן ממלות שבין אדם למקום או שמתרשל מלקיים המלות אשר על הלוח השנית המלות שבין אדם לחבירו שוים כי שניהם לא ילאו יד"ח והחזרה הוכיח את בני דורו אשר קולם קול יעקב ואמנם ידיהם ידי עשו קופלים ידיהם פעשות לדקא ואמר יען כי נגש העם הזה "בפיו ובשפתיו כדוכי" בדבר אשר אין צד חסרון כים אמנם "ולבו רחוק ממנו" אין להם לב לרחם על אביונים מזה כראה בעליל ותהי יראתם אותי רק מלות אכשים תלומדה ומחוק להיך אמרי כועס מהגאון ר' אהרן זינגער ראב"ד צמט"ד ז"ל לפרש מקרא קודש בחלים "לו עמי שומע לי" המוכי עם הלאי יקיימו מלות שמעיות "וישראל" המה השרידים "בדרכי יהלכו" לקיים והלכת בדרכיו כ"ד והלכת בדרכיו מה הוא רחום אף אתה רחום אז כמעט אויביהם אכניע ומלביים פ"י "משיסה זה מורה על השחתה בגופם "ובוזים" שלקחו ממונם זה מדה כנגד מדה יען שלא הלכו "בדרכיו" בדברים הטובים למחן וזש"א מי כחן כו' ובמה דסיים פתח "ישראל" ובזוים יען שלא אבו בדרכיו הלך ויעקב למשיסה יען שלא "שמעו" בחורתו מלות שמעיות וביותר לגבר הוקם על העומד על משמרת הקודש ותעודתו לזכות את הרבים עליו לדקדק מאל על מלות שבין אדם לחבירו כי רק אז דברי תוכחתו יכו שורש ויעשו פרי על חלתי לזכות השומעים כ"פ ביע"ד "אורבא מרבנן דשנא ליה כזי מחא משום דמוכח להו בחילי דשמאי" כלומר רק בדברים שבין אדם למקום רק על מלות כאלה יורה חזי מוסריו ואמנם סגד פ"י להוכיח על מלות שבין אדם לחבירו כי ירא פן יאמרו לו טול קורה בין עיניך ואברהם אבינו זכה להכניס רבים אחת כפי השכינה יען שנטע איש ר"ח אכילה שחיה לינה ועל ידי רוח נדיבתו אשר הלטיין בה ביתר שאת זכה לזכות את הרבים והמלינו בזה פסיקותיו של אברהם אבינו ג' מילין היו הטובה מה שזכה אברהם לעלות מעלה בקודש ולעשות פסיעות גסות על סולם השלימות זה היה ע"י ג' מילין שלשה תיבות הכל אכילה שחיה לינה ומעתה כפן קדמה לכושא המאמר המיוסוק היה רוצה לעורר על אשר חטאו בין אדם לחבירו ולא קיימו והלכת בדרכיו פדיון שבוים וכדומה ודין גרמא כי דברי תוכחתם לא עשו פרי וזש"א ולא אבו בדרכיו הלך וע"כ לא שמעו המוכי עם בחורתו כי אמרו מה לנו לשמוע לקמן כזה וע"כ אמר ר"י מובטחי שיהי מכהיג ישראל אחר שידוע להזהר בדברים שבין אדם לחבירו אי"כ בטח יזכה את הרבים כי תורותיו יעשו רושם ויפין ריח טהרה בישראל והבן.

וידרשן אחד שלא את ביאוריו במאמר הכל כי האגדה מספרת מהגאון ק בעל קדושת לוי ז"ע בקצתו נדבות לאורך מלוא רבה כקרא לזכות לבית גביר אשר היה מפורסם לכלי וקמן אך לא יכול להעין כגד הגאון ק וכן

זכנן לו כדבה הגונה ואחרי כחכו שאל אותו רבי! הלא נודע להדיג שאני כלי ומעולם לא נחתי לדקה ורק מיראת כבודו נחתי האם לא גזילה הוא בידו ואיך לבקח הדיג כדבה שלא ברצוני? והשיב לו עמי הגמרא [ברכות ג'] חכמי ישראל באו ואמרו לדוד "עמך" "ישראל" לריבים פרכסה כלומר ההמון לריבים לפרכסה מוין הכפש "ישראל" הת"ח לריבים מוין הגוף והשיב להם לכו התפרסמו זה מזה ר"ל הת"ח יפרסמו את ההמון במזון רוחני ולעמחם יפרסמו ההמון את הת"ח במזון גשמי והשיבו אין הקיומן משביע את "הארי" ר"ל ההמון אינם רוצים להשביע את ת"ח ואמר לנו פשטו בגדוד ר"ל קחו בחזקה ע"י כפיה והנה הכילי כאשר יקחני ממני לדקה נגד רצוני ירגיש א"ע בזון ושסוי זה הכוונה במאמר הכ"ל כאשר ריב"ח הלך לקבץ לדקה עבור פדיון שבויים בטח פגש בהמון עם שכתבו רק מפני הבושה ובע"כ וע"כ שאל את התיטוק מי נחן למשיסה יעקב? מה הוא הסבה "שעקב" [המה הפחותים] מרגיש א"ע אחר נתינת הגדקה כשהוא שסוי ומי עשה זאת שיעקב יחשוב "שהבזוים" שלו המה "הישראל" הת"ח והגדולים וענה התיטוק הלא ה' כ"י ולא אבו בדרכיו הלך מה הוא רחום וככל והבן.

מלוקט מגדולי הדרשנים [עם הוספות העורך]

בין המצרים דרוש

הרב הגאון כו' ר' חיים פ"ל זצ"ל ליסקא

[עם הוספות העורך]

במגלת

אינה צכה חכמה כלילה ודמעתה על לחיה אין לה מנחם בהקדם לפרש מקרא קידש [ס' הברכה] וישכון ישראל בדד בטח עין יעקב על ארץ דגן וחרוש ויל"ס כי תבואר בזה"ק על הפסוק ותסקימו דמעות שליש אשר בעבור השלשה דמעות אשר הוריד עשו בעת לקח יעקב את ברכתו זאת גרם כי אנחנו בגלות אמנם יקשה הלא הרבה דמעות שפכנו עבור החורבן אי"כ מהראוי שהדמעות של עשו יתבטלו בדמעות שלנו ומדוע עבר קין כלה קציר ואנחנו לא נושענו? והתירץ אחר כי לא על "גדקותינו" אנחנו מפילים מחסותנו לפני הבורא ית"ש תפלתנו אינו עבור העדר כבוד התורה והיראה בארצות פזורנו ואין אנו זוכים עבור חסרון מזון הרוחני רק עבור העדר מזון הגשמי והדמעות שלנו דומין מתח להדמעות של עשו אשר צכה אז עבור עניי תעמיגי עוה"ז אשר יחסרו לו יען כי לקח יעקב את ברכתו וא"כ דמעות שלנו המה מין בתינו עם דמעות של עשו ומין בתינו לא בטל ושמעי רחם כאה במקרא מדוע לא בא בן ישי? הלא אנו מתאבלים וזוכים על החורבן ומדוע אחרי פעמי משיחנו מלבא ויהי כמשיב גם תמול גם היום על הלחם כל לעקמיו רק עבור הלחם ולא עבור כבוד התורה וז"כ המקרא וישכון ישראל בטח הלא כבר ה"י ראוי כי יגאל ה' אותנו מגלות הזה וכשב לבטח בארצנו ומדוע לא נלחמו עוד פרחי הישועה והגאולה? אמנם הסבה לזה יען כי "עין" יעקב תוריד דמעות רק "על ארץ דגן וחרוש" בשביל כי יחסרו לו מזון הגשמי הדגן

הגן והחרש וזאת גרמא כי שערי למעוה "לו" כשנבות וזש"א בכה תבכה כלילה ועכ"ז הדמעות של עשו אינם בטלים יען "ודמעתה על לחיה" הדמעות אשר הוא שופך המה רק עבור "הלחיים" עבור הפרנסה וכלכלה וע"כ אין לה ממש כי הדמעות של ישראל המה מין במינו עם דמעות של עשו ואינם בטלים ו.בן.

הנאון מו' מדרא"ז סופר זצ"ל פאקש

המקונן שפך מר שיחו ואמר ראה ה' כי צר לי כי כהפך לבי בקרבי כי מרו מריתי מחון שכלה חרב בבית כמות ילש בהקדם מקרא קודש וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויחננו אל לבו (בראשית) הכה הבדל גדול בין חוטא נוסבתי התאווה לחוטא מפאת המקורסית אשר בראשו כגועה דאם האדם חוטא נחמת תאומו כי משכיות החמדו עברה ראשו ואין לאל ידו ליתן רסן להמיית יצרו הכה לבו כאמן לה' ואחרי עשותו הרעה הוא נחמרתו ונפשו עליו יאכזב וכאכז על אשר עשה ככה כגד רצוני יח"ש כ"פ ה' כגדך כל תאוותי ואנחתי ממך לא כסתרה" הכוונה שאמר תודה אני ומכיר כי כל תאוותי הבאה מכפש המתאוה היא כגד רעוק בהיותי מתאוה ביצרי מה שלא ישר בעיניך, אכן גם אתה ה' רואה אכחתי וטערי על זה כי נחמתי וחמדי אני כאכז על התאוה הזאת, אולם אדם החוטא מדרך השכל חוקד ופוקד גם לפתח קברו חטאת רובן וגם בפחתו של גיהנם אינו חוזר בתשובה וגם אם יח"ש מעורר אותו לשוב ומן השמים ירעם כנגדו כנגעי בני אדם, אין פחד אלקים כגד עיניו ועוד מוסוף סרה וזש"א וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ, חדשים לבקרים באים צרות רבות ורעות עליו בכ"ז לא שב אל ה' וכל מחשבות לבו רק רע כל היום וינחם ה' כי עשה האדם "בארץ" ובילקוט מתנחם אני שעשיתי אותו בארץ יח"ש התנחם כי רק קרון מחומר הוא, אבל ויחננו אל לבו החננו שלא לבד החלק הארצי נשחת אלא גם לבו של אדם מוקום משכן החכמה נשחתה וזש"א המקונן ראה כי צר לי כהפך לבי בקרבי צר לי כי גם "הלב" כהפך בקרבי והעד לזה כי מרו מריתי גם בעת אשר מחון שכלה חרב בבית כמות ובעת צרה כזאת הלא אין התאוה שולטת בטבע אם לא שגם הלב שורש פרה ראש ולענה והבן.

משחרב בהמ"ק כתמעטו כנפי החיות ואינו מהם כתמעטו אותן שאומרים בהן שירה רבים עתה העם הארץ אשר מאנו להמאכל על אבדן ארצנו הקדושה באמנם הרי כבר זרחה לנו שמש החרות, ובאזרחים נחשבה וגם לנו נחלת שדה וכרם בכל ארצות פזורתה אבל טחו עיניהם מראות כי אם אמנם בעיני ארציות טובה היא גם חון לארץ כי גם היא מבורכת ממגד שמים ומשמני ארץ אך עיקר חמלתי ותשוקתי לארץ הקדושה אשר ה' יורש אותה, עיני ה' בה לא בעבור טובות הארציות כי אם בעבור כי מליץ מלא תורה ודבר ה' מירושלים, כל ימי שבתנו על האדמה התורה והאמונה עמנו גברו גם עשו חיל, ושמן השפע האלקי על ראשינו לא יחסר, לא כן עתה לא

לבד שאנו חוטאים בכל עת ועונה רק גם המלות שאנו עושים אין בהם "חיות" ורוחניות ורובם ככולם רק מלות אכזבים מלימודה, וכדע כי ע"י שהאלהם עוסק במלות הוא מנביה א"ע למעלה בקודש באחד מלצא מרום וזה רק אם עושה את היותו בהתלהבות ובכוונה לעשות כח"ר ליוצרו בשיר ושמחה, משא"כ אם עושה אותם בלא שמחה או בטח לא יוכל להגביה א"ע מעמק עכור וחש"א "תיום שחרב בהמק כחמנונו כנפי החיות ירלה בזה הכנפים אשר על ידם בעשיית המלות הגביה האדם א"ע למעלה ראש למדרגת מלאכי השרת, כנפים אלו כחמנונו ובפרט אותם שאומרים בהם "שירה" כלומר שישירו וירונו בקיום המלות זה כחמנונו ואין עובד את ה' בשמחה ובטוב לבב והבן ה' יקיים בכו שישו אתה משוש כל המחאבלים עליה בב"א

מלוקט

ואתחנן דרוש

פליאה אלו עבר משה את הירדן שפיר עשה המן ועכשו שלא עבר לכן ויאלו את המן יל"פ לאיתא [בגמ' סוטה י"ב] מפני מה כתאווה משה ליכנס לארץ? אמר הרבה מלות תלויה צארץ אכנס אכי לארץ כדי שיחיימו על ידי אל הקב"ה מעלה אכי עליך כאלו "עשייתם" וא"כ מוכח מזה דמחשבה כמעשה, ובש"ס מגילה י"ב שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה כחייבו שיכאיהם של ישראל באותו הדור כליה? אמר להם מפני שהשחוו לללם אמרו לו וכי משא פנים יש בדבר אמר להם הם לא עשו אלא לפנים ולא היה "בלבם" לעבוד ע"ז ומעשה יובן הפליאה אלו עבר משה את הירדן וא"כ ראוי דמחשבה איתו כמעשה וע"כ היה צריך משה לעבור את הירדן לתען יקיים המלות בפועל וכיון שבמעשה השחוו לללם שפיר עשה המן שרלה להכרית מארץ זכרים הגם שעשו רק לפנים ובמחשבתם היו דבוקים בה' אבל עכשו שלא עבר הירדן ולא קיים המלות בפועל ואעפ"כ אמר לו הקב"ה מעלה אכי עליך כאלו עשייתם ומוכח מזה דמחשבה טובה כמעשה א"כ אחר שמחשבתם ה"י טובה לא היה להמן לחרון עליהם משפט מות ע"כ כהפך עליו הגלגל החומר ויפקד מקומו ויאלו מל הטן והבן.

הרב מאיר יואל וויגנדרער גר"ו דובלין אירלאנד מחבר ספרים רבים

ואתחנן

מדרש אחת החלח להראות את עבדך את גדלך אלו ארבעה מינים שבולב הכוונה לא טוב היות האדם לבדו להתבודד בחיך ארבע אמות שלו ולעלות מעלה בקודש מבלי לזכות את אחיו עמו, ושני חכמים בלשון המשנה אם למדת תורה הרבה אל תחזיק לטובה "לעצמך" רק עליך להשמדל לקרב את אחרים ולהכניסם תחת כנפי השכינה כ"פ "גדולה הכנסת אורחים" מי שמכניס "אורחים" אשר עמדו חוץ למחנה שכינה והוא מכניסם צהיכל המורה זה חשוב

יותר מתקבלת פני השכינה" תאיש כזה אשר אינו מתערב עם צב"א ורק סגור בבית מדרשו וראשו מגיע השמימה והגאון ר"ח סופר פ"י "מפסולתן לשל לחיות כמעט משה" הכינה החכם מכל אדם אמר כיפר בפש איש עשרו ומרע"ה למד דעת וקרב גם אנשים כאלה אשר כפלו וכפסלו ונהלוחות ר"ל אנשים אשר מותרה היה בעיניהם גם עשרת הדברות גם עליהם שם עין פקוחה זה היה עשרו ופירש ישרו בערבה מסולה לאלקינו [ישעי' ס"י ח' כי מודע אשר הדי' תיכיס שכלכל רומזים לדי' כמות ומהם שלשה צדי עליה הם אצל בערבה נרמזו הפחיתים שאין בהם תורה ומע"ט והם חסרים טעם וריח בערבה וגם עליהם חסה דת יהודית לבתי ידח ממנה נדח ועלינו לקרובם וזש"א "ישרו בערבה מסולה לאלקינו" ר"ל לא רק החשובים יעשו מסולה לאלקינו רק השתללו להעלות גם הפחיתים הדוניים לערבה אל רום הכרת האמת ומודע כי חטא משה צמי תריצה הכל גרם הערב רב [כ"פ רש"י שחת עמד] אשר קרב אותם וע"כ צא בהתנלות הלוא אתה החלית להראות את גדלך אלו די' תיכיס שכלכל והורית לי בזה שמות לקרב גם את הפחיתים צעם ע"כ אעבירה כא והבן. המאסף

שבת נחמו

מדרש חטא חטאה ירושלים חטאה צנפלים שכתמר חטא חטאה ירושלים ולקחה צנפלים שכתמר כי לקחה מיד ה' כפלים צנל חטאותיה ונחמו צנפלים שכתמר נחמו נחמו עמי ונקדים מדרש ירמיה הכניא אמר לישראל אני אבכה ביום ואחם בלילה והקב"ה אמר שיבכה יום ולילה מודע אשר צעם יזרח שמש ההלחה לישראל אז יפנו עורף לתוה"ק כמאה"כ וישמן ישרון ויבעט ורק "ובהאריך הענן על המשכן" כאשר עכ"י המצר וערפל החלחה יסוכו צנפיהם השחורים את שמי חייהם אז ושמרו צדי ישראל את משמרת ה' ולא יסעו מחזיקים צנוטות ואינם הולכים לפכים [ווען דיא וואלקען דעם אונגליקעם דען היממעל אווערעם לעבענס פערדיטטערן נור דאנן בעאצאכטען דיא לישראל דיא פארשריפטען דער תורה חוכד מאכען קיינע פארטשריטטען] וירמיה הכניא שדאג יותר על הלחת הכפש של ישראל וע"כ בכה "ביום" כאשר יזרח השמש הלחה צאהלם כי אז יבעטו מרוב כל אצל ישראל אינם צוכים צעם הלחתם רק אם השמים התקדרו צערים וכל תעיני השועה נסחמו מהם וע"כ צוכים בלילה וחכמי המשכה אמרו מלוא גוררת מלוא ועבירה גוררת עבירה ששכר מלוא ושכר עבירה עבירה וכתבו המבארים כי טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו וכל יסעו וחפצו להטיב עם האדם וע"כ כשהאדם עושה איזה מלוא אותה מלוא גוררת עמה עוד מלוא אחרת שעי' שעה מלוא משמח אלקים שיוכל להטיב עמו כאשר הוא צרען יח"כ הרי שמחם אלקים כחשבת למוזה צפני עצמה ולדקה מחשב לה ואמנם כאשר יעשה האדם איזה עבירה אשר מסבחה יטורף הקב"ה להביא עליו ולהשיב לו גמולו הרעה צראשו א"כ עבירה גוררת עבירה ששכר עבירה שהוא העונש הוא עבירה צפ"א שגרם צער לאביו שבשמים אשר כל חפצו להטיב עם האדם וע"כ הקב"ה צוכה ביום ובלילה "ביום" יען שאז עוזבים תורתו "ובלילה" כאשר

ייסר אותם גם זה קשה לפניו המורס מדברנו שכל חוטא שמים רעות הוא עושה צפ"ע א"י העברה עמנו שיעזר עליה ב' קבלת העונש על העבירה וצ"א חטאו בכפלים ואמנם כן שכל עבירה שעברו חטאו בכפלים ע"כ גם העונש כפול להם ולקו בכפלים וכאשר שמו על לבם וזכו מדרכם הרעה ועשו רוח רוח לפני הקב"ה בעשותם רצונו הטוב שיוכל להטיב עמםם וסבת הבחנת רוח הוא מלוא צפ"ע וכמו שאמרו מלוא גוררת מלוא והם מקבלים שכר על המלוא עמם ועל המלוא הנגדרת אחריה ע"כ וכחמי בכפלים.

מלוקט עם הוספות העורך

עקב

פסוק פן תאכל ושבעת ובחיים טובים תבנה וישבת כ"ו בהקדים לפרש מאמרים ז"ל וירא חלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד טוב זה החיים מאוד זה המות ול"ב ויראה להנה את רואים שהקב"ה ברא בעוה"ז כל מיני חענוגים וכל מיני מאכלים טובים להנות בהם בני אדם ויחשבו בדשן נפשם וכבר אמרו היושב בחענוג כקרא חוטא. ואת הוצר למה המורה להציא קרבן לכפר על הנפש שחטא בהחזרו מן היין. אולם הכל טוב בעמו ובמדה ובחשקל וכמו שכל דבר טוב ויפה במלכו הנכונה כן רע ומזיק הוא במדה גדושה ונפורה והטוב יתהפך לרע אחרי אצמו מגבולו ושעורו כמו הדבש הנחלש במרקחת אם הוא כפי המדה הדרושה אז יערב לחיך הטועם וימתיק את המאכל ואם הפריז על המדה יתהפך את המאכל לגועל כמו כן כל חענוגי האדם והאטריות הטבעיות כמו האכילה שהוא דבר הכרחי לגוף האדם והוא הנותנת לו איזון וגבורה אך כל זה אם תבוא במדה והתהפך במדה נפורה אם ימלא אדם כריסו באכילה גסה אז מזיק לו כללו של דבר כל החענוגים והאטריות האדם בחבל הזה הנס רק במדה וגבול אבל אם יוסף עליו אז עלם הטוב יתהפך לרועץ וצ"א "הנה טוב זה החיים" העולם וחענוגים צאמת טובים ומחכים חיים לדירשיהם אולם זה רק בשיעור וגבול במדה ובחשקל אבל מאוד זה המות אם ילא אדם מן הגבול הטבעי וילך אחרי "המאוליות" וירבה להחענוג "מאול" בלי גבול אז מולכד שלא יעילי עוד יזיקו לחיי הגוף והנפש ומעבירים את האדם על דעתו ועל דעת קימו ועיניו רואים כי המותרות והלוקסטים הכתובת מכלה מתפשט עד בשר וימון לשד חיותו וגם אם ברכו ה' בעושר לא יתהדר לפני העולם וכ"פ יהי ביתך פתוח לרוחה ר"ל גם אם ביתך פתוח להריון כסף חועפות עכ"ז אבי מזהירך "יהי עניים בני ביתך" יתנהגו במנהגיהם ולצויהם ואוריהם בעוה"ז כ"פ יאי עניותא לישראל כירדא סומקא לסומא חורא הכונה כי בטח ורדא סומקא לסומא חורא לא נעשה רק להתקטט בו ברחובות קריה לעין כל ולא בהיותו סגור ברפתים כן יאי עניותא לישראל לעין השמש ולא להראות כבוד עשרו לעיני העמים לעורר קנאתם ונכאמת ומתיק לחיך מלילת דרשן אחד בצרייתא [גיטין כ"ה] מי שדיה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא הוטל בה דלית הכונה

הכוונה כל ישראל מזהרים ועומדים לכתוב ידם לה' וכל חנוניהם ומעשיהם יהי שם ה' נקרא עליהם. וכתבין לכתוב "יהודה" להיות "יהודי" אחרי במלך מובן המבטא אך טעה ולא הוטל זה "דליית" ר"ל לא כיכר בו סימני "דלית" ועניות רק הולך בגדולות ר"א אמר מעביר עליו קולותם נרין להעביר קולותם ולמחוק מפנקמו שרשם שם לכהוג ביום ברמים וגם החכמים אמרים שאין השם מן המובחר כשמהרגיל במומרות כי הדאגות מוכות או הסתפקות ישתרגו עליו וימנעו אותו מעבודתו יח"ש ואה"כ. פן תאכל ושבעת' כלומר פן תלך אחרי המותרות ותאכל אחר שבע' שבעת' ובמים טובים תבכה וישבת הגם טכבר ישבת מית' תכסוף אחר ארמונות מלכים או בטח ורם לבבך ושכחת את ה' והבן.

מלוקט מגד ולי הדרשנים

הרב הגאון כו' מדרש"ק זצ"ל סענטע

פסוק בעת ההוא הבדיל ה' את שבט לוי כו' על כן לא היה ללוי חלק וכחלה משה רבינו מפר פה כל המאורע של מעשה עגל ולפני גבורו כל הענין דבר משבט לוי וחלה חסרונו בחלק וכחלה למעשה העגל כי לכאורה עלינו לחזק טעם למה מנע ה' משבט לוי חלק וכחלה הלא הם יורו מירד לישראל ועל פיהם יהיה כל ריב וכל כגע וכדע כי חכמת המסכן בזויה והי' ראוי שיהיו עשירים ויקבלו פי שנים בחלק כחלה ולמה חסרו כל אלה? ע"כ אמר תרעיה כמחלל כי "בעת ההוא" הבדיל ה' את שבט לוי כלומר בעת שעשו את העגל בעת אשר נודע סכנת כסף והבז כאשר דרשו על מקרא קודש ודי זהב כי דור דעה אשר עמד על הר סיני ירד עד שאלו חסות, והבז רב היה בעוכריו על כן אל חתמה על גזירת ה' כי "בעת ההוא" הבדיל ה' את שבט לוי ולמען לא יבא לידי סכנה ע"י הכסף ע"כ לא היה לשבט לוי חלק וכחלה והבן.

הרב הגאון כו' ר' יודא אלטמאן זצ"ל טשאט עם הוספות העורך

מסורה ועתה ישראל מה ה' שאל מעמך ב' ועתה ישראל שמע אל החקים לשלב הדברים כי דרך הלדיקים הישרים והתעמים גם אם עשו הרבה תועות תסבת עונותיהם חושבים כאלו לא עשו עוד מאומה לטובה כשמתם. ועומדים עוד רק בפחת היכל החכמה והלדקה. ושמעתי מליצה כאה בתאחז"ל [שבת ל'] כעים זמירות ישראל התפלל הודיעני ה' קני מתי אמות אמר לו הקב"ה בשבת תמות א"ל אמות באחד בשבת הכוונה דוד ה"י חפץ לדעת באיזה מדרגה ובאיזה מלב רוחני ימות והשיב לו הקב"ה בשבת תמות כבר תכלה מעשיך ותשלם מעולתך כמו בשבת אשר אחר אשר נגמרה כל המלאכה אמנם דוד חשוב ענינו כי עומד עוד בראשית מלאכתו מלאכת הקודש ע"כ אמר אמות באחד בשבת יודע אני בטח כי עוד לא עשיתי מאומה וכמו באחד בשבת ראשון לעשיית המלאכה כן אמות טרם גמרתי מעולתי על האדמה הזאת ופי' מה שסיפרו לנו חז"ל [פסחים ס"ח] ר' ששת כל מלתין יומא תהדר ליה תלמודא וחליי וקאי בעיברא דדשא הורו לנו בזה שר' ששת הגם כי למד ושכה הרבה עד כי ככל תלחין

חלמין יומא מהדר ליה חלמודא עכ"ז ידע וחשב בפשו כאלו עומד רק אלל הפתח ושער החכמה ופרשתינו מתחלת והיה עקב תשמעון כ"ו הכוכה גם אם תשמעון ותקיימו את המצות עכ"ז תחזיקו עצמכם בעקב המורה על עבודה ואז ושמרתם ועשיתם תמיד וזאת תורת המסורה ועמה ישראל שמע אל החקים גם בעת אשר תשמע אל החקים עכ"ז ועמה ישראל "מה" ה"א שאל תעמך כלומר מה הוא מדת הצניעות [תלשן ואכחו מה] יתכן.

ראיה

הגאון כ"ו ו"ב משה גר"ו זצ"ל רב היסד"א (עם הוספות העורך)

פסוק ואכלת לפני ה' את תעשר דגך תרושך למען חלמך ליראה את ה' כל הימים ואקדים מאחז"ל (בגמ' שבח ס"ג) שמה בחור בילדוהך כ"ו ודע כי על כל אלה יביאך חלקים במשפט אמר ר"ה עד כאן דברי י"ר הרע מכאן ואילך דברי י"ט וגאון המגידים ר' יעקב מדובנא שליח את ביאורו וישא משלו ויאמר עני על יום השוק ופגע לן וכתן לו שלום וישאלהו על מעמדו והעני מתמרמר לפניו לאומר כי אדוני לא אכלתי מאומה לא היום ולא אחמול ואין לי גם מקום מנוחה לכוה מעט מעטני ומרגזי ויאמר אליו בא עמי לביתי ואחן לך מטה שלחן כסא ומורה. הלך עמו והכניסו לבית אכסביא גדולה ואמר לתת לאורח זה כל אשר יחפץ לאכול ולשתות ואחר איזה ימים אחר שאסף את הפליו וכתן אותם אל חן שקו ותרמילו לשוב ללכת לדרכו ויחזק בו בעל אכסביא בשקו ותרמילו שישלם מה שהוא חייב כי שקר דבר האיש ההוא שהיה בעה"ב ויקח ממנו את שקו למשכון ויחרד העני מאוד וינא החולה, והנה בא לקראתו הרמאי הכילויחף שמלותיו ואמר לו באמת עשית כאלה הסכלים איכמה שונעם אל דברי לן אשר י"ד בעיו אכל שמע עצמי כי עמה אחר שכבר חבילתך ביד בעל אכסביא לך אכול ושמה אכל עוד ימים אחדים כי הלא בלא זה ג"כ יוחלט תרמילך אכלו זה ממש דרך היצה"ר כי בימי הילדות החליק אליו בעיניו לעשות עבירות ליהנות מחמדי החבל עו"ז בחכם אח"כ ביתי הזקנה והשיבה אז ירגיש האדם כי לא בחכם היה אכל בהכרח ישלם מה שנהנה אז בא ה"ר הר"ע בדמות י"ט ותכבד עליו התשובה ותפליג עליו העונש מאד לאמר הלא לזמן אי אפשר עכ"פ אחר כי כבר תרמילך יוחלט אכלו כל מה שתמצא ידך ליהנות (עו"ז) עודך מה בבית אכסביא חטוף ואכול וזהו ע"כ דברי יצה"ר מכאן ואילך דברי י"ט כלומר שהיה"ר מתחפש בדמות י"ט ואומר דע כי על כל אלה יביאך חלקים במשפט וכינתו שיתיישש האדם מן התשובה ושלל ינון לבו לתקן את אשר שחת, ומתקן לח"ך אמרי שפר מהגאון"ק רבי ר' שמואלקא מהש"י על מאמרו ז"ל עד הוי"ב שנת מיכלא מעלי מכאן ואילך משהי מעלי הכוכה בדרך מליצה מוסרי כאשר אמרנו כי מדרך היצה"ר עד ארבעים טנה להבות לב האדם ואומר עוד יש לך זמן ועידן להטיב דרכך ואחר הארבעים טנה בא בטענה להיפך כי אין תקוה לך ועל ב' הטענות עלינו לנאח אותנו והוא דהנה מכל מה שברא הקב"ה בעולמו מכולם יש ליקח עצות

עלות ומוסר השכל ויודע כי טובע הפת והמאכל היא טוב ומעולה בעודו צאצו זה רמזו "עד ארבעים שנה ייכלי מעלי" לדחות טענת הינה"ר אמנם המשקה כל מה שתיישן יותר משבוע [כ"ש יין ישן דעת זקנים כוחה הימכה כי אנו רואים בכל דבר אם נחישן אצל ערבו והאיש הזקן כאשר יראה זאת יחלוש דעתו אמנם היין כל זמן שזקן יותר משבוע טעמו וע"כ דעת זקנים כוחה הימכה ויפס דעתו. אחר שכלל דבר אשר כל זמן שיטן טשן טוב יותר] וע"כ מארבעים שנה לאו בא הינה"ר בטענה שאין לאדם חקנה "מישתי מעלי" לדחות טענתו ממשקה אשר טוב בהיותו יטן ויש"א ואכלת מעשר "לגנך" "תרשך" המה שני הפכים המאכל טוב בעולמו צאצו והתירוש כאשר כתישן ועל ידיהם התעורר לקחת מוסר השכל למען תלמד ליראה. את ה"א "כל הימים" בין בשחרית שמויך ובין בערבית יתיך וטוב לך והבן.

פסוק איש כמחנת ידו עברכת ה"א סגנון לשון זה "כמחנת" "עברכת" כראה כור ולפי לשון המורגל ציינו היה טוב יותר בסגנון זה ולא יראה בו איש "במחנת" ידו "עברכת" ה"א? וכראה בזה מודע כי האות כי מאותיות הכפולים הוא ויש לו שני תמונות כף כפופה וכף פשוטה ומדיני טריפות הריאה אם החסרון בתמונת כ"ף כפופה טריפה וכף פשוטה כשרה וזה אנו דנין על ידו של אדם הנקראת ג"כ כף האדם אשר ידו כף כפופה ידיו קפילות קמין וכילי הוא טריפה [כן שמעתי בשם הגאון"ק מהר"ם פאנעטע מדעש] ואשר יש לו כף פשוטה הוא כליב ואדם אשר ואיש כמחנת ידו כלומר עיניו של איש כערך מחנת ידו וע"י מחנת ידו הוא מתכבד או מובזה והנה דרשו על הפסוק ה' אלך שהלל דומה לתנועתך כך הקב"ה כביכול תנועתו דומה לתנועתך וכפועל אדם ישלם לו וכף שלו דומה לכף שלך אם כף שלך כפופה גם שלו כפופה ואם כף שלך פשוטה גם שלו פשוטה ויש"א "כמחנת" "עברכת" כמו כף של מחנת ידך כך של ברכת ה' ע"כ הזהר בכף שלך שיהי פשוטה והבן.

הרב תשב"י נר"ו

דורש לפרקים

דנעור בלילה ומהלך בדרך יחידי ומפנה לבו לבטלה הרי זה מתחייב בכפשו (אבות פ"ג) מודע מ"ש הרמב"ם צאגרת חמן הוא היה אומר אשרי אדם שחתמו שמויו מהרה כי טוב לאדם אם השלים את כפשו צינים אחרים ככל המורך ואז ילך לחזות במועם ה' בעולם הכפשות ומה שראינו לדיקים מבקשים אריכות ימים צעו"ל למען להשלים אחרים כ"פ שחולים בבית בחצרות אלקנו יפריחו והתכלית של חיותם פה בחצרות למען להגיד לאחרים כי ישר ה' ומעשה פשאו רואים איש זקן אין ידוע אם לחסרון יחשב לו כי יען שעדיין לא השלים א"ע הוא צריך לחיות זמן מרובה ויכול להיות ג"כ כי מה שהוא חי וקיים עוד למען ישלים את אחרים, והנה אם אנו רואים שמשלים את אחרים אז הזקנה באה וטוב לו כי הוא חי לצורך השלמת אחרים אבל הוא

הוא כבר הגיע לשלימות עצמו כ"פ הח"ס בהקדמה והוסיף כי לטובה האריכות ימים אשר ימן לך ה' יהי לטובתך לא עבור השלמת עצמך כי אם "בפרי בטחך" למען יהי לאל ידך לחקך גם את בניך ואמר הכחוש עטרת תפארת טיבה הטיבה והזקה לעטרת וכבוד ותפארת תחשב רק אם "בדרך זדקה חמלא" אם הוא מוכה ומנצח אחרים אברהם זכה לזקה ע"י שנאמר בו אשר יצא את בניו אחריו וסמרו דרך ה' לעשות זדקה ומשפט ונשאה"ל "ואברהם זקן בא בימים" ולכל תאמר כי לצורך השלמת עצמו הולך להתגורר זמן רב בעולם השפל אה"כ כי הסבה היא וה' ברח את אברהם "בכל" בגימטריא "בן" והולך ללמדו ולהדריכו בדרך הישר ונשא החנא הנעור כלילה הפ' שהוא כיעור וחי בעוד שאחרים כבר מתו וכבר "לילה" אללס וכחיס מעבודתם והוא חי עודכה "ומהלך בדרך יחיד" ואינו מלריך אחרים להכין לפניהם דרך ה' רק מפנה לבו לנטלה הרי זה "מתחייב בנפשו" זה סימן ואות שחיו ארוכים בעבור שהוא "חייב" ולא השיג עדיין חק שלימותו והבן.

מלוקט

יודיש דייטשע ערקלערונגען

פסוק לא תוסיפו על הדבר ולא תגרעו ממנו. איהו זאלט נישט חינוציגען צו דען געבאָטען גאָטטעס אויך נישט פערמיידען ווארום דיא תוה"ק אונס פערבאָטען הינצופיגען צו דען מצות בעדארף דער ערקלערונג וויר וואָללען דיעס מיט איינעם שענעם גלייכניסטע ערקלערען. איינער גיעג צו זיינעם נאכבאר מיט דער ביטטע ער מעגע זאָ פריינדליך זיין איהם זיינען גראָססען שענען זילבערנען לייכטער לייהען אונד נאך פערלויף פאָן אייניגע גאגען בראכטע ער איהם זען גראָססען לייכטער אונד גאָך איינען קליינען צוריק וואָריבער יענער זיך פערוואונדערטע דיעזער שפראך אבער דיעזער קליינע לייכטער געהערט מיט רעכט דיין. דען דיין גראָססער לייכטער וואורדע שוואנגער (מעוברת) אונד איזט בייא מיר ענטבונדען געוואָרדען אונד דיעזען קליינען לייכטער געבאָרען דעמצופאָלגע איזט דיעזער קליינער לייכטער אויך דיין אייגענטום דער אייגענטימער דאכטע בייא זיך דיעזער מעגש מוסס וואהנזיינדיג אונד פערריקט זיין אום אבער דען קליינען לייכטער בעהאלטען צו קענען מאכט ער זיך אלט גלויבע ער אן דיא וואָרסע זיינעם פריינדעס גאך איינער צייט קאמט דיעזער אבערמאזאלס אום דען גראָססען לייכטער צו לייהען דער איבערגאב איהן דען גראָססען לייכטער מיט דער גרעסטער פריינדליכקייט אין דער האַפפונג יענער ווירד איהם איינען קליינען זאגו בווינגען וויא איבערראשט אבער וואר ער אלט דער בעטרעפפנדע נזק אייניגען טאגגען מיט בעטריעבטער היענע צו זעם אייגענטימער קאמם אונד איהם דיא טרויער קונדע בראכטע פאָט דעם טאָדע זעס גראָססען לייכטערס דער אנגעבליך בייא איהם געשטאָרבען וואר אונד אויך שאָן אור ערדע געגעטעט עליו השלום דער אייגענטימער וואורדע אָנציג אונד שפראך וואס טרייבסט דוא שפאָט מיט

מגד ירחים

דיר קאגן דעו איין לייכטער שטערבען איזט דעגן דאס איין לעבענדיגעט וועזען
דאס דער הינטאלליגקייט פרייז געגעבען ווערדען קאגן? דא ערווענדערטע
יענער אונד אלס איך דיר זאגטע דיין לייכטער זאט געבאָווען האסט עס יא
געגלויבט גון ווען דיין לייכטער געבעהרען קאָננטע זאָ קאָננטע דער זעלבע
אויך שטערבען דיא אנווענדונג דעס משל איזט גון זעהר לייכט צו פערשטעהען
ווען יעמאנד צו דער מצוה איינע קלייגיקייט צוועטצען וויל צ"ב אנשטאט
פיער ציצית פינף ציצית דאס איזט אלס מעכטע ער זאגען דיעזע מצוה האט
נאך איינע קליינע געבאָווען דא איזט צו בעפירכטען דעוועלבע ווירד איינמאהל
זאגען איינע גראָטע מצוה אָזער מעהרערע זינד פיר איהן געשטאָרבען דאהער
לא תוסיפו גיכט צו זעטצען דאמיט לא תגרעו איהר זאָלסט דאנן פערמינדערן וועבן.

ארגז מכתבים

מאיר קבלתי קונטרסים אחדים מספרו אשר העלה על מצח הדפוס והתכלל
א"ע כי לא שלח את הספר כולו, הנה האמת אמו כי הפרט יעיד על
הכלל, ושמעתי כי איש אחד המפאר לפני קדוש אחד כי דרשו למי חלים
בכל יום והיה מתגאה מאד בזה והשיב לי הרה"ק הב"ל אס בחצי הספר נאמר
ויפתחו בפיהם ובלשונם יבזבו לו נוי "שגומר" חלים על אחת כמה וכמה,
ודכירא עובדא רב אחד העמיד על כור הבחינה בחור אחד וכאשר קרא
לפניו רק "שורות" שחם לא אבה עוד למהות על קנקנו וכאשר שאלו אותו מה
ראה בשורות שחם האלו? והשיב הרב חתומא דעכו"ם מידע ידיע [חולין ל"ד]
כלומר מחימוך לימודו הכרתי איכותו ול"ב ישראל קבלתי המכתבים והמכתומות
בשכיחות דלא גברא. . . וא"י כען אכני להפ"ס, אמנם לא ידחוק את השעה
והזמן גרמא כבא עיכובא כי הרבנים רובם ככולם כסעו כעת מביתם אל מעוזי
הקיץ וכאות דשא להפ"ס מעט מטרדומם וע"כ אמתיך עוד שבועות שחם עד
שיעלו מן הרחצה ואז אקבץ עליו לכקבצו מכן הראוי פוטר וזרביהעלען דרבי
מאיר יואל דובלין קבלתי בתורה רבה לרבים כבר אמרתי כי הרונה בתשובה
עליו לשלח דמי הולאות מוי, הדואר כי דוא"ה הולך ודוא"ר בא עם חבילות
מכתבים מכל קצוי חבל ואיכה אשא לבדי הולאות הרבות הדרושה להשיב לכל
כוח, המן הגורן המן היקב? מחברים אשר שלחו לנו משריהם יחפרטמו
בחוברת הבע"ל ופה מקום אתי לבקש את המחברים אשר ישלחו את משריהם
לפרסמם "בהירחון" אס רק באפשר ישלחו אותם מכורך עכ"פ בכריכה קלה
ומדתי על טרחתם בזה, יודים המברכס בברכת מנהל ציון ובונדי
ירושלים בב"א.

מודעה רבה לאורייתא.

מסכתות יחידות, י"ד הקטנות, א"ח הל', שבת לשיבות ובתי אולפנא, וכן כל מיני ספרי למד, מדע, מוסר, חקירה, ש"ס ופוסקים שו"ת, טליתים, עטרות, ציצית, תפילין ומוזות בדוקים מסופר שבפק"ק יצ"ו, כתב הכשר לכל אחד, בתים מעור שור ופשוטים ורצועות נרתיקי מוזות מגבעות חגורות במחירים מאד נמוכים בבית מסחר הספרים

שלמה ווייס — סיגעט.

מבחר גדול מספרים ישנים יקרי הערוך וביניהם הספר "פחד יצחק" מלבד האותיות מר"ש. — מי שנמצא אצלו מן אלה אותיות יודיענו נא ואקנה אותם. — אוצר ישראל, ש"ס, משניות, רמב"ם, מדרשים, עין יעקב, ילקוט שמעוני ונצחא "חורב". האדרטה:

Librarie Salamon Weiss, Sighetul-Marmatiei. Rom.

אללער פיינטער **כ"ש** קויקס זיינע וויא אויך ערסטקלאסטיגע **כ"ש** וואשוויפע לעפערט צור בילליגסטען פרייזע.

יצחק יוא פזלבערמאן קראלי יע"א.

Felbermann Sappangyara CAREI-MAREI (Nagyleány)

בית מסחר ספרים הועדין

מסכתות יחידות, י"ד הקטנות, א"ח הל', שבת לשיבות ובתי אולפנא, וכן כל מיני ספרי למד, מדע, מוסר, חקירה, ש"ס ופוסקים שו"ת, טליתים, עטרות, ציצית, תפילין ומוזות בדוקים מסופר שבפק"ק יצ"ו, כתב הכשר לכל אחד, בתים מעור שור ופשוטים ורצועות נרתיקי מוזות מגבעות חגורות במחירים מאד נמוכים בבית מסחר הספרים

משה לעזער הועדין

מבחר גדול מספרים ישנים יקרי הערוך אוצר ישראל, ש"ס, משניות, רמב"ם, מדרשים, עין יעקב, ילקוט שמעוני ונצחא "חורב". האדרטה.

Librarie Mózes Lézer Huodin Romania

מולא יאה וגדיא יאה לכבוד הרבני המפואר בפי כל המפורסם כתוב"ש הנגיד וחקצן כש"ת ביהר' יודא מעז' אבן יקר, בק"ק גראטווארדיין לנהקשרות בתו תחי

הרכת מול טוב להרבני הנגיד המפורסם ירא ד' וכו' כש"ת מוהר' מאיר פרישמאן מפה לנשואי בתו תחי

מזל טוב יעלה ויבא על ראש הבחור-החתן המושלם המופלג בהפלגת
והכמים יבונים ירו"ש וכו' כש"ת מוה"ר מנחם מארקאוויטש מזשיבווא
יהא חלקו וזיווגו יעלה יפה ויזכה לבנות בית נאמן בישראל לרגלי התארשותו

ברכת מזל טוב להב' החורב ירא ושלם כש"ת מו"ה לוי יצחק מגיד
מפעטעווע לארשיו יהא רעוא שזיווגו יעלה יפה על פטגת מרומי
ההצלחה

ברכת מזל טוב חמה ונלכבה לכבוד האי גברא רבא יקרא ה"ה הרב
האביר חורב וכו' כש"ת מוה"ר שמואל שמעלקא לנשואיו עב"ג בת הרבני
המסואר זמפורטס ירא ד' הנגיד והקצין כש"ת מוה"ר אייזיק שלום לעב"א
שליט"א יזכה לכוון ביומו עפ"י רוח התורה מתוך עושר והעושר הדעת

המערכת

המחברים והמוציאים לאור רחמנים להדפיס ספרים עתונים
וכיוצא בהם בתכלית ההדור והיופי יואילו נא לפנות אל

בית דפוס של מאיר ליב הירש

האותיות החדשות, המסדרים האומנים השרות המדויקה והמחירים הנחמדים
מאפשרים אותי להתחדדות ביתי הדפוס ולהשביע את רצון הבאים
אתי בברית, גם מוכן אני לקבל כתובי יד גם בלי סידור ואני מקבל עלי
המלאכה להעתיקם ולסדרם וכל אשר יפנה אלי יהי נכון לבו בטוח

כי אשרתהו באמונה

TIPOGRAFIA

M. LUDOVIC HIRSCH

SATU-MARE (Romänien)

STRADA CUZA VODA (VOLT EÖTVÖS) UTCA 8 SZ.

בית

מגד ימים

יוצא לאור פעם אחת בחודש.

ערן

יוסף חיים הכהן יצחק סאטמאר

מחירו לשנה מאה וארבעים ל"ג לא מעריקא ב' דולרים.
למשכילים שלשים כחריף ובערך זה בשאר ארצות.
מחיר מודעורא כפי יודל' דה שטה.
מחברים השולחים ספריהם יתפרטמו בהירחון.

Adresse

אדרעסטע

JOSEF WEISS

Satu-Mare

Plata Latină (ci 14

România

1924

בדפוס י"ל

מאיר לייב הורו סאטמאר

1924

M E G I D J A R U C H I M

Cenzurat

Tipografia M. LUDOVIC HIRSCH Satu-Mare (Romania)

ברכת מול טוב יעלה ויבא לכבוד אהורי ידב' היה הרבני המפורא ירא ד'
ורב' כש"ח מוה"ר צבי פרעטץ ב"י סאפאן וליטווי דומיה לו יודג המפורסם
כתובש מר"ה יחזק מארקאוויטש ב"י בוזיבוי וזאורן הכל ונכבוד הרבני
המפורא ירא ויהלם מר"ה הלל שווארטץ ב"י סאטמאר לרגלי בשואיהם יוא
וישא שובנו ביחם על כיוני העושר

בית מסוחר ספרים

כל מיני ספרי למורה מדע מוסר שים ופוסקים שו"ת סידורים ומחזורים נאים מלחמים עשרות ציצית הפילין ומזוזות	בית מסחר הספרים של	במחירים נמוכים מאד	במחירים נמוכים מאד
ווארדומב.ג.נומ. 5	ווארדומב.ג.נומ. 5	ווארדומב.ג.נומ. 5	ווארדומב.ג.נומ. 5

Librairie MAJER WEISS Satu-Mare

Str. Col. Jacobini 5 v. Vărdomb ulca

No. 5. לשימת לב! הקוראים ידקדקו היטב על הסתחת עם הספרים.

החשובי ספר נחמד עזרת ודרשות יקרים לזהב הגאון ידורשן מו"ה פייש פאלאק רב בקק וואץ

ספרים שנתקבלו בהמבורג

מורש פליאה עם ביאור חזק מאמר עינים מבאר כל דבר הקשה בדרך ישר ובכח מהת הרה"ג חובר חיבורים מחכמים למורה מאיר יואל ווינאדער נרדע בעיר דובלין מדינת אירלנד כבוד יצאסבעו של הרה"ג המחבר בספריו בית יתרו"ה עשרה חלקים כו' והגאונים בהסכמותיהם כולם גמרו עליה את ההלל

ספר אורי דורשני דורשנים נאים וחמדים בלשון צחה על ספר בראשית המקיפים הרבה ענינים בספר הישראלי והאגושי רבי דורשנים לזכוכה והספרים על גאון ישראל מאת הרב הגאון הגדול כו' מו"ה שמואל יצחק דילמן מלינדרון נר"י

ספר כבוד שנים עזרת ספר גדול נכמות מהרב הגאון כו' מו"ה אברהם שמוערי מהר"ם אלף גי"ח דין בעיר גאורגאנקי (סלובק)

ספר בית פנחס פולטליס נאים בחריפות ובקראות ופלא על מסכת תמורה מהרב הגאון הרב מו"ה פנחס נרעדר אישיצין

ערוך ע"י יוסף חיים דבוקין ווייס סאטמאר שו"ת שלישית חוברת י"ב

דרוש התעוררות לחודש אלול

מדרש אמרו לאילני מאכל מפני מה אין קולכם בשמע והם משיבים מה
אנו צריכים להשמיע קולנו הלא פירותינו מעידות עלינו אמרו לאילני
מרק מפני מה קולכם בשמע והן אומרים הלאי בשמיעה את קולנו טיהרה בשמע.

השגחה חלמה . והברטנאס על משע אשר קבלתי בשנה העברה על שמים
עשרת חכמות. הנה שנים עשר חדש בעדינו ובעד כל בני ביתנו על שנה
טביל בשמחה כי גורמי את הכסיה . ובעוד ימים אחדים עלינו לקבל כרמים.
ממע לעוד שנה והברטנאס על משע בירא' במערה וחתימה טובה ואם ח"ו ישכח
אדם לקבול כרמים המה טרם ילא לנפשו אז יבא גזר הברטנאס הנזכר
מהחוקר חיים לכל חי וירידתו מן מטליו הברזל ויתב לבית האסורים מקום
חושך ולחמיו ולא ידע על איזה מן החכמות ישגז איש או את בני ביתו ל"ע
וכנה הנזכר במסלות הברזל כאשר מביט הקיטור תצוץ את המחנה וללכת הלכה
לדרכה , ומלללים הפעמון שלש פעמים בהפסק זה נחה ואחד מהמשרתים מנח
בקול זה פעמון הראשון . פעמון השני . פעמון השלישי , ואז יודעים כולם כי
צריך רבנים אחדים ומזכר הקיטור חטע לדרכה והנהג כי איש זקן וחלש לא
יחכה על פעמון השני ומכ"ש על פעמון השלישי רק יחוש ללכת אל תוך המרכבה
מיד כאשר ישמע קול פעמון הראשון למען לא יאחר את הכסיה , מלבד כאשר
צביו אנו אשר לו אנו אל חצר המסילה אז הנה יעבדו כי קשה להם פרידו
ואז יסמוך עליהם כי הנה יקחו איש חפציו ויצילו אותו אל המרכבה הברזל .
כן הנה מביט הקיטור של השנה החדשה חבא עלינו לטובה וגם בזה מלללים
בפעמון שלש פעמים אלול זה פעמון הראשון ר"ה זה פעמון השני יום כיפור זה
פעמון השלישי ולפנים ובשנים קדמוניות כאשר צביו היו מגדלים על החורה ועל
הנבחים אז כאשר באו לשפך שיחו לדרוש כרמים-ממע . על שנה חדשה אז
באו בכתף מלא וצדן בקשני החיים כי צביו היו עריצים טובים , אמנם
בדורנו דור ימים והרבה פעמים באים האבות בעלמון ערירי לבח"כ כי צביהם
אינם אוחזין מנשי אבותם הולכים לפנים וכל מנח כמוזר בעיניהם וכמו שאנו אומרים
בסליחות לא בחסד ולא צמחשים באנו לעיך [משלים טובים של אדם אלו צביו] רק
כלים וברשים דפקו דלחך ואחר כי אין לנו משען ומשענה מהבנים עלינו
לקח ולתעורר בחשיבה מיד בקול פעמון הראשון הוא חודש אלול .

ודנהג האדם עין השדה אמרה חרה ואם האדם דומה לעץ הלא הפירות הם
הבנים יש עין אשר פירותיו מיוקקים זה האיש שחביו ה' בבנים טובים ויש עין
שמוגל קוצים וברקנים זה אשר לו בנים משחיתים עוזבו את ה' ואת תורתו לפנים
בית טהפירות הבנים היו טובים לא היינו צריכים לבנות הרבה ברים ויוהכ"פ
ח"ש צבוא דרושנו אמרו לאילני מאכל לאלה האנשים אשר צביהם טובים
מפני מה קולכם אין בשמע מדוע לא תציקו מדוע לא תרעישו שמים וארץ
בזעקותיכם

בזעקומים ביימים הנוראים? והם משיבים פירושינו מעידות עלינו כלומר ציינו
 לתודי ה' מעידים עלינו והמה יעמדו בעדנו ומעשיהם הסודים ימלינו טוב
 בעדנו ומה לנו לעוק אח פני המלך. אמרו לאילני מרקי' לאלה האומללים
 בניהם הם כקוליס בברס ה' לצאות אשר עליהם כאמר הפסוק רנו עקרה
 לא ילדה ר"ל שמה היו להורים אם לא נולדו להם בנים משחיתים כאלה מפני מה
 קולנס נשמע מדוע מרבים אחס לבכות ביימים נוראים והם אומרים הלואי שקולנו
 יהי' נשמע טן ח"ו אשמים אנחנו בכל הרעה הזאת וע"כ עלינו לקדם בתשובה
 לבכות לפני מלך המעלה בדמעות טרם יבא יום הדין ואז החקוק מעולדנו כי
 נשבת המלך על כסא ביום הכסא יפקוד אותנו לטובה בדבר יצועה ורחמים עם
 כל הנתיב לחיים בספר חתן .

מלוקט

שופטים

הגאון ר' יאיר בברך זצ"ל (בעל חזקת יאיר)

פסוק ולא חקח שוחד [ובשים קצובות ק"ה וספרין] אפילו לשפוט דק ולשכות
 את הזכאי הכה דוכס גדול המתקן סוד עם הגאון הכל אשר ה' י
 עובד עבודת אב"ד בעיר מאכהיים והמליכה ופ"א הוכיח אותו הדוכס עבד
 היהודים אשר נמנים שוחד לשופטי עמי וכן אמר הדוכס הכך יודע כי נוכחי
 לטובה וכל מגמתי להוציא כאור משפט דק לכל אדם תחת ממשלי ויהודים
 למרות רוחי ע"י נתינת שוחד מבטלים את עמתי והשיב לו הגאון הכל בטוב
 טעם ודעת אחת ויציב הוא כי לא טוב הוא מה שעושים היהודים בנתינת
 שוחד להשפטים אבל הנבי מחויב ג"כ לגלות לך כי עכ"ל אין מבטלן את עמך
 וכוונתך הטובה להוציא כאור משפט דק כי גם היהודים מתכוונים לזה וכל
 מגמתם להחזיק ולקיים את עמך אבל למרות רוחם שופטי מדינתך רק אז
 שופטים ליהודים משפט דק אם היהודים נמנים להם שוחד ולא בהם האשם
 חלוי חלל בשופטי מדינתך ועכ"פ נעשה עמך במשפט דק אשר ישיגו היהודים
 הגאון הכל מלא חן בתשובתו זאת בעיני השר הכל והמורה הזהירה את דייני
 ישראל שלא יקחו שוחד גם מאיזו בן ברית רק ישפטו דק גם זאת השוחד והבן.

פסוק כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לבין דין לדין כי דברי
 ריבות בטעריך עינינו הרואות בצמח מדינות אשר עוד לא זרחה
 שמש המלע על חשביה חקי און יחוקקו ומגבילים זכות היהודים אשר בתוכם
 ומטים דינם ונקה המנה אחס וגם השופך דמו אין לו עוכס כי כן עשה ואם
 כשאל מדוע עשה ה' ככה לנו מדוע נשחכה דמו ומלם האינו יהודי? אמנם
 חטאנו לה וזנו האשם חלוי כי אין שלום בחוכנו כי אם ה' שלום בינינו אז כבר
 ארח"ל אם שלום בישראל אין כל אומה ולשון יכולים לשלוט בם וט"א כי יפלא
 ממך דבר למשפט כפלא בעיניך איזה משפט הוא אשר עושים הבדל בין דם
 של ישראל לדם אינו יהודי דם ישראל נשפך כמים על לא דבר ולא חמס נכסו

רק חטא אחד נמצא בו שהיה יהודי בין דין לדין מוצע דין ישראל משפחה
מדיני של נזקים דע כי אחת הנזקים יען כי "דברי ריבונות" בשעריך ואין שלום
בבית וע"כ אחס מן הכרזים והבן.

מלוקט

והגאון ר' פייש מ"מ וצ"ל ס"ב [שם הוספות ומאמין]

מסורה על פי שנים ב' על פי הדבר ג' על פי המורה ד' על פי
יהיה כל ריב וכל כגע יש להחליץ על זה הדור דויד שוא אשר
בבחרת ר' אב"ל יתנו עיניהם ברע, בנים וראשי חדשים אשר הישן מסני
החדש יולדו ואין בהם לא חורה ולא חכמה ורק למנו לשוכס דבר לחות בלשון
הענין ואומרים כי צריך להם רב אשר לפני מלכים יתצב ובהיכל שרים יעמוד
והוא שופטם ושומרים חסן קי ולא לאוה"ע כלומר עליו להתאמץ לבחור
בעדן איש דגול מרובה אשר יורה אותך דרך החירה ולא להסתמך על הסבור
וכתי' מלכה [מאן מלכי רבנן] לאיש כזה אשר ימלא חן רק בעיני אוה"ע [ע"י
מגד ירחים מרפיו על - וזה ג"פ ושמוע] וגם עיניו הראות בעת בחירת
הרב "השמן" לב העם הוא יתנים עיניהם ברב אשר לו מראה דשן ושמן כמה
פניו מלי כמל מאין פנות י הרב דומה למלאך ה' נבואות רק בשתי אלה
יתחמו בו אם הוא דברן וטוב רואי ושומעיו רמז מוסרי במקרא קודם הראי
אם "עוה"ק" והשומעיו אם "קולך" ר"ל השגחתם רק על המראה וקלסתר פנים
ועל קול בעיט וחלקות לשון וע"כ אנוזו לבו שועלים שועלים קטנים המחבלים
במיום ע"ט ה' נבואות והרעבים האמתים ילאו למלא פתח חקיה לקבל בעיר
רבתי עם ומלסמך ורע להם וגם הרבה קהלות תהייראם אשר נאמת צוחרים
ברב גדול בחורה גם עם צוחרים אצל הרב איש צור בחור דרשן [פרעדיגער]
ושפחה חכמות חלוקות מרש גבורתה וכתובה על ידי זה המחלקת כאשר יורו
לנו הכסין הזוני ואת חורת הנמורה "על פי שנים" קלי הדעת אומרים שההכרח
להקלה להיות בראשה פי שנים אחד "על פי הדברים" אשר לו פה לדבר
לחות ואחד על פי המורה אשר יורה על פי החירה ועל זה אמר "ועל פיהם"
אם יבחרו פי שנים יהיה כל ריב וכל כגע כי ילדו וימחו חומי המחלוקת ואין
שלום והבן.

פסוק זה יהיה משפט הכהנים כי הורעו והלחיים והקבה שם רח"ו שהכחן
אשר תעודתו להורות לעם ה' דרכי ה' עליו להיות מלשין בשלשה
דברים הללו א' זרע להרים דגל המורה ביד חזקה ב' והלחיים לצוד בפאות
במחק נפתחו ולדעת לעות את יעק דבר ועוד בא שלישי "הקבה" עפ"ש
[במגד ירחים מרפיו] לפרש הכחש ויהי שאול משכמו ולמעלה גבוה מכל העם
והיחיה כי המהיג לדרך לסבול את העם כאשר דרשו ויאלם אל בבי' להיבלם
ומדע כי המבלות יושל במקף כי כל סבל אדם במקף ישא ושאלו המעלה
במדות המבלות כמו שבאמר ויבאנו ויהי כמחרים זה אמרו "משכמו" ולמעלה
ימנתי המבלות באמר וזהו הרמז "הקבה" קבתי של הבן המהיג לריכה להיות
ענוה

עלולה לעכל ולסבול דברים קשים ומרים כי ישראל טרחנים הם ולא יהיה איסטניה ומפוקן כי אז לא יהי' לאל ידו למלכות תפקודו ותעודתו והבן.

הרב תשוב"י בר"ו (עם דרשות המאסף)

הרש

הגאון ר' חיים צבי טייטלבוים זצ"ל סיגעט

[עם הרשעות העורך]

מסוק לא חסור מן הדבר כי והא"ש אשר יעשה בזון חיצה "בזון" אך למותר ויל"פ עפמ"ש הכתיבות בחזית ט"ו רל"ד דרך באיסורי תורה רריך כפרה באוכל בשוגג משא"כ באיסורי דרבנן א"ל שום כפרה ורל"י מש"ס עירובין דרבנן עבדינן עובדא והדר מתביבין תיובתא וע"כ ב"מ לא הזכירה תורה חיצה "בזון" אחר גם בעשה בשוגג צידו עון משא"כ מקרא' ללא חסור דמיררי בכל מילי דרבנן לאסמכיה על לאו ללא חסור כפרות י"ט ע"כ חמר "בזון" כי באיסור דרבנן בשוגג אין עליו חטא וא"ל כפרה והבן אמר דמגמגמא' חנכי בשניי מחמתי על הכתיבות הכ"ל מש"ס [חולין דף ו'] בר"מ טאכל' עלה של ירק והחיר רבי שם כל בית שאן שא"ל לעשר דל"כ לא היה הקצ"ה מביא חקלה על ידו והלא מעשר ירק דרבנן ואש"ה קרי ליה חקלה ב' הלא מוצא' ברמ"א י"ד סי' קכ"ג מי ששטה י"כ בשוגג רריך להחמית ושם איירי משהם י"כס ג) מוצא' בא"ה סי' של"ד סקל"ג דגם באיסור תחומין דרבנן אם חילל בשוגג רריך להחמית ועל ארבעה לו"א אשיבנה מש"ס קידושין מ"ה מתקדשה לדעת וכשאת שלא לדעת אינה אוכל בתרומה שמה יבא אביה וימחה ומלא זרה למסרע ולהכתיבות יקשה אמאי לא הו' לא מעבור. אלא על איסור דרבנן דמה"מ ארוסה בח ישראל אוכלת בתרומה ול"ע עוד יזכור לנו בענין זה דברי הרמב"ן פ' ויקרא בפסוק ונרצה לו הביא דברי תורת כהנים והוכיח לשוגג גם באיסור תורה א"ל כפרה כלל [וכ"כ בחידושי הר"ן בסנהדרין בשוגג באיסור לאו א"ל כפרה] והקשו על החס' ביצה כ"ד ד"ה אורח דכראה בעליל מדבריהם דשגגת לאו רריך כפרה ואיך יפרנסו את החו"כ הכ"ל ול"ע ואמרינא בזה פלפלת כ"ש דתלי' בחקירות הראשונים אי איסורי תורה המה איסורי חפלא או איסורי גברא דוודאי אי הוי איסורי חפלא גם בשוגג רריך כפרה להרי אכל דבר הרצע עליו איסור משא"כ אי רק איסורי גברא דומה למש"כ החס' בחולין ביוהכ"פ דבעלם היתר רק יומא גרים לא הוי אכילתו גבאי וכו' מ"ש בישיע"ק דבזה פליגו ר"י ורבנן במב"מ אי בטל דר"י ס"ל כל איסורין המה איסורי גברא ע"כ מקרי איסור והיתר מב"מ להחפץ שזה משא"כ רבנן סברו לאיסורין המה איסור חפלא וע"כ הוי מבש"מ ובטל ומעתה סתם ספרא הוא תו"כ רבי יודא ולשיטתו באמת שגגת לאו א"ל כפרה משא"כ לדידן דקיי"ל כרבנן לכל איסורים המה איסור חפלא כתבו שפיר החס' דלריך כפרה בשגגת לאו דו"ק מאד כי קלרתי באומ"ר.

המאסף

גמרא

בי תצא

במדרש

תלין קליט אל פשוטא לרב מתבא מלא קן בראשו של אדם מהו?
 אל ואדעה על ראשו ע"כ ויש לפרש בדרך מליצה כי מצינו בתוספתא
 בפתרון החלום אשר האופים אותו יוסף כי בעוד שלש ימים ישא פרעה את
 ראשו ולבשרה יצא אלה מרומי זה בחלום שר האופה? וכבן הדבר ע"י
 ציור אימון אחד צייר השכליות גפן ואדם עמד עליו לאכול מפריה וחלה הציור
 לפי פתח ביתו להראות אמתו והגידו להציר שהעופות והגשרים חשבו שהענבים
 הנה ענבים מתם וישו בחרטומם על הענבים בחשנם שהם ענבי גפן ויען האומן
 הענבים פשו בפתח השלימות והעל שהעוף השמים חשבו שהם ענבים מתם
 ע"כ הציור לא השיג השלימות וראוי למחקו מהלוח יען כי תמונת האדם אינו
 מציור בשלימות אמתו שאם ה"י המלאכה בשלימות לא ערבו העופות להחקר
 להינבצים כי דרכן של עיפות לבלי חקור במקום שאדם עומד שם ואחר כי
 חלם שר האופים והעוף אוכל אימת מן הכל מעל ראשו מזה הבין יוסף שכבר
 סר עולו כלל חלקים כדכתיב ומיראם ויחבם על חיות הארץ ועל עוף השמים
 וע"כ יקיים צו ועוף אוכל את צפרד ויהן והנה כמו כן אם מלאו קן בראשו
 של אדם זה מורה כי בחקו פתיל חיותו וע"כ שכן הצור על ראשו ולא חת
 ולא ירא מתו וא"כ אדמה קריבין ביה וע"כ חייב לשלח והבין.

הרב משה ט"ב נר"י

הגאון ר' יעקב קלוגער זצ"ל בראדו

פסוק

לא תבא עליו השמש כי ולא יקרא עליך אל ה' והיה כך חטא
 הכוונה לפרש דמצינן מעבדים את האדם על דעת קוט וע"כ אם
 ה"י תשלם להפעל את שבר פעולתי ה"י לו להפעל דעת כלולה להחפול משא"כ
 אם מעבד את שברו אין דעתו עליו והגדיל עליו "עבד" להחפול בדת וכראוי
 ויען שיהא ה"י בעבורו ומנע אותו מלקרא ולהחפול אל ה' אי"כ החטא הזה גרם
 לו העבירה והחשב לו למון חשי"א כי אליו הוא נשא את כפשו ואין מקור אחר
 לחימו ולא יקרא עליך [בשבילך] אל ה' והיה כך חטא כי מנעת אותו מלהחפול
 אל ה' והבין

בי תבא

הגאון מהר"ק זצ"ל ראדוויין

פסוק

ארוי האיש אשר יעשה פסל ומסכה חוצבת ה' ושם בסתר וענו כל
 כל העם ואמרו אמן הכוונה האיש אשר מפרסם קלוטו ברכים אין
 להחירא מתני כ"כ אחרי שכל העם מזהרים מחיי מכוונע בקצתו לא כן מי
 שלעין כל מראה סימני טהרה ורק בקרב ישים ארבו חוכה "כפרעה" ר"ל
 נייטת מאיש כזה יש לרא מלא פן ירע ויחזית את כל אשר יקרב אליו אחרי
 שכל אחד יענו אחריו מקודש ע"פ הראיות לחון אותם יראת ה' ובקרב ובחבו

טמון שורש פורה ראש ולענה כמאחז"ל התייראו מן הצבועים ובמלינה יל"פ
 תאחז"ל [בירושלמי פ' י"א תמנהדרין] וז"ל אל אכטככיתום לרבי עלי אל
 רחמנא לשזבינך מקרירתא אל לית הדא גלותא יתירא כמותא והא זיכתא חולא
 אל רחמנא ישזבינך מן הדא שרצא דכפקא בעלמא אל הא גלותא דכתיב ואין
 כסתר מחמתו הכיונה כאמור כי האיש אשר מראה בפומבי מאן הכלם כי כזה
 חללו מחימות אש דת מוה"ק זה אינו מסוכן לחברת כב"א כי אחרי ידעם כי
 רע לשמים ירחיקו ממנו מלהתארח עמו לחברה ויתירא חז כמותא כלומר אכי
 מחטטף ומחלש כמות ההתבודדות והתרחקות ממנו והא זיכתא חולא חבל מן
 אומן כב"א הכראים כי חס לבס בלגת אש דת ואחזי עינים ומתיראים לעין כל
 לגדיקים ולבס כל עמם חברת איש כזה מסוכנת מאוד אחרי שהאדם יראו
 לעינים ולא יבין את זאת שחכו אינו כבדו ע"כ מזה לפרסם את החנפים
 ולהסיר מעליהם המסווה הלוטה על פניהם ולהציגם לעין כל ערום מן המצות
 למען לא ילמדו ממעשיו וז"ל ארור האיש אשר יעשה כל תועבת ה' חבל לא
 בפומבי ובגלוי למען יוכלו להזהר ממנו כיא וסם בסתר את שבע המעצבות אשר
 בלבו יודע להסתירם ולהכניסם לכל יראו החולה איש הזה בכלל ארור והטעם
 לזה יען שעמו כל העם ואמרו חסן על דבריו שהם כראים ישרים ע"כ כל
 העם ישמעו לדבריו והבן.

נצבים וילך

הגאון מהרש"ם זצ"ל ברעזאן [עם הוספות חמאטין]

פסוק וה' בשמעו לו והחברך בללצבו כי למען ספות הרוה את הנמאה
 ויל"פ בהקדם מה שפירשו מקראי קודש [הבאתי במגד ירחים תרפי
 ואמר הדור האחרון כי כמהפכת מדום כו' ול"ב כי לא ככתוב מה יאמרו דור
 האחרון גם המשל כמהפכת מדום ז"ב ונראה כי חדשים מקרוב באו וינא עתק
 מפייהם לאמור שוא עבודת ה' בין אדם למקום רק אהבת אדם לחבירו להאכיל
 רעבים ולרחם על אלמנות ויתומים רק באלה חסן ה' אמנם יונק זהב רוחח
 לפיהם כ"פ בעל כ"ס האל הגבור כו' אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד
 מרשע כזה אשר רק עושה משפט יום ואלמנה ויתום להם לחם ושמלה כי אין
 מצות לדקא מצבה עבירה חבל הדור האחרון והכבד אשר יבא מאוץ רחוקה
 אשר לא ידעו שישראל עבדו ע"י כאשר יראו מכות הארץ יאמרו רק בעון
 חטאת מדום אשר הפך ה' ולא יאמרו הדור האחרון בעבור שעבדו את צרי
 ה' חבל כל הגוים אשר ידעו מה שעשו יאמר על אשר עזבו את צרי ה'
 ומסיים לנו ולבנינו ע"ע לעשות את כלי דברי החורה הזאת וז"ל הרשע יחברך
 בללצבו למען ספות הרוה את הנמאה כלומר ע"י שטמן לחם לרעב ולנמא שלום
 יהי לו לזה אמר לא יאבה ה' סלות לו כי אין לפניו מקח שוחד וכאמור והבן.

וילך

פסוק ואמר ביום ההוא על כי אין אלהי בקרבי מנאוכי הרעות האלה
 ואנכי

ואבני הסתר אחרים ע"י ביום על כל הרעה אשר עשה ובגמולו [חולין קל"ט]
אסתר תהיה נוכחין שנאמר ואבני הסתר אסתר.

שמענו דעת רבים נכבד עמנו לאמר, על כן כל גוים מצבוקי בשבאחם
ואירבנו פלילים, לפי שהיטודי מראה בפומבי את אמונתו חקיתו
וחידתו והוא תשובה בצגדיו ולשונו בוקר ופאת ראשו, וכל התנהגותו הן למרות
לעיניהם, אך אלו היה היטודי רק ירא שמים במהר בקרב ביום ובסוף לבו
אמונתו אז כפלה חומת הצדק המפדלת לאוס מלאוס וקולות השבחה יחדלון
והרדיפות ילו וכתרנה, אך לראיה שכן בפייה ימי מור והדם ישראל שבאותו
הדור השתחוה לללם והיה נהנים ממעודת אותו רשע ובכיו וישכחו ורבו בעלי
חלים הונן ונוספת מרעו הכחשים והעקרבים החומים והקנינים, אין לך ראה
גדולה מזה אשר לא הבגדים והמנהגים ולא הפאות והזקן מעוררים השבחה
אלא בזמן שישראל משעבדים את לבם לאביהם שבשמים וגבר ישראל אולם
בזמן ששוכים עורף למורחם או החמם קם למטה רשע רמם וטרף וגבר עונות
וחאה"כ, והעיר שושן נבוכה" כלומר היהודים אשר בשושן נבוכים היו שלא ידעו
פחד הדבר מאין בא השבחה ביהיה, הדור הנכון והחכם" שסגרו אמונתם
"בלגלג ובצחצח" והיו יראי שמים במהר ובחן השתחוה לללם במאחז"ל (מגילה)
הם לא עשו אלא לפנים משאלה"כ ואמר ביום ההוא על כי אין, אלה בקרבי"
מלאוהי הרעות האלה, אך שני צדדים ואבני הסתר אסתר פני ביום ההוא על
כל הרעה אשר "עשה" ושפיר רמזו החטא הה"י בימי אסתר במקרא הכל והבן.

הרב מהר"י נר"ו גראסמאן

אבדוק איחאלימאג

פסוק ובמטה השירה הזאת לפכו כי לא תשכח מפי זרעו הכוונה עתה
להגלין במאחז"ל (ר"ס דבירה) הרעה שחקיימו נכסיו יטע בהם אדר
החירה הקפידה בעשיית הנאות לקיימם בשמחה ובחלודה כמאה"כ תחת אשר לא
עבדו את ה' לא בשמחה כי האדם אשר שש ושחח בעבודתו יחש זה יפעול כי
גם בכיו אחריו יהי עובדי אלקים ושומרי מצותיו לא כן אם האב מקיים את
המצות בלא חיות ובלא רוח רק כמלות אכסים תלמודה, וכדבר שבחובה ובעול
וכמשא בעיניו אז בטח יעזבו בכיו חירת ה' ובמנותיו מאלו ללכת כיפ, כחלמי
עדותך לעולם" רק אז אבחיל העדות לעולם אחרי אם העדות ששון לבי המה,
והנה, חודש אדר" היא סתל השמחה והששון ואמר, הרעה שחקיימו נכסיו
כלומר אם יחפון אדם כי נכסיו המה המלות אשר המה נכסיו אמתיים של
אדם יחקיימו גם לדורות אז העלה שיטע בקיום המלות, אדר" ר"ל שיעשה
אותם בשמחה ואז גם בכיו אחריו ילכו בחירת ה' חשאה"כ ועכמה השירה הזאת
לפכו לעד, אם החירה אללו, כשיר" שעומק בחירה ומלות בשמחה וטוב לבב
אז לא תשכח מפי זרעו והבן.

מלוקט

פסוק

הגאון ר' שמואל עדרנפערל זצ"ל מט"ד

פסוק

ויאמר משה כו' וקח שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג המצות
בבוא כל ישראל לראות את פני ה' תקרא את התורה הזאת באזניהם
הכוונה בימי הילולת או גובר כח התאווה באדם ועור עיניו שלל וישמח את
מעולתו וילך שובב אחר יצרה לא כן כאשר ימים ידברו ויצאו ימי הירידה
ושיבה מורקה זו אז יבין ויכיר כי בלה ימי ילדותו ושחריתו בהבלים כי
ענה כסיל באילתו ר"ל שחשכו באילתו באילת שלו שהוא בעלמו יבנה מעשיו
אשר עשא בילדותו וזה מוסר גדול לאדם אם יאמרו לו דע כי ברכות הימים
כאשר חגיע לימי הזקנה מוריד כנחל דמעה על ימי ילדותך אשר כליתם בהבל
וחש"א שאל אביך ויגדך וזקינדך ויאמרו לך הכוונה האב יאמר לבנו ימי
הזקנה הם יאמרו לך איך הלגת אחרי ההבלים ולכוונה זאת בחר מרע"ה
מזות הקהל את חג הסוכות בשנת השמיטה לעורר את הלבבות לתשובה ולקדוה
לפניהם מדר דברים המלאה תיכחה והוא עפ"י הכוונה מהרמב"ן עיני השמיטה
והיוכל שם רמ"ז על חיי האדם והשמיטה היא מורה על ימי שמיטת האדם
כאשר יגיע לימי הזקנה כי שם עשירות ילא אדם לפעלו ויעבוד את מלאכתו
ובשביעי היא העשירות השביעית ילא לחפשי וישבת ממלאכתו והנה השלושה
רגלים המה כנגד ימי עליה עמידה וירידה חג הפסח הוא צומן האביב והיא
כנגד ימי עליה וחג השבועות כנגד ימי עמידה וחג הסוכות זמן האסיפה והיא
הנה לאסיפת האדם לבית עולמו אשר שם יכחו יגיעי כח וכאשר יגיע האדם
לימי הירידה אז תפקחנה עיניו ויראה כי אין טוב לאדם רק לעסוק ברוחניות
ולהבין צידה לדרכו דרך כל הארץ ולעורר לבות בני אדם על תכליתם בחר
אזון הנביאים הזמן של חג הסוכות והשמיטה כי אז זמן גרמא כי יתעוררו
מתרומת הזמן וחש"א ויאמר משה אומם לאמור ותיבת "לאמר כראה כתיבת אומם
הכוונה מרע"ה מחר התורה לכהנים ולקצי ישראל שהם יודעים ערכה ופקד
עליהם ללמד את ישראל ואמר הזמן היותר מוכשר הוא במועד שנת השמיטה
בחג הסוכות והסבה לזה לאמר כי אלו הזמן יאמר להם בא יבואו ימי השמיטה
וחג הסוכות המה ימי הזקנה והאסיפה אז יבא כל ישראל לראות את פני ה'
כמו שפי' האלשיך דכל ישראל יראה לפני ה' בפני ה' בצלם חלקים על פניו
ואז בלי חפונה יבא כל א' לראות את פני ה' וחשימו על לבכם עכשיו שלא
חבבו על ימי כעורבים וזהו לאמר שהזמן אומר להם ואך אז תקרא את התורה
באזניהם כי אז יכנסו דברי מוסר באזניהם כי הזמן יעור אומם להטיב דרכם
לבחור בחיים והבן.

והאזינו

הגאון מהר"א סופר זצ"ל פאקש

פסוק

יערוף כמטר לקחי מזל כטל אמרתי כשעירים עלי דשא וכרביצים עלי
עשב הכוונה אם המוכיח מדבר במקלות לכל העם המנאליס שם אז
יוכל לדבר קשות אבל אם מוכיח רק איש אחד ואדם פרטי אז עליו לבחור
לשון

לשון ערומים לתען לא יבוש ולא יכלם האיש הזה אשר אליו ישא מדברותיו ורש"י פ"י "כשעירי" הוא לשון רוח סערה וכרביצים הגה טיפי נטר "דשא" הוא עטיפת הארץ בכלל "עשב" שם פרטי כל תין לעצמו ורש"י "כשעירי" כלשון קשות וחזק "עלי דשא" אט ידבר אל הכל "וכרביצים" "עלי עשב" אט דבריו מוגעים לאיש פרטי והבן.

הנאמן ר' שמחה בונם סופר זצ"ל פ"ב

פסוק

זכור ימות עולם בו שאל אביך ויגדך זקבך ויאמרו לך כודע כי טוב להוכיח בנעמה דך ולא לבזיז את החוטא כי אז לא יטו דברי המוכיח שורש על תלמי לבית השינעים ואם כי בדורות הראשונים שמענו כי המוכיחים דברו כלשון מדברת גדולות ואחם נשחזו העמים ובעור היסוס הזה אין לנו רשות לדבר קשות כ"פ אל יוכיח לך וישבך הוכח לחכם ויאמרו כלומר אל תאמר להחוטא דברים רעים כי הוא לך וכדומה ולהיפך הוכיח לחכם אמור לו כי חכם הוא ורק שגגה יראה מלפניו וכודע כי הנביא נקרא "אב" [כאמור אבי אבי רבב ישראל] והת"ח נקרא "זקן" שקנה חכמה ורש"י זכור ימות עולם בינו שמים השממים והתחלפות העמים הימים הראשונים היו עכ"פ טובים מהימים האלה שאל "אביך" הגה הנביאים "ויגדך" דברים קשים בגידין משא"כ עתה זקבך ויאמרו לך אמירה רכה באמרי יאה ונאה והבן

אמר המאסף שנעתי להקשות על דברי רש"י שכי להביא ראיה להנביאים נקראים אבות מדמניו באלישע שאמר על אליהו אבי אבי רבב ישראל ומקטין הלא חז"ל אמרו הנולד בן חברו חורה באלו ילדו וכיון דאלישע היה תלמיד אליהו דלמא לך נקרא "אב" ורש"י ונאמתי להפשי בספרן של לדיקים ומנאמתי להגאון מהרש"ק מבראלי עמד בזה והיטב אשר דבר שם בשם בני הגאון ז"ל כי ז"ב כפל הלשון "אב" "אב" וע"כ להורות כזן כי משתי אבות נקרא אב מלד שהוא רבו ושתי מלד שהוא נביא וא"כ נראה בעליל דנביא נקרא אב עכ"פ ח"ח.

הרב הנאמן בו ר' פייש פ"מ זצ"ל דרשן בפ"ב

פסוק

כי דור חפזות המה בניס לא-אמן בם אחרון הנביאים מלאכי אחר הגה אבני שולח לכם את אליהו הנביא והשיב לב אבות על בניס ולב בניס על אבות הכוונה כי עש"י התורה על הבן לכבד את אבותיו במחלל ובנשתה וכדומה לדאוג עבור קיומם ופרנסתם בעוה"ז ועל האבות החובה רובצת לחקך את בניהם ולגדלם על דרכי התורה והיראה לזכותם לחיי נצחי חיי עוה"ז אמנם עינינו הרואות כי בדורנו נהפך השיטה האבות כל לאגוס ומכליתם לגלל את בניהם באופן מודרני למען ישינו פרנסתם בלחי יגיעה וע"כ בילדי נכרים ישיקו אותם כי חכמות החלוקים המה מחיה את בעליהם בעוה"ז והבנים משתדלים רק לזכות בשמח אבותיהם באמירות קדיש והזכרת שמות להביאם לחיי עוה"ב, עד שיבא אליהו הנביא ויחזור המעלה ליושנה "והשיב לב אבות על בניס

שהבנים יתנו "לכם" על זרעי עוה"ז של אבותם "ולב בנים" על אבותם שהאבות יפקחו על עסקי עוה"ב של בניהם וחשיא אסתירה פני מהם כי כי דור תהפכות המה כהפך בהם מדר הישר כי האבות אשר היה להם לדאוג עבור עוה"ב של הבנים דואגים עבור עוה"ז והבנים תחת אשר היו להם לדאוג בעד חיותם של האבות בעוה"ז המה לא כן עשו ורק עבור עוה"ב של האבות המה משחללים וע"כ בנים לא אתן גם והבן.

דברכה

הגאון מחר"ם פולק זצ"ל באגדהאד [עט' הוספות המאסף]

פסוק אף חובב עמים כו' והם חכו לרגליך ישא מדברותיך יל"פ עפ"מ"ש הגאון מהר"ם א"ש לפרש המדרש ריש במדבר מה ראו אלו להמקרב כו' הביאו ספרי יחזיקום בדרך שהביאו בני ושלח את ביהורין כי אחז"ל לא כימנה תורה לישראל אלא בשביל שהן עזין וע"כ באו האוה"ע בטענה גם אנו עזי סכים חן לנו התורה והשי"ב להם הקב"ה הביאו ספרי יוחסין עפ"י מאחז"ל סימן לממזרה עזות ועזות שלכם מסכת ממזרות אבל ישראל המה מיוחדים ועזות שלהם מלך קדושתם וגאון רבי העשל זצ"ל פ"י כסף חזק מטהר ממזרים הכוונה עשיר יענה עזות וגם סימן להמזרות עזות מעמה בעני חולים העזות שלו בממזרות אך ע"י הכסף חולים העזות בעשרו דשח"ח וחשיא ה' מטיב בא ומגיד דבריו ליעקב ולא עשה כן לכל גוי הגם שהמה עזין יען כי ישראל קדושים "חיינו" מדוכאים ומוכנעים ועמים ורק "ישא מדברותיך במקום שנוגע לדברי תורה ויראה אז מכשאים אי"ע כמא"ב" ויגבה לבו בדרכי ה' כ"ס מקרא קודש "הנה מקום אחי" אם כוגע עבור כבוד שמים להכות באגרוף רשע אז וכלבם על הצור ברום המעלה וגאון לבש אתכם בעבור כבודי ושמתוך בנקרת הצור ושמתני לפרש ספרי לבלי רום לבבו מחזיו ולא משל הקדש הכוונה אם כוגע להקדש אז ירום לבבו ושנו חכמים בלשון המשנה אם אכי לי מי לי כלומר אם אין כוונתי עבור עצמי אז מי דומה לי אך וכשאני לעצמי אם כוגע לעצמי אז יודע אני כי מה אני והבן.

לנשותינו

גמרא בחובות ר"ה את בתי כחמי לאיש הזה לאשה לאיש אמרה הזה המירה שמעתי חליצה כלה עפ"י שאלתו חז"ל המשיא במו לע"ה כאלו כפחה וכתבה לפני ארי וחשיא "לאיש" אם יתן את במו למסס איש יהיה נוי שיהיה אז "אמרה" כאלו כפחה וכתבה לפני ארי אתכם "הזה" אם בודר לו איש אחר מיוחד אז המירה והבן.

הרי את מקדשת לי במבעת זו כדת משה וישראל להבין כוונת המלות "כדת משה" לישראל? החן אמר להכלה אמת שאני אחייב את עצמי ע"י הכתובה לתת

לחת לך תזכות בגדים וכל צרכיך עלי אצל דע כלמי ושום לכגד עיכך והיו הדברים האלה חתיד על לבך שהכל מוכרח להיות כדת משה וישראל החובה רובת עלי לעבור בכל כחי לפרכם אחוץ בכבוד אצל לא אחלל את השק בכבוד הפרנסה כי זה כגד דת משה וישראל אקוה לקנות לך בגדים כאים ויפס אצל לא אבטל מלצוא בכל יום לבהכ"כ להחפץ בצביר בשביל לקנות לך פכיתים יקרים או למען חוכל ליסע בכל שנה להחפץ במעוה קין ויחר מעטיות בני אדם שזה כגד דת משה וישראל וכנאמר בכתובה ואנא אפלה ואוקיר ואיוון ואפרנס יחיי ליכי בהלכות גוברין יהודאין רק באופן שיכולים לחיות בגוברין יהודאין שזה כדת משה וישראל ורק אז יהיה טוב לנו כל ימי חיינו [סוכת שלם]

לברית מילה

העומדים בצריח אומרים כשם שכנכם לברית כן יכנס לתורה לחופה ולמעט יליפ כי כודע אשר יומר קשה על האדם לעשות מלוא אשר יש בה הבאות הגוף ועליו להסיר הבאות עצמו ולעשותה רק לש"ש מלעשות מלוא שאין הגוף נהנה ממנה כי לנזות אשר גם להגוף יש חלק בה קשה להאדם להשליח את חלקי הגוף אשר נהנה בעת עשיית המלוא [ע"י בזה דברים נעימים במגד ירחים פ' וילא חרפין] והנה בשלשה דברים הללו תורה חופה ומעט יכולים יש גם הבאה גשמיות בחירה הלומד ע"מ שיקרא רבי ועושה קורדם לחסור בה וכן בחופה וכשואין ובמעט יכולים יש הבאה גשמיות עושה מעט עבוד כבוד וע"כ מצרכים להתיטוק כשם שכנכם לברית בלמי מחשבה זרה להכחין כן יכנס לתורה לחופה ולמעט בכוכה זכה וטהורה ויש לומר עוד עפ"י מאה"ל כי מלוא מילה קבלו בשמחה ועוד מקיימין בשמחה וזה כשם שכנכם לברית כן יכנס לתורה ויקיים המלוא בשמחה.

הרב פנחס מיוזש וויען

להספד

כי ימלא חלל באדמה לא כודע מה הכהו כי אם התלא חמלא אחיה איש שלם וחסיד בנעשו חלל באדמה שמת בלא עמו ואין לחיות העדרו צעון עצמו כי אם צעון אחרים אך לא כודע מי הכהו מי גרם לו שימות אם צעין הדור מת אז כל בני דורו צריכים כפרה ואם צעון קרובים אז הקרובים צריכים כפרה ע"כ וילאו זקבין זקנים שקבו חכמה והם יתדדו מד"ה שכלית מי הוא היותר קרוב אל החלל לחיות בו מובילתו והיה העיר הקרובה אל החלל יפספשו במעשיהם ויזכו את ירם הרע הנמשל לעגלה בקר במאה"כ כי כפרה סוררה ישראל וכעגל לא למד אשר לא עבד בו עבודת יי"ש וכל זקבי העיר ירחצו את ידיהם שם רמו לתשובה במאה"כ רחצו הזכו ועשו ואמרו ידינו לא שפכה את הדם הזה יצודו על עולם הגם שהוא מחולל משפיעי מית לא הרגוהו בידים ממש לפיכך כפר לעמך אשר פדית כלומר שכחת האיש השלם הזה טופר נפשינו האחר שהא

שהוא נחפס בעיניו אי"כ הוא פדיון שלנו ואמה חצער לס הכקי כי תעשה הישר בעיני ה' כאשר תעשה הישר בעיני ה' אז לא תצטרך לטופל הזה ואז לא יהי' לך כקי זה בקרבך ר"ל שלא ימות איש בלא זמנו והבן.

דורש לפרכים

רבי נחוניא בן דיקנה אומר כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ וכל הפורק ממנו עול תורה נוטלין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ (אבות פ"ג משנה ד')

הנה מלחמת כלל יש בכמה מדינות בדבר זכות גר ואזרח כמה דיו נשפטו וכמה קלנוסין נשברו כמה אנשים הגלו וכמה נפשות נטבחו הוליו בדבר מלחמה זו אנשי הרוח והמדע וכל ישרי לב טובעים תמיד כי חקה אחת תהיה לגר ולאזרח הארץ כל איש במדינה והמביא לה מועלת הנושא יחד בסבל המלוכה בכל עיני מסים וארנסות יהא כהנה יחד תזכיותיה עם כל האזרחים בטוב אף שאבות אבותיו לא היו מלפנים בארץ משפט הכבירה יתכן לאיש לפי פעולתו ותועלתו המביא למדינה ולא לפי תוספת דורות אבותיו והאנשים בעלי הזכויות המיוחדת הנה שרי הארץ וחוריה עומדים כבר מול תביעה ישראל כזו ובכל מאמצי כחם הם משתדלים להרחיק חוק כזה המשוה גר כאזרח ביראשם פן יגרע עי"ז חלקם בחיים, כי בהמלא אנשים מנויכים מהם יאללו לפנות מקומותיהם משמרותיהם של כבוד לפני האנשים הטובים מהם ולכן אין נותנים כל ערך לתועלת האיש ולישרתו אם ראוי הוא ליהנות מכל הזכויות אם רק לא עמדו אבותיו על אדמות המדינה לפני שנות קדם ומי כעם ישראל אשר יסבול תמיד מעול מלכות ועול דרך ארץ אשר תמיד הכנו נרדפים כלחשים ובעבים תחת סבל חקים מיוחדים אשר יחוקקו בעדו תחת המסוה של "גר" * ובמקומות אף היותר נאורים הכנו נחשבים לגרים ומשוללים כל זכות אזרח ומזת תוצאות אשר אין לנו כל בטחון בחיים וברכוש ואף שהכנו תמיד עבדים נאמנים להמלוכה ועובדים חריצים לתועלת המדינה ומביאים ברכה לכל יושביה ובכל זאת נחשבו כללן לטבח יובל והבני ללעג ולקלס בגוים והלכ יתפלן לראות אשר כל שבור ובכל יש לו כל הזכויות לגור בכל אשר תאוו נפשו ולסחור את הארץ בכל אשר ירצה ורק בעדנו עם ישראל תמיד קיר ברזל מפסיק מלנאח נותן תחום מושבו ולאחוז בענפי מסחר אשר נבחר לנו ומי ממנו מרגיש יותר בצדקת התביעה כי תתן זכות "לגר ולחושב" הארץ וחקה אחת יהי' לנו באין הבדל אבל גם בחיינו הפנימיים בעולמו הקטן בעולם של כל יחיד ויחיד תמיד תמיד גם כן תחזה כזה מלחמת גר ואזרח הוא מלחמת "הנפש והגוף" הגוף הוא אזרח הארץ והנשמה הקדושה ירדה ממנו מתקום קודש לגור בארץ הזאת לשכון בבית הגוף שנות מספר ואח"כ תשוב אל השמים לאור באור החיים למקור מחצבתה גם בבריאה הגוף כולו תחלה ואח"כ יופח באפיו נשמת חיים והנה הגוף מרגיש אי"ע פה "כחושב" אחת וחפץ ליהנות מכל חטובי החיים חיי בשרים, והנשמה מוצעת זכות אזרח אם כי "גר" היא * כבוד והדר לשרי מדינותינו רוממה הגדולה ומלכס בראשם אשר פרשה כנפי חסדם וזכות אזרח יושיטו במלא מובן המבטא לכל תושביה באין הבדל דתי ה' ירום הודם

הכשמה דורשת לשמור חיות ה' ויחי היחזק ויחי הרוח מתנגדים אלה לאלה
והלחמה תולס בריהם ולכן בעת שכל איש ישראל דורש כי חקה אחת תהיה
לגד ולאזרחי עליו החובה להראות שהוא לא לבד באה דורש אלא שהיה גם
כאח מקיים על איש ישראל החיוב לתת משפט "אזרח" להגד" אשר שוכן בקרבו
הוא כשמתו ללכת בדרך החירה והמלוה ואז בהראותו דרך כבושה כי זכות אזרח
אני נמנים להגד אשר בקרבנו אז יכול לתבוע זכות אזרח ובלדק בבקש למוד
למי כמדעתי ותי ברחמי יתן את חן העס הזה בעיני מלכיו ושיריו ויסורו כל
החקים המגבילים ותתן דמ כל בני המדינה שיש הם כגד ובאזרח זה שאחז"ל
כל המקבל עליו עול חורה ובעצמו מקיים לתת משפט הבכורה להגד אשר בקרבו
הוא כשמתו אשר ילך במיעוטה ללמוד וללמד לשמור ולעשות אז מעבירין ממנו
עול מלכות ועול דרך ארץ ויסורו ממנו כל החקים המועקים אשר שמו על
אזרחו ואז חקה אחת לגד ולאזרח אבל כל העירק ממנו עול חורה וסרי הוא
במעשיו שהן הגוף הוא העירק כי הוא האזרח ולעקט הכשמה (הגד אשר
בקרבו) לא ישים לבו ולכן גם הוא ילעק ואין שומע ועוד יוסיפו לחקוק חקי
עמל בעצו ויתכן עליו עול מלכות ועול דרך ארץ וסבן.

הרב אליעזר ליפא ווייסבלום רב ניוארק (אמעריקה)

קול שופר

אמר ר' לוי מצודה של ר"ה ושל ר"ב ב"פ בפופין ושל כל השנה פשוטין (ר"ה ב"ו)
ברוח קרי בחיל וקל קרבא משרוקיתא ירוע אף יררח בחקיעת שופר מפרסם
ואומר הכה בא היום הקדוש אשר בו ית"ש עומד לדון עמים אך אין
הכל בקיאות בחק"ש לשים על לב חרדת יום נירא ואיום אשר בו יאמר לחיים
ולמוות ופקודת כל השנה יפקדו ושיפט כל הארץ. לי יעשה משפט מוכה וסופר
חוקר ומיקר כפי מרון איש לא בעדר מתחת שבתו אמנם החכם בעיניו לא
ישם לבו כמה שמועג לגופו הכלה כי כמה כחשבר'ק בהגיע חור ימי הרעון ועם
חקע ביום הכסף כשפת המלך על כסא בר"ה עד מילא יוכ"פ אשר באחת יתקעו
ישף לב ופשו ביום על כבוד החירה אשר עוללה בעפר בימינו אלה ולומדיה
יגדו וימסרו מיום ליום אין דורש ואין מבקש ולא כהמון עם אשר כל מגמתם
בחפלות ביום הכוראים יול מון הגדל כאשר נודע מקדוש אחד המליץ במקרא
קודש (שמואל ב') מדוע לא בא בן ישי הכופה אל תחמה הלא עבר קציר כל
קץ ושנת גלילי לא בא ומדוע אחריו פתח משיחו מדוע לא בא בן ישי?
והיה כנשך כי הסבה לה יין כי גם תחיל גם היום אל הלחם ר"ל יען שכל
תפלתו רק אל הלחם על הלחם עוה"ל להתענג בתענוגים דין גרמא והיה עכ"כ
ובוש בן ישי לבא והכביר להיאלשך שמו הסה חלקי אובך כי וראה שומעוטי
כי לא על נדקוטינו אכחנו תשלים תחרינו לחנך כי על רחמך הרבים [דכ"ל ב']
הכוונה כי הסיון היותר קשה אל החולה המורה אל מחלתו האנושה כאשר החולה
אין מרגיש במחלתו ויבקש לנשל מלח הרופא שיחזור לי המלאה והמים שלח
ממנו חמת אשר היה לי לבקש מאתו לחנול עליו ולהלילו מידם שחם זה תופת
חומך כי החולה במענה גדולה עד כי אין מרגיש כאבו וש"ל אם תחפז לראות

אין שוממים ברוחנו וכפשונו הלא בואת תראה כמה שאנחנו מחפלים רק על חזון הגוף ולא על נדקומו ר"ל שנהיה נדיקים אנחנו מחפלים רק על רחמך הרבים כל תגמתו רק על שערי "רחמים" פתח ושערי "דמעות" לנו תפתח ורק בגדרות "הזו" יחפן ומעות לור ישועתי.

ישנו חכמים בלשון המשנה "שופר של ר"ה אין מסקחין עליו את הגליג טמנו ברח"ו כולא חיי" הכוונה בשופר לפקח ולסלק גלי הגרות אשר עוברים על האדם בעוה"ו ולא עולין באילן" לא תהיו הכוונה בעת חק"ש שיבה ה' לעלות על פסגה הגלגלה להיות אילן נאה עושה פרי ויזרח לו השמש ולא יהיה הכוונה לרכיב על בהמה" סמל הכחות עוה"ו וכלל גדול אמרו "אין מעבירין עליו את החמס" שלא יעבור האדם את החמס ואם הגבול שגבל הקב"ה עליו לדעת שיש גבול וחמס לאדם כ"פ "שכתי וראיתי הכל תחת השמש ו" אדרת של מה"מ הכוונה אם היה אדם שם לכגד עיניו שכל יום קרב קצו לא היה חוטא לעסוק בהגלי העולם הזה אבל אחרי שהאדם אינו רואה את מה"מ וקרבים בחימו לעולם ע"כ הולך אחרי ההבל וחס"א ראיתי הכל תחת השמש הוא בשביל אדרתו של מה"מ שהוא מנוסה באדרת באין רואה ע"כ יחטא האדם וע"כ קול השופר יעורר אותו כי הוא בן תמחוס ולא יעבור את החמס עליו לדעת כי ימי חללו וגבול וקץ יש לימי חיי וזהבן. וכפן קדמה לבאר מאחז"ל בנושא דרושנו ונקדים דברי הרמב"ם [בשמונה פרקים] וזה יחשוב ידו שם שהדרך הממוצע בין הקצוות הוא היותר נכון והנכונה אל אחת מהקצוות היא רעה רבה וכן אמרו הרבה עשו כרש"י ופרשו עלמן לגמרי מעשיכים חומריים ולא עלתה בידם ובע"כ כי לבאר בזה הקרא לא תעשה לך פסל כי אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת שם ר"תו שלא יעשה אדם ח"ע בתמונת מלאכי מעלה מהם בשמים ממעל להיות מוכזר ומופרש מתעבוגי עוה"ו אך גם לא יהיה כבהמות וחיות ארץ מתחת להיות דבק בארץ בטנו ולהיות כמשך כולו אחר החימיות רק יבחור לו דרך הממוצא.

ואולם אף שהדרך הממוצעת לו הפאר וההילה אבל מי שכבר אחז בקצה האחרון וחטא לה' מאת זה צריך שיטה עצמו אל קצה ההיפך ויחכה בו זמן מה ואז יוכל לשוץ להתכנה בדרך הממוצע וע"כ יאמר המושלים משל מתקל עקום אם נחפון להיטיחו אין להטותו אל קו הישר רק ההכרח להטותו מהיפך להיפך ואז מחקיים מעמדו ציושר ובוה ביארו הקדמונים מקרא במשל אל חט ימין ושמאל הסר רגליך מרע הכוונה לא מטה עלמך לאחד מהם צוות ימין או שמאל לבד כשהי' דרך תרופה למען הסר רגליך מרע ר"ל אם כבר הרגלת באחת מן הקצוות בדרך רע אז עליך לנטות אל קצה ההיפך והנה השופר רמו על ההתעוררת המשובה קול קורא לעורר את האדם מתרדמתו ע"כ רמו שהשופר של ר"ה ויו"ט ההתעוררת המשובה צריך להיות כפשוטו ולא די שילך בדרך ממוצע רק יקדם עצמו במותר לו אחר שעש"ת הגבולו שיתעורר אדם למשובה ע"כ צריך להיות מוכזר מהנאות עוה"ו לגמרי משא"כ שופר של כל השנה די כפשוטו בלי להטות עצמו לקצה אחרון ורק דרך הממוצע יקרא קודם וזה הטוב יטאר לבנו לעבדו טבס אחד ויחן לנו רחמים ביום הדין ויחמנו בספר חיים טובים וקול השופר ישמע וידעו דה"ה

יודיש דיי שע ערקלערונגען

דיא תוה"ק ערמאהנט אונס אונד זאגט לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום איש הישר בעיניו כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה (כי תבא) איוט דיא כוונה בדרך מוסר וויא פאלגט אין ספר חובת הלבבות פינדעט זיך איין שענעם משל אויף איינער גראססען מעערעס איגעל האטטען דיא איין-וואונער בעשלאטטען יעדעס יאהר איינען פרעמדען אונסלענדער צום קעניג זיך צו וועהלען וועלכער ווען דאס יאהר געענדעט האט וואורדע דערזעלבע פאט לאנדע אויסגעוויצען בון וואורדע איין טהעריכטער מענש געוועהלמ דער גלויטע זאָרט עוויג צי בלייבען ער הייפטע שעטצע פיר דאס לאנד בויטע פאלעסטע אונד שטראסען אהנע פיר זיך עטוואס צו בעזאָרגן אונד אס ענדע דאס יאהרעס וואורדע ער פאן זיינער קעניגט ווירדע ענטהאָבען אונד מיסטע אללעס זאָרט לאטטען אונד בלאָס אונד נאָט פארטציעהען דא וואורדע איין אנדערער אבער קלוגער געוועהלט ער האטטע גלייך ערפאהרען דאס מיט ענדע דעס יאהרעס ער פאט לאנדע ציצווען מיטס זאָ גאב ער זיין שטרעבען איינע גאנץ אנדערע ריכטונג ער זאממעלטע גאָלד אונד ערשליטיגע אונס דיעזעלבע נאך זיינעם לאנדע זענדען אונד אלס דאס יאהר ענדעטע פערליעס ער אהנע באַגען אונד ציטטערן דאס לאנד דען אין זיינער היימאט ווארטעטען איהם דיא שעטצע דיא ער וויבריינגען ליטע דאס גמשל איוט דער מענש איוט דער קעניג דער געשעפפּע [כל שחה תחת רגליו] אבער זיינע הערשאפט האט איינע באַרענאטע אייט וויא שון דוד המלך זאגט ימי שנותינו בהם שבעים שנה מאַכער טהעריכטער מיטן גלויבט אבער עוויג צו לעבען ארבייטעט נור פיר דיעזע וועלט גויט פאלאטטע דיא פיללייכט זיינע פינדע געוואָהנען ווערדען אבער פיר זיך דענקט ער גיכט ע וואס מצות אונד מעשים טובים אויף דער גראסען ריכט צו זאממעלן דענקט ער גיכט ער ארבייטעט נור פיר דאס "היינט" גיכט זא דער קליגער מענש ער בעזענקט דאס דיעזע וועלט פערזענליך איוט דארום איוט ער בעזאכט שעטצע ד"ה מצות אונד מעט פיר זיינע ווארע וויימאט פיר עוה"ב צו זאמלען דאזער זאגט דיא תוה"ק לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים "פה היום" איהר זאללט גיכט נור פיר דאס "היינט" ארבייטען כי לא באחס אל המנוחה דען מיט דיעזען ווערדע איהר גיכט קאָממען קעגען אין אייערע עוויגע רוהע אונד ערבייטל פיעלמעהר ובאותם שמה והבאתם שמה טראכטעט ווען איהר דארטהין קאָממעט מצות ומעט מיטצובריינגען והבן

אֲרֹנוֹ מִכְתָּבִים

יהודה

עָלְמוּ מִכְתָּבִי וְשִׁלַּחְתִּי יִרְחוּכִי לְהַרְבֵּ פְלוּכִי צַעִירוֹ בְּחֻשְׁבִּי כִּי צִטָּה
 יִקְבְּלוּ בְּהִתְבַּהֵב רַבָּה אַחֵר כִּי לִפִּי הִגַּדְתִּי שֶׁל מֵר הוּא בֹא עִי"ח עַל כָּל
 עֲמוּכִים הַכְמוּזִים בְּגוֹפֵן שִׁלְהֵם וְקוֹכָה מִשְׁרֵי מִירוֹם שִׁלְהֵם אֲשֶׁר יֵצְאוּ כַּעֲשָׂב
 הָאָרֶץ לִמְחִים בְּלֹאחֵם חֲדָשִׁים לְבָקָרִים אֲמוֹנֵם טַעֲמִי צִדְמִיוֹכִי כִּי שִׁלַּח אֶת יִרְחוּכִי
 חֹזֶקָה וְכֹזֶרְתִּי עוֹבְדָא אֲשֶׁר שִׁמְעִי בְּאוֹמְרִים לִי בָשֵׁם גִּאּוֹן אֶחָד אֲשֶׁר הִיא
 צַעִירוֹ עֲשִׂיר וְדָרְכֹה הִיא לִקְנוֹת דָּרְכִי בִּיחֹו צִחְמוֹת שֶׁל אִיכֹו יְהוּדִי פִ"ח פָּגַע בּוֹ
 בְּגִזְזֵי הַכֹּל בְּלֹאחֹו מִחְנוֹתוֹ שֶׁל אִ"י עִם צָרוֹר סְחוּרְתֹו אֲשֶׁר קָבָה וְיִאֲמַר לוֹ
 כִּפְרָא טַבָּא ר' פִּסְחָא? וְהָאִישׁ מִשְׁתַּחֲוֶה וְיִשְׁאַל אוֹתוֹ הֵלֵךְ שְׁמִי "אֲבִרְהָם" וּמוֹדוּעַ
 יִשְׁכָּה רַבִּינוֹ אֶת שְׁמִי? לֹא! עֲנֵהוּ הֵרֵב כִּי בִצְדֵק שָׁמַךְ "פִּסְחָא" עַל שֵׁם הַקָּרָא
 אֲשֶׁר "פִּסְחָא" עַל צִחְיִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי הֵנֶךְ פּוֹסֵחַ עַל כְּתֹה חֲמוּתִי אֲחֻצִּי עַדִּי
 בּוֹאֵךְ לַחְמוֹת אִיכֹו יְהוּדִי, אֲבָל לֹא שִׁיעֻקּוֹר שָׁמַךְ אֲבִרְהָם מִנוֹקְמוֹ רַק "פִּסְחָא"
 עֵיקָר "אֲבִרְהָם" טַפַּל לוֹ עַפ"י דְּרוֹשׁ כִּי אֲבִי הַמֶּן גּוֹיִם מִתְחַדֵּךְ לִהְיוֹת לֵהֵם לֹאֵב
 וּלְפִטְרוֹן וּלְדֹאֹוּג בְּעַד פְּרַכְסָתָם וּלְעַבְדוֹר עַל קֶבֶה מִי"ד עֲמִיתָךְ וְכֵן עוֹשִׂים הֲרַע-בְּנִים
 הַנְּאֻרִים הוֹלְכִי קְדִימָה אֲשֶׁר רַק בִּילְדִי כְּכִרִים יִשְׁפָּקוּ וְתוֹרַת ה' זֶר לֵהֵם יִרְאֵה
 ה' בְּעֵלְבֹן תּוֹרַתוֹ וִירְחֹם וְיִסּוֹב שׁוֹפְטוֹ כִּבְרָאשׁוֹנָה.

וְעַתָּה כִּי מָטוּ שְׁלוּחֵי תִשְׁרֵי וְהִימִים יָמִי "בְּקוֹרֵי עֲנוּיִם" כּוֹלֵם הַדּוֹשִׁים וּבְחֻכָּם
 ה' יִפְקוֹד אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם לִקְץ הַיָּמִין זֶו הַכְּנִסַּת
 עֲטֶרֶה לְיוֹשְׁגָה וּבִיּוֹם הַכֶּסֶם יִפְקֹד אוֹתָנוּ לְמוֹבָה עִם כָּל הַכְּתוּב לַחַיִּים
 בְּסִפֵּר כַּעֲתִירֵת הַמֶּאֱסָף הַחֹתֶם בְּבִרְכַּת

כְּתִיבָה וְחִרְתִּימָה טוֹבָה

**ברוך רחמנא דידהוב
 לן אוריין תליתאי**

בֹּזֵה הַחוֹבֶרֶת נִבְרָךְ עַל הַמוֹנֵמֶר
 עַל קוֹבֵץ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל הִירְחוֹן
 "מִגְד יִרְחִים" וְיָמִי הָאִישׁ
 הַחֲפִץ לִקְנוֹת קוֹבְצִים שְׁלָמִים
 מִשְׁנִים תְּמִימוֹת יִשְׁלַח מַחִירוֹ
 שְׁנָה אַחַת מִבּוֹרֵךְ דּוֹלָר וְחֻצִּי
 וְלִמּוֹם אֲרֹן הַנְּחֻדָּה רֹאכֶאֱמַ
 לִפִּי עֶרֶךְ וְכִמּוֹת אֲשֶׁר יִקְנוּ

הַמַּחִיר מִשְׁתַּלֵּם בְּרֹאשׁ

מִגְד יִרְחִים

מִגְד יִרְחִים